

8051.
1994(2)

1994

Waimulikud raasukefed

uskkitudele usufaswamises,

öpetuseks ja usukinnitamiseks.

Dr. S. Müller'i kirjadest

Saksakeelest maake e kirjutanud

9051.

W. L.

Tartus.

Trükitud H. Laakmann'i kulu ja kirjadega.

1882.

Von dem Estländischen Evangelisch-Lutherischen Consistorio wird hierdurch
attestirt, daß in nachstehendem Manuscripte nichts wider die heilige Schrift und
die symbolischen Bücher der Evangelisch-Lutherischen Kirche enthalten ist.

Reval, Dom, den 4. März 1882.

Gen.-Sup. Woldemar Schulz, Vice-Präses.

(Nr. 193.)

Rud. Hörjhelmann, Secr.

Benjuri poolest lubatud. — Tallinnas, 10. Märtil 1882.

1994.

Armas lugija!

Armastus pakkub sulle jälle üht uut raamatukest, oma waimuliku wilja terakestega kätte, mis nagu raasukefed rikka mehe salvest ja laua pealt on korjatud. — Wõtta siis ka sina armas hing, seda pakkutawat andi sellesama armastusega wastu ja tee temale ruumi omas kappis, aga weel enam oma südamel kappis. Ta toob sulle Sumala sõna elumee hallikast, nagu uut hinge toitu, mis sull kibedaste, selsinatjel kurjal ajal, usufinnitamiseks ja hinge jahutamiseks tarwis on. — Ta pakkub sulle omaft korwist neid korjatud „waimuliku raasukefi, mis õndsa Dr. H. Müller'i laua ja waranduse kastikestest on kottukorjatud. Seesama mees, kelle südamest need õpetuse sõnad on wäljawoolanud, puhkab juba 250 aastat Issanda rahus mulla all, aga tema waimu õht lehkab weel ikka tema sõnadest ja firjadest iga lugejale wägewaste wälja. — Tema terawad sõnad ja sügawad mõtted, tema rohked waimu andid elawa usu ja armastusega on otsegu wägewad teud, mis weel mittu sada aastat tema järele käiwad.

Kui tema sügawad mõtted ja järsku sõnade kõne wiis, mis tema enamiste tähendamise sõnadega seletades awaldab, sull raske peaks mõista ning lugeda olema, — oh ära tõuka ennaft siis mitte selle wastu. Loe pakkumise ning õiete järelemõtlemisega iga tükki, küll siis tunned, misjagune waim nende sõnade sees on. Igal inimesel on oma isewiisiline kõne wiis ja iga raamatul oma waim, Kristuse rohke mõedu järele. Nõnda kui armuannid on mitmesugused, nõnda ka raamatud; siiski on ikka seesama waim, kes jägab igaühale oma, nõnda kui tema tahab.

Nõnda kui Jumal meile mitmesugust ihuliku rooga ihu toiduseks on walmistanud, nõnda on ta ka meie waimuliku hinge toiduse eest muretsenud. — Nõnda kui iga ihuliku roal ise magu, nõnda on ka iga waimuliku roal ja iga raamatul oma Waim Kristuse rohke mõedu järele. Seepärast kat-
suge kõik läbi, pidage kinni mis hea, ning meie hinge-
le termiseks on.

Need lugemised on oma waimu poolt peaaegu Siraki ja Salomoni õpetuse sõnade sarnatset, ja nende sees on suur waimu warandus warjul, mille sügawuse sisse küll mitte kõi-
kide silmad ei ulata waadata. Seda kõik mis ta õpetab, on ta ise oma eluga läbielanud ja läbiatsunud. Seepärast on tema sügawad ja terawad sõnad otsegu waimu soolaga soola-
tud, mis täis öli on, meie walguiseks meie pimedate tee peal.

Tahad ka seda raamatusest oma hinge kasuks pruukida, siis ära jätta tema kõrwas mitte Piibli raamatud lugemata. Piibel olgu ning jäägu küll ikka kõige ülemaks ning kallimaks hinge waraks ja eluuee kaewuks. Aga kui ja sedasinaast raa-
matusest loed, siis ära loe seda mitte aga palja uudise hinuga, ei ka mitte ajawiteks, ei ka mitte siit ja sealt, wäga palju korruga, waid kordamine wähähaawal sügawa järelemõtlemi-
sega, ja wõtta kõik õpetused enesele parandamiseks, õpetuseks ja usufinnitamiseks palwes wastu.

Aga Issand, kellel kõige suurem wägi ja meelewäld üle taewa ja maa on, pangu ise oma õnnistust ka sellesinatse raa-
matuse peale ja õnnistagu igaühe lugemist ja palumist oma helduse ja halastuse pärast! Amen.

Kirjutud Simuna kiriku juures Kiiindla kuul 1882.

W. Normann.

Juhataja.

Tutt.

Lehekülg.

1.	Maailma sõbrusest	1
2.	Maailma sõbrus teeb meid Jumala waenlaseks	2
3.	Maailm seisab sammaste peal	3
4.	Kui kurvastud aga ifta rõmsad	3
5.	Kui kurvastud aga ifta rõmsad	4
6.	Laimamisest	5
7.	Nõdrausust	6
8.	Armuspitamise kuulutamise ammetist	7
9.	Kelle nägu kannad sa enese külles?	8
10.	Rannatusest	9
11.	Sigest sõbraliku armastusest	10
12.	Kes Geesust on tautanud, on tõst tautanud	11
13.	Joobnud, waimuliku magusast wiinast	12
14.	Abupidamine kurabiga	13
15.	Troost ajaliku surma kartuse wastu.	14
16.	Hirmsam kui kurat	15
17.	Jumala armust waeSte langenud pattuste wastu	16
18.	Palwest	17
19.	Sets saada on hea, sets jääda weel parem. Sets saada on kuri, sets jääda weel kurjem	18
20.	Sigel wiisil aja pruukimisest	19
21.	Jumala andide pruukimisest	20
22.	Jumalikust rõmusest ja waimulikust kurvastusest	21
23.	Troost ristipäewal	21
24.	Jumala armu kättesaamisest	22
25.	Salalitud	23
26.	Kust võib üht tõsist ristiinimest tunda?	24
27.	Mõtle ifta nende kolme sõna peale	25
28.	Uitliku usu julgus	26
29.	Sunnistusest, mis Jumala lastel juba siin maa peal on	27
30.	Sunnistusest, mis Jumala lastel juba siin maa peal on	28
31.	Kes usaldab see võidab	29
32.	Misall on õige aeg meelt parandada?	30
33.	Elu ja surma wahel on aga üksainus samm	31
34.	Waimulikust surmast ja elust	32
35.	Ujalikust õnnest	33
36.	Usu ja armastuse wiisist	34
37.	Singe hoidmisest	35
38.	Suimese elu, nii õrn kui klaas	36

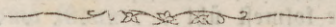
39.	Igawesest ajast	37
40.	Igawesest elust	38
41.	Jumala hatastawast õigusest	39
42.	Jumala rahust	40
43.	Misfugune on tõine ristiinimene	40
44.	Abnusest	41
45.	Uueste langenud inimesest	42
46.	Täna ja homme	43
47.	Dns meie pälwe ifka Jumala meele pärast	45
48.	Kellega on meie armastusel tegemist	46
49.	Õndsam on anda kui võtta	46
50.	Kõik peab nõnda minema, kuidas Jumal tahab	47
51.	Mis himustab Jumal meie käest	48
52.	Kerge ja raske	49
53.	Päris pattust	50
54.	Kurjast südametunnistusest	51
55.	Jeesuse armastusest pattuste vastu	52
56.	Kiust, mis liha ja walmu wahel on	53
57.	Kiust, mis liha ja walmu wahel on	54
58.	Südame kurwastusest	55
59.	Rahesugusest ristist	56
60.	Rahust Jeesuse sees	57
61.	Tundmise märgid, kas inimene tõeste Jumalat armastab	58
62.	Tundmise märgid, kas inimene tõeste Jumalat armastab	59
63.	Tõlise ristiinimese elupaigast	60
64.	Õigest meeleparandamise ajast	61
65.	Muld on muld	62
66.	Arstamise rohu wäest	63
67.	Sinu ust on sind altnud	64
68.	Oled sa ka tänulik	65
69.	Tänamata meelest	67
70.	Jumala armus kaswamisest	68
71.	Näita oma eluga wälja, kas sull tõeste usk on	69
72.	Jumala armastusest, inimeste vastu	70
73.	Ristiinimese wiimne testament surma woodi peal	71
74.	Kuida on film inimesele pahandusest	72
75.	Iseenese wihtamisest	73
76.	Õiõed pattud	74
77.	See kõik ei ole ühtegi, mis inimene armastab	75
78.	Anna Jumalale oma südant	76
79.	Jumal õnnistab heldet andjat	77
80.	Südametunnistuse pörgust	78
81.	Oled sa üks pattune, või oled sa püha	79
82.	Tõlise ristiinimese rikkusest	80
83.	Õigest iseenese ja ligemise armastusest	81
84.	Üksi, ja ommeti mitte üksi	82
85.	Dns see õige, või mitte õige	83
86.	Üks ei ole parem kui teine	84

Tüff.

Sehetülg.

87.	Rahu, rahu on kõige parem	85
88.	Mina ei tunne sind mitte	86
89.	Kas sa tunned ka diete iseennast	87
90.	Jumalatunda on hea, aga Jumalat armastada on veel parem	88
91.	Soe süda, ja märjad silmad	89
92.	Keele tallitsemisest	90
93.	Pühad on lõpnud ja ustuvad vähenenud	91
94.	Kolmekordne nõör ei lähä tatti	92
95.	Jhu film ja hinge film	93
96.	Dma südant ei pea sina mitte kahets jägama	94
97.	Kolm mõeka ühe keele peal	95
98.	Pea sõbrust ühega aga mitte üheksaga	96
99.	Kas mina siis ka olen niisugune	97
100.	Taewas — on mo ainus wara	98
101.	Inimese kurjusest ja kawalusest	99
102.	Hammusta sa mind tuida tahad, tahju ei wõi sa mulle ommeti teha	100
103.	Dns wagad ka maailma kasuks	101
104.	Piibli raamatu lugemisest	102
105.	Ahnusest	103
106.	Jumala kartus on palju ülem kui maailma kartus	104
107.	Kurja kättemaksimisest	106
108.	Jumal peab oma sõna	108
109.	Tõlise ristiniimese seisusest siin maa peal	109
110.	Kas teenid sina Jumalat wõi teenib Jumal sind	111
111.	Ole wihane iseenele üle, mitte teise üle	112
112.	Kust paikadest paistab meie filmi pattu pall	113
113.	Dn see õige, haige waga lapsele surma paluda	116
114.	Kes Jumalat ärapõlgab, teda wõttab ka Jumal ärapõlgada	118
115.	Wennalikust karistamisest	119
116.	Jesand sa oled minu, ja mina olen sinu	120
117.	Pea on pimedus, pea walgus, pea soojus, pea tülmus inimese südames	121
118.	Kas ma olen tõeste Jumala laps	122
119.	Ustliku hinge troost	124
120.	Ruida üks armastus teist wälja ajab	125
121.	Rikkas sõnadest, waene tegudest	126
122.	Inimene, ja tõsine ristiniimene	127
123.	Kahjulikust ja kasulikust ahnusest	128
124.	Walitse enesele kolmest üht	130
125.	Kül see rohke aitab	131
126.	Pihatahtmise suretamisest	133
127.	Ärakadunud wara, ärakadunud kallis aeg, ärakadunud ic.	134
128.	Jgatsus taewa järele	135
129.	Dn otsaford hea, siis on tõst hea	136
130.	Kui eksitajad ja siiski tõsised	137
131.	Ruida ristirahwas oma Jumalateenistusega ka ütiti wõerast jumalat teenib	138

132.	Mida wanem seda külmem	139
133.	Kõige parem nõnuandja	140
134.	Karistamine ei ole igaford mitte suretamine	141
135.	Glu ja surma wabel on üks ainute samm	142
136.	Hommiku tunnil on kuld juus	143
137.	Hingamisest Jumala sees	144
138.	Minu tund ep ole weel mitte tulnud sind aidata	145
139.	Troost neile kes ihu ja hinge hädas ja raske waewa ja ahastuse all õhkawad	146
140.	Kõige kallim troost hinge hädas, kui waenlase kiusamised kõige raskemine reale käiwad	147
141.	Mis on waimulik kiusatus, kellest see tuleb, kuidas on siis inimese hinge lugu	149
142.	Karistajad jutlused on lihale kibedad	151
143.	Waimulikust hinge näljast	152
144.	Misugune on tõsine ristiniimene	153
145.	Uslliku hinge wabadusest	155
146.	Pihkil käimiseft	156
147.	Truuseft	157
148.	Looda enam Jumala, kui oma wäe peale	158
149.	Mida armsam lapsed, seda kibedam wits	159
150.	Jalg, film, süda ja käsi, mis teemad nemad	160
151.	Wäljaand suur, kissetulek weike.	161
152.	Seisaw weft, haisew weft	162
153.	Armastus Jumala wastu, ei otsi oma kasu	164
154.	Wõitlemiseft, waimul liha wastu	166
155.	Neli kõige magusamab asja, mis need on	167
156.	Juudase kawalusel Juudase kõis	169
157.	Bagad ja truud ülemad	170
158.	Ärge saage mitte kurjade seltsimeheks	171
159.	Ei ole inimesele kõik mitte õnnets, mis ta õnnets arwab olewad	174
160.	Raste kasmatamiseft	178
161.	Pühapäew	179

1. Maailma sõbrusest.

Maailm, sina ei ole minu meele järele ja ma tean, et ka mina ei ole sinu meele järele. Meie oleme teine teisest lahutatud. Sa ei ole seepärast mo meele järele, et ma sind tunnen ja tean, et sinu magusa meelitawa toidu ehk annu külles üks kihwtine õng on. Ja mina ei ole seepärast so meele järele, et sa mind ei tunne ja ei taha ka teadagi, et sa minu taewase Issa käest oma igapäewast leiba saad. Ühe tõsise ristiinimesel ei ole maailmaga palju tegemist, sest ta on kaval ja petia, nõnda kui Joannes ütleb: „Meie teame, et meie Jumalast oleme, ja kõik maailm seisab kurjuses.“ (1 Joann. 5, 19.) Maailma kohus peaks küll olema, üht tõsist ristiinimest armastada, sest kui siin maailmas mitte enam ühtainust õiget ning tõsist ristiinimest ei peaks olema, siis peaks küll maailm, tule läbi, nõnda kui Soodom ja Gomorra hukka minema, kui Vott sealt oli väljaläinud. (1 Mos. 19.) — Siiski ei taha ega ihalda ma seda mitte, et maailm mind peaks armastama. Tõsise armastusel peab üksmeel, nõuu ja tahtmine aluseks ning põhjuseks olema. Kui maailm minust palju lugu peab, siis leiab ta wiisist minu küllest palju seda, mis tema farnane on, ja seda ei tahaks ma mitte. Wagadust, mis ta minust ehk nääh, ei wõi ta mitte armastada, sest et ta ise kurjuses on. Ühpidelt ütlen: Mina ei ole maailma meele järele, ja maailm ei ole minu meele järele. Seepärast, ütleb Joannes: Äрге armastage mitte maailma, ega seda, mis maailmas, on; kui

teegi maailma armastab, selle sees ei ole mitte Issa armastust. Sest kõik mis maailmas on, liha himu, silma himu ja elufõrkus, ei ole mitte Issast, vaid see on maailmast. Ja maailm läheb hukka, ja tema himu, aga kes Jumala tahtmist teeb, see jääb igaweste." (1 Joann. 2, 15—17.)

2. Maailma sõbrus teeb meid Jumala waenlaseks.

Jumala, ning ka üksiti inimeste meelepärast olla ei ole võimalik. Ehk mis kasu saadaks see mulle, kui ma aga üksi maailma meele järele püüan olla? Maailm on ju isegi waene. Mis võib see meile anda, kes isegi waene on? Ja kellel midagi ei ole, see ei või ka midagi anda. — Mis maailmal ilal on, see ei ole ju mitte tema, vaid minu Jumala pärast. Jumal annab ja võtab, ja teeb nõnda, kuidas ta tahab. Mull ep ole sest sugugi kahju et ma maailma meele pärast ei ole. Mis võib ta minult võtta? Minu rikkus on, et ma sellega rahul olen, mis Jumal mulle on annud. Minu auu on, waga kombed; mo rõem on, hea südamine tunnistus; minu pärandus on taewas; ja mo ainus, mo kõige ülem ja armsam wara, on See, kes taewas elab. See on mulle suureks kasuks, et ma mitte maailma meelejärele ei ole. Kui maailm mo waenlane, siis Jumal mo sõber. Kui maailm võtab, siis Jumal annab, ja ta annab enam kui maailm võtab. Kui maailm mind kurwastab, siis Jumal mind rõemustab, ja tema rõemustamine on palju suurem, kui maailma kurwastamine. Kui maailm mind teutab, siis Jumal mind auustab. Kui maailm mind mahajättab, siis Jumal mind aitab ja wastu võtab. Mida halastamatam maailm, seda armulisem Jumal. — Seepärast, ära soowi seda mitte, mo süda, et sa maailma meelejärele võiksid olla. Ja seepärast ütleb ka Ap. Joannes: „Kes nüüd tahab maailma sõber olla, see jääb Jumala waenlaseks." (Jak. 4, 4.)

3. Maailm seisab sammaste peal.

Uga kus paigas seisab ta sammaste peal? Sinu enese südames. Ära otsi maailmat mitte väljast, siit ja sealt, ja ise ei ole ju muud kui weike maailm, mis täis silmahimu, lihashimu ja eluförkust on. (1 Joan. 2, 16.) Nende kolme sambaste peal, (et sa neid armastad,) seisab maailm so südames. Armastad sa maailma, siis paistab ka maailm kui üks pilt peegli läbi välja. Hoia ennast maailma armastuse eest, waata, siis ei leia ta mitte üht kindlat alust so südamest. Oh, mis on neil ostjatel ja müüjatel Jumala templis tegemist? Võtta piits ja aja neid välja. Kui sa seda ei tee, siis müüid sa oma hingeõnnistust pihutäie auu, raha ja maailma lusti ja rõõmu ette ära. Anna Jeesusele oma armastust, tema on seda enam teeninud kui maailm. Maailm riisub, aga tema annab; maailm kurvastab, aga tema rõõmustab; maailm suretab, aga tema teeb elavaks. — Armastad Jeesust, siis elab ning puhkab tema sinu südames. Kus Jeesus elab, seal on taewas südamas. Jeesus ei ela kuski armistamine kui inimese südames, kes on pattust pöörnud ja maailmale selga pöörnud. Temal on suurem nälg ja ihaldus sinu südame järele, kui ühel näljatsel leitwa järele. Kui sagedaste käib ta meie südameste uksede taga, peab seal seisma, ootama ja kopputama, enne kui teda sisse laseme. Kui väga armistaste hüüab ta igaihe hinge poole: „Waata, ma seisn ukse ees, ja kopputan: kui keegi minu heält kuulab ja ukse lahti teeb, selle juure tahan ma sisse minna ja õhtusöömaaga temaga süüa, ja tema minuga.“ (Jlm. 3. 20.)

4. Kui kurvastud aga ifka rõõmsad.

Kui kurat mind tahab araks teha, ma näitan temale oma otsaesist ja ütlen: Tagane saatan! — Minu juhtsõna

on: „ikka rõemjad.“ — Olen ma haige, siis olen ma rõemus, sest Laatsarus, keda Jeesus armastas, oli ka haige. Armastus kannatab ka witsahoopisid; mida libedamad, seda magusamad. „Sumal peksab mind küll witsaga, aga ta kisub mo hinge põrgu seest ära“ (Opp. 23, 14.) Kas' ihu küll haige olla, kui hing aga terweks jääb. Ma tean, et Sumal oma armu filmaga alati mo haige ihu peale waatab, mind kinnitab, jahutab ja trööstib ja weel enam mo eest hoolt kannab kui wanedamad oma haige lapse eest. „Jehowa toetab mind haiguse woodis, mo maasmaganise pöörab ta heaks mo haiguses.“ (Paul, 41, 4.) Mis ma siis weel enam tahan? — Saan ma teutatud ja laimatud, ikka olen rõemus. Eks Kristus pidanud ka sedasama laimamist kuulma, et ta jõddik ja wiina joodik, tõlnerite ja pattuste sõber olla. (Matt. 11. 19.) Aga mis teen mina? „Ma tahan“ Taawetiga hiiüda, „kõigekõrgema Sumala poole, küll ta läkitab taewast ja peastab mind, ja saadab häbisje neid, kes mind püüdisid äraneelata.“ (Paul. 57, 4. 5.) — Kas peaks see mind kurwastama, kui maailm minust kurja räägib, kui mo südamte tunnistus puhas on ja mina mitte kurja ep ole teinud? Ei see kurwasta mind mitte, waid rõemustab mind weel pealegi. Kui mo laimajad ka wõttaksid paksu kaebuse raamatu minust kirjutada, ma wõtaksin seda oma õla peale, ma paneksin seda oma pea peale krooniks.“ (Job. 31, 35. 36.) Ma tean ju, mis minu Jeesus ütleb: „Õndsjad olete teie, kui inimesed teid minu pärast laimawad ja tagakiusawad ja räägiwad kõiksugu kurja teie peale kui nemad waletawad.“ 2c. (Matt. 5, 11. 12.)

5. Kui kurwastud aga ikka rõemjad.

Sattun ma häda, kurwastuse ja wiletsuse sisse, ikka olen ma rõemus ning julge oma Issanda sees. Siikmel ei wõi parent lugu olla, kui ihul, ihu on meie Õnnistegia.

Kui kõik kes laewas on, peawad hukka minema, miks pärast tahan siis mina üksi ülejääda? Lasz' need leinada ja kurwad olla, kellel usku ei ole. Mina tean, et „ei see tuffu ega minu magama, kes Iisraeli hoiab.“ (Paul. 121, 4.) — Minul on weel Jumal taewas, kes minu peale mõtleb ja minu eest muretsseb. Olen ma seda karistamist teeninud oma pattudega, siis tahan ma seda heameelega kanda, tahan meelt parandada ja armu otsida. — Beatoidusega ja ihukattega olen ma rahul, olgu seda mul pisut ehk palju. Kui ma ka waene olen, olen ma rõemus ja rahul. Ma olen rõemus et Jumal mulle rasket koormat ep ole selga pannud, et niiid kergemine üles taewa poole wõin tõusta, ja lahkumine kitsast wärawast läbi mahtuda. Oh, kui mittu wilja wälja on paksust külwatud wiljast rikki läinud! Kui mitmed kenad õunapuud oksad on katki murnud raskuse pärast, et rohkest puuwilja küllses on olnud. Seepärast olen ma rõemus, et mull seda raskuse koormat kanda ei ole, ja mõtlen sagedaste Issanda sõnade peale: „Waewaline asi on see, et need, kes waranduse peale loodawad, Jumala riiki saawad! See on hõlpsam, et üks kameel nõela filmast läbi lähäb, kui et rikkas Jumala riigi sisse lähäb.“ 2c. (Mark. 10, 24. 25.) — Et minul kameeli selga selja peal ei ole, on mull niiid kergem nõela filmast läbipugeda. Raha ja wara mull ei ole, ei ole mull ka muret, ja et mull muret ei ole, olen ma rõemus. Mo süda on rõemus mo Jumala sees, ma olen temaga nii kindlaste ühendud, et mind ükski asi ei wõi kurwastada, ei muud kui ainult see asi, mis Jumalat wõib kurwastada; — aga mis asi see on? see on patt.

6. Laimamisest.

Maailm on täis wargaid, mitte üksipäinis raha wargaid, waid weel enam auu wargaid. Kes need on? Need on need Laimajad. — Kui ei oleks sa l g a j a i d,

siis ei oleks ka wargaid. Kui ei oleks laimamise kuul-
jaid, siis ei oleks ka laimajaid. Kes heameelega laimamist
tahtwad kuulda, selle ligi asutawad endid ka laimajad.
Laimaja suu on se waras, ja sinu kõrw on see salgaja,
ja need mõlemad on ühesugused. Armas hing, kui sa tahad
tõsine ristiinimene olla, siis võtta enesele siin kolm õpetust.

Õpeteks: Ära mõtle midagi kurja oma ligemisest,
sest see on armastuse wastu, sest inimene ei ole kellegi
süüdame tundja. Ära usu ka mitte kõik, mis sa kuuled,
sest kõik võib teist wiisi olla, kui inimesed räägivad. Kui
mõtlemine ligemisest on pine ja pettab inimest sagedaste.
Armastus loodab ikka head omast ligemisest, ka siis kui
midagi paha asja temast peaks kuulma. Ta palub tema
eest ja püüab seda tema juures armastusega parandada.

Teiseks: Kui sa mitte iseennast ja oma kurja
süüdant ei jõua tallitseda, siis hoiu ommeti oma suud,
kurja oma ligemisest rääkimast. Sellega riisud sa tema
auu, ja rikkud tema elu õnne, ja näitad omalt poolt, et
sull armastust oma ligemise wastu ei ole.

Kolmandeks: Kui keski peaks sulle midagi
kurja ehk paha asja tahtma ligemisest rääkida, siis on
parem, et oma kõrw a temast ärapöörad, ja ütled: Ei
ma või seda temast mitte uskuda, maailm waletab palju,
ma tahan enne tema enese käest seda asja kuulda saada.
Vaata, jell wiisil saab palju pattu ärakeeldud, ka palju
enam saaks rahu maa peal olema. Tee ka sina seda nõnda.

7. Nõdrasust.

Üks sädete on ka tuluke. Katsu aga, pane süsi juure
ja puhu, wata, kas ei tule sellest suur tuluke. Nõnda on
nõder usk ka ikka usk. Usk ei ole mitte igal ajal üks
põlew leefe, waid ta on ka wahest kui sädete mis wähä
kiilub. Sädete hiilgab ja kiilub niisamuti kui suur tuluke,
kui ka mitte nii walusaste ja walgeste. Sa istud wahel

filmaiveega omaš urtijikus ja õhtad ütteldes: „Oh ma waene ja wilets loomake, et ma mitte uskuda ei wõi!“

— Ära nutta armas hing, kuule mis ma sulle ütlen! Ka sellel on usk, kes nuttes kaebab, ning tunneb et tal usku ei ole. Tema pisarad annawad ju selget tunnistust, tema igatsemisest usu järele. En temal elaw igatsemine, et ta tahaks uskuda, siis on temal juba Jumala ees usk. Jumal on, kes meie sees seda igatsemist ja tahtmist usu järele südamesse süütab. Tema teeb et meie tahame ja wõime teha mis tema hea meele järele on. Meie ei wõi iseenese wäega ühtegi wõtta ega anda. Nõnda kui tema arm seda tahtmist ja igatsemist usu järele meie südamesse süütab, nõnda süütab seesama arm ka usku meie südametes. Aga mis on usk? Usk on film miska meie Jeesust näeme ja tema armu ümbert kõwaste kinni hoiame. Nõder film on ka film, nutja nutune film on ka film. Aga usk on ka käsi, miska meie Jeesusest kõwaste kinni peame. Wärisew käsi on ka käsi, ja wäetima nõdra lapse käsi on ka käsi. — Usk on ka keel, miska meie Jumala armu ja tema magudust wahest wõime maitsta. Nõder keel on ka keel. — Kui meil ka mitte üht tilka troosti südamis ei ole, meie wõime siiski uskuda, sest meie usk ei seisja mitte magusa tundmistes, waid ta seisab Jumala tõutuste peal. Usk on ka kui jalg ja käsik. Haige jalg käib ka, kui ka pakkamine, aga ta lähäb ikka edasi. Ja nõnda peab siis ka usukäsi Jeesusest ja tema teenistusest kinni. Ole siis iseenest nõder, siis oled sa ikka Kristuse sees wägew.

8. Armuõpetamise kuulutamise ametist.

„Mina olen hiiudja heal kõrbes,“ ütleb ristia Joannes. Mina ka. Ka mina pean Jumala hiiudja heal olema. Jumal hiiuab minu läbi, pea waljuste, pea pehmete, pea magusaste ja pea libedaste; pea meelitamise ja trööstimisega, pea ähwardamise ja hirmutamisega. Ma hiiuan

kõige oma ihu ja hinge rammuga püüha Waimu abiga, mo suu hüljab, mo süda hüljab, mo pisarad hüüdwad ja mo higitilgad hüüdwad kõikide poole: „pöörge ümber oma hufatuse tee pealt!“ Oh, kui mo pisarad ja higitilgad wõiksid rääkida, küll nad wõttaksid minuga ühes hüüda: „Oh hinged, laske endid Jumalaga äralepitada!“ — Päewa ajal olen ma „hüüdja heal“ inimeste poole, ööse üks „hüüdja heal“ oma Jumala poole. Päewa ajal panen ma inimeste kurjust nende kõrwade ette, ja ööse kannan ma omas palwes sedasama inimeste häda ja kurjust Jumala ette. Seda teab ja näeb see, kes kõik teab ja näeb. Ma hüüan oma südame sügawusest, mo pisarad hüüawad: „Oh Issand aita, oh Issand heida armu ja ole oma halastuse pärast armuline oma rahwa wastu, keda sina kalli hinnaga oled äralunastanud! Aga sagedaste pörfab mo hüüdmise heal taewa poolt raskele wiisil, mo südamesse tagasi; miks pärast? See pärast, et sina ei taha ega wõtta seda meelega kuulda — ei taha siis ka Jumal mo hüüdmist kuulda; oh, eks see kurwasta mind siis wäga! — Oh hing, wõtta siis kuulda Jumala armo kutsmise heal, „rutta ja peasta oma hing,“ et sa hiljaks ei jää, ja et armu üks so eest luffu ei saaks pandud.

9. Kelle nagu kannad sa enese külles?

„Kelle kuju ja pealekiri see on?“ küsis Issand. Kelle kuju ja pealekirja kannad siis sina oma külles? Kas sa tead et sinu süda on nagu üks tahwlike, mis peale kõik wõib maalida, mis tial tahab. Tema peale wõib Jumalat, kuradit maailmat ja taewast maalida. Kelle poole sinu armastus kõige enam hoiab, selle kuju ja pealekiri saab otsegu maalitud selle tahwlikese peale. Armastad sa Jumalat, siis wõttab so südame tahwlike Jumala kuju enese külge; armastad sa maailmat, siis nääd sa

maailmat seal peal. Armastus on see peegel, mis läbi see kuu välja paistab. Oh, häda sulle, kui midagi muud kuu sinu südamel peal on! Üksnes Jumala kuu olgu seal peal ja paistku selgeste igaihe filmi. Kujust ja pealekirjast võib tunda, kelle pärast ja oled, kas Jumala või kuradi pärast. Kelle kuu ja siin ajalikus elus kannad, selle omaks jääd ja igaweste. Kuradi omaks igaweste jääda, oh et see peaks sind wärisema panema?! Jeesus olgu minu eestkuju, (1 Peetr. 2, 21) tema õpetus ja elumärk seisiku muul alati filmade ees, et meie võiksime otseselt peeglis Jssanda aini näha, ja muudetud saada sellesama kujuts, ühest ainst teise Jssanda Waimust, (2 Kor. 3, 18.) — Jssand olgu ise see meister kes seda kuu ja pealekirjamoo südamesse maalib, aga mina ei taha muud kui tema foolilaps olla. Tema on minu tee, kus peal tahan käia, tema minu tõde, kellest kinni tahan pidada; tema jälged seisiku atati mu filmade ees, ja tema arm hoidko mu jalga tema jälgedest kõrwale minemast. Oh Jeesus, wajuta ise oma kuu minu südamesse, et ma sinu nägu ja kuu sarnatseks võiksin saada ning jääda igaweste!

10. Kannatusfest.

Ma tunnen üht rohkest mis kõik wigad parandab. Mis roht see siis on? See roht kasvab igaihe aedast. See on väga tulus ning parandaw, ja ommeti mitte kallist, ta on kibe ja seal juures ka magus. Maptekist ei saa seda mitte osta, aga saab ommeti arstidest haigedele pruukimiseks õpetud ja antud. Maa ei kannu ega kasvata seda rohku mitte, waid taewas annab seda. Tahad sa teada selle rohu nime? Kannatus on tema nimi. Ta parandab kannatamata meelt; sest see teeb inimest rahutumaks, ja haigeks. Mida kannatamatam inimene on, seda haigem on tema ihu. Aga kannatus toob rahu, rahu waigistab valu ja valu parandab haawad. Kas sa tun-

ned nüüd kuidagi kannatus kõik parandab? Ole siis kannatlik kõiges asjas. Paneb Jumal sulle risti koormat peale, siis kannu seda kannatliku meelega ja ütle: See on nõnda Jssanda tahtmine et ma seda pean kandma, sest ma olen oma pattudega veel suuremat witsa ja karistamist teeninud. Mida kibedamine tema mind lööb, seda armulisem on ta minu wastu. Kui ma Jumala nime pärast pean kannatama, siis on see mulle enam auuks kui häbits, ja ma peaksin pealegi rõõmus olema et ta mind wäärt on arwanud oma nime pärast lasta kannatada. Mis on kõik pühad pidanud kannatama, mis on Jeesus pidanud kannatama?! Kes olen siis mina, ja mis on minu kannatamine nende wastu arwata? Ütle kõigis omas kannatamises: „Jssä, ei mitte minu, wa id sinu tahtmine sündku.“

11. Sigest sõbraliku armastusest.

Suhke ja weji on teine teise wastalised, ja ommeti ühendawad naad endid soojas wees. Armastus ja wiha on teine teise waenlased, aga ommeti sünniwad naad teine teisega kokko, uskliku südames. Mina armastan Jumalat, ja wihtan kõik, mis ma nihästi enese, kui teiste juures nään Jumala tahtmise wastu, kurja olewad. Armastus just ise pärib wihtamist. Jumal ise on armastus, eks ta wihta pattu? Mikspärast? Seepärast, et patt tema püha jumaliku õiguse ja tahtmise wastu on. Mina armastan sind, ja wihtan ommeti seda pattu mis sinu külles nään olewad. Sa ehk ütled: See ep ole siis mitte õige wennalik armastus, sest kuidagi wõib armastus ja wihtamine ihes südames aset pidada? — Wõib küll, armas hing. Ma armastan sind, aga seda paha asja, mis sinu külles on, ei armasta ma mitte. Nõnda on ka mõne hea asjaga lugu. Asi on iseenele kohast hea, aga kui patt selle sisse on tunginud, siis ei wihta ega põlga ma mitte seda head

asja, waid seda paha, mis selle sisse on tunginud. Mõni inimene on küll ilma wiiskamiseta, ta armastab sind, aga ta armastab ka seda paha asja, mis so külles on; ta näab sind pattu tegewad, aga ta on wait ja ei noomi sind ega karista seda kurja mis ta so külles näab, et ta sind ei taha pahandada ja sõbrust ärarikuda. Kas sa arwad, et niisugune sind tõeste armastab? Ei tõest mitte. Kuida wõib see sind armastada, kes sind näab upumas ehk ühes sügawas augus olewad, ja ei lähä temale appi, ei aita teda wälja, waid lähäb temast mööda, hästitab ja naerab teda weel pealegi? Armastus aitab, kus ial wõib, nihästi ihu kui hinge poolt. Waga Augustinus ütleb: „Sina ei pea oma ligemise pattu mitte armastama, tema enese pärast, ega teda wiiskama tema pattu pärast. Mida enam sa üht inimest armastad, seda enam pead sa seda wiga mis tema külles on, wiiskama, et teda wõiksid parandada.

12. Kes Jeesust on kaotanud on kõik kaotanud.

Sa kaebab oma suure kahju ehk õnnetuse pärast. Ütle mulle, kui suur on siis sinu kahju? Mo koda ja maja, mo raha ja wara on kadunud, kõik on tule kätte läinud! Mina ütlen: Sina põle ühtegi kaotanud. Aga oled sa Jeesust kaotanud, waata, siis oled sa kõik kaotanud. Mis on ilma warandused? Paras kuld, on ju muld. Sa ehk nuttab oma naese ehk lapse järele, keda surm on äraforistanud, miks sa nuttab? Sumalal, kes sulle neid andis, oli ka see meelewald neid oma targa nõuu järele ärautsfuda. Maene nuttab oma mehe ja lapsed oma isa järele, nagu oleks kõik nende elu rõem ja otsa korra peal. Ärge nutke, ei see kahi põle ühtegi. Taewas elab See, kes waeste laste isa ja lesknaeste kohtumõistja on. Sa ütled: mo aini on kadunud; ma ütlen: rojastamata puhas elu, on so kõigeülem aini. On sinu nimi taewas ülleskir-

jutud, kes võib seda sealt ära kustutada? Sa ei ole siis ühtegi ära kaotanud. Aga kui sa seda üht, see on, oma Jeesust oled ära kaotanud, waata siis oled sa kõik ära kaotanud. Oh ära kauta Jeesust ära! Aga kuidas võib sa teda ära kaotada? Mitmel viisil, kui sa enam ei walwa, palu ja võitle, ja ka hea päewade ajal, mis wäga so meelesjärele on. Küsin ma: Mikspärast on head päewad so meelesjärele? Sa kostad: Mull on siis rahu ja rõõm alati südames. — Waene hing! Kuidas võib sull siis rahu ja rõõm südames olla, kui sull Jeesust südames ei ole? Ilma Jeesuseta oleks ka taewas põrgu olema. Seepärast, olgu Jeesus so ainus ja ülem rõõm, so ainus wara, et võiksid üttelda: „Jeesus on mo ainus elu, — Jeesus üksi minu rõõm, — Jeesus on mo suurem õn, — Ilma temata on walu, — Kõik mo asi hufka saab, — Jeesus üksi rõõmustab, — Jeesus üksi rõõmusta.

13. Joobnud, waimuliku magusast wiinast.

Joodik ütleb: „Wiin räägib minu läbi.“ Ei see põle mitte illus kuulda. Sina naerad, aga mina ehmatan selle sõna üle. Ütle ennemine: „Kurati räägib wiina läbi ja sina kurati läbi.“ Walitseb kura sinu keele üle, siis walitseb ta ka sinu südame üle. Süda ja keelt on Loodus ühe soonekesega kokku sidunud. Süda on otsegu riist kus sees hingewaenlane oma kihwti keedab, ja keel see rend mis-läbi ta seda wälja walab. Sa ehk ütled: kuidas võib kura wiina sisse minna? aga ütle: kuidas võis ta paradüüsis maad sisse minna? Küll tema oskab ennast peenel viisil kõige asja ja looma sisse salaja pugedes ära peita, ka niisamuti inimese südamesse. On ta maad läbi võinudawat petta, kuidas siis mitte mind ja sind? — Aga sina kiitled, et „wiin sinu läbi räägib;“ mina kiitlen ka: „Wiin räägib ka minu läbi,“ pealegi ehk weel sagedamini kui sinu läbi. Eks sa ole tähele pannud, kui ma jutlust

teen, kuidas Jumala püha Waimu täius sagedaste mo suust
 kui hallikast wälja woolab? Mõnikord on mo südda mo
 sees kui waha ärasulanud ja püha Waimu leekest nii kuu-
 maks saanud, et tunnen ennast nagu taewa wärawa läwe
 peal olewad. Ma olen siis nii julge omas waimus, et
 ma oma Jeesusega piikide ja odade wahelt, tulest ja tule-
 leekest, hädast ja surmast wõiksin läbitungida. Suu ja
 keel ei mõista seda tundmist wäljarääkida, ja ükski inimene
 ei wõi seda ka mitte äramõista, üksnes need, kes seda
 warjule pandud taewa mannat on maitsta saanud, —
 tundwad, et ma waimuliku magusast wiinast joobnud
 olen. — Kui mo Jeesus mind wahest õiete kibedaste on
 kurnastanud, ja sedda jälle tahab heaks teha, siis wiib
 tema mind oma wiina keldri ja joodab mind seal oma
 magusa armu jõega. (Illem I. 2, 4. — L. 2. 36, 9, 10.)
 — Ma olen siis täidetud pühast Waimust, ja kellest siis
 süda täidetud, sellest woolab suu ülle. Paul. 34, 9. —
 (Ewef. 5, 19.)

14. Rahupidamine kuradiga.

Inimene tahaks itka heameelega kuradiga rahu
 pidada ja mitte temaga wõidelda. Mõnni küll ütleb: oh
 et kurat mind ommeti ükskord rahule jättaks, aga ta ei
 jätta teda ommeti rahule. Oh, ta on üks rahutu ja kiustlik
 waim, kes iga silmapilk meid oma küüsi kiskus, kui Jumala
 arm meid ei hoiaks. Mina panen oh inimene, seda väga
 imeks, et sa nii julgeste rahu sees temaga wõid elada.
 Tema walwab ja sina magad! Oh kui palju umbrohtu
 wõib ta sinu südamel põllu peale küllwata, kui sa magad.
 Sa tead et ta üks riisuja ja murdja on, ja sina ei karda
 teda, waid teed temale weel pealegi oma südamel ukseid
 ja aknad õiete lahti! Oh walwa armas hing. Ei sa wõi
 mitte teada kui kangel see kuri tunniks sull wõib olla.
 Tema ei piilu mitte sinu raha ja wara, waid sinu hinge

ja hingedõnnistuse järele. Mida enam sa temaga rahu- ja sõbruses elad, seda kõvemine seub ta sind oma kõi-
dutesse. Sa pead alati waenu platši peal olema, ja kui üks truul ning wahwa sõamees ööb ja päewad, walwades ja wõideldes tema wastu panema. Sinu lippu peal seis-
kfa need sõnad: „*S u m a l, m o s õ b e r, k u r a t m o w a e n l a n e.*“ — Kui Sumal sinule sõbraks on, mis sull siis kuradiga tegemist on? Ma tahan siis kõigega, nii palju kui wõimalik rahu pidada, aga mitte kuradi, maailma ja oma lihaga. Saadana wastu tahan ma wõidelda siis peab ta põgenema; (Joan. 4, 7.) maailmale tahan ma surra, tema himule ja armastusele selga pöörda; oma lihatahtmisele üheski asjus mitte wõimust anda, waid tahan seda rõhuda ja murda, selle abi ja wäega, kes mind pattust, surmast ja kuradi wäest oma werega on peastnud.

15. Troost, ajaliku surma kartuse wastu.

Surmal on kahesugune olemise nägu. Ta näab eest-
poolt teistwiisi, ja tagant poolt teistwiisi wälja. Tema eel käib kurwastus, ja ta järel käib rõem. Ta on eest-
poolt must, ja tagant walge. Ta on eestpoolt kibe ja tagant magus. Tema eel käib kurat ja põrgu, aga ta järele käib taewas. Mis meie küll enam peatšime soowima kui taewast? ja seda annab meile surm. Aga kellele? Ükspäinis neile, kes meelt on parandanud ja pattu tee pealt ümberpöörnud. Oled sa ümberpöörnud, miks sa siis kartad surma? Surm wiib ju sind taewasse, selle juure, kelle jisse sa oled uskunud. Tahab ta sind hirmutada, siis pead seda hirmu kui tõsine ristiniimene oma elawa usu mõdegaga püüdma ärawõita. Ütle surmale, kui ta sinu sängi ette astub: „*Nii hirmus kui sa küll eestpoolt wälja nääd, ei kardata ma sind ommeti mitte.*“ Jeesus minu Dnnistegia on oma surma ja werega mind äralunas-

tamid, pattuist, surmast ja kuradi wäest, jinu ei ole enam wõinuist ega meelewalda minu üle, minu oda on nüüd katki murtud, sina ei wõi mulle nüüd enam ühtegi kahju teha, waid wiid mind siit hädaorust igawese rahu, rõemu, elu ja õnnistuse sisse. Oh surm, sa ei wõi mind mitte hirmutada ega ehmatada. Ma olen sind juba ammugi ootanud. Ma olen wäsinud ja soowin enesele rahulist hingamist haudas, senni kui Jssand mind ja kõiki surnud wiimisel päewal wõttab ülesäratada. Ma soowiksin et mo elulaewuke peagi wõiks rahu sadamesse jõuda, seepärast wõtta mind kaasa ja wii minu sinna, mida uinamine, seda armsam ja parem mulle." — Oh, et minu tund ju tuleks, — Et maailmast lahti saaks! — Heameelega ma sureks — Ning siit kurjast ilmast lääks! — Mull ep ole surma karta, — Olen tuttan Seesuga; — Taewa rõem on minul oota, — Sest ma suren rõemuga.

16. Hirmsam kui kurat.

Kes see on? See on patt. — Sest pattu läbi on üksnes kuratil wõimus inimese üle. Waga kiriku wanem Arisostomus ütleb: „Kurati kiusatusse alt lahti peaseda, on ju üks suur kasu, aga pattu kiusatusse alt lahti saada, on veel suurem kasu." Kurat ei pea mitte lugu, wagadest ega kurjadest, waid ta kiusab kõiki, aga ta ei wõi wagadel üht juukie kariwa murda, ilma Jumala lubata ja laskmata. Aga jumalakartmata inimeste sees elab tema waimulikult kumbel, ja patt ehk inimese ärarikutud pattune süda, on tema eluhoone; sellest wõib tema öölda: see on minu oma. — Kardad ja nüüd kuratit, oh kardad siis pattu veel enam! Nõnda kui mesilane sind ilma nõelata ei wõi pista, nõnda ei wõi kurat ilma pattuta sulle ka ühtegi kahju ega kurja teha. Waga Augustinus ütleb omas kirjas: „Kes põrgu tuld kardab, ei see kardad pattu teha, waid ta

kardab aga ärapõlemist põrgus; aga see kardab pattu teha, kes pattu ennast nõnda kui põrgu tulb kardab." Mina tahan, nii hästi kurati, kui pattu siiski pattu waenlane weel enam olla, kui kurati; sest patt on ju kurati riik ja töö minu sees; aga kui patt mis mo südamel on, teda mitte sisse ei laseks, siis peaks ta küll õnne jääma. Aga meie peame ka teadma, et kurat ka wahel otsegu Jumala tööriist on, ja et see tema kiusamine mulle heaks on. Seepärast ütleb Ap. Paulus: „Aga meie teame, et kõik heaks tuleb neile, kes Jumalat armastawad." (Rom. 8, 28.) Aga patt wiib mind hukatuse sisse. — Oh, et sina ka mõiksid öelda: „Kadugu see maijus ära, — Mis siin pattu armastab, — Saagu hukka filmatera, — Mis siin pattu igatseb! — Olgu wanntud kogunist, — Pattu hinud igawest, — Ja see mõtte pattu peale — Olgu äraeetud jälle! —

17. Jumala armust, waeste langenud pattuste wastu.

Kui sa nääd et Jumala pikkne üht puud ehk inimest maha lööb, siis sünnib see kahel wiisil. Esiteks lõhub ta puud pihuks ja puruks ja surmab inimest silmapilguga. Selle järele pöörab ta surnud inimese näuu, ja lõhestud puu tükkid üles taewa poole. Waata, nõnda teeb Jumala arm ka ühe pattusega. Esite lõhub ta teda Moosese needmisega, kui pikke noolega maha, kuulutab äraeetmist ja igawest surma. Sellest tuleb siis see suur ehmatus, õhkamine, nutt ja kaebamine meelesparandamise ajal, et süda häda ja hirmu pärast otsegu kätt kistud ja rusuks pekstud on. Meelesparandamise juures peab tõsine pattutundmine ja kahetsimine, tõe likul ja mitte sala-likul wiisil wälja näitama. (Joel. 2, 13.) See on siis see liha ristilöömine, mis wanal inimesel väga walus on. — Selle järele pöörab siis Jumala arm waese äraehma-

tanud pattuse palet taewa poole, ja kutsus teda oma Ewangeliumi troosti ja tõutusega oma juure. Kui ta siis lähäs ja tõlneri wiisil oma wastu rindu lööb, ütteldes: „Oh Jumal ole mulle waese pattusele armuline!“ ehk ütleb selle salmikesega: „Oh armas Jeesuke! Ma tulen sinule, — Mo peale armo heida, So heldet südant näita, — Mind wõtta armust wastu — So werega mind lasta.“ — Tõest, kui ta nõnda südamest palub, leiab ta armu oma Jssanda juurest.

Nõnda on siis Jumalal kaks järe. Üks on koftu-järg, mis pörguga kaetud, ja teine armujärg, mis taewaga kaetud. Koftujärje ees alam kohus, armujärje ees ülemkohus. Koftujärje eest peame igaüks armujärje ette minema. Sest kirjataht suretab, aga Waim teeb elawaks; kui pörgu meid ehmatas, siis taewas meid trööstib. Waata, nii armuline ja halastaja on meie Jumal. —

18. Palwest.

Kütt, kui ta heaste lindu ehk märki tahab lasta, siis pigistab ta teise filma kinni, et ta nägemise wägi enam lahtise filma lähaks ja seeläbi tugewamaks saaks. Kes üht asja öiete sügawaste tahab järele mõtelda, see wõttab oma meeled ja mõtted kofku, ja kogub neid oma hinge sisse, et ta paremine selle asja peale, mis temal ees on, wõiks segamata mõtelda. Armas hing, kui sa tõlise meelega südamest tahad paluda, siis on sull jõuudud ja rammu tarwis. Sa sihid oma ambu ja paned omad õhkamised sinna peale, tahad sa, et sinu nooled taewasse peawad tungima, ja Jumala südant haawama, siis on sull jõuudud ja rammu tarwis. Kes omas palwes tahab Jumalaga wõidelda, et wõit tema poole peab jääma, sellel on rammu tarwis. Oh, miks sa ei kogu oma mõtteid kofku, waid lased neid ümberlennata sinna ja tenna. Kuida wõib sull

sell wiisil raninu ja jõundu olla Jumalaga wõidelda, kui sa nõnda oma mõttetega ärasegatud oled? Kui Mooses mäe otsa Jumala pale ette läks, lahkus ta otsegu maailmast, ja jättis rahwa mäe alla orgu. — Jumal ei taha meie sõnu, waid ta tahab meie südant, ja seda peame temale, ei mitte tükilisel wiisil, waid terwelt ja täielst andma. Enne kui sa palwele lähad, korja omad mõtted kokku ja aja neid kõige salajama südame nurka, ja pane neid sinna otsegu wangi ja siis astu Jumala ette ja ütle: „Oh Issand, kuule, sinu sulane on oma südame leidnud, et ta oma palwega sind wõib paluda!“ — Omas palwes ole lihtke, ja hoiat so mõtted ära ei wäsi ja enneaegu ära ei kauni. Paremini on wähä sõnu ja palju südamet, kui palju sõnu, ja wähä südamet. — Mine ja te ka nõnda.

19. Seks saada on hea, seks jääda weel parem.
Seks saada on kure, seks jääda weel kurem.

Inimene ütleb ning mõtleb sagedaste: Rikkaks saada on hea, rikkaks jääda on weel parem; ehk üheks suureks meheks saada on hea, aga suureks meheks jääda, on weel parem; ehk, suure auu sisse saada on hea, aga suure auu sisse otsani jääda, on weel parem. j. n. e. — See on küll ka ühelt poolt õige ning tõsi, aga ka see on õige ning tõsi, ning weel enam kaebamise ja kurtmise wäärt: Joodik olla, ja joodikuseks jääda; ehk waras olla, ja wargaks jääda j. n. e. Mina aga ütlen: Tõsi on ristiinimeseks saada on hea, ja seks jääda on weel parem. Oh, kui palju on neitest langenud! So ülem mure olgu esiteks, et sa wõiksid tõsiselt ristiinimeseks saada, ja teiseks, et sa selleks wõiksid jääda. Aga jäämise juure on palju muret ja hoolt tarwis; sest sa käid siin otsegu porise tee ja libeda jõe peal, kuipea wõid sa komistada ja langeda, sest sa kannad ju oma wara saante riistade sees, (2 Kor. 4, 7.)

Ja kui pea mõib siis see kallis salwi kruusike so käest kätti minna. Ära ole julge oma rammu peale, sest sull on palju waenlasi, ja need on sinust palju wägewamad. Kurat kuusab sind tuhandel wiisil. Maailm meelitab sind oma kurja eluga oma wõrkudesse. Lih ja veri teeb sedasama. Sepärašt walwa ja palu. — Sest mis aitab et sa ristiinimeseks oled saanud, kui sa selleks mitte põle jäänud? Jumalast äralangeda, on küll hirmus, aga Jumalaga mitte enam ühendud saada, on weel palju hirmsam! Saamine kurjaks, ei nea sind weel mitte, waid jäämine kurjuse sisse neab sind. — Oh Issand, ära lase mind langeda, ja kui ma ka peaksin langema, siis siruta minu järele jälle oma armu kätt, ja aita mind üles!

20. Sigel wiisil aja pruukimisest.

Oh Issand aeg on minu ja aeg on sinu. Maailm, aeg ei ole mitte sinu päralt. Kas ma pean sind, ja kuri maailm teenima? Ei mitte; sellest ei ole mul mitte aega. Aeg on minu, ja mo Jumala päralt. Mis kaub usinamine kui aeg? Sa tema ots on igawene aeg. Teenin ma Jumalat, siis on mo igawene aeg taewas; teenin ma kuratit, siis on ta põrgus. Oh, et sa mõistaksid, mis see sõna — igawene, tähendab! See on aeg mis ilma otsata on, ja selle walusa igawese aja sisse pead sa minema, kui sa siin seda kallist armu aega mitte ei ole kalliks pidanud. Küll oled sa palju enese, ja ka Jumala aega oma elu ajal, ilma hinge kasuta äraraiškanud. Oh, et sa seda ära kadunud ja äraraišatud kallist aega wõtksid, ei mitte kulla ja hõbedega, waid südameliku kahetsemise ja paliwega tagasi osta. „Täna, kui sa tema healt kuuled, siis ära te oma südant kõwaks,“ ning ära lükka seda mitte homse päewa peale, sest sina ei tea mitte, kus ja juba homme mõid olla. Täna astub sa weel mulla peal, homme ehk astub muld sinu peal ja kattab

find juba külmas haurdas. Seepärast ütleb Ap. Paulus: „Maenitsege teine teist igapäew niikaua kui tänapäew nimetaks, et ükski teie seast kõwaks ei saa, pattu pettuse läbi.“ (Ebr. 3, 13.) — Maailm, aeg ei ole mitte minu, waid Jumala; mina ei wõi find mitte teenida; küsi Jumala käest, kas ta annab seda luba, kui mitte siis jätta mind rahule.

21. Jumala andide pruufimisest.

Sõiti neid andid mis Jumal meie ihu ülespidamiseks, ning terwise kinnitamiseks meile on annud, ei pea meie mitte põlgama, waid tänuga wasto wõtma. Meie ei pea mitte selle anni ehk asja külge oma südant siduma, waid enam Jumala ja tema abi ja õnnistuse peale lootma. Tükkike leiba toidab meid küll, aga mitte iseenesest, waid Jumala wäe läbi. Arstiniise roht parandab meid küll, aga üksnes Jumala abi ja wäe läbi. Ühe roosikesel on hea ning magus hais, aga see ep ole mitte temast enesest, waid Jumala wäest, mis tema sees on. Seepärast, tahad sa Jumala annist, ehk asjast mis tahes, enesele kasu saada, siis pea silm taewa pool, ja käsi asja külles. Waata, siis on leib sinu suus õnnistud, ja arsti rohi sinu terwisele kasuks. Araneetud on see inimene, kes liha peale loodab ja seda enesele käewarrest teeb; kes enam asja kui Jumala peale waatab, need kummardawad wõerast ebajumalat. Waatad sa enam Jumala anni ehk kaduwa asja peale, siis salgad sa oma elawat Jumalat ära ja teenid wõerast Jumalat. — Jumal on küll wägew, kes ka wõib ilma rohuta aidata, nii kui kiri ütleb: „Sest ei rohudki ega plaastrid teinud neid terweks waid Jssand! sinu sõna on, mis kõik terweks teeb. (Tark. 16, 17.) Ilma Jumala abi ja wäeta ei wõi rohud ega plaastrid meid aidata; nemad on selle tarwis iseenesest wäga nõdrad. Pruugid sa rohku, siis õhka taewa poole ja ütle: „Sinu sõna oh Jssand on, mis kõik terweks teeb!“

22. Jumlikust rõdemust ja waimulikust kurb- wastusest.

Maailm meelitab mind sagedaste, et tema rõdemust ka osa wõttaksin, aga minul ei mekki tema rõem mitte. Kust tuleb maailma rõem? See tuleb meie lihast. Aga kuhu wiib ta meid? Igawese hukkatuse sisse. Kus on kõik need, kes enne maailma rõemus on elanud ja seda laulu laulnud: „Tulge ja wõtkem osa neist häist asjust mis kää on, ja kuulutagem wahwaste oma warandust, otsegu noorel põlwel. Täitkem endid kallimina ja salwidega, ja kewadene õiete argumingu meitest mööda. Kandkem kroonisid rooside nupudest, ennego nemad äranärtsiwad see olgu meie osa ja meie jägu.“ (Lutk. 2, 6 9.) — Kus on need? — — Oh, nemad on igaweses hukkatuses! Nemad on rikka mehe wiisil põrgu piinas! (Lutk. 6, 25) — — Aga oh inimene, walitse seda mis taewast tuleb ja taewa lähäb. — Mis see on? See on kurbwastust Jumala pärast, mis saadab mee leparandamist õnnistuseks.“ Pareim on Jumala sees kurb olla, kui maailmas rõemus olla. Pareim on Jeesusega nutta, kui maailmaga naerda. Kust leiame pühast kirjast, et Jeesus on naernud? aga seda leiame küll, et nutjate ligi Jeesus on olnud. Mis ütleb Issand naerjatest? ta ütleb: „Häda teile, kes teie nüüd naerate, sest teie peate leinama ja nutma.“ — Kes filmaweega külwawad, need leikawad õiskades. Kes käib ja nuttab seemet külwi tarwis kandes; see tuleb tõeste õiskamisega, ja kannab omad wihud.“

23. Troost ristipäiwil.

Kust sa tuled ja kuhu sa lähäd? Nõnda räägib usklik hing oma ristiga, kui rist temale hirmu tahab teha.

Kust sa tuleb? küsib ka. Ma tulen taewast, kostab ta. Oh, ole siis terve tulemast, sest sa oled mul siis nii armas kui Jumala ingel. Aga kuhu lähäd sa siis? — Ma lähän jälle taewasse tagasi. Oh, võtta siis mind ka kaasa, sa kallid taewalik võeras. Oh hing, — miks sa siis kardad nii väga risti? Sa ehk arwad, et rist põrgust, kuradist ja kurjast inimestest tuleb ja sind põrgu tahab wita. Ei mitte, waid sinu rist tuleb taewast. Kui sa seda kätt nääksid, mis sind lööb, sa annaksid selle käele suud, sest see on Jumala käsi. Kui sa seda auukrooni nääksid, mis kõige ristikandjatele taewas on tallele pandud, oh kui suure rõemuga kannaksid sina oma ristikoormat! — Ära karda ja ära ehmata risti pärast, ning ära tõrju teda enesest eemale, waid ütle temale: tule armas ristike, tule minu juure, ma tean kes sind mo juure, mo hinge heaks ja õnnistuseks on läkitanud. Mo Jumal, mo Looja, mo armas taewane Jäsa on seda läkitanud, sest tema teab, mis tema lapsele kõige enam tarwis on. Ma tean seda küll, mis sugust armuinki ristikoorm mulle toob. Oma raskeusega toob ta mulle hingejahutamist; oma wae- wamisega südamet rõemu ja kergitust; tema otkad on täis magusat mett, ja tema kurwastamine, täis rõemustawat troosti. — Oh, ära siis wiibi tulemast, sa armas hinge parandaw ristike, tule ja rõhu mo liha, mo tahtmist, mo uhkust ja kõrkust, et ma oma eluorra ristikoolis wõiksin Jumala auuks lõpetada ja igawest elukrooni pärida.

24. Jumala armu kättesaamisest.

Mis rõdmuga saab sünnitatud, saab waluga maitsetud. — Arwa mis see on? See on patt. — Patt on harkatusel magus, aga lõpetusel libe. Arakadunud poeg läks lusti ja rõdmuga oma isakojust, aga suure südamet waluga tuli ta jälle tagasi. Seepärast mõtle ikka iga asja otsa peale. Wida suurem lust harkatuses, seda suurem kurwas-

tus lõpetuses. Mis waluga saab sünnitatud, saab rõemuga maitstud; aga mis see siis on? See on Jumala arm. Sest õige ning tõise meeleparandamise läbi leiame meie jälle Jumala armu, ja seesama Jumala arm saab waluga see on, kibeda pattu tundmise ja kahetsemise läbi meie sees sünnitatud. Kui raske see aeg meeleparandamise ajal, hinge hädas on olla, näeme Hiskiašt, kes oma hingekitskuses wiiksus kui pääsuke. Waatame Daweti peale, oh kuidagi tema ja ütles: „Mo hing ei taha lasta ennast trööstida, . . . mo waeni nõrkeb ära; . . . ma olen rammaks ja koguni wäetimaks saanud: . . . ma oigan oma südamet kohiseamise pärast j. n. e. (Raul. 77, 3. — 38, 8. 9. — 102, 24.) Waatame selle suure pattuse naese Maria peale, siis näeme kuidagi tema silmad otsegu pisara hallitaks saanud. — Waatame tõlneri, Tiobi, Jeremia ja kõige nende pühha meeste peale, kes selle wiletsuse ahjus on saanud sulatud ja puhastud ja seda ka wäljakannatanud, et need Jumalal armsad lapsed on, kes on uskma õpinud õiges meeleparandamise koolis. — Ei sa ükski enne Jumala armu maguduse suhkru maitsta, kui ta mitte enne seda wihast ja kibedat meeleparandamise mirri rohku põle maitsta saanud. Parem on märjase ilmaga külmata ja kuitwaga leigata, kui kuitwaga külmata ja märjaga leigata.

25. Salalikud.

Saab küll nähtud, aga mitte tuntud. — Kes need on? Need on salalikud. — Oh, kuidagi on maailmas neid täis? Kes näab neid? Mina ja sina. — Kes tunneb neid? Jumal tunneb neid üksi. — Inimeste eest võib küll inimene oma salaliku meelt ja kurja kawalust warjul hoida, aga Jumala eest mitte. Inimesed waatawad warju peale, aga Jumal waatab tegude ja südamet mõtlemiste peale. Salaliku päris elu ase on inimese südamet. Ära otsi mitte salaliku ja wariseeri Jeruusalemmast, waid otsi neid

oma enese südamest. Ütled sina ka wariseeri wiisil: „Sumal tänatud, et mina mitte nõnda ei ole, kui muud inimesed,“ waata, siis arwad sa ennast hoopis inimeste arust välja, sest ükski inimene ei ole ilma pattuta. „Sest kõik on pattu teinud, ja on Sumala auust ilma,“ ütleb Ap. Paulus. Seepärast, ei ole ükski parem kui teine, ja kes ennast teisest paremaks arwab, on salalik. Oled sa wagade seltsis waga, ja ilmlikus seltsis ilmlik, siis oled sa kahe isanda teenija ja kahe tee käija, ja kes niisugune on, see on salalik. — Wariseer olli tõlneri kohtumõistja ja pealekaebaja. Kes teist hukka mõistab, see seab ennast teise Sumalaks. — Aga kes oled sina, et sa teise peale kohut mõistab, kas sa tunned ka kui Sumal, tema südamel põhja? Ükspäinis elawal Sumalal, kes südamel ja neerud äratunneb, on õigus meie kõikide peale kohut mõista. Olets sull armastust südamel, siis olets sull ka halastus ja haledus oma ligemise peale, ja sa kattaksid siis armastusega tema pattude hulka kinni, ja sooviksid siis ennemine, et Sumal armu tema peale heidaks, kui teda muhtleks ja karistaks. Kui siis inimene sell kombel teisele õnnistust ei soowi, siis on ta kuradi sarnane. Oh seepärast inimene, katju oma südant läbi, ehk leiad ka wähest seda kurja ja kawalat salaliku ja wariseeri oma südamel pöuest!

26. Kust võib üht tõsist ristiinimest tunda?

Sina ütled, et sa üks tõsine ristiinimene oled, aga mina ei usu seda mitte. Näita välja ja tunnista seda mulle oma eluga, siis usun ma seda. Ütle mulle: on sinu ust ka wiletsuse ahjus saanud läbi katsutud? Ega see põle imeks panna, rahu päiwil ennast inimeste ees wagaste väljanäidata? Miski sees võib wast inimest tunda, kas ta on tõsine ristiinimene või mitte. Hea ilma ajal kõlbab igaliks laewa peal tüürimeheks, aga tuule ja tormi ajal, näitab ennast laewamehe tarkus wast diete välja, kas ta

tiirimeheks kõlbab või mitte. Puhas kuld kannatab tuld. Ütle, mis sa siis teed, kui Jumal tulekahju ristiga sulle võersti tuleb, ja kõik so käest ärawõtab, sind paljaks ja nõnda waeleks teeb, et sulle muud ep ole järele jäänud, kui aga tuhahunnik. Mis sa siis teed? Kas sa tänad siis ka Jumalat selle armu, selle külgetopputamise ja äratamise eest? Kas sa võid siis ka Jõobiga võluda: „Jssand on annud, Jssand on võtnud, Jssanda nimi olgo kiidetud.“ — Paneb Jumal sind haigewoodi peale, mis sa siis teed? Kas kaebab aga walu üle? Kas sa tunned ka, et sinu seestpidine inimene haige woodi peal nii palju kosub, kui so wäljastpidine kahaneb? Tunned sa ka, et sa oma wiimse kojuminemise tee peal oled? Kardad sa surma, wõi lähäd sa rõõmuga tema wastu? Kas sa võid ka Paulusega võluda: „Kristus on mo elu, ja surm on mo kasu!“ — Ühe sõnaga võluda: „Kes oma risti heameelega oma peale wõtab“ ja Kristuse jälgede sees käib, see on üks tõsine ristiinimene. Aga kui sa omma risti koorma all nurised, ja mitte rõõmus ei ole, ja mitte Jumalat omas hädas ei kiida ja täna, ei sa siis olle weel mitte tõsine ristiinimene.

27. Mõttele ikka nende kolme sõna peale.

Aga misjuguiste sõnade peale, küsid sa? Nende sõnade peale, mis so elus väga tähtsad ja sinu hingele väga kasuks ja õnnistuseks on, ja need sõnad on: Tahtmine, saamine ja olemine. Tahtmine on, kes üht asja tahab algada; saamine on, kes juba ühes asjas kaswamas; ja olemine, kes ühes asjas on täielikuks saanud. Tahtmine on raske, sest iga hea töo ettewõtmisel on palju waenlast. Saamine on weel rassem, sest et inimene siis nagu üht kõrget mäge mööda üles ronib, kust ta sagedaste jälle alla libiseb, sest waim on walmis, aga liha on nõder. Aga olemine on weel palju rassem, sest ükski surelik ei saa seda siin ilmas

täieste kätte. — Ei see te weel mitte inimest tõsiseks ris-
tiinimeseks, et ta aga teab et ta pattune on. Ta peab
seda ka omas südames tundma, et ta pattune on. Pattu
tundmine peab seda tahtmist ja tahtmine waga-
saamist meie sees äratama. Wähä on neid küll kes taht-
wad, aga weel vähäm neid kes seda kätte saawad. Suu-
rem hulk jääb aga oma tahtmise juure paigale ja ei sa
iialgi eemale. Sumal aga ei ole mitte üksi tahtmisega
rahul, waid tema pärib ka tegemist ja saamist. Ei aita
meie tahtmine üksi, kui meil mitte püüdmist ja walmis-
tamist saamisele ei ole. — Issand ei ütle mitte omas
sõnas: „See sulane, kes oma Issanda tahtmist
teadnud, ja ei mitte teinud“, waid ta ütleb:
„See sulane, kes oma Issanda tahtmist teadnud,
ja ei ole ennast mitte walmistanud, ega tema
meelepärast teinud, see peab palju hoopä saama.“
Oh Sumal, kes minu sees teed, et ma tahan, siis aita,
et ma ka wõin teha mis sinu hea meele pärrast on!

28. Uskliku usujulgus.

Ea wärised; — kelle ees? — kurati ees. Miskpä-
rast, mis wõib kurat sulle teha? — Ta ajab omad lõuad
küll laiali, aga ta ei tohi sind ommeti mitte äraneelda.
Ta käib küll mo ümber kui mõiraja lõukoer, aga seda jul-
gust ei ole temal ommeti mitte mo südamesse mo taht-
mise wasto, wägise tungida. Ta wistab küll tuld mo
peale, aga ma kustutan seda igakord oma usu kilbiga ära.
Ta tahaks mind küll mitmelt poolt hammustada, aga ta
ei wõi, sest minul on hoidjad ja warjajad kõrwas. —
Aga kas sa tead, kelle eest ma wärisen? — Ma wärisen
selle üle, kui mõtlen Sumala kannatuse, halastuse ja pit-
kameele peale, mis temal tänini minu wastu on olnud.
Kui tema oma halastust, kannatust ja pitkameelt minu
wasto mitte ep oleks tänine nii armulikul wiisil wäljanäit-

nud, siis oleksin ma juba ammuigi pidanud pörgus olema. Waga Taulerius ütleb omas kirjas: „Kes mitte kõige vähemast üks kord päewas oma südant ja meelt Jumala pale ees sügawaste läbi ei katsu, see ei ole weel mitte tõsine ristiinimene.“ — Kui ma nende sõnade peale mõtlen, siis wärisen ma oma tuimuse pärast. Oh kui sagedaste olen ma õhtu oma woodi heitnud, ilma et ma oma südame sügawust oleksin läbikatsunud. Sagedaste on mo woodi null otsegu pörgu asemeks olnud, ja kui Jumal mind õsel oma kohtu ette oleks kutsunud, mis oleks minust siis saanud?! — Ma ehmatan, kui selle peale mõtlen! Oh mo süda, ma tahan sinuga läna üht seadust teha. Ei ma taha enam ühelgi õhtul puhkama minna, enne kui ma oma südant olen läbikatsunud, ja omad pattud kahetseses so ette tunnistanud.

29. Snnistusest, mis Jumala lastel juba siin maapeal on.

Sagedaste on kuulda, et inimesed ütlewad: „Maailmal on oma taewas siin maapeal, aga ühe tõsise ristiinimesel, otsegu pörgu.“ — On see ial wõimalik? Ous maailmal siis kaks taewast, üks siin ja teine ülwel? — Ous Jumal siis nõnda waefeks jäänud, et ta mitte, niihästi oma lastele kui maailma lastele ei jõua omma head andid wäljajägada? On siis ükspäinis maailma lastel oma taewa rõem siin maapeal, ja mitte Jumala lastel? — Ei mitte. Jumal on üks rikkas Jumal, ja tema on meie armuline Issa, kes meid mitte ikka ja ei ka liiaste mitte waewa. Ma ütlen: „Maailmal ei ole ühtki taewast, aga ühe tõsise ristiinimesel on kaks taewast.“ — Kus taewas on, seal peab ka rõem olema. Ütle, millal on ka üks maailma laps õiete rõemus? Maermine ja rõem ei ole mitte üks, nende wahel on suur wahe; mõne juures nuttab süda, kui suu naerab.

Kas täis laud ja kallid magusad road, on maailma laste taewas? Mis aitab see taewas, kui ihu on fidur ja tõbine, et ühtegi maitseta ei wõi? On tema suur wägi, auu ja meelewald tema taewas siin maa peal? Mis see kõik aitab temal, kui ta seal juures ikka hirmus ja kartuses peab elama, et ta omast taewast põrgu, omast auust hääbisse nagu Haaman kardab, heidetud saama? Et see sama kartus ole temal juba siin, nagu põrgu piin südamis? — Wõi ehk on rahakast tema taewas? Oh küll on see üks waene taewas, mis mitte ei wõi koiisid ega wargaid keelda enmast riisumast. Ja kuhu jääb tema taewas, kui ta siit peab lahkuma, ja seda kõik mahajätma? See peab kõik seie maha jääma, sagedaste naerjate pärijatele riidlemiseks ja õnnetuks. Riisugust taewast ei ihalda ma enesele mitte ühe narma suuruse lappikese eest saada.

30. Õnnistusest, mis juba Jumala lastel siin maapeal on.

(Pittendus endisest tükist.)

Maailma laste taewast ei ihalda ma siin maailmas mitte. Jumal on minule paremad taewad muretsenud. Üks on mul juba siin maapeal, ja teist loodan ma taewas pärida. Siin on mo süda mo taewas. Kus Jumal oma armuga elab, seal on mo taewas. (Jes. 57, 15.) Näha Jumal minuga hauuda, siis on haud mo taewas, sest et tema nüüd usu läbi mo südamis elab. (Ewes. 3, 17.) Mina olen Kristusega otsego taewaste asjade sisse pandud istuma; (Ewes. 2, 6.) minu sees elab taewalik Waim, ja mul on üks taewalik roog, mis elu mo sees peab, see on see elu leib see warjule pandud manna; minul on ka taewalikud teenrid, pühad inglid, kes mind oma kätte peal kandwad; mul on üks taewalik ehte, üks õiguse kuu, mis Kristus mulle oma werega õiguseks on teeninud; minul on ka üks taewalik peigmees, Jeesus; ma maitsen

juba nüüd taewaliku rõdemust eestmagu ja korjan enesele igapäew warandust taewa tarwis, ja mis veel enam, — mitte ükspäinis ep ole mo süda, waid ka minu jalg on juba otsesu taewas. — Kas sa wõid nüüd veel salgada, et Jumala lastel siin maa peal taewast ei ole? Kõigu küll põrgu wärawad oma tulise wihaga nende peale, ommeti ei saa nad nende peale wõimust. Jumal on nende juures ja teeb oma taewaliku troostiga kõik ilmaliku kibedust nende wiletsuses magusaks. — Ommeti on neil siiski veel üks põrgu siin ilmas, see on, patt. See on see ainus piin, mis neid sagedaste kurwastab, et peawad Paulusega õhutama: „Oh mind wiletsat inimest! Kes peastab mind sellesinatse surma ihust?“ — Oh, millal jõuab se tunnike, et oma liha roojast kuube wõin maha panna, ja walges pitkas riides oma Jõsanda ees seista! Seda tunnikest ootan ma igatsedes.

31. Kes usaldab, see wõidab.

Uhelt poolt küll õige aga teiselt poolt mitte. Usaldab ka armu peale lootes pattu teha, siis ei ole ka küll wäga. Kes Jumala armu peale toetates pattu teeb, teeb kahetseks pattu, sest et ta mitte kogemata, waid meelega pattu teeb. Aga katsume seda sõna teise poolt läbi, siis leiame küll, et see sõna waimulikud asjus tõtt tunnistab. Tõsisel ristiinimesel on julgust ja usaldamist tarwis. Kes arg on ei see ole veel mitte waimu poolt, mehe ealine, ega wõi ka mitte Jumala riigis suurt kasu saata. Tõsised ristiinimesed on ühed wõitlejad, ja wõitlejad peawad julged olema. Kes mitte julge ei ole ja ei usalda, see ei wõida ka mitte. Kui ka kasu ehk wõitu ei ole loota, siis ei ole ommeti kahju karta. Maailm, ma ei karda sind, ega häbene ka mitte sulle tõtt tunnistada, sellest kes ise tee, tõde ja elu on. — Kurat, on sull julgus minu peale tulla, — tule, — ma olen walmis sinuga wõitlemas. Suur

on küll sinu wägi ja wõimus, aga minu wägi ja wõimus on, — selle läbi, kes kõigewägewam on, sinu wäe ja wõimusest suurem. Sa oled üks lõukoer, aga sa oled kinniseutud; mõirada wõid sa küll, aga mitte äraneelata. Sa oled üks koer, aga sa oled ahelas; haukuda wõid sa küll, aga mitte hammustada. So ümber on kurjad waimud, kui linnupere, kes mind püüawad igal wiisil nõelata, aga neid kes minu ümber, on weel palju enam kes mind kaitsewad. Ei ma karda sind, ega tuhandeid kuratid mitte, kes minu ümber oma leeri püüawad üles lüüa. „Remad on mo ümber tulnud kui mesilased, aga Jehowa nimel tahan ma neid mahatõugata. Jehowa on mo tugewus, ja mo kiituse laul.“ (Saul. 118, 12. 14.)

32. Millal on õige aeg meelt parandada.

On see sinul õige aeg, kui sa kuratile omad terwed päewad, ja Jumalale omad haiged päewad annad? On see õige, kui sa kuratile omad õitsewad aastad ja Jumalale omad närtsinud ja ärakuivanud aastad elad? On see õige, kui sa kuratile omad terwed noored ja õitsewad eluaastad elad, ja Jumalale omad wigased, haigewad, ja tõbised aastad tahad anda? On see õige, kui sa oma pattuist pöörmist jenni kaudaks liikkad, kui hallid juuksed so pead katwad, kui so ihu rammuta kui silmanägemine waene ja kõrwakuulmine kadunud? Oh sa waene, kas wõid seda teada, et neid aastaid ka näha saad, mill hallid juuksed so pead katwad? Wanaduse aastad on wigased ja haigewad aastad. Ets sa tea, et äraneetud on see, kes Issandale wigast ja tõbist ohwrit ohwerdab? (Malak. 1, 13. 14.) — Kes on nüüd sinu sõber, kas Jumal wõi kurat? Sõbrale antakse ikka paremat. Kes annab siis sulle paremat, kas Jumal wõi kurat? Ja mis on siis see parem, kas taewas wõi põrgu? Mis peab Jumal sinu wanadusega tegema? Sina ei jätsa siis enam head ega kurja teha?

Sa tahad siis hakata Jumalat teenima ja pattust pöörama kui sa enam ei jäkfa kuratit ja pattu teenida. Kui sa ju kõlmatu oled pattu teenistuses ja ei jõua ega jäkfa enam oma lihahimu täita, ei liiaste süüa ega juua, ei kohut käia ega ahnitsetes ülekohustust mahunat kogu ajada, nenda kui seda noorel päivil tegid, — ja siis wast tahad sa hakata Jumalat teenima. Ma annan sulle nõuu: Pööra aegsaste noores põlmes ja ära liikla oma meeleparandamist wana eaa sisse. Astu aegsaste kitsa tee peale, siis kui arnui üks so ees weel lahti seisab. Kui pea wõib see sündida, et hiljaks jääd ja üks so eest saab luffu pandud!

33. Elu ja surma wahel on aga üksainus samm.

Selle sammui nimi on: *f i l m a p i l k*. — Silmapilgul langeme meie ühest olemisest teise; filmapilgul elawat, filmapilgul surnud. Suimesed arwawad ning mõedawad oma eluaastaid pitka sammudega, ühed arwawad 50, teised 60, jälle teised 70, ja mõned weel pealegi 80 ja 90^{ne} aasta peale, nagu teeksid naad Jumalaga üht kontrakti, aga ei mõtlegi seal juures, et pitkad sammud ka igaford mitte õnneks lähä. Oh, mis sünnib kõik pitkal eluajal! Mida kaunine sa elad, seda enam teed sa pattu ja seda enam pead sa kannatama. Mõttele ennemine liihifeste sammude peale. Üks filmapilk on ka simul oodata, ja sa ei tea mitte, millal see sull wõib juhtuda. Sumal on simile ka ühe raja seadnud, aga sina ei tea mitte, kui kaugel see sinust eemal seisab. Mõttele ennemine, et sa selle raja ligidal, ja ära ole julge, et sa temast kaugel oled. Ütle iga õhtu oma ihule, head ööd, enne kui sa ennast woodi heidad, ja anna oma hing Sumala kätte, sest sa ei wõi mitte teada, kas sa hommitul omast woodist enam ules tõused. Mõttele ka selle peale, et iga filmapilk, mis sa elad, liihendab ka sinu elupäwi. Oh, kuidas wõid sa ommeti nii julgeste surma wastu minna, sest sa kannad teda ommeti igal

ajal omas pöues, kus sa ilal liigud ja käid. So ihu ei ole ju nuud kui surma ihu. Patt see on surma ema, elab ju sinu ihu sees. Oh walmista, walmista ennast ja mõtle ikka et iga filmapilkmine, wõib wiimne simul olla. Nõnda tuida ja wiimisel filmapilgul siit lahkud, nõnda ärkad sa seal igaweses paigas üles.

34. Waimulikust surmast ja elust.

„**S**ui surnud, ja siiski elawad.“ — Ütle, kes need on? Need on tõsised ristiiinimesed. — Tõsine ristiiinene sureb, kui ta elab, ja elab kui ta sureb. Ohtu sureb ta, homniku saab ta jälle elawaks. Tema haud on woodi, tema surm on magamine, iga õõ on tema wiimne õõ. Eks see ole üks kena surma pilt meie surma ja ülestõusmise peale. Aga weel on muul midagi võlida: Mida enam inimene liha järele sureb, seda wägewamaks saab tema waimu poolest. Ta leiab surma elu seest, ja elu surma seest. (Rom. 8, 13.) Mida enam liha sureb, seda wägewamine hakkab waim elama, ja mida wägewamine waim elab, seda enam hakkab liha surema. Aga mida enam waim meie sees surema hakkab, seda wägewamaks saab meie liha; sest kes jõuab üht pillutajat hoost kinni pidada, kui temal mitte raudu suus ja waljaid peas ei ole? Nõnda tallitseb ka waim meie liha ja ei anna temale nii suurt meelewalda, seda kõik teha, mis ta tahab. Wana Adam, see on meie kuri liha, peab meie sees surmatud saama. Tema on sinu hinge mõrtsukas, las' teda surra; aga Jeesust oma eluwürsti lase enese sees elada. Ole kui surija, kes siiski elab. Sure pattule, ja ela õigusele. Ela nõnda, et sa ilma kartuseta iga filmapilk wõiksid surra. On sulle, kui sa surnud oled, ja siiski elad; aga häda sulle, kui sa elad, ja oled ometi surnud! Kes need on? Need on, kes surma peale ei mõtle, waid pitka elu peale, kes ütlewad: „Sing, sulle on

tookupandud suure wara mitmeks aastaks: ole rahul, söö, ja joo, ja ole rõõmus. Aga Sumal ütles temale: Sina meeletu, seltsinatsel öösel nõuutakse sinu hing sinult ära, aga kellele saab, mis sa oled walmistanud." (Lut 12, 19.) — Waata, ta arwab, et ta elab, aga ta on surnud. Oh hing, mõtle nende sõnade peale! —

35. Ajalikust õnnest.

Ajalik õnn nagu laste mäng. Kui lapsed mängiwad, teewad naad sagedaste üht kuningaks ja teist talupojaks; üht rikkaks meheks ja teist wäseks sandiks. Siis juhtub see ka sagedaste, et kes täna kuningas, see homme talupoeg; kes täna rikkas, see homme waene j. n. e. — Niisugust lapsemängi, mängib ka ajalik õnn sinuga. Täna tõstab õnn sind suure auu sisse, homme lükkab ta sind suure häbi sisse. Oh, kui mittu *H a a m a n n i* istuwad täna ülewel suure auu sees, ja homme rippuwad naad puu otsas. Täna terve ja punane, homme haige ja surija! Inimene ei oska jeda õnne hoida, waid arwab, et see igawesteni kestab, aga korraga on asi teiseks muutnud, ja siis wast lähwad tema silmad lahti. Õnn on ümmargune, mis kergel wiisil edasi weereb. Ükski ei seisa õnnes nii kindlaste, et ta ei wõiks langeda. Õnn ja klaas, oh kui pea wõib se katki minna. — Sajande hulgast wõib ehk üht leida, kes nii hästi õnnes kui õnnetuses diete wõiwad kindlaste seisma jääda. Mina olen inimesi näinud, kes omas uhkuses otsegu lõhki tahtsid minna, kui naad õnne süles istusid. Olen ka niisugusid näinud, kes meelt tahtsid äraheita kui õnn neile selga pööras ja õnnetus ukse ette astus. Waata ette armas hing ja pea keskmiist teed sinni. Kui käsi hästi käib, siis ära jää uhkes ja suureliseks, waid mõtle, et aeg wõib tulla, mis sind häbi ja kurwastuse sisse wõib wiia. Mõtle *Siobi* peale; ta oli rikkas mees ja sai wäseks; oli waene ja sai jälle rikkaks.

Õnn mängib aga üürike aeg inimesega, temal ei ole tial jäädawat seisust. Aga mis Jumal meile tial annab, olgu see õn ehk õnnetus, — waata see on see õige õnn, olgu küll, et maailm seda õnnetuseks arwab. Seepärast ütlet: „Kõik teeb hästi Jumal, oh anna kiitust temal! —

36. Uju ja armastuse wiisist.

Ust on nagu lapsuke, mis Jumala süles, kui oma ema süles rahuliste puhkab. Ta on kui Maria, kes Jeesuse jalgade ees rahuliste istub ja tema sõnasid tähele pannes oma südamesse wastu võttab. Ta on kui jünger Joannes, kes oma pead Jeesuse rinna peale paneb. Ta on kui linnuke, kalju pragude wahel, ja kui kanapojuke oma ema tiiwade all warjul. Nõnda hingab usk Jeesuse haawus. Sennikaua kui ta seal hingab, ei tohi patt, surm ja kurat temale kurja teha. Ust on rahulik, aga armastus rahutu ja tegew, nagu Marta. Maria istus rahuliste Jeesuse jalgade ees, aga Marta, kes armastuse pilt on, oli tegew oma tegemises ja tallitamises. Armastus on rahuta; temal on ikka tegemist oma ligemise juures, teda teenides ja aidates, oma raha ja waraga nii palju kui ta aga tial jõuab. Armastus ei oota mitte nii kaua kui teda tarwitakse ehk aitamisele kutsutakse, waid ta on ise igal ajal walmis, seda tegema, mis ta tunneb olevat enese kohus teha. Ta kurwastab, kui tema head heldet ja armastawat südant põstakse, ja mitte ei lasta seda teha, mis armastus teda tegema sunnib. Ta rõõmustab, kui waesed ja hädalised tema ukse taga kopputawad; ei ta wäsi, ei öösel ega päewa ajal neid aitmast ja trööstimast. Mis Jumal tial temale on annud ja head teinud, seda head teeb ja annab tema oma ligemisele. Armastus on ka nii alandlik, et ta enmast kõige alwemate alla heidab. Tahab ja seda armastust oma südamis maitsta, oh siis palu enesele usku, sest et usk üksipäinis armastuse läbi tegew

on. (Gal. 5, 6.) Oh Jeesus, süüta sina oma Waimu läbi, usu tulusest mo südamesse põlema, küll ta siis saab heaste põlema.

37. Hinge hoidmisest.

Et küll Taawet ütleb: „Mo hing on alati mo pihus,“ teame siiski, et meie hing Jumala pihus teige kindlamine seisab. Mis meie omas käes peame, seda näeb meie film. Peame ommeti oma wäetima lapse käest kinni, kes wäha kõndima hakkab, et ta ei kukku ja haiget ei sa, kui palju enam peaksiime oma hinge alati omas pihus pidama, mis palju walusamat hoopki meile wõib anda, kui lapse kukkumise hoop. Kus sa iial liigud ehk käid, seal pea oma hinge ikka omas pihus ja waata iga filmapilk tema tahtmise ja ihaldamise peale. Mis see aitab, kui sa ka kõit maailma enesele kasutis saaksid, aga oma hingele seeläbi kahju teeksid, siis oleks see hinge kahju sull palju suurem ja kahjulikum, kui kõit maailm oma ilu, auu ja waraga. Mõttele ikka, et iga filmapilk wõib sull siin ilmas wiimne olla. Kuhu lähäb siis sinu hing, kui sa seda mitte Jumala abiga omas pihus ep ole hoidnud? Kõit asi, mis inimesel wäga kallis ja armas on, sellest peab ta kõwaste oma kättega kinni. Mis peaks küll inimesel weel enam kallim ja armsam olema, kui tema hing? Kes oma elu enam armastab kui Jumalat, see kantab seda. Aga onis Jumal sulle armsam, kui so elu, siis jääb Jumal sulle eluks, elus ja surmas; aga kui elu sull armsam kui Jumal, siis oled sa mõlemaid, nii hästi oma elu kui ka Jumalat äraautanud. Sa oled siis see kõige wiletsam wiletsate seas, ja pead kui sa ümber ei pööra, igaweste hukka minema. — Aga mõttele ikka selle peale, et Jumala käsi so hinge hoidmas kõwem on, kui sinu enese käsi, seepärast ütle ikka Taawetiga: „Sinu kätte oh Issand, annan ma oma waimu.“ (Paul. 31. 6.) Ja Issand

ütleb: „Minu lambad kuulewad minu heale, ja mina tunnen neid, ja annan neile igawest elu, ja nemad ei sa elades hukka, ja ükski ei kisu neid minn käest.“ (Joann. 10, 27. 28.)

38. Inimese elu, nii õrn kui klaas.

Klaas on küll õrn aga ommeti seisab ehk elab mõni klaas veel kauemine kui inimene. Sa waatab sagedaste klaasi peale mõeldes, pealegi veel kui midagi head seal sees on: oh kui pea wõid sa katki minna! Nõnda on ka mittu inimest enese meelepärast, pealegi kui neil mõned head anded Jumala käest on, aga ei mõtlegi seal juures, et naad ühed sawised riistakesed on, mis veel õrnamad wõiwad olla, kui klaasike. Naad ei mõtlegi selle peale, et see mitte nende eneste wara ei ole, waid et üks wõeras käsi seda selle õrna riista sisse on pannud. Mõttele! ka sina, sa oled kui sawiriistake, niisama õrnas kui klaas. Klaasike ei lähä mitte iseenesest katki, waid üks teine teeb teda katki; nõnda on ka sinu sees midagi, mis sind murrab ja purustab, ja see on see päris patt mis sinu sees elab, see sööb so ihu, nagu üks üht õuna, senni kui ta teda lõik on ärasöönud. — Usu mind, ma ütlen: sinu elu on tõesti nii õrn kui klaas. Eks see ole sagedaste süündinud, et inimesed oma klaasikese juures äkkiste mahalangewad ja hinge heitwad? Klaas jäi iärelle, aga nemad pidid surema. Seepärast mõttele aegaste surma peale, ja ela nõnda, kui peatsid sa täna surema. Kuule mis üks wana waga kirikuwanem Siprianus omas kirjas surmast ütleb: Ta ütleb: „Kui sa ühes wanas lagunenud majas elatsid, selle seinad sisselangemas ja kattus kaelalangemas, ütle, kas sa wõiksid kange tuule ja tormi ajal rahuliste seal hoones elada? Eks sa hakkaks juba aegaste oma asju kottukorjama ja sealt wälja kolima? Waata, nõnda saab ka sinu ihuhoone wanaks, seepärast mõttele, et so eluots ukse ees on, rutta ja peasta oma hinge!

39. Igawesest ajast.

Ma elan ajaliku aja sees, ja loen aastaid aastate järel, nädalaid nädalate, päewasid päewade ja tundisid tundide järele; aga minu süda ja waim on ajaliku ajast väljas, sest et ta igawese aja peale mõtleb. Tõuseb kurt himu mo sees, kuhu mõtlen igawese aja ja walu paiga peale, selle soowimisega, et see igaweste põlew põrgu tuleleek seda kurja himu minu seest wõtaks Sumala abiga äratutada. Tõuseb filmahimu maailma tühja kaduwa asja järele mo sees, siis mõtlen nende äraneetud põrguliste filmahimu peale ja kõige selle peale, mis nende filmi seal paistab. Aga mis paistab seal nende filmi? Seal igaweses paigas ei näa nemad Sumalat, ei walguft ega maitse ka mingisugust hinge jahutamist, waid kõige pimedam pimedus kattab neid, ja nende filmade ees ei ole muud kui kuratid oma kurja waimudega ja äraneetud põrgulistega. Mõtlen rikka mehe peale, kes elas igapäew rõõmsaste ja suureste, kuidas peab ta nüüd põrgus jänutama. Ei ta palu oma keelt mitte wiinaga, waid aga ühe tilga weega kustutada ja jahutada; mitte enam kuld peekriga, waid aga sõrme otsaga. Armastad sa pattu elus ja maailma rõõmus elada, siis mõtlen, et sa selle eluga Sumala püha wiha tuld pattu peale, põlema süütad, mis igaweste saab põlema. Mõtlen, mõtlen igawese aja peale! Eks see sõna: igawene aeg, peaks kui pitkse müristamine, meid hirmutama ja pattu unest äratama? Siin ilmas lõppeb kõik walu ja waew, nutt ja kaebdus aga seal igaweses paigas on kõik igawene ja ilma otsata. Seepärast, „ärka üles inimene, — Pattu unest ruttuga, — Pööra ümber pattu teelt, — Wõtta elu parandada, — Sest sind pea wiiaксе, — Igawese paigase, — Seal sa kohkud ära hirmust, — Igawese walu hirmust. Doe: (Mark. 9, 43. — Matt. 8, 13. — 2. Peetr. 2, 7. — 2. Tess. 1, 9. — 1. Im. 20.)

40. Igawesest elust.

Sunned ja ennast waga elu poolest leige ja tuima olemad ja ei taha oma risti mitte heameelega kanda ja Kristuse oma Sunnistegija jälgede sees käia, siis tõsta omad filmad üles taewa poole, ja mõtle selle kalli wõidu anni ja huffaminemata krooni peale, mis kõige wõidujoots-jatele taewas on tallele pandud. (1 Kor. 9, 24.) — Oled sa siin wiletsuse ahjus ja pead siin raskest risti koormat kandma, siis mõtle Daafaruse peal, kes taewas Abbraami süles rohkest trööstitud sai. Waata oma usu filmaga taewasse, selle äraarwamata hulga rahwa peale, kes amujärje ees ja Talle ees, ehitatud pitka walge riietega seiswad, kes on tulnud suurest wiletsusest, ja on omad pitki riided pesnud ja neid walgeteks teinud Talle meres. Waata kuidas naad Jumala amujärje ees seisawad ja teda teeniwad ööd ja päewad tema templis. Neil ei pea enam nälga ega jännu olema, ei peagi nende peale langema päifest ega mingisugust palawat. Sest see Tall, mis kest amujärge on, peab kui karjane neid hoidma, ja neid juhutama elawa wee hallikate juure, ja Jumal pühib kõik filmapisarad nende filmist ära." (Jlm. 7, 9-17.) — Jookstu nüüd mo pisarad mo wiletsuse päiwil, ma tean et iüirikese aja pärast mo Jeesus kõik pisarad mo filmist saab ärapühkima. Oh hing, ela siis nõnda, et sa mitte teises elus ei kahetse, et sa kurjaste oled elanud! Oh, et sa ka wõiksid lauldes öelda: „Halleluja! suurt rõemu laulu — Ka laulab pea minu suu! — Halleluja! mo päewad lõptu, — Mis iüirike on kadugu! — Kui taewa ukсед lahti lähwad, — Ja minu filmad Jeesust nääwad, — Oh, kuidas hüppab süda siis! — Seal ingli kuldse kandle healed — Ja lugematta pühad keeled — Seal laulwad Talle järje ees!"

41. Jumala halastawast õigusest.

Mõni inimene jookseb Rooma linna, et ta Paawsti jalgadele saaks suud anda. Ei mina tee seda mitte. Mis häda peaks mind sundima Jeesust Rooma linnast, ehk muijalt muu paigast, inimeste juurest minna otsima? Ma võin ju wainus omas südames, iga päew oma Issanda kätte ja jalgadele suud anda. Issanda teed on õigus ja halastus. Tema õigus karistab meid, tema halastus trööstib meid. Oma karistamisega süütab ta jumalakartust ja oma trööstimisega lootust meie sisse. Eks need ole nagu Issanda kaks jalga, kellele meie iga päew peafsime suud andma. Maailm annab aga tema ühe jalale suud. Kui ta teda trööstima tuleb, siis on ta temal armas ja annab selle jalale suud; aga kui ta oma karistamise witsaga tema ukse ette astub, siis paneb ta ukse tema eest kinni. Seft trööstimine on magus aga karistamine tibe. Üks jalg peab meil niisama armas olema, kui teinegi jalg. Eks ole seesama üks Jeesus, kes meid trööstib ning ka karistab? Eks see ole üks ja seesama siida millest mõlemad tulewad meie hingede heaks? Kuida on see võimalik, et ma Jeesust võin armastada ja ka üksti wihtada? Kuida võib ühest südamest õnnistus ja hukatus tulla? Eks see ole ükskõik, kas ta mind roostdest kibuwitstest läbi wiib, kui ta mind aga taewa wiib? Ütle millal on Jeesus sull kõige armsam ja magusam? — Siis, kui sa juba risti tulest oled läbi käinud; siis wast tunned tema troosti magudust kõige wägewamine. Tahad sa trööstitud saada, siis pead sa ka karistatud saama. Süda peab enne haawatud saama, siis wast võib Issand oma parandawat õli sinna haawa peale walada. Ära anna siis mitte üksti Jeesuse suule suud, kui ta sind trööstib, waid anna ka tema käele suud, kui ta sind lööb. Misti hoobid on armastuse hoobid. Loe: 113, 18. ja 119, 71.

42. Jumala rahu.

Ous see ka võimalik, et inimesel rahu võib olla rahutumas südames? Kui Jumala rahu sinu südames elab, siis mõllagu mäsšagu ja prassigu maailm so ümber, see kõik ei puudu sinusse, sest see rahu üürst Jeesus elab ka siis so südames. — Kus Jeesus südames ei ela, kuidas võib seal rahu olla? — Mõni inimene ütleb küll: Mulla on ikka rahu südames. Aga mina ütlen: Näita seda oma eluga välja. Kui kõik kuratid ja kurjad inimesed sinu peale tulevad ja omad tulised nooled so peale lastavad, tunned sa siis ka rahu omas südames? On sull siis ka rahu, waata, siis usun ma, et Jumala rahu sinu südames elab. Kuidas on see võimalik, küsid sa? Ma tahan sulle öelda. Kurat ei või seda sallida, et sull rahu südames oleks, seepärast püüab ta seda igal viisil ärarikkuda, ja oma kurja liha rahu sinu südamesse saata, see on, seda rahu, mis temal oma teenritega ja sõbradega on. Aga seda rahu ei taha mina mitte, ütleb uskliku hing. Kristus annab mulle oma rahu, mis ülem on kui kõik mõistus, see waigistab mu südant, ja ajab kõik hirmu ja kartust sealt seast välja, teeb mind julgeks, et ma teda ei kardaks, Kui nüüd Jumala rahu on nõnda inimese südant täitnud, siis elab ta Kristuse sees, nagu ühes kindlas linnas. Miskugune kurat võib küll oma leeriga seda kindlalt ära võita ja jissewõtta? Tõest ei ükski. Seepärast nõua Jumala rahu, Jeesuse Kristuse sees, siis võid ka sina Lutterusega öelda: „Kui oleks ilm täis kuratid, — Kes tahaksid mind neelda, — Ei kardaks mina kedagi, — Eks Jumal või neid keelda? — Maailma üürstid weel, — Küll tige wiha meel, — Ei jistski võimust saa, — Sest ühe sõnaga — Küll Jeesus teda võidab!“ —

43. Miskugune on tõsine ristiinimene?

Tõsine ristiinimene võib kõik olla, ning ka ei ühtegi olla. Tema võib kõik olla, sest et temal kõigist

loodusest ja elajatest natuke küllles on. Ta sööb ja joob, kaswab ja kosub, näeb ja kuuleb, kõnnib ja seisab. Ta võib ka eiühtegi olla, et ta, mis ta ilal on, Jumala armust on. Mis on inimese wari, tema elawa keha wastu armata? Ei ühtegi. — Mis temal ilal on, ei ole tema oma, waid Jumala. Wara, mis kottis ja laekas, ei ole mitte kotti ja laeka päralt, waid selle päralt, kes seda sinna sisse on pannud ja jälle wälja võib wõtta kui tahab, On inimesel tarkus, siis ei ole see tema, waid Jumala and. Ja kui ta ennast oma tarkuse üle suurendab, võib Jumal seda peagi temalt ärawõtta, nõnda kuidas see Neebukadneetsaariga sündis, kes pidi metsfalistega wälja peal rohtu sööma. Mis inimene ilal head teeb, seda ei te tema, waid Jumal tema läbi. Inimene ei ole muud kui nõder töörist tema käes. Nõnda võib siis inimene kõik olla, ning ka eiühtegi olla. — Ta on siis eiühtegi, kui ta enesest mitte suurt lugu ei pea ja Jumala auu enesele ei riisu, waid kõik auu Jumalale annab. Tõsine ristiinimene tunneb ennast igal ajal wainuu poolt waene olewad, sest ta tunneb et tema loomulikus olemises ühtegi head ei ole; seepärast ei ole ta siis enese meelest ühtegi. Ta wihkab iseennast, on alh, nõder ja madal enese meelest, ta ei suurustele oma töö ja tegude, ei ka oma auu ja andide üle, waid tunneb, et kõik hea and ülewelt on, ja seepärast pruugib ta seda ka üksnes Jumala auuks. Ap. Paulus, kes Issanda riigis enam oli tööd teinud, kui kõik teised, tunnistab seda ka ise ütteldes: „Ma olen enam tööd teinud, kui kõik teised; aga ommeti mitte mina, waid Jumala arm, mis minu sees.“ Kui sina ka enesest nõnda wõid tunnistada, waata, siis oled sina tõsine ristiinimene.

44. Ahnusest.

Kes on ahne? See on ahne, kellel küll käes on, ja siiski kaebab, et ta waene on ja ikka weel enam rikkamaks

tahaks saada. — Üns ta siis tõeste rikkas? Ei ole mitte; waid see on rikkas, kes enam ei ihalda kui temal on. Ohne inimene on oma suure rikkuse juures ikka waene, sest et temal iial küll ei ole. Temal ei ole omaft warast muud rõõmu, kui et ta seda aga pealt waatab, aga oma kätt ei raatsi ta selle külge panna. Ohne ei raatsi ihulegi oma tarwilist tarwitust anda, niiskpäraft? seepäraft, et kuirati käes tema laeka wõtti seisab. — Ta on küll rikkas aga seal juures ommeti waesem kui waene, sest et temal elawat Jumalat ei ole. Kuld on tema Jumal, aga see on üks surmud Jumal, see pole parem kui muld, mis temast seie naerja pärijatele peab wiimaks maha jäema. — Aga hoopis teine lugu on ühe tõfise ristiinimesega. Tema on rikkas omas waesuses. Ta annab oma ihule, mis kohus, ta murrab waesega ehk suutäis poolest; ta teab et see wara mis temal on, mitte tema oma ei ole, waid aga üks laenatud ja kättenstud and on, kellest ta ka omal ajal aru peab andma. Tema süda ei ole iialgi wara külles, waid ta on ka walmis, kui Jumal tahab, seda igal ajal oma käest äraanda. Tuleb temale kahi ehk õnnetus, ta on sellega rahul ja ei kaeba ega nurise mitte waid ütleb Siobiga tõfises alanduses: „Jssand on annud, Jssand on wõtnud, Jssanda nimi olgu kiidetud!“ Waata, nõnda wõid sa omas waesuses rikkas olla, ja omas rikkuses waene olla. Aga ka ajalik rikkus ei ole jull kahjuks, kui sa seda Jumala auuks ja oma ligemise heaks pruugid ja oma südant selle külge ei seu.

45. Ueste langenud inimesest.

Eina kaid pihkil ja tunnistad iga kord oma pattu-tunnistuse palwes, et sa oma elu tahad parandada, aga lähäd koju, muustad oma tõutust ja hakkad jälle endisel wiisil pattu elu elama. Eks siis ole sinu wiimne lugu pahem kui esimene! Ehk, sa olid juba korra pattu unnest

ärkanud, aga jäid jälle uueste magama, — eks ja siis ole selle sarnane, kellest kiri ütleb: „Kõer lähab jälle oma otse kallale, ja: pestud emis lähab porti sisse pöörlema. (2 Peetr. 2, 20—22.) K enne sarnatseks pean ma niisugust inimest arwama? Ta on selle sarnane, kes üht toorest põletamata teliskivi võttab pesta; mida enam ta teda peseb, seda enam teeb ta teda mudademaks. Ta on ka selle looma sarnane, kes ennast püüdjä võrgust on peastnud, aga onnieti pärast jälle võrku tagasi jookseb. Ta on ka ühe rumala lapse sarnane, kelle seljast wana määritud kumb on ärawetud ja puhas selga pandud, kes aga koge selle puhta riidega jälle porti sisse lähab ja niisama roojaseks teeb kui endist. Eks näiud ole sõhärduse inimese wiimne lugu hirmsam, kui esimene? Enne oli wana kumb aga määritud, aga nüüd on uus hoopis ärarikkutud! — Nõnda kui haige inimene, arsti õpetuse järele mitte ei ela, ei õigel wiisil rohtu pruugi, ega arstist ära teelatud toidu eest ennast ei hoi, waid sööb mis tial tahab, — weel raskemaks haigeks jääb, nõnda ka inimene, kui ta mitte oma hinge arsti õpetuse järele ei ela, ja pattu eest ennast ei wõtta hoida. Ole seepärast armas hing ettewaatlik, ja hoi ennast selle kõrwetaja tule eest, mis sind juba korra on põletanud. Hoi ennast selle sügawa augu eest, mis seest sind Jumala armu käsi juba kord oli wäljakistunud, — hoi ennast selle eest, et sa jälle mitte uueste selle sisse ei lange! Oh, kuidas wõib patt sinul jälle magusaks saada, mis sull enne kibe oli olnud! wõi ehk ollid sa salalik, ja hoidsid ikka pattu salaja omas südames warjul? ?

46. Täna ja homme.

Ühe tõlise ristiniimese kohus on kahte tähtsad päewa wäga tähele panna. Nende nimed on: „Täna ja homme.“ Inimese päewa nimi on: „täna“ Jumala päewa

nimi on: „homme“. — Kes ennast mitte täna Sumala kää alla ei painuta, saab homme tema kää alla murtud. Kes mitte ise täna enese peale kohut ei mõista, langeb homme Sumala kohtu alla. Misjuguist päewa tahad siis nüüd sina enesele walitseta, kas tänaft wõi homset päewa? Mina küll tahan tänaft päewa walitseda. Aga Madami lapsed tahtwad ikka oma wana isa wiisi järele teha. Nende päew ei ole mitte täna, täna, waid homme. — Homme tahan ma meelt parandada, homme tahan ma wagaks jääda. — Oh jõledust! Homme päew ei seisja ju mitte sinu, waid Sumala käes, ja ei ka mitte sinu tege-
mises. K o l m a s j a on, mis sina mitte homse päewa peale ei wõi ega pea liikkama. Esiteks, oma elu; teiseks, oma meeleparandamist, ja kolmandeks, Sumala armu. —

Sina ei taha mitte täna, waid homme pattust pöördä; kust sa seda tead, et weel homme wõid elada? Sinu elu ei ole ju muud kui üks igapäewane suremine. Nõnda kui tuluke kõik ärasööb ja sellest saab elaw peetud, mis tema kätte wisatakse, nõnda sööb ka inimese elu inimest wäähäaawal ära. Meie elu ei ole muud kui tee, mis meid surma sülle wiib; mida kauemine meie elama, seda ligemale saame surma juure. Nõnda on ka lugu meeleparandamisega. Täna ehk wõime meelt parandada, aga mis meil homme wõib juhtuda ja ette tulla, ei tea meie mitte. Sa wõid ehk homme puru haige, ehk peast nõder olla. Täna ehk kutsub sind weel Sumala arm, aga et sa seda täna põlgad, wõib Sumal oma armu sinult ära wõtta. Täna sirutab ta oma armu kätt sinu järele, aga homme wõib ta seda tagasi tõmmata, seepärast et sa täna mitte ep ole tahtnud. Seepärast „täna,“ kui tema healt küsles, ära tee oma südant mitte kõwaks!

47. Dns meie palwe ifka Jumala meelepärast?

Meie palume küll sagedaste Jumalat mitme asja pärast, ja ommeti ei teagi meie igaford, mis meie palume. Jumal annab meile sagedaste diete wastase meelega, mis ta armastusega meile mitte poleks annud. Israeli rahwas palus liha, Jumal andis temale, aga ta sõi sellest enesele surma. Mõni palub wara ja rikkust, Jumal annab temale, aga see ei tule temale õnnistuseks waid needmiseks, sest taewa wärawast ei mahu rikkad oma suure warandusega mitte läbi. Nõnda on inimestel mitmesugused ihaldamised palwes, ja kui Jumal neile mõnikord oma tahtmise wastu seda annab, mis naad otsegu wägise tema käest omas rumaluses paluwad, siis ei tule see neile ommeti kasuks ega õnnistuseks. Meie kohus omas palwes ei ole nund paluda, kui Jumala tahtmist, et kõik wõiks nõnda siindida, kuidas tema tahab. Wangu ta mo õlade peale rasket risti koormat, heitku ta mind risti tulesse ja wiletsuse ahju, ma tahan kannatada ja ifka öölda: „Sinu tahtmine siindku!“ Siis on meie palwe Jumala meelepärast, kui meie endid aina Jumala tahtmise alla heidame ja oma tahtmist, tema tahtmisega laseme üheks ühendada. Üht meest tunnen mina pühast kirjast, see oli Daawet, kellest püha kiri seda tunnistust annab, et ta mees oli, kes Jumala meelepärast on olnud. (Ap. teg. 13, 22.) Küüsid ja: mikspärast? Sellepärast, et ta kõigis asjus Jumala tahtmist püüdis täita. Tema tahtmine oli Jumala tahtmisega nii kindlaste ühendud kui west weega. Doe tema sõnu ja palwet kui ta Nabsalomist sai tagaaetud, 2 Sam. 15, 25. 26. „Kui ma armu leian Jehowa meelest,“ ütleb ta, „siis saadab ta mind jälle tagasi; ... tehku ta mullenõnda, kui ta meelest hea on.“ Oh hing, oled sina ka nõnda oma Jumalaga, üks süda ja üks hing? Kas sa wõid ka kõiges asjus öölda: „Ei mitte minu waid sinu tahtmine siindku!“

48. Kellega on meie armastusel tegemist?

Armastus, üks armas ning magus sõna. — Aga kellega on siis armastusel siin maa peal tegemist? Meie armastusel on isiaranis neli asjaga tegemist. 1) Pattuga 2) iseenesega, 3) ligemisega ja 4) Jumalaga. — Pattu ei pea armastus mitte armastama. Kes pattu armastab see vihkab Jumalat, iseennast ning ka oma ligemist; ta kurvastab Jumalat, surmab iseennast ja pahan-dab oma ligemist. Iseendid ja oma ligemist peame küll armastama, aga mitte liiaste, mitte üle Jumala. Iseendid armastame sell wiisil, kui mõistlikul wiisil oma ter-wit hoiame, ja oma ihule seda anname, mis tema õigus meie käest pärida on, ja kui Jumal tahab, et ma haige pean olema, siis sündko tema tahtmine. Jumala tahtmine olgu ikka ülewel, aga minu tahtmine all. — Lige-mist peame armastama. Issanda sees kui iseennast, aga mitte enam kui Jumalat. et ma oma ligemist armastan, läin ma lasteste temaga ümber; aga kui tema Jumalast äralahkub ja pattu tee peale astub, siis pööran ma oma lahked meelt tõsiseks, ja karistan teda armastuse sõnaga. — Aga Jumalat ei wõi ma ilal küllalt armastada, ei ka tema heategemiste eest teda küllalt tänada. Kes wõib Jumalale midagi anda? Ta on sind loonud, kas sina wõid ka teda jälle luua? Ta on sind lunastanud, kas sina wõid ka teda jälle lunnastada? Armastust pärib ta minu käest, aga sina ei anna seda temale, waid annad seda maailmale, kes sind ommeti mitte nõnda ei armasta, kui Jumal sind on armastanud, et ta oma ainu sündinud Poia elu minu eest on äraannud. Hakka siis Jumala enese abiga teda armas-tama; sest armastusega wõid sa üksnes armastust tasuda.

49. Sündsam on anda, kui wõtta.

Et sündsam on anda kui wõtta, ei usu maailm mitte. Maailm wõttaks ikka ennemine, kui annaks. Nohke ja

liig andmine tühendab kotti, ütleb ta. — Aga mina ütlen: „Õndsam on anda, kui võtta.“ — Et ole rikkas ikka sinu meelest õnnelikum, kui vaene? Nõnda on ka andmine õndsam, kui võtmine. „Vaene võttab ja rikkas annab. Ma ütlen veel üks kord: „Õndsam on anda, kui võtta.“ — Mida enam sa annad, seda enam sa võttad. Kes rohkem küllab, see rohkem leiab. Ei see seeme, mis mulda saab küllatud, lähä kaduma, vaid ta idaneb, kasvab ja kannab mitme kordist vilja. Andmine ei tee kedagi vaeseks, vaid rikaks. Mida enam sa oma kae-wust wett võttad, seda paremat ja wärskemad tuleb ikka peale. Seepärast ütleb ka Issand: „Andke, siis peab ka teile antama.“ — Veel kolmat korda ütlen ma: „Õndsam on anda, kui võtta.“ Mida ligedamal sull Jumal, seda suurem on sull õnnistus. Sest Jumal ei võtta sult midagi, vaid annab sulle rohkem pealegi. Jumal on üks helde andja; ja kui sina ka üks helde andja oled, siis oled sa nagu Jumala käsi ja tööriist. Seepärast, et ma õnnistust nõuan, tahan ka mina ennemine anda kui võtta. Oh, kuidas ei peaks mina oma Teesusele mitte üht raasukest tahtma anda, kes ommeti mulle igapäew rohkesti laenu peale annab? Tahad sa aga ennemine võtta, kui anda, siis hakka kohe heameelega andma, waata siis hakkab Jumal sulle kohe andma; aga so and peab heldest ja armastatavast südamest tulema, et so pahem käsi seda ei pea teadma, mis parem käsi teeb. Mida enam sa oma kotti tühendad, seda enam sa seda täidad; mida enam sa teisi õnnistad, seda enam sa iseenmast õnnistad. Kuidas sina teisele teed, nõnda teeb Jumal sulle. Oh, tee siis ka sina nõnda!

50. Kõik peab nõnda minema, kuidas Jumal tahab.

Kui kõik asi siin ilmas kureti ja kureja inimeste tahtmise järele peaks minema, oh kes siis enam võiks

siin maailmas elada? Aga Jumal on Jumal, kellel vägi ja meelewald on üle kurati ja kurja inimeste. Kui asi siin ilmas nõnda lähaks, kuidas kurat tahab, siis oleksid juba inimesed ammugi põrgu põhjas. Maailm võib küll raskesti ähwardada, aga ähwardamine ei ole weel mitte ärasuretamine. Siin seisab ma, oh maailm, sinu filmade ees, on sull süda ja julgus, siis katsu, kas sa wõid minult üht juukse karwa murda. Kes taewas elab, naerab sind. Mässagu ja prassigu maailm kuidas tahab, ommeti peab kõik nõnda minema kuidas Jumal tahab. Miks sa siis kaebad armas hing ja ütled: Minul on diete wiletsad päewad! Ütle kuidas wõiwad sull wiletsad päewad olla, kui sinu elulugu nõnda lähab, kuidas Jumal tahab. Mis tema teeb on hea. Sina ehk arwad, et temal kurt tahtmine sinuga on, kui ta sinu liha seest seda tahab surmata, mis sinu hingele kahjuks on. Tema armuline ning hea tahtmine on ikka hea, ka siis kui ta sind karistab. Kes seda oma eluga on läbikatsunud, see saab sellest wast pärast aru, et see temale hinge poolest heaks on olnud. Seda ei pea meie ilal unustama, et kõik tuleb neile heaks, kes Jumalat armastawad." — Mina olen oma Jumalaga väga rahul, oh peaks tema ka minuga rahul olema! „Kõik teeb hästi Jumal, — Ikka muret temal — On so häda sees; — Katsiti kui mõtled — Häda sees ja mõitled, — Tema abimees — Annab küll siis wõimust sull' — Et kõik häda allawaub, — Kui suits luules kaub.

51. Mis himustab Jumal meie käest?

Kui ma inimese wiisil räägin, siis pean seda eneses diete imeks panema, et Jumal, kelle pärast kõik on, mis aga ilal on, — kes üle taewaste taewade, see kõige kõrgem ja wägewam ja rikkam on, — ommeti weel midagi tarwitab ja ihaldab. Aga mis asja? — Sinu südant. „Anna mo poeg," ütleb ta, „oma südant mulle!" — Ei ühegi

asja järele, mis siin maailmas on, ei ole Jumalal nii sunnitud igatsust ja ihaldust, kui inimese südamel järele. Ta teeb, püüab ja katsub kõik viisid, et ta seda kätte võiks saada. Jumalal on küll täis meelevald taewas ja maa peal, ja ei ükski loom või tema püha tahtmise vastu panna, ega keelata teda midagi tegemast. Aga ühe ainsa asjaga on temal kõige enam waewa, tööd ja tegemist, see on, inimese kurja südamega. Inimene ei taha mitte oma südant temale anda, ega taha lasta seda parandada, ega ka Jumala armastust sinna sisse lasta väljavalada. Et inimene, kes Jumala nannu järele loodud, ja ülem kõigest loomadest on, tahaks Jumal temale ka heameelega oma jumaliku taewa warast osa anda, aga meie põlgame seda, ja ei taha oma südant temale mitte anda, et ta oma armastust sinna sisse võiks väljavalada. Ta käib meie järele ja pakkub meile seda igal viisil, aga meie põgeneme tema eest, ja ei võtta tema armu kutsimist mitte kuulda. Eks ta siis pea kaebades ütles: „Jerusaleem, Jerusaleem, kui mittu korda olen mina sinu lapsi tahtnud koguda, kui kanna oma poegi oma tiibade alla, aga sina ei ole mitte tahtnud!“ — Oh, eks see ole kaebamise ja kurtmise väärt, et see kellel kõik on, ja kes meile kõik annab, — see peab meie järele ootama ja käima, meid paluma ja meie südant enesele kerjama! — Oh ütle armas hing: Sinu pärast olgu mo süda ja mitte minu pärast. Minule on see kasuks ja ei mitte sinule. Oh võtta seda armas Issand Jumal ja täida seda oma taewa rõemu ja walgusega!

52. Kerge ja raske.

Seda ma arwan kergeks ja raskeks? Oma hinge. Mis kerge on, tõuseb ning lähab ülessepidi, mis raske wauub allapidi. Meie hing on nagu udusule sarnane, mis kõige vähema tuulelehkest ja hingetõhust võib kõrgele puhutud saada. Aga kui tema külge midagi muud

asja peaks sentama, kohe hakkaks ta allapidi wamma. Kui ma oma hinge mitte söönise, joonise, ja peatoiduse murega ei koorma, siis saab ta kergel wiisil Jumala sõna tähelepanemise tiibade peal, ülessepidi taewaliku asjade poole kistud. Aga kui ma teda maailma armastuse ja tühja kaduwa asjaga koorman siis on temal wõimata, siit alt põrnu küllest ennast lahti kiskuda ja üles taewa poole tõusta. — Ega see siis ime ole! Sga täis riist wauub wee põhja, ja tühi riist seisab wee peal. Maailma armastus kisub inimese südant ikka allapidi ja ei lasa teda ülesse Jumala poole tõusta. Maailma mõtted ei anna taewaliku mõttele mitte südamest ruumi. Lase Jeesust oma piilha piitsaga maailma ja tema armastust oma südamest wäljaajada. Mida enam sa maailma ja tema asjale selga pöörad, seda armsamaks ja magusamaks saawad sull taewalikud asjad. Ja mida magusamaks sull taewas, seda kibedamaks jääb sull maailm. Mida enam sa taewaliku asja peale mõtled, seda taewalikumaks saad sina. Kes kallid salwiga rohkesti ümberkäib, see lehtab ka sest heast haisust. Oh hing, lahku maailmast ja tema himust; sest kõik mis maailmas on, see kaub ja lähäb hukka, aga mis taewas on, jääb igaweste. Sgawene wara jääb, aga kaduw wara kaub.

53. Päris pattust.

Adami sees oleme pattu teinud; Adami sees ka äraneetud. Adam ei ole mitte üksi iseenesele, waid kõige oma järeltulijatele Jumala käest andid wastuwõtnud; aga et ta pärast pattu sisse langes ja selle langemises mitte ainult üksi ei langenud, waid kui inimeste sugu isa, oma sünnitamise läbi kõiki pattu sisse saatnud, on patt ja surm nüüd tema läbi kõige inimeste sisse läbiläinud, kelle ühe sees nemad kõik on pattu teinud. Kohe ema ihus toob waene inimese loomake pattu ilmale! Nõnda kui noorel

hundil kohe juba noorelt hundi viis külles on sündimisest, lambaid kistuda, nõnda ka iga inimese lapsel ilmale tulles patt, see on päris patt kaasa toodud, mis on Adamist saadik wanematest päritud. Nõnda peame siis nüüd kõik Taawetiga kaebades tunnistama: „Vaata, ülekohtu seest olen ma sünnitatud, ja pattu sees on mo ema mind sojalt saanud“ (Paul. 51, 7.) — Nõnda kui pahast juurest paha puu kasvab, ja pori aukust segane wesi jookseb, ning pidalitõbiiste wanematest pidalitõbijed lapsed sünniwad, nõnda ka Adami pattulangemise läbbi meie kõik pattused oleme ja päris pattuga ilmale tuleme. Kes võib ennast nüüd weel õigeks mõista, ehk teist inimest põlgades äraneeda? See kõige püham on ema ihust Adamist saadik päris pattuga ilmale tulnud. Et ta õigeks ja õndsaks võib saada, on Kristuse arm. Kristuse arm on teda needmise alt ärapeastnud; seepärast ei mõisteta nüüd mitte neid hukka, kes Jeesuse Kristuse sees on, kes ei käi liha järel, waid waimu järel.“ (Rom. 8, 1.) „Nõnda kui ühe pattulangemise läbi süü on tulnud kõige inimeste peale hukka- saamiseks: nõnda on ka selle ühe Kristuse õiguse läbi Sumala arm tulnud kõige inimeste peale elu õigeks- saamiseks.“ (Rom. 5, 18.) — Kui ja seda usud oh pattune, siis wõid ja jälle Sumala ees õigeks saada.

54. Kurjast südametunnistusest.

Kuri südametunnistus. Missugune see on? See on inimesel nagu tuluke põues; aga ta on ka kui üks peegel, kelle eest inimene mitte üht pattu ei wõi ärapeita. Ta on üks pealekaebaja, kes ennast ühegi asja läbi ei lase waigistada, üks tunnismees, kelle wasta ei maffa waielda. Üks kohtumõistja, kelle ees ükski ei wõi seista, ega ennast õigeks mõista. Ta on otsegu üks hülidja heal, mis alati meie hinges kisendab, üks ühtepuhkum noomia ja karistaja, kes ei wäsi ööl ega päewal. Ta on kui kustutamata

tulufe meie südamel, kui üks paha haaw, mis ei lase ennast paranda, kui üks närija uss, mis ei taha surra. — Et pea üks jumalakartmata inimene, kui ta südametunnistus ülesärkab, kaebades õhkama: „Ja ma mõtlesin, et ma taha seda kuulutada; . . . aga see sai mo südamel kui põlew tulufe, mis kinnipeeti mo luukontide sees, ja ma tüdinesin ära kannatades ja ei suudanud seda mitte landa.“ (Jer. 20, 9.) — Oh, hõia ennast kurja südametunnistuse eest. Ästu igapäew selle peegli ette ja waata nende rojaplekkide peale mis so südamel on, pese neid oma pisaratega ja wärwi neid Kristuse werega, mis sind puhtaks teeb sinu pattudest. Mõista ise oma pealekaebaja südametunnistuse järel kohut enese peale ja ütle Taawetiga: „Sest mina tunnen oma üleastumisi, ja minu patt on mo ees allati. Sinu, sinu wastu ükspäinis olen ma pattu teinud.“ Mõista ise kohut oma peale, siis ei mõista Jumal, ei ka so südametunnistus kohut so peale. Sinu südamel piin olgu sulle meeleparandamise rohuke. Oma südamel põlewat piina wajuta Kristuse südamel külge, kes on „ärakustutanud sinu wõlakirja, mis meie wastu oli, . . . ja on seda risti külge löönud.“ (Koloss. 2, 14.) — Önnis on see, keda süda hufka ei mõista, ja kelle lootus ei liigu Issanda pealt.“ (Sir. 14, 7.)

55. Jeesuse armastusest waeste pattuste wastu.

Ükski asi ei ole siin maa peal teine teisega nii kindlaste ühendatud, et neid teine teisest ei wõi lahutada. Mees ja naene üks ihu, ommeti saawad ka lahutatud; ihu ja hing on kindlasti teine teisega ühendatud, ommeti lahutab neid surm. Ka sedagi mis armastus on ühte ühendamud, olgu see mehe ehk naese, lapse ja wanema, õe ehk wenna, ehk sõbra wahel, — wõib peagi weike pahandus teine teisest lahutada. Mooses põgenes oma keppest, mis ussiks oli saanud. On sõber mulle üks hea

ustaw kepp, siis armastan teda, aga kui ta enesele ussi naha ümber paneb, siis põgenen tema eest. Minult taks asja on, mis endid teine teisest ei lasse lahutada. Meed on: Jeesus ja waene pattune. — Üks ustaw arst ei jätta mitte haiget maha, kui ta teab, et teda weel võib aidata. Pattu läbi kisud ja ennast küll Jeesusest lahti, aga tema käib ikka sinu järel. Ütle, kas sa woid ka oma warju kehast lahutada? Kuhu ja iial lähäd, ikka wari järel. Pattune on Kristuse wari. Wari käib keha eel, keha taga järel. — Mikspärast põgenen mina sagedaste Jeesuse eest? Seepärast, et ma tema õnnistust ja armu weel mitte täieste ei tunne. Aga mikspärast käib siis tema minu järel? Seepärast, et ta minu hinge häda paremine tunneb kui ma ise. Mina naeran, aga Jeesus nuttab! Eks see oleks parem, kui mina nutaksin ja Jeesus naeraks? Nuttab Jeesus oh pühi siis tema pisarad oma meeleparandamise rätikuga ära. Lõppetad sa pattu tegemast, siis lõppeb ka Jeesus nutmast. Ja kui sina oma pattu pärast nutad, siis pühib Jeesus sinu pisarad oma troosti rätikuga sinu filmist ära. Oh armastust? kes jõuab seda wäljaraäfikida? Oh sa Sumala äralunastud hing ära lahuta ennast Jeesusest ja tema armastusest! Pea temast kinni elus ja surmas, senni kui temaga taewas igaweste ühendud saad, kus enam lahutamist ei ole.

56. Riinust, mis liha ja waimu wahel on.

Iga ristiinimesel on oma kurat, kes teda kiusab, ja oma ingel, kes teda hoiab ja kaitseb. Kurat wiiskab temale kiwid tee peale, et ta ennast nende wastu peaks tõukama. Aga Ingel kannab teda oma kätte peal ja hoiab et ta oma jalga nende wastu ei tõuka. Kurat pigistab mitmed õhkamihed ja pisarad inimese südamest. Ingel võttab ja paneb neid otsegu kuld waagna peale, ning wiib neid Sumala ette. Kurat ja ingel riidlewad minu pärast nõnda

kui Mikael ja saatana Mosese ihu pärast. Kui ei oleks riidu, siis ei oleks ka wõitu. Aga Jumala poole peab ikka wõit jääma. Aga igal inimesel on ka oma kurat ja ingel tema sees. Liha on tema kurat ja waim tema ingel. Kurat on üks walelik, ja liha on walelik, ta rikkub inimest kõigesuguse pettuse himude läbi. (Ewef. 4, 22). Ta püüab inimest nagu kalamees kala oma õngaga. Ta paneb meie filmade ette seda kasu, mis patt ja maailm meile wõib saata, mis läbi meie om-meti wiimaks ennam kahju kui kasu saame. „Sest, mis kasu on inimesel sest, kui tema kõik maailma kasuks saaks, aga oma hingele kahju teeks?“ Tahad sa kasu saada, siis teeni Jumalat, aga mitte kuratit. Sest jumalakartus saadab kõigile asjadele kasu, ja temal on sellesinatse ja tulewa elu tõutus.“ (1Tim. 4, 8). — Kurat oskab ka maailma lusti ja rõõmu kena karwa all inimese filmade ette panna ja tema siidames seda armsaks ja magusaks teha, ja waene inimene omas pimeduses ei usu seda, et see maailma rõõm mis ta suus nii wäga magus on, tema sisselõundas pärast nii kibedaks sapiks saab, et seda peab omast kõhust wäljaotsendama. (Job. 20, 12—15) — Oh inimene, ära usu tema meelitawat petmist. Ära ela temaga waid Jumala püha inglitega sõbruses!

57. Kiust, mis liha ja waimu wahel on.

Tahad sa rõõmu otsida, mis sa ei otsi seda Issanda seest? Aga mis sugune on see rõõm Issanda sees? See ep ole mitte roog ega joomaeg, waid õigus, rahu ja rõõm püha Waimu sees. Kes seda rõõmu nõuuab, see teenib Kristust ja on oma eluga Jumala meele pärast. Aga peagi tuleb jälle wana liha ja kiusab meid, et peame kiitust ja auu enestele inimeste juurest otsima. Mis kiitus ja auu küll see on, mis patt sünnitab? Mis aitab auu inimeste ees, kui meil Jumala juures auu ei ole? „Mis kasu on meil sellest, kellest meil pärast häbi on?“

(Rom. 6, 21.) Tahad ja auustatud saada siis teeni Kristust; sest „kui keegi mind teenib, see käigu minu järel, ja kes mind teenib, seda tahab minu Issa auustada,” ütleb Issand. (Joan. 12, 20.) Beagi ütleb jälle wana liha: Bea sõbrust wägewate ja rikkastega, sest nemad wõiwad suureks kasuks ja abiks häda ajal olla. Ütle mulle armas hing, kuidas wõib sõbrus ilma armastuseta, armastus ilma Jumalata ja Jumal awaliku pattuga ühendud olla? „Kui Jumala meel hea on ühe inimese wiiside pärast, siis teeb ta et ka tema waenlased peawad temaga rahul olema.” (Õpet. 16, 7.) Oh, kes jõuab kõiki liha kiusamisi nimetada? — Kurat on meie hinge mõrtsukas, ja meie wana liha ka kiusamuti. Ja kui meie liha tahtmise järel wõtame elada, siis peame surema. Aga meie ingel on tõde ja meie waim ka, mis meid tõe sisse juhatawad. Ja kui meie nende healt tähele paneme ja waimu läbi oma liha teud suretame, siis peame elama. Seepärast, „käige Waimus, siis ei te teie mitte liha himu järel. Sest liha himustab Waimu wastu, ja Waim liha wastu; aga needsinatsed on teine wastu, et teie seda mitte ei te, mis teie iial tahate.” (Gal. 5, 16, 17.) — Kelle healt paned siis sina tähele, kas liha, wõi Waimu healt?

58. Südamel kurwastusest.

Armas hing, sina kaebab, et sinu süda on täis kurwastust. See on hea, just nõnda peab see olema. Et Jesus üttelnud sulle seda juba ette: „Teie süda on täis kurwastust ja anud.” Jumal ei jätta midagi asja tühjaks. Kui üks riist mitte ei ole weega täidetud, siis on ta ommeti luhwti ehk õhuga täidetud. Ani inimese süda, kus Jumal sees on, mitte rõemuga ei ole täidetud, siis on ta ommeti kurwastusega. Lase aga Jumalat seda täita, selle anniga mis tema tahab, olgu see kurwastus

ehk rõnemustus. Wee krusid Raana pulmas pidid saama enne weega täidetud, siis wast oli paras aeg, et Jeesus wett wiinaks tegi. Kui süda nii wäga kurwastusega täidetud on, et ta õiete rõhutud ja rusuks pekstud on, waata siis on Jeesuse tunnike jõudnud, wett wiinaks ja kurwastust rõemuks muuta. Õppi seda tundma. Mida raskemaks kurwastus lähäh, seda ligedamale jõuab tema ots. Kui wiletsus ja kurwastus õiete liiale tahab minna, et sind juba kaksipidise meele sisse püüab wiia, siis ütle: mo süda, ole julge, ära karda, nüüd on lõppeford warsti käes, Egiptuse pimedus hakkab ennast warsti walguseks muutma, mo peastja on ligidal, kannata wälja, et wõidu krooni wõid kätte saada. Sumal ei pane iialgi raskemat koormat meie peale, kui jõuame kanda. Ja kui ta meid on saanud kurwastanud, siis wõttab ta meid oma rõemu troostiga jälle trööstida. Seda on ta oma jüingritele tõutates üttelnud: „Teie süda on täis kurwastust saanud, aga mina ütlen teile: see tuleb teile heaks, . . . aga kui mina saan äraläinud, tahan mina seda trööstiat teie juure lakkitada.“ — Ulu seda armas hing: paha ilma järele tuleb ikka hea ilm, ja pilwse ilma järele päikese paiste.

59. Rahesugusest ristist.

Ristikoolis ei ole meie mitte head osawad armamise meisirid. Meie loeme ikka enamiste kaks, ühe asemel lakkitab Sumal taewast risti meie peale, siis paneb liha ja weri omalt poolt weel teise risti juure. Oleme haiged siis on meil ihu poolt küll rist suur, aga kui meie selle ihu häda all kannatamatta oleme, siis teeme seda risti enestele weel suuremaks. Kui Sumal meile haigust lakkitab, siis aitab tema seda ka kanda, aga kes aitab seda siis kanda, kui meie ise seda risti enestele weel raskemaks teeme? Enese tehtud rist teeb just Sumalast lakkitud risti

meile raskemaks. Ära siis kaeba, et rist sull raske kanda on. Sa ise teed ju seda enesele raskeks. Kuule ommeti mis püha kiri ütleb: „Sumal on ustaw, kes teid ei lase kiusata, enam kui teie suudate kanda.“ (1 Kor. 10, 13.) Kas sina paned ka oma lojusse loomale, raskemat koormat peale, kui ta suudab kanda ehk wedada? Ei tõeste mitte. Kas siis Sumal peaks sinu wastu halas-tamata olema, kui sina oma looma wastu? Ei wistist mitte. Rist ei oleks mitte rist, kui kannatamata meel teda ristiks ei teeks. Sa oled siis palju enam halas-tamata enese wastu, kui taewane Issa oma karistamisega sinu wastu. Tema paneb ühe naela raskus sinu peale, aga sina paned omalt poolt weel leijik juure. Ära kaeba siis Sumala, waid kaeba iseenele peale. Mida kannat-likumalt sa oma risti kannad, seda kergem on ta sull kanda. Ühest ristist on sull küll kanda, ära pane mitte ise teist sinna juure. Rahte koormat ei kannu sinu õlad mitte üles. — Ei sa merde äranppu, — Ära karda sügawust! — Ära karda, julgest astu! — Ära karda hukkatus! — Bitkse järel päike paistab, — Nii ka Sumal pea aitab.

60. Rahust, Jeesuse sees.

Sa ütled: Mina otsin Jeesust juba mõnda aastat, aga ma ei leia teda mitte. Armas hing, ei sa otsi teda wistist mitte õigest kohast. Kuule kuhu waga kirikuwanem Augustinus sind juhatab, ta ütleb: „Mine enese sisse, oma enese südamesse, ei kuskilt wõi sa paremine Sumalat leida, kui oma enese seest.“ Wäga õiete ööldud. — Lähäd sa enese sisse, siis lähäd sa Sumala sisse; sest Sumal on armastuse läbi sinu sees, ja sina oled usu läbi tema sees. — Müüd sa tead, kust sa Sumalat ja iseennast kõige-paremine wõid näha saada ning tundma õpida. Üks teine waga õpetaja Taulerus ütleb omas kirjas: „Ma tundsin ühte wogat naesterahwast, kes oma Issandat nii waga

armastas, et ta teda oma lapseliku meelega igatses juba siin maa peal näha saada. Ja kui ta kord omaš palwes on olnud, näinud ta meie Issandat Jeesust ühe weike lapse nänu all, nagu offalistele libuwitsa põesja sees mähitud olewad, päikesse sarnatse walgušes." — Mis tahtis Issand selle kuu all tähendada? Ei muud kui seda: Kes Jeesust tahab leida, ei pea teda mitte rooside ega lillede seest, waid libuwitsade ja ristide tee pealt otsima. Aga sa ütled: ristide eest on muš hirm. On juš ristide eest hirm, siš on juš Jeesuse eest ka hirm. Sa oled siš salalik ja ei otsi mitte Jeesust südameliku tõsiš nõuuga. Kes tõsiš nõuuga Jeesust otsib, ei see soowi iialgi ristist lahkuda. Ta teab, et kui ta ristist lahkuš, siš lahkuš ta ka Jeesusest. Kristus, ja tema rist, ei lase endid mitte teine teisest lahutada. Risti seest, armast hing pead sa siš ka Jeesust otsima; ristide sees on kõige parem õnnistus. Tahad sa Jeesuse sees rahu oma hingeš, siš palu oma Jeesust ja ütle temale: Oh Jeesuke, tule ka minu juure oma ristikesega wõersi, ära mine minušt mitte mööda. Sa saad muš tõest üks armast wõeras olema!

61. Tundmise märgid, kas inimene tõeste Jumalat armastab.

Armastad sa Jumalat? Sa ütled: Ma armastan. Ma tahan siš proowi katsuda. — Ütle, kas sa palud ka heameelega Jumalat? — Waata kui armsaste kätš laps oma wanematega, pruut oma peigmehega ja sõber oma sõbraga ümber? Ots seda te kõik armastus? Armastad sa Jumalat, siš kätš sa ka temaga nišamati armastuses ümber ja tühendad oma südant alati palwe läbi tema ette. Ütle, teed sa seda ka? — Oled sa ka kannatlik ristide ja wiletsuse koorma all? Armastus Issanda wastu wõttab kõik heameelega wastu, mis ta tema peale paneb; armastus kannatab waewa, walu,

hirmu ja häda, olgu see elus ehk surmas. Waata, mis peab üks ema oma lapse pärast kõik wälja kannatama; waluga toob ta teda ilmale, wäsimata wiisil kasib, pesib, harib, põetab ja kaswatab teda, ning ei tiidine iial ära, tema ihu ja hinge eest emalikul wiisil hoolt kandmast. Aga mis teeb seda kõik? Ei muud kui armastus oma lapse wastu. Armastad sina Jumalat, siis wõttad ka sina Jumala pärast kõik waewa, piina, teutust, waesust ja tagatiusamist heameelega kannatada, ja wõid siis ka Ap. Paulusega võlda: „Aga selle kõige sees saame meie wõimust küll selle läbi, kes meid on armastanud.“ (Rom. 8, 37.) Armastus Jumala wastu annab inimesele julgust, kõik waewa, teutamist ja laimamist rõõmuga kanda, nõnda kui seda Paulusest näeme, kes ütles: „Sest mina olen seepeale julge, et ei surm, ega elu, ei inglid, ei würsitid, ega wägewad, ei see mis praegu, ega mis tulew on; ei kõrgus ega sügawus, ega ükski muu loom ei wõi meid lahutada Jumala armastusest, mis on Jeesuse Kristuse meie Issanda sees.“ (Rom. 8, 38. 39.)

62. Tundmise märgid, kas inimene tõeste Jumalat armastab.

(Pitkendus endisest tükist.)

Kolmas märk. Küsimine: „Kas sa tahaksid ka heameelega surra?“ — Kus on armastus, seal on ka igatsus selle järele, keda ta hing armastab. Mida kindlamine inimese armastus Jumala sees, seda suurem on tema igatsus Jumala järel. Ta ootab rõõmuga oma lahkumist seitsinatsest surma ihust. Ta teab, et Kristus tema elu ja surm temale kasuks on. Ta õhtab sagedaste „Oh, et minu tund ju tuleks, — Et maailmast lahti saaks! — Hea meelega ma sureks, — Ning siit kurjast ilmast lääks! — Mull' ep ole surma karta, — Olen tut-

taw Jeesuga, — Kes on surma ärawõitnud, — Glu õn-
 nistust mull toonud!" — On sull weel lusti siin kauemine
 elada ja maailma rõõnu maitsta, siis ei armasta sa küll
 mitte Jumalat südamest. — Broow on õige. Sest, kes
 maailma armastab, sell on lust maailmas elada ja see ei
 tahaks iialgi surra waid ikka maailma sisse jääda. Aga
 kes Jumalat armastab, selle lust ja rõem on Jumala
 juures olla. Mida kauemine sa elad, seda enam teed sa
 pattu. Kuida woid sa siis bölda: Mina armastan Ju-
 malat, kui sull weel lust ja tahtmine on kaua elada ja
 pattu teha? Jumala armastus ja pattu armastus ei sünni
 mitte teine teisega kokku. — Aga on see Jumala tahtmine,
 et ma kaua pean elama, et ma wanaks ja halliks pean
 saama, siis sündku tema tahtmine. See on ju siis ka
 armastus tema wastu, kui ma ennast tema hea ning ar-
 mulise tahtmise alla heidan. Aga esite õppi Issanda
 õpetuse järele paluma; „Tulgu meile sinu riik," siis
 ostad sa ka seda järgmist palwet paluda: „Sinu taht-
 mine sündku." — Oh, et sa ka Taawetiga wõiksid Ju-
 mala järel jämutada ja temaga bölda: „Millal saan
 ma sinna, kus ma Jumala palet wõin näha? —
 (Paul 42, 3.)

63. Tõlise ristiiinimese elupaigast.

Kus on ühe tõlise ristiiinimese elupaik? Temal ei
 ole kusgil jäädawat elu paika. Tema maja on igal pool
 tema kaasas. See õige ja päris elupaiga koht peab
 inimesel tema enese sees olema. Aga seal on temal
 väga raske olla. Ta ei taha mitte heameelega seal elada,
 waid ennemine õues, väljas ja maailmas oma meele ja
 mõttega ümberkäija. Maailmaga on temal niipalju tege-
 mist ja tallitamist, et ta iialgi parajat aega ei leia oma
 südamel majasse minna ja sinna sisse waadata kuidas tema
 seestpidise koduse asjaga lugu on. Jäädawat maja ja

elupaika ei ole meil kellegil siin, aga siiski on meil ommeti veel neli elupaika. 1) meie eneste sees; 2) meie ümber; 3) meie üle ja 4) meie all. — Meie maja on meie sees, see on meie süda. Meie maja on meie ümber, see on meie ihu, ja ihus elab meie hing. Hing on hoopis rahulikum kui ihu. Ihu tahab suurte ja uhke hoonetes elada, aga hing peab waele mullase ihu hoonega rahul olema. Aga ta ei taha mitte igaweste seal sees elada. Ihu ei ole mitte tema päris maja waid aga üks ajalik hiiiri maja ehk wangi koda, kust ta igatses omal ajal wälja saada. — Meie maja on ka meie üle. Jumala lapse maja on ülewal taewas, kust meie ka wõtame Õnnistegiat Jeesust Kristust. (Wily. 3, 20.) — Kus inimese wara seal on ka tema süda. Ta armastab taewast, ta otsib taewast ta mõtleb taewa peale ja õhtab taewa poole. Meie maja on ka meie all. See on maa ja mäed kus peal meie käime ja kõnnime. Ta on meie ema, aga ta on ka meie haud, kes meid jälle ükskord oma rüppe tagasi wõtab. Seda maja kannan ma igal pool enese kaasas, sest kus ma ilal liigun ja käin, tallan ma oma jalaga tema peal. — Aga wäha on neid, kes seal juures oma hana peale mõtlewad! On sul hirm hana eest, siis on sul ka hirm Jumala eest. — Ehk küll ussid so liha saawad ärasööma, siiski saan ma oma liha seest Jumalat näha." (Joh. 19, 25. 26.) — Olgu mo haud ehk ussidega täidetud, sest ep ole wiga; kui Jumal aga mo juures on, siis on ka haud mull taewaks maapõues.

64. Sigest meeleparandamise ajast.

„**M**inu aeg on iga aeg." Õnnis kes ka nõnda oma meeleparandamise ajast wõib öölda. Meie kohus on ka nõnda öölda, sest et meie ka kõige parema töö juures eksime ja pattu teeme. Nõnda kui meil armuiks igal ajal lahti seisab, nõnda peakime ka igal ajal seda armu wastu

wõtma. Maailm wõtab enesele aga aastas üks ehk kaks korda aega, filmapilguks meelt parandada, lähäb pihstile ja lauale, kumbe ja wiisi pärast; tuleb koju tagasi ja hakkab jälle uueste oma wana pattu teed käima. On see meeleparandamine? Oh sa waene maailm, kui sa teaksid ja näaksid, kui palju niisugusid pöörjaid Jumala kohtu ees igaweses walu paigas oma pattu pärast peawad kannatama! Mõttele onneti, mis sa siis teeksid kui sa oleksid ühe sügawa kaewu kuffunud, ja kui üks inimene täna tuleks ja oma käti sinu järele wälja sirutaks, et sind wälja tahaks aidata, üttele, kas sa põlgaksid tema abi, ja tahaksid heameelega weel hommeni kaewu jääda? Üttele, mis aitab siis enam fool, kui liha juba mädanenud on? ehk mis aitab siis plaaster, kui haaw juba wanaks ja hoopis huffa läinud on? Noored puud lasewad endid ükspäinis ümberistutada, ja weiksed sädemed endid kergemine ärakustutada. — Oma maja mõistad sa küll harida ja maja asju puhastada, aga oma hingest ei hooli sa ühtigi, waid jätad seda diete meelega pattu roojuse sisse! Oh, eks see ole häbi?! — Kui täna elad, pööra weel, — ehk homme teine järg on sull! Sga filmapilgul mõttele: aeg on, et pean pööрма; see filmapilk on minu, aga tulew filmapilk seisab Jumala käes. Seepärast armas hing: „Kui elad ela nõnda ka, — Et õndsaste wõid surra. — Kõl surm sind sinu teadmata, — Wõib äkkist ära murda. — Oh mõttele, mõttele! peagi, — Üksainus filmapilkmine — Wiib igawest sind ära!

65. Muld on muld.

Mina olen muld ja sina oled muld. Miks sa siis ennast nii wäga ülendad ja enesest enam lugu pead kui teiseft? Sina oled ju niisamasugune muld kui mina, ja mina niisamasugune muld kui sina. Hoiat ennast alanduses ennemine mulla poole, ja mõttele ikka: mina olen ka muld ja muld on minu ema. — Aga sina ei mõtlegi selle peale

Ja käid siidis ja sammetis, tõstad ennast üle teiste oled suureline ja uhke, ja ei ole onnemeti oma olemise järel enam kui muld. Muld sa oled, sest sa oled mullast loodud; muld sa oled, ja pead jälle mullaks saama. Nõnda on ka siin ilmas siidi ja sammeti, kulla ja hõbedaga lugu. Mis see kõik on? Ei muud kui muld. See kõik on mullast, ja saab ka jälle omal ajal mullaks. Mis on kuld? Ta ei ole muud kui kollane muld. — Mis on hõbe? Ei muud kui valge muld. — Mis on wask? Ei muud kui punane muld. Miskpäraast on kuld so meelest armsam kui wask? Wistist seepäraast, et ta inimestel kallim ja ka wasest raskem on; wõi ehk seepäraast, et temal peenem ja ilusam karw on. Olgu ta raskem, kallim, peenem ja ilusam, ta on ikka muld ja jääb ka mullaks. Ta on raske, seepäraast teeb ta sinu südant ka raskeks ja kisub alla põrnu külge kinni. Kulla läbi saad sa ka usinamine rikkaks; aga sa tead seda küll, kui waewalt üks rikkas taewa riiki saab, ja kuidas rikkuse himud inimest juba siin maapeal mitmesuguse kiusatuse ja kõie sisse weawad. — Olgu siis peale kuld parem ja kallim kui wask. Aga mis parem ja kallim on, peab Sumala päralt olema. On tema sulle kulda ja hõbedat annud, siis anna seda temale jälle tagasi. Anna Sumalale mis Sumala päralt, sest tema oma on kuld ja hõbe; aga mis temal kullast ja hõbedast kõige armsam — see on sinu süda. Oh anna südant temale! See on ta meele järele.

66. Arstimise rohu wäest.

Sa küsid: Kust see tuleb, et arstid surewad, et need kes teisi aitawad, onnemeti iseendid ei wõi aidata? Kümle mis Spetuse sõnad ütlewad: „Sest, ei rohudki ega plaastrid teinud meid terweks, waid Issand: sinu sõna, mis kõik terweks teeb.“ (Sp. 16, 12.) Inimene tunneb aga wäljastpidist wiga, aga Sumal tun-

neb tema feestpidist wiga. Ära otsti siis mitte abi üksi arsti käest, waid Jumala käest. Inimene ei ela mitte ükspäinis leiwast, waid iga ühest sõnast, mis Jumala suust läbi käib. Nõnda ei tule ka mitte terwis ükspäinis rohust, waid Jumala sõnast, mis tema püha suust läbi käib. Hiskia oli suremise peal haige, ja prohwet pidi Jumala käsni ja sõna peale wiigi marja kattu tema kurja paise peale panema ja ta sai terweks. Mitte see katt ei parandanud tema kattu sarnast paiset, waid Jumala sõna. Kui Jumala sõna imetegew wägi mitte rohu sees ja juures ei ole, siis ei wõi paljas roht mitte üksi meid aidata. Wõtta Jumala sõna päikese seest, kas ta paistaks ja kas ta wõiks seda maad siis weel walgustada? Wõtta seda leiba seest, kas ta wõib sind toita ja elus pidada? Wõtta seda rohu seest, kas ta saab sind terweks tegema? Ei tõest mitte. — Siiski peame teadma: „Issand on arstirohud maa seest loonud, ja mõistlik mees ei põlga neid mitte.“ (Siirak. 38, 4.) Arsti ja rohtu on meie kohus küll pruukida, aga neid mitte enestele Jumalaks teha. Rohtu peame pruukima, aga seal juures mitte Jumalat äraunustama, waid oma lootust ikka enam Jumala, kui arsti ja rohu peale panema, et pidalitõbisega uskus nink alanduses wõiksinne võlda: „Issand, kui sa tahad, wõid sa mind puhtaks teha!“ (Lut. 5, 12.)

67. Sinu usk on sind aidanud.

Ets see ole üks trööstlik sõna, „sinu usk on sind aidanud?“ Jeesus on küll see aitaja, aga meie kohus on uskuda, et ta wõib aidata. On meil usk, mis meid aitab, siis on ikka Jeesuse abi ja tema anu, meie usu juures see ülem asi. Kui üks rikkas mees waese sandile kuld raha pihusse paneb, ja ütleb: waata, sinu käsi on sind nüüd rikkaks teinud; ommeti ei ole mitte waese käsi, waid rikka mehe käsi teda rikkaks teinud. Nõnda on ka

Jeesus see rikkas mees. Tema on see andja, meie aga wastuwõtjad. On tema andja, siis peab meie usu käsi annu wastuwõtja olema. Kui meie seda tema wastu wälja ei siruta, siis ei wõi ta midagi saada. Kuida sa usud, nõnda sulle sünnib. Jumala sõna ei ole mitte üks paljas tühine sõna, ta ei ole mitte inimese sõna sarnane sõna, waid üks sõna, mis igaford midagi sünnitab, ja meie usk on, mis seda wastu peab wõtma. On kallid aeg maa peal, ja kui siis Jumal oma sõna ütleb: Sina ei pea nälga tundma; sull peab oma igapäewane leib olema, — siis peab see ka nõnda sündima. Sull peab leiba olema, ehk ka kohe kiwid peatsid leibaks saama. Ja kui see mitte nõnda ei sünni, siis ei sünni see sinu usmata südamel pärast. — Usu sees seisab meie rikkus, usmata meelele meie waeusus; uskus on meie taewas, usmata meelele meie põrgu; usu läbi on kõik meie pärast, ilma usuta ei ole meil ühtegi. — Käib mo käsi sandiste, siis kätib ta mo enese süli pärast, et ma mitte uskuda ei taha. Käib mo käsi aga heaste, siis ei ole see minu tegemine ega teenistus, waid Jumala arm, kes mind on õnnistanud ja usku mo südamesse oma püha Waimu läbi süütanud. Oh, et igaüks juba niisugusel oleks, et wõiks öelda: „Ma olen rõõmus usu sees, — Et olen Jeesust leidnud, — Ma hingam tema haawades, — Ta süle olen heitnud; — Ei seal mind mitte hirmuta — Ei surm, ei patt, ei kurat, — Seft Jeesus oma armuga, — Mind armuliktult hoiab.“

68. Oled ja ka tänulik.

Tänu ohwrid tahab Jumal meie käest. Mida enam meie tänuga oma suud lahti peame, seda enam walab tema oma head andi sinna sisse. Sga tänu toob meile ülewelt uut andi. Sõed ja hallikad tulewad merest ja jookswad jälle merde tagasi. Palwe küsub Jumala

tema oma head ande sinna sisse. Iga tänu toob meile ülewelt uut andi. Sõed ja hallikad tulewad merest ja jooksewad jälle merde tagasi. Palwe kisub Sumala armu kõrge taewast woolates alla tulema, tänu saadab teda jälle ülesse tagasi. Sumala arm on õiete nagu taewa redel, kust mööda Sumala inglid ülesse ja alla käiwad. Nõnda käib ka meie palwe ja tänu ülesse ja alla. Aga ütle mulle: kas kiidab ja tänab ka Sumalat oma eluga? Ümberpöörmine ja meeleparandamine on Sumalale kõige parem tänu. Waata oma elutee peale ja katsu seda läbi kus peal sa käid. Sa tead, et see tee on suur ja wäraw lai, mis hukatuse sisse wiib, ja palju on neid, kes sealt sisse lähawad. Ütle, kus tee peal käid sa, kas laia peal mis hukatuse sisse wiib, wõi kitsa ja waewalise tee peal, mis elu sisse wiib? Katsu omad jäljed järele, kas oled maailma jälgedes wõi Seesuse jälgedes käinud? Maailma jälgedest leiad ja kõrkust, wiha, wihawaenu, ülekohut, uhkust, ahnust, walet ja weel kõik muud kurja. Aga Seesuse jälgedest: alandust, tasandust, madalust, armastust, õigust, halastust, tõtt ja weel kõik muud head ja õnnistust.

Aga weel küsin ma: Kiidab ja tänab sa ka Sumalat oma wiletsuses ja kannatamises? Kannatus wiletsuse päiwi on ka Sumalale üks armas tänu. Kui Sumal sind ihuliku waraga on õnnistanud, siis ehk ütled sa küll! „Issand on annud, tema nimi olgu kiidetud!“ Aga kui tema seda wara jälle sinu käest ärawõttab, kas sa siis ka wõid öölda: „Issand on wõtnud, tema nimi olgu kiidetud?“ Tahad sa Sumala laps olla, siis täna teda juu ja südamega hääl, ning ka kurjail päiwi.

69. Tänamata meelest.

Oh kui tänamata on maailm Jumala vastu! Sina pahandad ennast nende pidalitõbiste üle, et kümnest kes puhtaks said, üksainus tagasi tuli tänama. Miks ja siis teiste üle ilmaasjata pahandad, pahanda iseenele üle. — Võõra omad silmad südamel sisse, küll siis nääd ja leiad sealt niisamasugust tänamata wainu. Ütle, kui sagedaste oled sina ka oma Jumalat tänamata jätnud oma terwise eest, mis kallim on kui kuld? Kui sagedaste ep ole ka Jumalat tänamud, et ta sind püha ristmise läbi pattu pidalitõbist on puhastanud? Aga sina ei mõtlegi wistist mitte selle peale? Kui väga ellaste ja armjaste käid ka oma sõbraga ümber, kellest sull midagi head on loota, ja kui väga tämilik oled sina tema vastu, iga tühja anni ja heategemise eest; aga kui ka Jumalale, kes sulle kõik annab, — pead tänu andma, siis on see sull raske ja unustad seda peagi ära. Tänamata inimene ei ole ühegi heategemise väärt. Üht tänamata inimest wihtab Jumal ja ka inimene. Bahandust ja meelehaigust peame küll unustama, aga tänu anda Jumalale ja inimestele ei pea meie iialgi äraunustama. Kui see sull juhtub, et ka oma heaten ehk tänu asemel peaksid laituft saama, et sulle head kurjaga tasutakse, — oh ära wäsi siis kannatamast! — Kui palju head on Jumal maailmale teinud! aga kes tänab teda selle eest? Kui kalli hinnaga on Jeesus inimesi lunastanud, kes mõtleb ka selle peale, et tänu temale selle eest saaks antud? Kui ei ole Jeesus tänu saanud, mis siis sinul paremat on oodata? Armas hing, kui ka mitte t ä n u pärast ep ole teisele head teinud, siis ära wäsi ka mitte t ä n a m a t a meele pärast ikka head teisele tegemast. Armastus ei wäsi iialgi ära. Ta on kui üks hea puit, mis ikka wilja kannab, ka kurjale inimesele kes teda raputab. Wihta siis ka sina tänamata meelt, aga ole ka rahul, kui maailm sinu head tööd kurjaga wõttab tasuda.

70. Jumala armus kaswamistest.

Inimene kaswab oma ihu poolt, arwata 20 aastat ja weel enam. Rammu poolest hakkab ta kahanema 60^{ne} kuni 70^{ne} ja 80^{ne} aastast saadik. 40^{ne} ja 50^{ne} aastade wahel ei kaswa ega kahane tema. — Nõnda on lugu meie ihuliku kaswamise ja kahanemisega. Aga meie seeftpidise inimesega ei pea see mitte nõnda olema. Seestpidine inimene peab ikka kaswama ja ei tialgi paigal seisma ega kahanema. Kui patt ei wähenene, siis kaswab ta. — Kui sa mitte igapäew oma liha risti ei löö, ja teda ei sureta, siis kaswawad tema kurjad hinnud ikka suuremaks ja saawad wägewamaks so sees. Kui sa aga pattule esitaks wähägi luba annad, oma südamesse teda peituda, siis wõttab ta wiimaks sinu täie südame enese meelewalla alla, ja süütab ikka enam ja enam pattu sinu tuld so sees põlema. Hwia ennast esimese pattu süütäie eest, muidu saab ta so suus ikka magusamaks. See seeme on küll igal inimesel kui pisuke sädeke sees, mis peagi wõib ära kustuda, kui mitte ei sa õhutud ja palwe puid ja süü juure pandud. — Nõnda kui taht lambis peagi ära kustub, kui ei saa õli juure walatud; nõnda kui nõrk taimetee warsti äranärttib, kui teda ei saa kastetud; nõnda kui üks wana hoone, mis on mädanud, peagi sisse langeks, kui teda ei saaks lapitud ja parandatud, ja nõnda kui üks wäeti lapsuke äranõrkeks, kui ta mitte igapäew uut rammu ja jõuudu oma ema rinnast ei saaks, — on ka meie seeftpidise inimese kosumise ja kaswamisega lugu. Sinu usk ja wagadus ei pea mitte pisikeseks sädemekeseks jääma, waid põlewaks tuleks saama; sest kui pea wõib sädeke ära kustuda. — Kaswa siis Jumala armus, ja ära kahane ega wähane. — Ei see ole weel waga, kes mitte ei soowi weel enam wagawamaks saada, ja kes ei piiria ega tahagi wagawamaks saada, see ei tunnegi weel koguni wagadust.

71. Näita oma eluga wälja, kas sull tõeste usk on.

Oh kui väga pettis on seesinane maailm! Ta mõistab küll iga ühe kõrwasid täita, aga silmad ei näe ühtegi! Oh maailm! Näägi nõnda, et ma sind ja sinu häid usu tegusid ka nään. — Sina ütled: Mina olen ristiniimene mina usun Jumala Issa ja Jeesusse Kristuse oma Lunastaja sisse. Mina armastan Jumalat ja oma ligemist j. n. e. — Aga armas hing, neid sõnu kuulen ma küll, aga neid tegusid ei näe ma sinust mitte. Küll on siis waene lugu sinu juures, kui so sõnad aga üksi sinu eest seiswad, ja ei mitte sinu teiud! Nääfigu so teiud, aga mitte so suu. Paremt on kinnine suu ja üks rääkija käsi, kui rääkija suu ja kinnine käsi. Kui üks must Neeger sulle ütles: Mina olen walge, ja sina nääd ommeti oma silmadega, et ta must on; kuidas wõid sa teda siis uskuda? — Sina ütled, et Jumal sinu Issa on, ja et Jeesus Kristus sinu Lunastaja on, kes sind pattust, surmast ja kurudi wäest on peastnud. Need sõnad on head, aga mis nään ma sinu elust? — Sa teenid pattu ja jooksed ise meelega surma sisse. Sa ütled: mina armastan oma ligemist. Aga mis nään ma sinu elust? Ma nään, et tema ihu ja hinge häda ei puudu iialgi sinu südamel külge. On ta ihuhädas ehk haigewoodi peal raskestes maas, tema häda ei puudu sinu südamesse, sina ei lähä teda waatama, katsma, aitama ja trööstima. — On ta ekki tee peal, sina ei juhata teda mitte õige teele; teeb ta pattu sinu silmade ees, sina ei noomi ega karista teda mitte armastuse sõnaga. On ta nälgas, jänus ja alasti, sina ei sööda, jooda ega katta teda. Näägi nõnda, et ma nään, ja näita oma usku armastuse tegude läbi, waata, siis ma usun, et sull usk on; sest iga puud tuntuks tema wiljast. Nõnda kui Jumal meid, mitte ükspäinis oma sõnaga, waid oma teuga on auustanud, tahab tema, et ka meie teda mitte, ükspäinis oma suu ja sõnaga, waid ka teiega peame auustama.

72. Jumala armastusest, inimeste vastu.

Mitspärast tahab Jumal, et inimene teda peab üle kõige asjade armastama? — Seepärast, et Jumal teda üle kõige asjade armastab. Aga kes on paraku, kes teda üle kõige asjade armastab? — Eks sa armasta iseennast enam kui Jumalat? Eks sa oti kõiges asjus enam oma auu, kui Jumala auu? Jumal armastab tõest sind enam, kui sina teda. Ta armastab sind üle inglite. — Kõige loomade seast oled sina temal kõige armsam. Sind nime- tab ta omaks lapseks, aga inglid teenia wainudeks. Eks lapsed ole siis palju armsamad, kui sulased? Sina oled Kristuse wend; sina oled Jumala hing; kust leiame seda ühest inglilt, et neid ka nõnda nimetaks? Inglid kiidawad meie Jumastajat, aga sina kiidad oma Jumastajat. Inglid teeniwad Jumalat ja sind, aga sina teenid aga Jumalat üksi ja ei mitte inglid. Inglid ei wõi meie Ünnistegiale, kes Jumala paremal käel istub, mitte öölda: sina oled minu liha ja weri, aga sina wõid seda küll öölda. Inglid ei wõi enestest mitte kiidelda, et nemad Kristuse auuks oleksid üht tilka werd ärawalanud, aga sina wõid küll Paulusega kiidelda: „Mina kannan Jhsanda Jeesuse armid oma ihu külles.“ (Galat. 6, 17.) — Waata, nõnda armastab sind Jumal üle inglite. Seepärast wõin ma öölda: „Sest nõnda on Jumal maailma armastanud, et tema oma ainusündinud Poja on annud, et ükski, kes tema sisse usub, ei pea hukka saama, waid et igawene elu temal peab olema.“ (Joan. 3, 16.) Kui sa üht ilusat ehk kallist asja omale ostad, mis on sull siis armsam, kas see asi, wõi raha? wistist see asi, sest ega sa siis oleks raha selle asja eest wäljaannud kui raha sull oleks armsam olnud. Kui nüüd Jumal on ennast ise nagu ostmise rahaks sinu eest annud, — keda armastab ta nüüd enam, kas iseennast wõi sind? ? —

73. Ristiinimese wiimne testament surma woodi peal.

Oh Jumal, sina ütled: „Wõtta oma elumaja a sjad seada, sest sa pead surema.“ — Seda tahan ma nüüd oh Jumal teha, enne kui ma siit ilmast lahkun. Oh minu Issa, kes sa oled taewas, sinu kätte annan ma oma hinge. Sa oled seda minule annud, nüüd annan seda sinule jälle tagasi; sest sinu käes on ta kõige paremine hoitud. — Oh Jeesus, kes sa mind oled lunastanud, sinu kätte annan ma omad pattud, oh sa Jumala Tall, võtta neid oma peale! Heida neid kõigesüügamama mere põhja, et neid igaweste ei pea mäletatama. Oh sina mo hinge trööstia, sa kallid pühad Waim, kes sa mind ikka oma taewaliku troostiga oled jahutanud, tröösti, kinnita ja jahuta mind nüüd weel mo wiimsel lahkumise tunnil. Kui ma enam rääkida ei saa, siis võtta sina õhkada mo hinges; kui ma enam ei wõi kuulda, siis täitku sinu troost mo hinge; kui ma enam ei wõi näha, siis walgusta mo waimu filmad, et taewa auu mo filmi paistaks! — Oh, teie mo armsad inglid, kes mind mind tänine oma kätte peal olete kannud, kandke siis ka nüüd minu hinge taewa rõemu sisse, ja olge rõemsad, et mina, kui suur pattune, ka olen meelt parandanud! Mu Id, sa oled mo ema, sa oled ju mõnda aastat mo ihu ülespidanud, sedasama ihu annan ma nüüd sulle jälle tagasi, võtta teda oma rüppe puhkama, üirikeseks ajaks. — Oh sõbrad ja sugulased; uhkuse ja auuga ärge saatke mind hauuda. Mlasti olen ma maailmale tulnud, niisama waesel wiisil tahan ma ka siit äraminna. — Mo armas naene, sind annan ma oma taewase Issa hoolets. Kui sulle ülekohut tehakse, siis palu teda omale kohtumõistjaks. On sull puudus, küll tema muretsseb; on sul kurwastus, küll tema rõemustab. Loe; (Siraf. 35, 17—19). — Armsad lapsed, teile jätan ma üht paremat isa,

kui mina olen olnud. Sumal, kes on waeste laste Issa olgu siis ka teie Issa, aga teie armsad lapsed, jääge siis ka tema lapselks. Doe: (Tob. 14, 10—11.) — See on mo wiimne tahtmine, enam ei ole mulle teile anda ega järele jätta. Seda andku Jummal mulle ja teile kõigile oma suurest armuist! Amen.

74. Kuida on film inimesele pahanduselks.

Süda ekstitab inimest sagedaste; aga mis läbi? — Silmade läbi. Nõnda kui waner hobuse järele, nõnda jookseb süda, filmade järele. Eks Siob ütles öiete: „Kui mo sammud kõrwale läinud öige tee pealt, siis on mo süda, filmade järele läinud.“ (Siob. 31, 7.) Silmad on nagu ukssed, mis läbi patt südamesse lähäb; mitte ükspäinis ukssed, waid ka tööriistad, mis aitawad pattu pattuks walmistada. Kuida läks Ewaga lugu Paradisis? Eks tunginud ka tema filmade läbi patt südamesse? (1 Mos, 3, 6.) Kuida läks lugu nende lastega? „Nemad waatsid inimeste tüttarte peale, et nemad ilusad olid, ja wõtsid enestele naesed. Keda naad tahtsid.“ (1 Mos. 6, 2.) — Waata nõnda kannad ka sina sedasama pattu lihwiti oma filmades. Ütle kust leiad sa abielurikijat? Kust mujalt kui oma filmadest. „Neil on filmad täis abielurikimist,“ ütleb püha kiri. (2 Peetr. 2, 14.) Inimese filmad on need kõige kardetawamad waenlased, naad ekstitawad südant, ja süda ekstitab inimest. — Silmadega nääd sa ja filmadega nuttad sa. Oh kui sagedaste pead sa oma filmawaatmise pärast nutma; Oma ihus saawad filmad kõigewiimaks oma nägemist, ja surmatunnil, kaunitawad naad kõige esmalt oma nägemist. Oh seepärast, walwa oma filmade üle, ja ära prungi neid pattu tööriistaks ega lihahinnude sünnitajaks. — „Kui so film sind pahandab, kisu teda wälja; parem on sulle, et sa ühe filmaga Sumala riiki lähäd, kui et sull kaks filma on, ja

sind peab pörgu tuleesse heidetama." (Mark. 9, 47.) — Kui kuri hinu sinu filmi ärakeeldud asja poole pöörab, siis pööra omad filmad kohe selle asja pealt kõrvale ja löö seda hinu risti. Aga kui sinu filmad nagu Iisraeli laste kodade uste piitjalad, Jumala Talle were väega määratud on, siis peab see surmaja ingel ka sinust mööda minema.

75. Iseene wiiskamisest.

Mp. Paulus ütles: „Armastus ei te ligemisele kurja.“ Kes on sinu kõige ligem ligemine? Wistist sina ise. Aga kes teeb siis sinule kõige suuremat kurja? Kas kurat? Ei tema wõi sinu kõige vähimat juukse karwagi murda. Kas surm? Ei ka mitte; sest kuidas wõib meesilane nõelata, kui temal nõela ei ole? nõnda ei ole ka surmal enam oda. Kas siis maailm? Mis wõib maailm sinult wõtta, sest sull ei ole ju eneseltgi midaga, mis sa omaks wõiksid nimetada. Aga kes teeb siis sinule kõige suuremat kurja, küsin ma weel teist korda? Sina ise ütlen ma. Sa wõiksid rikkas olla, aga sa ei taha enesele warandust taewa tarwis korjata. Sa wõiksid Jumala ees suure auu sees olla, mis Kristus sulle on teeninud, aga sa põlgad seda ja ajad maailma auu, mis kaduw on, enam taga kui seda hukkaminemata igawest auu. Sa wõiksid palju rõõmsam olla, aga sa saadad enesele ise meelega kurwastust, mis so südant kui uks wõttab närida. Sa wõiksid kauemine elada, kui sa mitte patu elu läbi oma elupäiwi ei lihen-daks ja mitte iseenele mõrtsukas ei oleks. Sa wõiksid õndsaks saada, aga sa ei taha ega nõuua oma õnnis-tust, waid läid pattu tee peal, mis sind hukatuse sisse wiib! Ütle mulle, kas sa sell wiisil armastad iseennast ja oma hinge? Ei tõest mitte. Kuidas wõid sa ennast armas-tada, kui sa nõnda halastamata oma ihu ja hinge wastu oled? — Kui sull sugugi halastust ja armu enese peale

ei ole, siis ei armasta ja ennast nõnda kui kohus on, waid wihtad ennast, ja oled enese kõige suurem waenlane. Eks see ole hirmus mõttelda: Jumal armastab sind, ja sina ise wihtad ennast! Jumal tahab et sa õndsaks saaksid, aga sina ei wõtta seda pakkutawat armu wastu, waid põlgad seda! Seepärast oh inimene, ära te oma süüand mitte kõwaks, ei iseenese ega Jumala wastu. Sirutab Jumal omad käed sinu järele, siis siruta ka sina omad käed tema järele. —

76. Weiksed pattud.

Sina mõedad pattu küünrapuuga, ja kaalud seda otsegu margapuuga. Sina teed suurt wahet suure ja weike pattu wahel. Aga ütle mulle, kui sul üks kõige pisem roist silmas on, kas sallib film seda enese sees? Patt on Jumala ees patt, olgu see suur ehk weike. Kui sinu film seda kõige pisemat roistu enese sees ei salli, kuidas wõib siis Jumal ka seda kõige weikemat pattu sallida? Sina hoiad ennast oma aju ja häbi pärast suurte pattude eest, sina ei tappa ega rööwi, ei warasta ega rikku abielu, — miks pärast? seepärast et sa ei tahha maailma ees häbi kanda. Weikest pattuist ei pea sina sugugi lugu; ei see olegi sinu arwates patt, kui sa wahest natuke waletad; natuke peenel wiisil, ehk pettisel kombel teist pettad, ning töö ja kauba juures enese poole kisud ja ülekohut teed; teist ilma süüta wiisil tentad ja laimad ja weel muud kurja wõttad teha. Arwad sa, et need pattud mitte Jumala ees hirmsad ei ole? ja et need sind mitte pärast suurte ja awaliku pattude sisse ei saa wedada. Pisukese augu läbi wõib laew peagi alla wauuda ja rikki minna. — Weiksed pattud sünnitawad sagedaste weel suuremat pahandust kui suured pattud, sest et ta nende eest ennast koguni ei hoia. Nõnda kui weikest sädemest, suur tuluke wõib tulla, nõnda ka weikest pattust suur patt. Mõttele ikka selle peale,

et weike patt sünnitab suurt pattu. See kõige pisem patt, ei ole mitte nii pisuke, et ta sind ei wõi äraneeda; sest kui sa kõik käsud peatsid, aga üheainsa käsu wastu eksid, siis oled sa kõik käsud üleastunud. Liwa terad on küll pisukesed, aga kui neid rohkesti saab laewa pandud, wanub laew ommeti mere põhja. Wihma tibad on küll weike, aga et neid palju kops on, panewad nad ommeti jõed ja järwed ülejooksuma. Mida enam inimene Jumalast walgustud on, seda selgemine paistwad ka need kõige pisemad pattud tema silmi ja nende eest on temal hirm.

77. See kõik ep ole ühtegi, mis inimene armastab.

Kuida on see võimalik, et see ühtegi ei ole, mis inimene armastab? Kõik asi mis inimene iial armastab, on ju ikka iseenele kohast ka midagi. Ja mis ühtegi ei ole, kuidas wõin ma seda armastada? Inimene peab ikka midagi armastama, sest kes on, kes ilma armastuseta wõib elada? Sull on õigus; ilma armastuseta ei wõi ükski inimene elada. Aga ommeti paraku, armastab suurem hulk inimesi seda, mis ühtegi ei ole! Ütle mulle mis armastad sina? Sa armastad iseennast. Mis oled sina? Ei ühtegi. Eks sa ole Jumalaga nõnda ühendud, kui wari ihuga? Aga mis on wari ihu kõrwa arwata? Ei ühtegi. Mullast mis inimese silmis ühtegi ei ole, oled sa loodud, selleks oled sa saanud oma pattu läbi ja mullaks mis ühtegi ei ole, pead sa jälle saama. Waata, nõnda ei ole sina siis ühtegi, ja armastad ommeti mis ühtegi ei ole! — Aga mis sa siis weel armastad? Sa armastad kõiki tühja kaduwat loodud asja. See on küll ka omast kohast midagi, aga kui sina seda loodud asja, loojaga ühesarnatseks teed ja sellest ehk weel enam lugu pead ja seda mis ühtegi ei ole, enam armastad kui Jumalat ja oma Loojat, siis oled sa küll loodud loomade seast, kõige wiletsam loom! Mis on küll see kõige ilusam

ja kallim loodud asi, Booja kõrva arvata? Ei ühtegi. — Mis on üks weetilt mere vastu ja üks liiva sõmer suure mäe vastu arvata? Ei ühtegi. — Oh, ära siis armasta seda, mis ühtegi ei ole, vaid armasta seda mis kõigis on kõik, see on, armasta oma Jumalat, kes on üle kõige kiidetud igaweste. Oh kui rikkas on see, kellel kõik on käes ja südamel, ja kui wäga waene on see, kellel ühtegi ei ole ja kes seda armastab mis ühtegi ei ole! Siiski ütlen, ja wõid küll seda mis ühtegi ei ole, enesele pidada ja pruukida, aga mitte enam armastada, kui Jumalat, kes sull kõigis peab kõik olema.

78. Anna Jumalale oma südant.

Südamel elawad eluwaimud. Jummal ise on see õige eluhallikas ja südame kinnitaw eluwaim. Meie südame ase on meie keha kehtpaigas. Kui südamest pühaks kirjas räägitakse, siis ei räägita mitte ihuliku lihase südamest, mis meie sees on, vaid waimuliku südamest, mis inimesega mitte ei sure, vaid ikka elab, kui ka ihu sureb. Süda on see seestpidine inimene. Kelle pärast so süda on, selle pärast oled sa hoopis. Jumal tahab et süda peab tema pärast olema. „Mo poeg, anna mulle oma südant.“ (Opp. 23, 26.) Aga pattune inimene ei taha mitte oma südant temale anda, vaid aga paljaid tegusid, ilma südameta. Teud ilma südameta on kui aganad, ilma wiljata; kui lest ja koor ilma tuumeta; kui lamp, ilma õlita, ja kui pilwed ilma wihmata. — Ütle ommeti, miks sa ei anna Jumalale seda, mis tema pärast on? Sa oled ju sell wiisil nagu Jumala waras. Jumal on sinu Issand, ja sina teenid kuratit! Jumal palub sind: „Mo poeg, anna mulle oma südant!“ Sa sina annad seda ennemine kuratile, kui Jumalale. Glab kurat seal sees, siis on põrgu sull südamel, aga elab Jumal seal sees, siis on taewas sinu südamel. Jumal ei taha sinu südant

mitte poolikult, waid täielt; mitte aga üürisefeks ajaks, waid igawesefeks ajaks. Ta on so siidant kalli hinnaga, pealegi oma püha kalli werega enesele ostmud. Hind on juba wäljamaksetud, sinul ei ole muud tarwis, kui aga temale seda anda. Kui kauma tahad sa siis weel kahes mõttes lonkada, ja kahte isandat teenida? On Jumal sind nõnda armastanud, et ta sinu pärast taewa on mahajätnud, ja oma siidame werd, wiimse tilgani sinu pärast ärawalanud, kuidas ei peaks siis ka sina teda armastama, ja oma siidant temale mitte andma? Armastus ükspäinis võib armastust tasuda. — Oh ütle: Müüd armas Jeesus, annan ma, — Mo siidant sinule. Sa tahad seda minu käest, — Müüd wõtta wastu sa! —

79. Jumal õnnistab heldet andjat.

„**S**ondsam on anda kui wõtta.“ Mis on sinul armsam, kas andmine või wõtmine? Wistist ikka wõtmine. Aga mõtle ommeti: kõik mis sina ilal Jumalale annad, annab Jumal sulle mitme wõrra kuhjapea mõeduga tagasi. Annad sa temale oma roojast siidant, temma annab sulle uut ja puhast siidant. Tema and on ikka palju parem ja täielikum kui meie and. Annad sina Jumalale, siis annab ka Jumal sinule. Mida enam sa annad, seda enam sa saad; sest waestele anda, ei tee sind ilalgi waesefeks, waid rikkaks. Kui sina ühe waeße hinge aga ühe suu täie leiwaga wõtad kinnitada ja tema keelt külmale weega jahutada, seda ei jätta Jumal sulle mitte tasumata. Waene, kui ta usklik on, tasub sulle seda üheainsa õhkamisega ära. Waeße usklikud õhkamised ei jää mitte kuulmata. Nii mittu õhkamist, nii mitte õnnistamist. — Maailm, saa ei usu seda mitte, ja et sa seda ei usu ei tunne sa seda õnnistust mitte. Kuidas sina usud, nõnda sulle sünnib. Kuidas sinu külm, nõnda sinu leikus. Kui sa Jumalaga wõtad, oma wara jägada, küll siis saad

peagi näha, et oma poole annu eest Jumala käest täie annu wasta saad. Seda võib Jumal teha, sest tema on rikkam kui sina. Ja seda tahab Jumal teha, sest tema on helde ja armuline. Minul on Jumala käsi ja pitsar käes. Tema käekiri ütleb selgest: „Kes rohkest külwab see rohkest leikab.“ Selle sõna peale tahan mina rohkeste oma seemet wälja külwata. Püha Waim on selle sama sõna pitseri mo südamesse wajutanud, mis mulle seda tunnistust annab, et ma julgeste rohke leikuse peale wõin loota. Millal saab see olema? Siis kui Jeesus mulle saab ütlema; „Sest mul on nälg ja janu olnud, ja teie olete mind söötnud ja jootnud . . . Mina olen alasti olnud, ja teie olete mind katnud; mina olen haige olnud, ja teie olete tulnud mind katsma j. n. e. Tulge ja pärige seda kuningriiki, mis teile on walmistud maailma afutamiseft.“ (Matt. 25, 34—39.)

80. Südametunnistuse pörgust.

Mra otji miite pörgut siit ja sealt, waid otji seda enese seest. Sa kannad seda ju sagedaste oma südames. Jumal wiib meid juba siin ilmas sagedaste pörgusse ja lasseb meid tema piina kibedust walusalt südames maitsta, kui kurrati tulised nooled, kui kange wihma sadu sinu peale langeb, eks siis paista otsegu pörgu tuleleek oma palawuse ja kuumusega, nii walusaste kõrwetates sinu peale, et juba tunned, nagu oleksid pörgu köidikutega kinniseutud. Kui inimene niisuguses hinge kitsuses on, siis ei mõju ühegi inimese abi ega troost tema südame peale; ta on meeleäraheitmise ligidal, sest ta tunneb, nagu oleks ta Jumalast mahajäetud olewad. Ta istub kui üks waene Jumalnst äraheidetud, nagu pillkases pörgu pimeduses, otjib siit ning sealt, nagu rikkas mees pörgus, üht tilkusest troosti ning jahutamist oma hinge, aga ei leia seda enne, kui Jumal ise oma armuga temale appi tuleb. —

Waata, et see ole siis nüüd see waimulik pörgu, kus pat-
tud inimese südamel nagu põlema on südetud. Inimene
on siis otsegu wiletsuse ahjus, kus ta peab kui kuld saa-
ma sulatud ja puhastud. — Sennikaua kui inimese süda-
metunnistus magab, arwab ta ennast taewas olewat, aga
kohe nii pea kui ta ärkab, tunneb ta ennast pörgus olewat.
Südametunnistusse läbi peab inimene juba siin maa peal
pörgu eestmagn maitsta saama. — Onnis kes nüüd oma
elupäiwil sellesama waimuliku pörgust on läbikäinud, sest
pärast surma on see tee weel palju rassem käia. Oh hing,
kät aga nüüd Jumala järele, kuhu tema sind ilal wiib,
kas pörgu wõi taewa, sellega ole rahul. Ka pörgus on
süda taewas, kui Jumal sinu juures on. Seesuse tee läks
siin ilmas ka pörgust läbi, ja sai ta pörgust läbikäinud,
läks ta taewa; muud teed ei ole ka meil käia. Oh ini-
mene, ära siis kardada seda teed siin käies! —

81. Oled sa üks pattune, wõi oled sa püha?

Mis on parem, kas pattune wõi püha olla? Mina
arwan, et parem oleks küll pattune, kui püha olla. Issand kii-
dab tõlneri, aga mitte wariseeri. Paulus pidas ennast
kõige juuremaks pattuseks ja kõige alwemaks pühaks. Kes
ennast ise pühaks ja wagaiks arwab, see on täis kõrkust
ja waimuliku uhkust. Oled sa tõesie oma wagaduses ja
pühanduses kõrgele tõusnud, siis walwa ja waata ette,
et sa ei lange. Just neid kõige pühamaid pihijab saatana
templi harja peale wiia; ei mitte sellespärast, et ta neid
taewa, waid et ta neid taewast pörgu tahab wiia ning
lükata; sest kõrges paigas on ikka jube ning kartlik seis-
ta, kõrge seisus on kartlik seisus, aga ka üks kunstlik seisus.
Mida kõrgemal sina oma pühanduses ennast arwad ole-
wad, seda enam on saatana sinuga tegemist. Meie pühan-
dus on paraku küll väga weike ja puudulik, sest kes en-
nast väga pühaks arwab, on salalik, ja kes salalik, on

Jumala meelest hirmus, sest ta on Jumala suus lälja; ta ei ole külm ega soe. Tema pettab oma pühandusega Jumalat taewas, ja inimesi maapeal. — Mõttele oh inimene kes oled sina, et sa ennast nii väga kõrgele teisest ülendad, ning põlgamisega teise peale vaatad, ja enesest enam lugu pead kui teisest? Kui pea võib ka sinu juures lugu teiseks minna, et „esimesed wiimseks, ja wiimised esimeseks saavad.“ Kes täna on suur pattune, võib homme ka waga ja püha olla. Ja kes täna ennast nii väga wagaks ja pühaks arwab, võib homme suur pattune olla. — Ütle nüüd, mis sa oleksid, ennemine kas suur pattune, või suur püha? — Mina küll soowitsin, et ühest suurest pattusest üks madal ning tõsine püha inimene saaks, kui et ühest suurest pühast inimesest üks suur pattune saaks. Mandsikudele annab Jumal armu.

82. Tõlise ristiinimese rikkusest.

Üht rikkamad meest ei ole mina maailmast mitte leidnud kui seda kes omas 73 Paulus, 25 ja 26 salmis ütleb: „Kes on mulle taewas armsam, kui sina? Kui ma sinu juures olen, ei himusta ma ühtegi siin maa peal. Kui mo liha äralõpeb ja mo süda ka, siis oled sa Jumal: Mo südame kalju ja mo oja igaweste.“ Kes aga seda sõna: „Minu Jumal!“ tõlise ning elawa usuga võib öelda, on rikkam kui rikkas. Kui kõik maailm inimese päralt oleks, aga kui temal Jumalat ep ole, siis on ta onnemeti kõige waesemast, (kellel Jumal on,) — üks kõige waesem ja wiletsam loom. Nende kahe sõna sees: „Minu Jumal!“ seisab meie õnnistus ja meie rikkus. Ütled sa neid sõnu aga oma suuga, siis oled sa üks kõige waesem; aga võid sa neid sõnu elawa usuga öelda, siis oled sa rikkam kui rikkas. Paljas suuga ütlemine ei ole muud kui aga õpitud wiisi ja palja teadmise järel ütlemine; aga südamest usutundmise järel ütle-

mine on nagu Sumala ümberfinni wõtmine, mis teda nagu Jaakobi wiisil Sumala külles finni peab. — Ünnis kes nõnda südamest wõib öelda: Oh Sumal, sa oled minu Sumal, minu walgus, minu rõõm ja minu elu. Mis sa ilal oled, seda oled sa minule; mis sull ilal on, see on kõik minu; mis sa ilal teed, seda teed sa minule heaks. Sa oled minu isa ja mina olen sinu armast laps. Ünnis kes nõnda oma Sumalat tunneb ja temaga waimus usu läbi nõnda ümber käib, kui laps oma armast isaga, Ohka siis ka sina armast hing omas waesuses taewa poole ja ütle: „Oh, et ka mina wõiksin uskuda, et Sumal minu Sumal on!“ Ündsad, kellel nälga ja janu on õiguse järele; sest nemad peawad täis saama. — Ütle siis: „Oh, et see armu tuluke, — Mo hinge sees ju põleks! Mo külma südant soojaks teeks, — So kalli armu wastu. — Et wõiksin kõigest südamest, — Ka üttelda nüüd usu wäest, — Mo Sumal, Sumal oled sa!

83. Sigest iseenele ja ligemise armastusest.

Mõni inimene heidab enam armu teise peale; kui iseenele peale. Teisi mõistwad naad wäga heaste aidata, ning ka hinge toiduga sööta ja joota, aga iseenele hinge jättawad naad nälga. Teisi wõtwad nad katta, aga oma eneste hinge jättawad naad alasti. Teisi mõistwad naad küll parandada, aga iseendid ei taha naad omast kurjast pattu tõwest lasta terweks teha. Teisi karistawad nemad armutumal wiisil, aga iseenele wastu on nemad armulised. Niisugused inimesed on kui weerennid, kes teistele wett andwad ja ise wiimaks tühjaks jääwad. — Sinu kohus on ommeti oma ligemist nõnda armastada, kui iseennast. Aga kas sa wõid ka ligemist armastada kui iseennast, kui sa mitte iseennast ei armasta? — Kuida wõid sa teise wiga parandada, kui sa mitte enne oma enese wiga põle tundma õpinud? Waga piiskop Augustinus ütleb: „Tahad sa

teist prandada, siis pead sa seda wiga juba enne olema, enese juures õpinud parrandama; tahad sa teist karistada, siis ei ole ükski ligedamal sinu ligi, kui sa ise. Mis sa lähäd teist kangelst otsima, kui sa ise enese juures kõige ligedamal oled? — Kui sa mitte enne iseennast selles asjas ei armasta, kuidas wõid sa siis oma ligemist armastada?" — Kõik töö teise kallal on ilma asjata kui seda mitte enne iseene kallal ep ole tehtud. — Kõige esmalt tee tööd iseene kallal, pühi enne enese usse-estne, siis nääd teise eest pühkida, sest ligem töö on ülem töö; sellest wõib siis ka seda näha, et sa oma hinge armastad ja teda alati otsegu omas pihus kannad. Wida enam sa oma enese hinge eest muretsed, seda enam muretsed Jumal sinu ihu eest, ja õnnistab sinu tööd ka teiste kallal. Pead sa seda seadust esite iseenesega, waata, siis wast usun ma, et sa ka oma ligemist armastad, kui iseennast. Ja kui sa siis nõnda iseennast ja oma hinge armastad, siis armastad sa ka oma ligemise hinge, ja teed tema hinge kallal sedasama tööd, mis enese kallal.

84. Üksi, ja ommeti mitte üksi.

Mina olen heameelega üksi; ei ma armasta mitte kurja ja kawala maailma seltsis olla, ega oma kallist aega seal ärawiita, kus Jumala riigi pilkajad ja tentajad koos on. Aga siiski ei ole mina ialgi üksi; ei ma kardaks mitte seda langemist, kellest tark Noгуja omas 4 peatükis 10^{mas} salmis ütleb: „Säda sellele, kes üksi on, kui ta langeb, ja ei ole teist, kes teda ülestõstaks. Mina ei ole mitte üksi, waid minu Jumal on igal ajal minu juures. Romistan mina siis hoiab ta mind, langen ma, siis aitab ta mind üles. Sõber tuleb mulle küll wahest wõersti, aga ta ei jää mitte kannaks mo juure, waid lähäd jälle warsti ära, aga mo Jumal on ikka mo juures, ja ei lahku minust ialgi, olgu küll siis, kui ma ise

temast meelega lahkun ja teda maha jättan. Gemalle wõib ta küll wahest enmast hoida, aga mind hoopis maha jätta, ei luba tema helde süda mitte. Maailm on karm ja salalik, tema sõbrus on aga filmatirjaks filmapilkmise ajaks. Häil päivil on ta mo sõber, kui temale head jõuuan teha, aga kurjal päivil, pöörab ta mulle selga ja jättab mind maha. Ka oma sõbra peale ei wõi ma julgeste loota, sest ka tema on nõder langeja inimene. Langes tema, ei tea kas ma jõuuan teda ülesaidata, ja langen ehk mina kas ehk tema jõuab mind ülesaidata. Aga kui Jumal mo juures, mo seltsimeheks on, ei ma siis karda ühtegi. — Ei ma siis hooli maailma seltsist ega tema tühjast ajawiteist, sest ta wõib ühe tunniga seda maha kiskuda, mis ma aasta ajal olen üles ehitanud. Jumal on mulle enam kui 1000 sõbra. Jooksku kõik kuratid ja kurjad inimesed tormi minu peale, ei mina neid karda, kui aga Jumal minu juures on. Ümmis, kes ikka üksi on, ja ommeti mitte üksi ei ole.

85. On see õige, wõi mitte õige.

Sina kaebab, et sinule ülekohut tehakse, ja et sa ilmasüüta wiisil pead palju kannatama. Mina ütlen: See pole küll mitte õige, aga see ep ole ka mitte ülekohus. — Et maailm sulle kurja teeb, ei ole küll mitte õige; aga et sa kurja kannatad, ei ole sulle ommeti mitte kahjuks; sest sa oled ju seks kutsutud ja ristiinimeseks saanud, et risti pead kandma. Head teha ja kurja kannatada, on ristiinimese kohus. Ütle mulle: kas see oli õige, et Jeesus pidi nii palju kannatama. Jah Jumal tahtis seda et ta meie patu pärast pidi kannatama. Kui see õige oli, siis on ka see õige, et sina pead kannatama. Jumal tahab seda, ja sinu pattud on seda teninud. — Sina lajad õigust taga, ja ommeti ei ole sulle õigust! Kui Jumal oma püha õigust sulle oleks tahtnud awalbada, siis oleksid sa juba ammuigi pidanud oma ihu ja hingega pürgus olema. Aga Jumala

juures käib arm, õiguse asemel. Pärid sa õigust, siis oled sa Suradi päralt; aga tahad sa armu siis oled sa Jumala päralt. Ma annan sulle nõuu: heida ennast alandlikult Jumala armu nõuu ja käre !alla. Sünnib sulle midagi kurja, siis ütle oma hingele: Armast hing ole sellega rahul mis Jumal teeb! Ja kui sa sellega mitte rahul ei ole, siis teed sa oma viletsust veel suuremaks. See on Jumala arm, et ta sind mitte igakord piitsaga waid aga lapse wiitsaga wõttab karistada. Ära murise ega kaeba siis mitte oma kannatamises, waid wõtta seda Jumala käest kui teenitud õigust hea meelega wastu. Ära hammusta mitte seda kiwi, misga sind on wisatud, waid waata selle käre peale, kes seda on wiskanud. Ütle prohwetiga: „Ma tahan Jehowa wiha kanda, sest ma olen ta wastu pattu teinud; kunni ta minu riina asja äraseletab ja saadab mulle kohut; ta toob mind wälja walguse ette, küll ma saan tema õigust rõemuga näha. Ei tema pea mitte igaweste oma wiha.“ (Mika. 7, 9. 18.)

86. Üks ei ole parem kui teine.

Miks sa kadeda filmaga mo peale waatad, kui mo käsi paremine käib kui sinul, ja miks sa mind siis põlgad kui mull puudus ja waesus käes on? Oled sina kullast ja mina mullast tehtud ja loodud? Et meie ole mõlemad mullast ja põrmust? Sina oled ehk küll rikkam ja wägewam kui mina, aga seepärast ommeti mitte parem kui mina. Wargad on ka rikkad, ülekohtused piinajad on ka wägewad. Kas oli Juudas seepärast, et ta kufrut kandis, parem kui Peetrus? Kas oli kuri Haamann seepärast parem kui Mordekai, et ta kuninga ligi oli? Ei tõest mitte. — Ühe sõnaga ütlen: Sina oled niisamasugune waene pattune muld kui minu, ja mina niisamasugune muld kui sina. Nadami sees oleme mõlemad ühesugused ärarikkutud loomad! Et meie veel mõlemad liigume ja käime,

on Jumala arm. Mis sina täna oled, võin mina homme olla, ja mis mina täna olen, võid sina homme olla. Ükspäinis Kristuse sees võime meie usu läbi mõlemad ühesugused ühe meele sees ühendud olla. Kristus on nii hästi sind kui mind kalli hinnaga enesele ostnud. Oleme meie usu läbi temaga ühendud, elab tema meie sees, ja meie tema sees, siis oleme ka mõlemad Jumala lapsed ja igawese elu pärijad. Meil on siis üks Jssand, üks usk, üks ristimine, üks wain, üks Jumal ja Issa, kes on üle kõige kiidetud igaweste. — Oh, mitspärast on sähär-
dused lahkmised, põlgamised, kaetsemised ja wihawaenud meie seas liikumas, et üks ühest ja teine teisest tahab parem, targem armilikum ja wägewam olla? Mitspärast ei taha inimesed ühesugused ja ühemeelelised olla, et võiks bölda, nagu esimisest ristitogudusest böldi: „Neil oli üks meel ja üks hing?“ Seepärast, et kõrk meel on wõimust saanud inimeste südametes. Enese liig arm, auu-
ahnus ja elu kõrkus on maailmat nii kaugele saatnud. Jeesus oh aita, et selle pattu peale wõimust saaksime!

87. Rahu, rahu on kõige parem.

Rahu, Jumalaga ja inimestega pidada, on küll hea, ja oleks tarwis iga ühele soowida. Aga rahu on kahe-
sugune, Jumala rahu ja liharahu. Esimest ma küll soowitsin, aga teist mitte. Jumala rahu on meile õnnis-
tuseks, agu liharahu on meile hukkatuseks. Aga kus peab rahu oma aset? — Meie südames. Kus Jumala rahu südames elab, seal elab ka Jumal südames. Ets see ole ime, laps hingab ema ihus, ema südame all, ja siin tahab Jumal meie Looja, lapse südames elada? Tema ei wõi enne rahul olla, kui ta meie südant omale hingamise paigaks on kätte saanud. Tahab nüüd Jumal sinu sees hingada, siis hinga ka sina tema sees. Haige lapse kõige armsam hingamise paik on ema süles. „Sni-
mese hing on igawese elu tarwis loodud.“ ütleb

Augustinus, „seepärast on ta rahutu, ja ei leia enne rahu, kui ta enesele hingamise aset Jumala sees on leidnud.“ Ütle mulle, millal on sull õige rahu südamel? Kas siis kui sa rikkas oled? Ei wistist mitte. Palju wara, palju muret. Kes wõib küll kibuwitste ja ohakate sees rahuliste magada? — Ehk siis kui sa suure armu sees oled? Ei ka mitte, suur seisus, suur mure ja kartus. Kellel Jumala rahu südamel ei ole, sellel ei ole õiget rahu ei üheski seisuses. Õige ning täielik rahu wõib inimesel aga üksnes siis südamel olla, kui Jumal tema sees ja tema Jumala sees hingab. Ja seda Jumala armu ja rahu wõime üksnes Jeesuse sees leida. Ta ise pakkub meile seda ja kutsub meid nii armulikult enese juure ütteldes: „Tulge minu juure kõik, kes waewatud ja koormatud olete, ja mina tahan teile hingamist saata. Minu sees leiate teie hingamist eneste hingedele.“ (Matt. 11, 28. 29.) — Jah armas Jeesus, jäägu siis minu süda sinule hingamise sängiks, ja minu hingamise säng olgu sinu haawades. Nende sees tahan ma elada ja surra; rahus elada ja rõõmu sees surra. Seda aita armas Jeesus! Amen.

88. Mina ei tunne sind mitte.

Kes ütleb nõnda: Mina ei tunne sind mitte? Maailm ütleb mulle nõnda, kui mul wiletsad ja häda päewad käes on. — Mina ei hooli sest ka mitte, kas ta mind tunneb või mitte. — Kui mo käsi hästi käis, kui mo laud iga ühele toiduga täidetud oli, kui ma oma sõbra jõudsin aidata ja neile head teha, — tundsid mind kõik ja olid kõik minu sõbrad; — aga nüüd, kui mo laud enam kaetud ei ole, kui mo maja waraga ei ole täidetud, kui ma enam teisi, endisel wiisil ei jõua aidata ja oma majas üles wõtta, — ei tunne mind enam, mo endised sõbrad. — On see ka õige sõbrus? Ei tõest mitte. Nema ep ole mitte mind, waid minu wara armastanud. Nende

fõbruse armastus õitses aga minu õnnega, aga õnnetuse ja wiletsuse päiwil, närtsis ta jälle ära. Sant kuld ei kannata mitte tules oma proowi; nõnda ka kawal sõber, wiletsuse päiwil. Head sõbra häda ajal ei wõi kullaga äramaksta. Aga kui arwaste on neid paraku maailmast leida! Kuld kaub, aga sõber jääb — Maailm ja üttled: mulle: „Mina ei tunne sind mitte.“ Paremt on, et sa mind ka ei tunne: mina ei ole sinu, waid selle seltsist, kellest Ap. Paulus ütleb: „Kui tundmata, aga siiski tutwad.“ — Maailm, kui sina mind ei tunne, siis on omemeti üks, kes mind tunneb. See kes mind tunneb, elab taewas. — Kuida ei peaks isa oma last, karjane oma lammas ja peigmees oma pruuti mitte tundma? Maailm ära muretsse minu eest, Jumal mo Issa muretsseb minu eest. — Oh Issand, ma olen sinu kallil hinnaga ostetud päris oma; ma ei ole wäärt, et ennast sinu lapses nimetan, ma olen üks ussike, aga ma tean, sa muretsed ka ussikeste eest. Wiimaks tunnistatan siis julgeste: Jumal tunneb mind. Aga maailm kas sa mind tunnend wõi mitte, on mul üks puhas.

89. Kas sa tunnend ka õiete iseennast?

Imelik küsimine: Kas sa tunnend ka õiete iseennast? — Kes wõib inimest paremine tunda kui inimene ise? Waata, nõnda ütlewad paraku palju inimesi iseennestest. — Aga mina ütlen: Wähe on neid kes iseendid õiete tundwad! Ka wagadegi seast on wäga wäha leida, kes eneste nõbrust täieste tundwad; ka neitest paistab sagedaste enese armastus mitmes asjas kanniste wälja. On neil Jumala käest suuremad ehk rohkemad annid, ehk teewad nemad midagi muud head, enam kui teised, — kohe on nemad eneste meeleepärast, kohe on kiitlemine, tänu ja auuotsimine; kohe waatawad naad oma hea andide ja tegude peale, nagu peegli sisse, ja rõemustawad endid kui wauui linnud, oma

kena fulgede üle. — Ja mis weel enam: Kes neid mitte küllalt ei kiida ega auusta, ja nende andid ja tööd ei võtta imeks panda, oh siis on murin ja kaebamine lahti, nagu ei oleks maailm seda väärtki, et nemad niisuguste inimeste ja rahwa seas elavad. Mis sa arvad, kas niisugused peaksid endid õiete tundma? Oh ei tõeste mitte. — Kes ennast õiete tunneb, ei see armasta ennast, ega pea ka enesest mitte nii suurt lugu. Seda head mis tema teeb, ei arva tema enese tööks ega auuks, vaid Jumala tööks. Ei ta kiida ennast, ega kiitle oma tegudest, ega armasta ka, et teised teda kiidavad, sest et tema midagi kiiduväärt asja enese seest ei leia. Ta ei pahanda ennast mitte, kui teised temast kurja räägivad, teda teutavad ja laimavad ehk walet tema peale tunnistavad, vaid on weel pealegi rõõmus, et ta väärt on arvatud Kristuse nime pärast kannatada. Ta on enese meelest kõigist kõige alwem, ning arwab ikka teisi paremaks ja wagamaks kui iseennast. — Aga ütle, kust leiame paraku nüüd omal ajal niisugusid iseenesetundjaid? — Iseenesetundjaid on maailm täidetud, aga iseenesetundjaid on väga vähä! — Miks pärast? Seepärast, et liha on laisk, ja ei taha ennast mitte igapäew läbikatsuma, ega wägise taewariigi peale käia.

90. Jumalat tunda on hea, aga Jumalat armastada, on weel parem.

Jumalat, õpitud teadmise järele tunda, ei aita meid meie õnnistuseks ühtegi. Kui meie teda aga ükspäinis tema loodusest tunneme, ja tema wägewa tegudest ja taewa tähtedest ja nende käimisest teakime palju rääkida, — aga onnemeti seda suurt Doodat ja tegiat ennast nõnda elawal kombel usu läbi ei tunne, et teda ka armastaksime, — siis ei aita sähärdune teadmine ja kiitlemine ilma armastuseta ühtegi. Issand ütleb: „Ärgu kiidelnu tark oma

tarfufest, ja ärgu kiidelgu wägem mees oma wäest, ärgu kiidelgu rikkas oma rikkufest; waid kes tahab kiidelda, see kiidelgu sest, et ta targa meelega on, ja mind tunneb, et mina olen Jehowa." (Jerem. 9, 22, 23.) Kes Jumalat usu läbi tunneb, see tunneb ka tema helbed ja armastawat süüand; se teab, et Jumal tema häda ja wiletsust parmine teab ja tunneb, kui ta ise. Ta tunneb Jumala filmi ta teab et Jumala film on alati tema peal, mis teda hoiab kõiges hädas ja ristis; ta teab, et kui ühegi filmi tema peale ei waata ja tema häda ei näe, et üks on ommeti taewas, kes seda näeb. Ta tunneb ka Jumala kõrwa, ja teab, et tema kõrw tema kšendamist ja appihüüdmist häda ajal kuuleb; ta ei kuule mitte üksipäinis mo suusõnade heält, waid ta tunneb ka mo südamis igatsfemist ja kuuleb mo salajamad õhtamisi. Ta tunneb ka Jumala suud, ja teab, et ta oma sõna peab, mis ta omas sõnas on tõutanud. — Ta tunneb ka Jumala kätt, ja teab et tema armu käsi, teda igal ajal kõiges hädas wõib aidata, ja ka temale kōit anda, mis tema ihu ja hingeale tarwis on. — Jah see tundmine on küll wäga hea, aga armastamine on weel parem. Kes Jumalat südamest armastab, see on temaga kindlaste ühendatud; sest armastus ühendab meid Jumalaga. Kōit, mis mulle ial sünnib, see sünnib ka niisamuti Jumalale; sest kes wõib üht last ema ihus haawata, kui ema sest mitte walu ei peaks tundma? — Õpi siis nõnda Jumalat tundma, aga õppi teda ka armastama.

91. Soe süda, ja märjad filmad

Sa nutad oma pattude pärast. Oh, need on küll kallid pisarad, mis Jeesus oma pisaratega on õnnistanud. Pisarad pattude pärast ei weere mitte külmast ja tuimast südamest; wistist on Jeesuse armastus sinu südant soen-

danud. Pane jäetiit pääwa kätte, kohe hakkab ta sulama; pane waha tule ääre, hakkab ka niisamuti sulama; pööra filmad Jeesuse peale, waata, kohe hakkab süda sulama ja filmad wett jooksuma. — Jeesus waatas Peetruse peale, ja Peetrus hakkas libedaste nutma. Nõnda kui waitse ilma ajal tasane soe wiimuke kosutawam on kui raske sadu pihkse müristamise ajal, nõnda ka need pisarad, mis Jeesuse armastus, tilga wiisil filmadest weerema paneb. Need on palju kallimad ja jäädawamad, kui Moosese hirmutawad teppi läbi väljapressitud pisarad, sest need hoitawad meie südant meeleeparandamises. Nõnda kui raske äikese wiim maad ärapaatab ja kõwaks teeb, nõnda ka Moosesse pörrutawad pisarad küll ka filmist jookswad, aga ommeti jääb süda niisamasuguselt kui ennegi, nii kõwaks kui kiwi. Et Mooses löönud ka kaljust wett välja, ja kalju jäi ikka kaljuks. Aga, kui Jeesus on meie südant soojaks teinud, siis on ta ka pehmeks saanud, et pärast ka sulama hakkab, ja kui ta on sulama hakkanud, siis hakkawad wast armastuse meeleeparandamise pisarad filmadest weerema. — Waata need pisarad on Jumala meeleepärast. Nuttab inimene aga oma kahju pärast, ja mitte oma süü pärast ehk karistamise ja põrgu hirmu pärast, ja ei mitte oma pattu pärast, siis langewad tema pisarad maa peale, ilma kasuta; aga nuttab ta oma pattu pärast, siis langewad naad Jumala kotti ja saawad temale pattudeandeksandmiselt taewas alles hoitud. — Ära siis nutta, et Jumal sind karistab, waid nutta, et sa oma püha Jumalat oma pattuga oled kurwastanud. Ära nutta meelearahetmise, ära nutta tageduse, waid nutta meeleeparandamise pisarid. See pärast katku oma pisaraid õiete läbi.

92. Keele tallitsemisest.

Keel on üks pisuke liige, aga ta wõib suurt kahju saata, kui teda ei sa tallitsetud. Waata, mis suurt metsa

süütab pisuke tuli põlema! Ta on kui üks tuli, ja üks maailm täis ülekohut, üks liige meie ihu külles, mis roojaseks teeb kõik ihu. Ta on kui üks fihwtine madu, sest nõnda kui madu oma fihwti keele all higeme lihas peab, nõnda on ka keelel oma fihwti juures, mis inimese ihu ja hinge peagi võib ärasurmata. Ta on kui üks pillutaja hobune, kellel alati rauad peavad suus olema, et teda mõistlikul wiisil võib tallsitada. — Suuri laewasid, mis kangeist tunlest aetakse, pööratakse pisutese tüüliga sinna poole kuhu tahetakse. Aga keelest et taha inimene paraku mitte öiete jägu saada. Seda tundis ka Daawet, kui ta ütles: „Ma tahan oma elu wiisid hoida pattu tegemast oma keelega, ma tahan oma suu kinni hoida otsegu wäänuga.“ (Laul 39, 2.) Võtta ka sina Jumala abiga seda nõuu, waata siis räägib sa ka öiete. Jumal on sinu keelt ühe weike soonekesega südame külge sinunud; niisamuti ka üht teist soonekast peaeo külge. Rõigeenam aga puhasta oma südant. Nõnda kui meri mitte magusat wett ei anna, nõnda ei tule ka, inimese ärarikkunud südamest tõelikud sõnad. Kuida võib inimene head rääkida, kui süda kurt on? sest mis süda täis on, sest räägib suu. „Hea inimene saadab head ette, hea südame warandusest; ja kurt inimene ajab kurja wälja, kurjast warandusest.“ (Matt. 12, 34, 35.) Inimese sõnad annawad tema südame seisusest Jumala wastu tunnistust. Seepärast pane oma suud ja südant wäga tähele. Mis suu räägib peab süda tundma, ja mis üks puhas süda tunneb, peab suu rääkima. Mita mind armas Jumal, et ma nõnda teeksin!

93. Pühad on lõpnud ja ustayad wähenenud!

Oh kui wäha on nüüd wagasid ja ustayad maa peal leida! Maailm on kurjuses ja pöörleb awalikult pattu roojuses. Suurem osa inimestest on otsegu inimese olemist eneste küllest hoopis maha pannud. Üks on sala-

lit ja kade kui kõige wihasem madu; teine kiustlik ja riitakas, kui autuja koer; kolmas on mürdja kui mõuraja lõukoer; neljas omas lihahimmus, omas söömises ja joomises, kui see kõige roppum elajas j. n. e. — Digeid, ustad, kassinaid, sõnatuulelikuid, alandlikuid ja ilma kurja katwatuseta inimesi on paraku niilid wähä leida! Ei ükski loom muuda oma loodud olemist, aga inimene teeb seda. Ets see ole raske ja õiete üks wilets elu, niisuguse Sumalast äralangenud inimese sugu ja rahwa seas elada? Oh kui wäga on tarwis seljinate sel kurjal ajal walwades enese ette waadata, et see pöörane sugu, inimest ka mitte pööratset ei te. Pigiga ümberkäija ja mitte kätt rojastada, on raske. Tuliste sütte peal kõndida ja mitte jalgu ärapõletada, on raske. Puhta riidega suitsuses hoones elada, et ole küll raske riiet puhas hoida? Jah, raske on siin küll puhtalt elada, kus patt kui külgehaataw kuri tõbi mete külge hakkab; raske on wõrkude peal käia ja oma jalgu hoida et mitte jisse ei mäsfi; raske on rööwli augus ülekohustete seas tõest ja õigusest kinnipidada; raske on Joosepi puhtust ja õigust siin maailma Egiptuses hoides kinnipidada; raske, kui õige ja waga Lott siin Soodumas elada! Oh, kui palju wagasid on see pöörane maailm, pööratset teinud, aga kui wähä on wõinud wagad kurjasid pattu tee pealt ümberpöörda! Oh hing, walwa ja waata enese ette, et saa maailma libeda ja õhufese järe peal ei libise ja lange ja walusat hoopi ei sa. Sa pead siin Issanda aedas kaswama kui roosike, kest fibuwitsade ja ohakate seas, ja ennast hoidma, et naad oma offastega sind nõnda ei torgi, et sa ära ei kuiwa.

94. Kolmefordine nөөr ei lähä katti.

Kolmefordine nөөr on kõwa, ma wõin julgeste selle peale loota. Misugune nөөr see siis on? See on Sumala süda, suu ja käsi. — Sumal on hea ja armuline,

see on tema süda. Jumal on tõsine, see on tema suu. Jumal on kõigewägewam, see on tema käsi. On mull nüüd Jumala süda, suu ja käsi, mis mull siis veel enam peaks tarwis olema? Tema süda sulab halastuse pärast meie vastu; tema suu sõna on nii magus kui kõrjemest; ja tema parem käsi võib kõik häda muuta. Oh waenlane, on sull nüüd veel julgus mo peale tulla? Eks sa tea, et Jumalal armuline süda on minu vastu? Sinu suu on täis walet ja ähwardamist, aga Jumala suu, täis troosti ja jahutamist. Sinu käsi võtab ja haawab, Jumala käsi annab ja parandab. Mis kurja võid sa minule veel teha? Sinu süda on täis wiha mo vastu, aga Jumala süda täis armu ja halastust. Kui aga Jumala arm mulle jääb, siis ei karda ma sinu kiusamist. Sinu suu ei anna mulle häda ajal üht tröösiliku sõna, aga seda enam trööstit mind Jumala suu. Sinu käsi võtab kõik mis mull tial on, aga Jumala käsi annab mulle kõik, mis mull aga tial tarwis on. Oh maailm, kui väga muutlik oled sina, aga Jumala süda on ikka muutmata minu vastu. Sina kawal ja pettis maailm, ei ma usu sind mitte, sest sina kannad oma keele all kihwti; aga Jumala sõna on selge tõde, mis peale ma ennast elus ja surmas võiu toetada. Sinu peale oh Jumal tahan ma loota, ma tean et kui ükski mind ei või aidata, siis võib sinu armuline süda, sinu suu sõna ja wägew käsi mind aidata. Ünnis, kes oma lootust sinu peale võib heita. Ünnis kessel Jumala süda, suu ja käsi usu läbi südames on ja ünnis kes selle kolmekordise nõbrist kõwaste kinni hoiab. Oh hing, pea ka sina sellest kõwaste kinni!

95. Ihu film ja hinge film.

Nõnda kuidagi inimene wäljast poolt, on ta ka seespoolt. Ihu on filmad, ka hingel on filmad. Mende walgus on mõistus ja usk. Selle hinge filmad veel kinni

on, nende valgus on mõistus; aga kellel hinge filmad lahti on, nende valgus on usk. — Sellest räägib ka Ap. Joannes ütteldes: „Sumal on valgus, ja tema sees ei ole ühtegi pimedust, ja kui meie tema valguses käime, siis on meil isekeskes oja.“ (1 Joann. 1, 5. 7.) — Bagal Simeonil olid mõlemad filmad lahti. Oh, kui selge oli tema usufilm, kui ta Jeesust oma kätte peal pidas, ja oma ihu filmaga selle wäetima nõdra lapse peale waatas, ning tundis oma usufilma läbi, et selle lapse sees maailma valgus ja õnnistus on, mis Sumal on walmistanud kõige rahwale walguks, paganaid walgustama, oma Jsraeli rahwa amiks. — Waata, eks Simeoni hinge- ehk usufilmawalgu, paista palju selgemine kui inimese ihufilmawalgu. Tõest, see on nii- palju selgem, kui päikese valgus öö pimedusest. Oma ihufilmadega waatad ja nääd sa rõõmuga päikese walgu, aga oma hinge filmaga nääd sa seda, kes päikest ja tema walgu on loonud. — Oh hing, tänad sa ka oma Sumalat, oma ihuliku filmawalgu eest? Oh täna teda, et sa kõi wõid nähä, aga palu teda ka, et ta sinu hinge filmad ka niisammuti wõttaks lahti teha, mis palju enam tarwilisemad, kui ihuliku filmade walgu nägemine on. Hinge filmaga nääd oma ärarikmist ja hinge haigu, ning õppid ka oma hinge arsti tundma, kes sind terweks wõib teha, — Aga wõtab Sumal so ihuliku filma walgu ära, siis ole rahul ja ära nurise ning ütle; Tema nimi olgu kiidetud. Kui tema meitest midagi ära wõttab, siis annab tema meile jälle paremat asemale. Ehk on ta see läbi, et ta sinu ihu filmawalgu on ära wõtnud, hinge filmad laht teinud? —

96. Oma südant ei pea sina mitte kahets jägama.

Pane seda tähele, sina salalik! Sumal on sulle annud kats filmi, nendega wõid sa üles ja alla waadata;

sa võid neid taewa ja pörgu poole pöörata. Jumal on sulle kats kõrwa annud, et ühega pead kaebdust, ja teie sega peale kaebajad kuulda võtma, kui sa kohut pead mõistma. Sull on kats kätt, üht pead sa üles Jumala poolt tõstma, ja teist alla ligemise poole, et teda võid aidata. Sull on kats jalga, ühega teeni iseennast, teisega oma ligemist, kes so abi tarvitab. Aga ühe keele ja ühe südamet on Jumal sulle loonud. Jumal ei jalli mitte kahetseksid, kes külm ja sooja õhtu ühest juust puhu. wad, ja istukile teist wiisi räägiwad kui püsti. Veel vähem armastab Jumal neid, kes oma südant kahets jägawad, pool Jumalale ja pool kuradile annawad. Nii- sugune inimene on hirmus Jumala meelest. — Ka kurat ei taha seda mitte, et süda peaks jautatud olema; ka tema ei ole mitte poolega rahul, waid tahaks seda täieste enesele. — Ütle ommeti, kes on sulle seda meelewalda annud, oma südant jägada, mis mitte sinu waid Jumala oma on? Tema päralt peab ta terwelt, ja mitte poolikult olema. Kuida on see võimalik, et sa Jumalat ja kuradi, korraga tahad teenida ja neid mõlemaid omas südamets pidada? Mis Jumal sinu sees head teeb, seda rikkub kurat ära. Kts sa tea seda, et kus Jumal elab, seal on taewas ja kus kurat elab, seal on pörgu? Kus Jumal elab, seal teenid sa teda; kus kurat elab, seal teenid sa teda. Kuida võid sa kahte Issandat teenida, kes teine teise wastased on? On Jumal sulle ühe südamet loonud, siis anna seda terwelt ilma jägamata temale jälle tagasi. Süda ei ole mitte sinu, waid Jumala. Temal ükski on meelewald sinu südamet üle, sellega teha mis tema tahab.

97. Kolm mõeka ühe keele peal.

Kelle keele peal on need kolm mõeka? Sa i m a j a keele peal. Tema tapab kolme ühe korraga; ta tapab ise- ennast, ja seda keda ta laimab, ja neid kes seda lai-

maamist kuulwad. Üks laimaja on kurati tööriist ja ei ole parem kui mõrtsukas. Nõnda kui ükski ei wõi kuratit uskuda, nõnda ei wõi ka mitte laimajat uskuda. Laimajad on walelikud, ja kes waletab on kuradi laps. Waletab ja oma ligemise peale, siis oled ja awalikult kurati laps. Mõttele ommeti kes ja waletab, ja oled kurati laps! Kas ja tahad meelega kurati laps olla? Vale keel on otsegu mõrtsuka töö riist; sest ükski mõel ei leika nii terawaste ei ükski nool tungi nii sügawale, ja ükski haaw ei waluta nõnda, kui laimaja keele haaw. Ükski haaw ei ole ka nii raske parandada, kui seesama laimaja keele haaw. Siiski ei kurwasta ega pahanda ma ennast seepärast mitte, sest ma tean, kui ma oma palwega saatana pead hakkam rühuma, et tema ka siis oma wale keelte läbi minu kanda hakkab torkima. Need ei ole muud kui kanna torkimised, mis mind weel mitte ei sureta. Raske naad räägiwad mis tahetwad, kohtupäewal peawad ommeti aru tegema igast sõnast, mis naad on rääkinud. (1 Kor. 4, 2.) — Minu auu ei seisa mitte nende wale keelte peal, waid mo enese südame tunnistuses. Nõnda kui ma see läbi mitte paremaks ei saa, kui inimesed mind kiitwad, nõnda ei saa ma ka seeläbi pahemaks, kui nemad mind lairwad ja teutawad. Sumal tunneb mind ja on mo ainus kohtumõistja. Kõik omal ajal „tuleb walguis wälja kui koit, ja mo terwis wõttab karmeste kosuda, ja mo õigus käib mo ees ja Jehowa auu käib mo järel.“ (Jes. 58, 8.) Kannata wälja ja oota ka jina seda rõnemustawat aega.

98. Pea sõbrust ühega aga mitte üheksaga.

Mära sõbrusta ennast maailmaga. Pareim on üks ustuw ning truü sõber, kui üheksa kawalad ja filmakirja sõbra. Ev ütled: Maailmas peab maailmaga elama, ja kõikidega sõbruses elama. Sull on küll õigus ühelt poolt, aga kuule, mis Jssand teiselt poolt ütled: „Sest see

wäraw on lai, ja see tee on suur, mis hukkatusse sisse wiib, ja palju on neid, kes sealt sisselähkivad." (Matt. 7, 13.) — Sa kuulsid nüüd, et maailm käib laia hukkatusse tee peal, mis teda pörgusse wiib. Kas siis sina tahad ka temaga ühes pörgu minna? Ära siis usalda ennast mitte maailma sõbrusesse heitma, ega tema sarnatselts saada, sest maailm käib laia pimeduse tee peal, ja weab ka sind wiimaks sellesama pimeduse sisse. Aga sa ütled: maailm hakkab mind wihtama ja ngerma. Ära hooli sest. Issand kiidab sind õndsaks, kui sind tema nime pärast laimatakse ja naeratakse. Kuida läks lugu Apostlitega? „Meie oleme imeks saanud maailmale,“ ütleb Ap. Paulus, meie oleme otsugu maailma pühkiks ja kõikide roistuks saanud." (1 Kor. 4, 9. 13.) Ütle Daawetiga: „Ja ma tahan veel alwemaks saada, ja alandlik olla oma meelest." (2 Sam. 6, 21.) — Seepärast, ära usu oma südant mitte iga meha kätte, ning ära heida mitte iga ühe seltsi, waid käi nendega ümber, kes on alandlikud ja wagad ja kelle käest sa midagi head wõid õppida. Armastust olgu sull küll kõikide wastu, aga suurt südameliku sõbrust kõikidega pidada, ei kõlba mitte. — Siiski, ära arwa ennast teistest parema olevad, waid arwa ennast ikka teistest pahemaks, ja mõtle et Jumal sinu tegude peale teist wiisi waatab kui sa ise. Leiad sa midagi head enesest, siis mõtle: ehk leiab Jumal teistest veel enam head. Seepärast, ära toeta ennast üheski asjas oma headuse ja tarkuse, waid so lootus olgu kõigis asju üksnes Jumala ja tema armu peal.

99. Kas mina siis ka olen niisugune.

Sina küsid sagedaste: „Kas mina siis ka olen niisugune?“ Ära küsi seda minut, ega kellegi käest, waid küsi seda iseenele ja oma südametunnistuse käest. Oled sa waga

ehk oled sa kuri, seda peab sulle sinu südametunnistus üttelema. Mõni arvab, et tema just niisugune on, kuid inimesed temast räägivad ja teda kiidavad, ja ta ei ole ommeti nii hea ja kiiduväärne. Kui inimene aga enese käest ise hakkaks küsima kas ta niisugune on, küll ta siis leiaks varsti, et ta ennast väga on petnud. Ükski ei tunne sind paremine, ükski ei või paremad tunnistusi enesest anda, kui sa ise, aga hoiu ennast, et sa ülekohtu enesest ei tunniستا. Enese liig arm pettab inimest, ja sest see tuleb, et inimene ennast wagamaks arvab kui ta tõeste on. Mida enam sa ennast Jumala sõna walgusel ja walgustud südametunnistusega läbikatsud, seda enam õppid sa ennast tundma, ning saad ka teada, kas sa tõeste waga oled, või mitte. Aga kes ennast sell wiisil mitte läbi ei katsu, see ei õppi ennast ilalgi tundma, waid arvab enesest enam, kui sünnib arvata, ning ütleb, kui keski temale otsekohe selget tõtt suu sisse tunnistab: „Kas mina siis ka olen niisugune? Kuida võid sa mind niisuguseks meheks arvata?“ Sinu südametunnistus on kui weike tahwike, kus peale selge kirjaga kirjutatud on, misugune sa oma hinge seisuse poolest oled. Nääfigu inimesed sinust mis ilal tahtwad, kas head ehk kurja, sellest ära hooli. waid lase oma südametunnistust rääkida; mis tema sinust tunnistab, seda wõid ükspäinis uskuda. Ära siis küsi mitte: „Kas mina siis ka olen niisugune?“ waid ütle ennemine: „Mina olen see kõige hirmsam ja suurem pattune siin maa peal!“ Aga, ära ütle seda mitte talaliku wiisil oma suuga, waid tunniستا seda südamest oma südametunnistuse tundmise järele.

100. Taewas — on mo ainus wara.

Ma ei ole mitte seal, kus ma juba peaksin olema. Ma elan maa peal, aga mo süda, mo wara ja mo armastus on taewas. Sina ei ole mitte seal, kus ta ihu elab,

waid seal, kus ta armastus elab. Jhu on siin otsegu wangi koojas, aga hing on taewas. Kus inimese armastus on, seal on ka tema hing. Armastab ta maailma, siis on tema hing maailmas, ja kõige kaduwa maailma asja külles. Armastab ta seda mis taewas on, siis on taewas tema wara, ja kus tema wara on, seal on tema süda. Tahad sa mind otsida, siis otsi mind taewast, sest et taewas muul südamel on. Taewas peaks ommett parem olema kui maa, sest Jumal on taewast oma ja oma sõbradele walmistanud. Maad on Jumal mo jalge alla loonud ja taewast mo pea peale; miks pärast? See pärast, et ma seda kaduwat asja pean põlgama ja otsegu oma jalge all tallama, ning taewast armastama, ning nõnuDMA, et sinna enesele igawest eluaset wõiksin walmistada. Meie maakera on alati liikumas ja käimas, aga taewas on ikka paigal oma rahu sees. Nõnda on ka kõik asi maa peal liikuw. Inimene, kõik Jumala loodud loomad kõige pisemast ussikesest saadik liiguwad; meie kätte töö ja waew, kõik liigub ja käib ühe käest, teise kätte; meie head ja kurjad päewad, need ei seisja mitte ühe paiga peal ja nõndasamuti ka meie elupäewad ja aastad. Aga taewas ei ole ial muutmist ega wahetamist. — Oh, hing, tee ka nõnda kui Paulus tegi, pane maailmat oma selja taha ja pea taewast alati oma silmade ees ja ole ise keskpaigas nende wahel ja ütle: „Ma unustan ära, mis taga on aga ma sirutan ennast sinna poole, mis ees on; ma kiisan ettesaatud märgi poole, see üleweltse Jumala kutsmise wõidu anni poole Kristuse Seesuse sees.“ (Wilip. 3, 13. 14.)

101. Inimese kurjusest ja kawalusest.

Sagedaste näab lugu inimeste keskel nõnda wälja, nagu oleks inimene teise inimese kurat. Kes on seda näinud, et üks lõufoer teist murrab, et üks hunt teist wih-

fab ja kifub, et üks madu teist pistab ehk nõelab ja et üks kurrat teist kiusab? Aga vaatame paraku inimese sugu peale, kuidas elawat paraku inimesed vihas ja waemus, riinus ja tigiduses, kurjuses ja kawaluses teine teise wastu! Nõnda kui madu oma kihwti keele all higeme küüles kannab, nõnda kannab ka inimene, kes kurradi tööriist on, hinge surmajat kihwti oma südamel ja keele peal. Baraja kõne sees ja lahke näu all nõelab ja pistab ta sind kui madu oma keele nõelaga. Just kui ta oma salaliku kawalusega ja pettise meelitamisega ja libeda ning magusa sõnadega sinu ette astub, — püüjab ta sind haawada ja äratappu! Oh inimene, hoia ennast niisuguse meelitaja eest! Ara usu niisugust salaliku, sest tema kannab oma magusa ja libeda keele all, südamel kihwti warjul. — Oh sina meelitaja salalik! sina peaksid oma ligemisele toeks, nõuaks troostiks ja abiks kui üks hea ingel olema; sa peaksid temal kui Moosese kepp, toeks käes olema. Wõtta head märku Mooseseest, jenni kuu kui kepp Moosese käes kepp oli, pidas ta seda oma käes, aga kui ta maauks sai, jooksis ta tema eest ära. Nõnda põgene ka sina salaliku eest. Mii kuu pea teda oma armsaks sõbraks südamel, kui ta sind sinu ekkituse ja wigaduse pärast noomib ja karistab, aga kui sa temast seda märgid, et ta sind kawaluse ja meelitamisega hakkab auustama ja kiitma, siis põgene tema eest kui kihwtise mauu eest, et ta sind ei saaks haawata ega nõelata.

102. Hammusta sa mind kuidas tahad, lahju ei wõi sa mulle ommeti teha.

Sina wihtad, teutad, laimad ja kiusad wagašid, ja tahad ommeti ise ka ristiinimene olla! Et see ole ime? — Aga siis ei pane ma seda sinust imeks; sest sina oled hunt, ja waga inimene on lammas. Hunt ja lammas ei anna teine teisele suud, ega leppi teine teisega kofku. Kiusad sa teist tema wagaduse pärast taga, siis oled sa *S a i n*,

aga oled ja waga, siis oled ja Nabel. — Wagade taga-
 tiusajatel on Raimi waim, ja see waim on mõrtsuka waim.
 — Kuida wõib üks kurt inimene üht wagat armastada,
 kui temal mõrtsuka waim südamel on? Kuida wõib ta
 wiigimarju kibuwitsa põesast otsida, ehk magusat wett,
 mere weest ihaldada, ja armastust selle käest pärida, selle
 süda põrgu wiha ja kurjuse tulukesega põlema on süüde-
 tud. — Aga ütle: kellele teed ja sellega suuremad kahju,
 kas wagale? Ei tõest mitte, waid just iseenele. Ei ja
 haawa mitte sellega tema, — waid iseenele hinge. Kes
 enmast tule ja kahju wastu tõukab, saab ise walusat hoop
 ja mitte teine. Ühe õige ja jumalakartliku usu hoone on
 kahju peale raiatud, ja tema ümber seisab tuline müür.
 — Oma tagatiusamisega ei wõi sina wagale ühtegi teha,
 waid saadad temale weel pealegi kahju. Tagatiusamise
 läbi süütab sina just õiete tema wagad kumbed, tema
 alandust, tasandust ja kannatust kui tule walgust põlema
 ja kääritad weel ilusamaks tema taewakrooni. Sa ei tee
 mitte temale, waid iseenele kahju; sa teed enmast rahu-
 tumaks: sa jõud ise otsugu oma südant ihu sees ja oled
 nagu koera sarnane, kes wiha pärast wõttab kiwi närida,
 aga kiwi jääb ikka kiwiks; mitte kiwile, waid tema enese
 hammastele on see närimine kahjuks.

103. Dns wagad ka maailmale kahjuks.

Wiha kiri peab meile selle küsimuse peale otsust ja
 wastust andma, kas ja mill wiisil wagad maailmale kahjuks
 on. Waatame esiteks Sooduma linna peale, siis näeme
 kuidas Sooduma rahwas Lotti tagatiusas. Lott põgenes
 linnast ja linn sai hukka. Kui Jsraeli rahwas Egiptuse
 maalt ära läks, et ta enam ei jõudnud wäljakannatada,
 pidi Warao kõige oma wäega punase meresse äraupuma.
 Kui suureks õnneks ja õnnistuseks wagad maailmas on,
 näeme ka Joosepist. Eks Joosepi pärast saanud kõik

Egiptuse maa nälja aastade ajal toidetud? — Eks Moosese eestpalwe pärast leidnud Iisrael armu, kui Sumal teda omas vihas tahtis, kuld wafika ümber tantsumise pärast maa pealt äraantada? Wagad on siin maailmas kui warandus, mis põllul maa sisse maha pandud, kellest ükski lugu ei pea, et ükski sedga ei tunne ja seepärast ka jalga-dega tema peal tallawad. — Eks see ole maailmal suur pimedus, et ta wagasid wihtab, teutab, laimab ja taga-kiusab, keda ommeti mõistmata loomadki auustawad, teeniwad, kardawad ja häbenewad? Punane meri lõhkes kahets ja laskis Iisraeli kuitwalt läbi ja uputas Baaran oma sõjawäega ära. Dõukwerad ei puutnud Taanieli külge, keda inimesed oma wiha sees oleksid murdnud ja äraneelanud. — Kaarnad söötsid Eliat, keda Sisabel oleks hea meelega lastnud nälga ära surra. — Walastala andis Soona le aset omas köhus, keda laewamehed meresse heitsid, — Tuluke ei teinud wiga noorte meestele, keda Nebukatneetsar tahtis äratappa. — Oh inimene, hoia ennast wagasid tagakiusamast; sest kes neid tagakiusab, see kiusab ka seega maasid, külasid linnasid ning ka Sumalat ennast! Kiused sa wagasid, siis kiused sa ka Sumalat. — Oh mõtle sina põrm, kelle wasto sa oma noolt sihid! —

104. Piibli raamatu lugemiseft.

Sa kiitles, et sa Piiblit ju mittu ja mittu korda oled läbi lugenud. Lugemine on küll hea, aga kiitlemine ja enese kiitmine ei kõlba kuhugi. Lugemise kasu on küll sinu, kui sa Sumala meele ja tahtmise järel loed, aga kiitus olgo Sumalale antud. „Mitte meile, Issand, mitte meile, waid sinu nimele olgu auu:“ Piiblit armasta ja loe, aga ära kiida ennast. Piibel on kallim kui kuld. (Paul. 119, 72.) Käid sa laia pattu tee peal, siis pööra ümber ja astu kitsa tee peale ja pea oma jala sammud

Piibli õpetuse ning Seesuse elu märgi tee peal. On su südames pimeduse eksitus ehk kassipidine meel, küll Piibel walgustab, finnitab, trööstib ja ajab kõik pimedust ja segadust sealt välja. Tahab süda wägise maailma poole pöörda, küll Piibel kisub teda tagasi. Piibli tuluke põletab ning sööb kõik maailma lusti ja armastust ära. Ta kisub kui magneet inimese südant taewa poole. Ta teeb Jumala armu läbi inimese tuima ja külma südant sojaks ja elavaks. On süda kurb, tema rõõmustab; on ta nõder tema finnitab. Aga kui sa Piiblit loed, siis ära loe seda kui muud tühja juttu raamatud. Piibel ei ole mitte üks ajawiite, ega maailma tarkuse õpetuse raamat, waid üks waimulik ärataja raamat, mis meie palwega peame lugema. Palwe läbi peame kui mesilased lillede seest, magusat imema. Nõnda kui puni juurte läbi sahwti ja mahla enese sisse kisub, nõnda on ka meie kohus palwe läbi seda Jumala sõna wäge eneste südamesse imeda. — Piibel olgu nagu peegel alati sinu filmade ees, mis läbi sa ennast wõid näha ja oma rooja märktsid tundma õppida. Ärgu olgu siis sinu Piibli ase mitte kappis tolmul all, waid so käes, so filmade ees, so mõttes ja so südames.

105. Ahnusest.

Kui „raha ahnus kõige kurja asjade juur on,“ — kellel siis weel peaks ihaldust olema, rikkaks saada? Büha kiri ütleb: „Kes tahawad rikkaks saada, need langewad kiusatuste ja kõiie sisse, ja mitme rumala ja kahjutegewa himu sisse, need wajutawad inimesed alla hukkamise ja ärarikumise sisse.“ Rikkus omast kohast ei nea kedagi. Jumal ise on ka rikkas ja pealegi weel see kõige rikkam, ja tema õnnistus wõib ka inimest rikkaks teha. Aga äraneedmise wäärt on see ülekohtune, ahnuse wiisil raawitsetud ja kottuaetud wara, mis ööd ja päewad ahnus

lofku ajab, et aga rikkaks wõiks saada. Üks ahne on ju paraku raha järele nõnda kui jääger linu järele, ja kurat jäägri järele. Ta ajab teda pattu wõrku ja pärast ifta ihest pattust teise sisse, ja need pattud on siis mis just raha hinna ifta enam ja enam tema südamesse põlema süütawad. Mida enam temal on, seda enam tema tahab. Wiimaks teeb ahnus inimest otsegu pimedaks, et temal enam armu ega halastust iseenesegi peale ei ole. Ta ei raatsi oma ihulegi oma seadusliku tarwitust anda, lasseb teda enaemine nälgada, ja riiete puuduse pärast külma kannatada, sest ta kardab oma mammat, et ta ehk tema külge puutumise pärast enmast wõttab pahandada. — Et see ole üks wilets lugu, rikkas olla ja ifta weel enam tahta! Oh sa waene ja wilets ahne, mõtled sa ka oma eluotsa peale? Ruhu jääb wiimaks so marmu? — Naerja pärijatele riidlemiseks ja nii mitmele hinge hukkatuses! See peab seie maailma kõik maha jääma; sest meie ep ole seie maailmale ühtegi kaasa toonud, awalik on, et meie midagi ei wõi maailmast ärawiia. (1 Tim. 9, 7.)

106. Jumala kartus on palju ülem kui maailma tarkus.

Jumala kartus ja maailma tarkus peatksid õiguse poolest sõbruses, ühes südamess elama. Aga paraku, wäha on neid inimesi leida, kelle südamess need mõlemad ruumi ja aset leidwad! — Nii kawa kui inimese mõistus weel mitte Jumala wainuwalgusest, valgustud ei ole, on jumala kartus ja maailma tarkus, teine teise wastasest. Mõlemad peawad kindlaste teine teisega ühendud olema, siiski peab jumala kartus ja waga meel, mõistuse a maailma tarkuse juhtija ja walitseja olema. — Mis aitab maailma tarkus, kui sa omas tarkuses mitte Jumalat ja iseennast ei tunne? Kurat on ka tark ning kawa ja teab palju enam kui sina, aga mis see kõik aitab? ta

peab onnemeti kõige oma tarkusega ja kurja kavalusega, igameeste pörgusse saama heidetud! Et sa tea mis Kristus ütleb: „See sulane, kes oma isanda tahtmist, teadnud ja ei ole mitte tema meele pärast teinud, see peab palju haawu saama. (Lut. 12, 47.) — Sa ehk tunned ka pühakirja wäljast poolt kirjatähe järele, ja tead ehk sellest ka peast palju rääkida, aga kas sa tunned, kas sa oled ka seda tunne, seda warjule pantud mannat, seda sõna wäge omas südamis maitsta saanud? — On sull püha kirja tundmine aga üksnes peas ja paljas teadmises, mis sa oma walgustamata ja pühitsemata mõistusega pähä oled õpinud, siis ei aita see sull ühtegi suus, peas ja keele peal, kui südamis ühtegi ei ole. *A r m a s t u s* on ülem, kui kõik teadmine. „Kristuse armastust tunda, on ülem kui kõik mõistus.“ (Ewef. 3, 19.) *T u n d m i n e* teeb uhkeks, aga armastus parandab.“ (1 Kor. 8, 1.) — „Shulif õpimine saadab pisut kasu, aga jumalakartus saadab kõigile asjadele kasu.“ (1 Tim. 4, 8.)

Nõnda kui wesi teeb wiina lahjaks, et ta inimest joobumiks ei tee, nõnda peab Kristuse armastus, mõistust rõhuma, et ta mitte uhkeks ja suureliseks ei lähä. Nõnda kui roog mitte ei wõi ihu toita ja temale tarwilist jõuandu anda, kui ihul mitte parajat loomuliku sooja tehas ja weres toidu seedmise tarwis ei ole; nõnda ei wõi ka meie paljas peatarkus meid ühtegi aidata, kui ta mitte usu ja armastuse leekest ei ole soojaks ja palawaks saanud. — Sina muld ja põrm, mis sa suurustelised ennast oma suure mõistuse ja tarkuse pärast? Üksainuke weike haigus wõib sind peast nõdraks ja segaseks teha, wõib so meelt ja mõistust murda ja sinu mälestust ärariffuda. — See pärast, ära kiitle ega suurustele oma tarkusest; sinu tarkus on weel alles lapselik tarkus, ei parem kui lapsenäng ja lapse kiitus. — Sa kuhu jääb wiimaks sinu tarkus pärast surma? Oh, kui pea on see siin maailmas inimeste 7 istatud! — See on ja jääb tõeks: „Kes arwab et

ta midagi teab, see ei tea veel ühtegi, ja ei tea ka seda mis ta õiete peaks teadma. — Kui sa ka kõik tead ja tunned, aga ommeti veel mitte iseennast ei tunne, siis ei tea ega tunne sa veel ühtegi. Mida enam sa neid asju, mis so ümber on, püüjad tundma õppida, seda enam unustad sa iseennast ja seda üht asja, mis sull kõige enam on tarvis teada ning tundma õpida. — Sa ütled: Ma tean ning tunnen kõik; aga ma küsin: Tunned sa ka Jumalat? — Kõik tarkus ilma Jumala tundmiseta on jõledus, sest tema weab inimest õige tarkuse tee pealt ära. — Ülem tarkus on: „Karda Jumalat!“ Jumala kartus on tarkuse hakkatus. Tahad sa õiget ning kõige ülemat tarkust saada, siis katsu ennast enne usu läbi Jumalaga ühendada waata siis wast leiad sa Jumala seest, seda tarwilist ning kõige ülemat tarkust, sest Jumala sees on üksipäinis kõik tarkuse tundmised warjule pandud. Tunned sa Jeesust, seda ristilöödud, — siis on sull kõik tundmise ja tarkuse warandus käes.

107. Kurja kättemaksmisest.

Kurja kättemaksmine on omast kohast üks kohtumõistmine. Tahad sina teisele see läbi kurja kättemaksta, kui sa kurja kurjaga võttad tasuda, siis sead sina ennast ise, teise kohtumõistjaks. Aga ütle, kes oled sina, et sa ennast Jumala asemele kohtumõistjaks sead? Või arwad sa, et sina paremine kohut mõistad kui Jumal, kes ütleb: „Minu päralt on kättemaksmine.“ — Oh inimene ära kisu Jumala ammetit mitte oma kätte, ja ära istu mitte tema auujärje peale; seda tema ei salli. Kolm asja on Jumal enesele õiguseks arwanud:

- 1) Inimese südametundmiste, nii kui kiri ütleb: „Süda on kavalam petma, kui mingisugune muu asi, ja tema on kogune hulkas; kes võib seda äratunda? Mina Jeehowa uurin südamet

läbi, ja katsun neerud läbi, et ma annan iga mehele tema teede ja tegude järele." (Jer. 17, 9, 10.)

2) Ei anna Jumal oma auu mitte teisele, nii kui ta ütleb: „Mina Jehowa, see on mo nimi; ja ma ei anna mitte teisele oma auu." (Jes. 42, 8.)

3) Et üksnes Jumala pärast on kättemaksmine. „Ärge makske ise kurja kätte, vaid andke maad Jumala wihale, sest kirjutud on: Minu pärast on kättemaksmine, mina tahan kättemaksta ütleb Issand." (Rom. 12, 19.)

Oh inimene, lase ommeti Jumalat teha, mis tema õigus ja kohus on teha. Miskipärast istud sina tema auujärje peale ja sead ennast kohtumõistjaks ja kättemaksjaks? — On sinu ligemine sind pahandanud, ehk sulle midagi kurja ja kahju teinud, — kas oled siis sina tema kohtumõistja? Alga ütle, mittu korda oled sina oma Jumalat pahandanud? Kui Jumal ka oleks nõnda igakord seda kurja ja pattu, mis sina tema wastu oled teinud, sulle kättemaksnud, siis oleksid küll sina juba ammuugi pidanud walu paigas olema. — Eks sa tea mis Kristus ütleb: „Selle mõeduga miska teie mõedate, peab ka teile mõedetama." — Oled sina oma ligemise kurja kättemaksja, siis on Jumal sinule niisamasugune kättemaksja. — Ära tasu siis ialgi kurja kurjaga. See oleks just nõnda, nagu tahaksid sina mudaga munda puhtaks pesta, ehk üht haawa, teisega parandada. — Seda paha mis tema sinule on teinud, ei pea sina mitte pahandusega äratasuma; kui sa seda teed, siis teed sa asja weel pahemaks ja haawad oma hinge. — Kui meilane omas wihas inimest oma nõelaga pistab, jääb ta ilma nõelata: nõndasammuti ka sina, kui sa oma wihamehale wihaga seda kurja tahad kättemaksta, kautad oma elu, ka sagedaste oma hinge. Anna andeks, siis annab Jumal sulle andeks. Seategemine wihamehale, on kõige parem kurja kättemaksmine. —

Kuida õpetab sind Jeesus? Tema ütleb: „Armastage oma vihamehi, õnnistage neid, kes teid ärawannuwad, lehkke head neile, kes teid wihtawad, ja paluge nende eest, kes teile liiga teewad, ja teid tagakiusawad.“ (Matt. 5, 44.) Heategemisega wõidab sa oma wihameesi, ja soendab oma lahke pale ja sõnaga tema külmia südant. Aga kui tema ennast ühelgi wiisil ei lase leppitada, siis kanna seda ülekohut tasase ja waitse wainuga, ja anna seda asja palwes Jumala hooletse. Olgo Jumalal see meelewahi, kas kätte maksta ehk armu heita. Ütle armas hing, mina tahan kõik kurja ja pattu, mis minu ligemine, minu wastu teinud, temale nõnda kätetetasuda, et Jumalal mitte tarwis ei oleks, minule minu ülekohut kättemaksta. See on, ma tahan temale tema wõlad südamest andeks anda. Seda aitku Jumal! Amen.

108. Jumal peab oma sõna.

Jumal peab kõigis asjus oma sõna, seda usu armas hing. Inimesed on walelikud; neil on suus palju libedaid sõnu, aga wähä sõnapidamist. Aga kuule mis Tawet Jumala tõest ja tõsidusest ütleb: „Jehoowa wägede Jumal! kes on nii wägew kui sina, oh Jehoowa! So tõsidus on so ümber.“ (Laul 89, 8.) Mis Jumal oma sõna läbi on tõutanud, see on kõik tõeks saanud ja saab ka itka edespidi tõeks. Tema sõna ja tõutus on jah, ja Amen. — Armas hing, eks see ole sulle suureks häbits, kui sa üht ustawat ja tõsist inimest usud ja tema sõna peale enam loodud, kui Jumala sõna ja tema tõutuse peale? Eks sa tee Jumalat sell wiisil walelikuks? — Inimesest võib küll öelda: „Ei wõi igati mitte uskuda, ega tema sõna ja lubamise peale loota,“ aga Jumalast ei wõi ega pea meie mitte nõnda arwama, sest tema peab itka oma sõna. — Aga sa ütleb: Minu juures ei ole mitte igakord Jumala tõutus ja lubamine tõeks saanud;

ta ei ole ikka mo palwet kuulda wõtnud, ega mulle seda annud, mis ma temalt olen palunud. Sa pead armas hing ootama; tema tunnike ep ole weel tulnud. Kui see asi, mispärast sa seda oled palunud, tema nime anuks ja sinu hinge heaks tuleb, waata, siis on see õige aeg, et ta so palwet kuuleb. Kui sinu häda kõige suurem, siis on tema abi kõige ligem. Sumal ei kisu meid ristimereft mitte enne wälja, kui wast west meie hingest saadik on tõusnud. Kui häda nii suur, et ta enam suurem ei wõi olla, ja kui kõik lootus inimeste abi ja aitamise peale südamest suutumast on äratadunud ja kustunud, waata, siis wast tuleb Sumal oma abiga ja näitab, et tema see wägede Jehoowa on, kes imet võib teha ja aidata neid, kes oma lootust tema peale panewad.

109. Tõlise ristiinimese seisusest siin maa peal.

Tõine ristiinimene on siin maa peal, kui roosike ehk lilleke, terawa okkaste ja kibuwitsade seas. Ta on kui lilleke orjawitsade ja kui õunapuu, metspuude seas. (Illem. laul. 2, 2. 3.) Ta on üks hea haifuga lilleke, aga tema tee ei käi siin ilmas mitte roosidest, waid kibuwitsadest läbi. Ta peab siin ilmas palju kannatama ja mitmest ristist ja wiletsuse ahjudest läbikäima. Kurat, maailm ja tema oma liha, teewat temale palju tüli ja waewa. — Seesust Kristust ja tema jügrid ei woi maailm mitte sallida. Nõnda kui juuda rahwas Seesust Kristust risti löid, nõnda lööb maailm teda weelgi risti. Kui Seesus see õnnistud naese seeme sinu sees, siis on see äranestunud ussiseeme sinu wastane, mis sulle sinu kanda rõhudes, hoopisid hoobide peale annab. — Ära otsi Kristuse jürest häid päiwi; Kristus ei ole mitte tulnud sinu lihale siin maa peal rahu ja häid päiwi tooma, waid mõeka. Ta on tulnud tuld wiskama maa peale, ning tahaks, et see ju põleks. (Luk. 12, 49 — 51.) — Oled sa oma liha

risti lõõnud, kõige ihaldamise ja hinnudega, siis oled sa Kristuse pärast, (Gal. 5, 24.) ja oled sa Kristuse pärast, siis pead sina ka ristis tema järelekäija olema. Kes temaga tahab igaweses elus walitseda, see peab ka temaga siin ajalikus elus kannatama. Waata ommeti tema alwa ja madala elu peale, kuidas tema sulase näul siin ilmas elas. Ei olnud temal aset, kuhu ta oma peat oleks wõinud panna. „Ta oli kui ussike ja ei mitte mees, inimeste tentus, ja ei miski pandud rahwa meelest.“ (Paul, 22, 7.) — Ei olnud temal rõõmu ega rahu päewad, waid risti ja nuttu päewad siin ilmas. — Kas siis jünger tahab ülem olla oma õpetajast, ja sulane ülem oma isandast? (Matt. 10, 24.) — Eks see oleks häbi, kui sulane hobuse selgas ja isand tema kõrwas jala peab käima? Eks see oleks häbi, kui sulane tahab lille pargadega ennast kenitada, ja tema Issand pidi libuwitsa krooni kandma? Oled sa parem, püham ja auulikum kui Jeesus? Miks siis sina paremat ja pehmemat elu ja õnne siin ilmas igatsed? — Ara soowi enesele siin hädaorus rõõmu ja rahu päiwi. Kui maailm sind ka peaks meelitama, ütteldes: „Astu meie seltsi, maitse meie lusti ja rõõmu, waga elu on igaw ja kurb elu“ j. n. e, siis kosta temale: „Kui minu Jeesus on kurb olnud surmani, kuidas wõin siis mina rõõmus olla? Minu Jeesus on nutnud, ja mina peaksin naerma? — Ei maailm, seda ma ei te. — Ristiniimene peab ristikandja olema. Kes ei taha risti kanda, see ei ole mitte wäärt ristiniime kandma. Tahad sa Kristuse ihu liige olla, siis peab sull ka osa olema tema walust ja kannatamisest, ja kui sull seda ei ole, siis ei ole sa mitte elaw, waid surnud liige tema ihu külles. — Mina ei taha mitte üks ärauiwanud, waid wiljakandlik puu Kristuse aedas olla. — Kui Jumal mind ka oma ristiga katsma tuleb ja oma karistamise witsaga libedaid pisaraid mo silmilt wõttab pigistada, see on mulle kasuks ja mo hingele õnnistuseks. See puhastab ja sulatab mind, nagu tuluke kulda. Nõnda kui tuul wilja puhastab haga-

natest, nõnda ka rist õiget, ülekohrust. Ülekohrusti ajab tuul õhu kätte laiale, aga wilja terad jäävad sarja alla. — Jumal peab meid karistama, muidu lähme hukka ja haigema; kui ta meid siin mitte kui isa ei karista, siis peab ta meid sääl kui kohtumõistja karistama. Anna siis tema wiisakesele suud, et ta mitte kui kohtumõistja sind hukka ei mõista. Ara palu mitte Jumalat, et ta oma ristiga sind katsma ei tule, waid palu, et sa oma risti heameelega ja kannatliku südamega wõiksid kanda.

110. Kas teenid sina Jumalat wõi teenib Jumal sind?

Ütle mulle armas hing, teenid sina Jumalat, wõi teenib Jumal sind? Sina ütled: Mina teenin Jumalat, mina loen, palun, laulan, pean hommiku ja õhtu palwet, käin kirikus, lugemisel ja omad korrad armu laual j. n. e. Aga mina ütlen: Pööra omad sõnad ümber, ja ütle õigmine: Mitte mina ei teeni Jumalat, waid Jumal teenib mind. Ütle: Kas ämber teenib kaewu, kui sa wett hoowad, wõi teenib kaew ämbrit? Eks kaew ole andja, ja ämber wõtja? — Ehk, kas laps teenib ema, kui ema teda imetab, wõi teenib ema last? Eks ema ole andja ja laps wõtja? Nõnda on siis andja, wõtja teenia. Waata, nõnda teenib ka Jumal sind; ja teenib sind heameelega, kui sina aga tema teenistust ei põlgaks. Tema on see armu ja õnnistuse kaew, see elawa wee hallikas, tema on andja, sina wõtja. „Sest minuta ei wõi teie ühtegi teha,“ ütleb tema. — Emaliku armuga teeb ta wäsimata wiisil meie kallal tööd, oma sõna, oma Waimu ja armusõna kuulutamise läbi. Aga meie poolt on süüid, meie ei ole tema armu wastuwõtjad; meie oleme hooletumad ja ei wõtta mitte hästi imeda, seepärast ei kosu ega kaswa ka meie tema armus. Oh inimene, eks sull ole häbi oma pattu unes magades! Jumal wõttab sind

teenida tahab sulle kõik anda, sina ei pruugi muud kui vastu võtta, aga sina ei võta vastu! — Wäga öiete ütleb see laulu salmike: „So Jeesu riinad jooksewad, — Ja armu wälja ajawad, — So usu suud ta ootab; — Ta täidab seda tõeste, — Ja imetab sind rohkesti; — Kui aga vastu võtad. — Kui aga oled uimane, — Ja meelest alles segane, — Sa tahad ja ei taha; — Siis oled kadumise peal.“ — Palu ja õhka siis veel sellesama laulu wiimse salmikesega ütteldes: „Oh Issand, et nüüd julgest ma, — Nüüd võtmas olen ahne ka, — Meel käigu sinu peale, — Et paluksin ja otsiksin, — Ja koputaksin õhtades, — Küll kuuled minu heale. —

111. Ole vihane isenele üle, mitte teise üle.

Sina oled väga usin teise üle vihastama; mis kasu saadab see sinule? Ei ühtegi kasu, waid suurt kahju. Sa tappad oma südamega niihästi oma ligemist, kui iseennast. Oled sa täis wiha oma ligemise vastu, siis soowiksid sa temale ennemine surma kui elu, ennemine õnnetust kui õnne. Kõs sa siis ole oma südamega teda äratapnud? — Aga sa tappad ka iseennast waimulikult wiisil; sest sinu wiha lahutab sind Jumalast ära. Nõnda kui ihu on ilma hingeta surnud, nõnda on ka hing ilma Jumalata surnud. Kui inimese wiha juba üleliiga võimust võtab, siis lähäb Kristus, see õiguse päike sinu südames looja, sest Kristus on meie hinge elu; ilma temata oleme surnud. Sa tappad oma wihaaga iseennast ja rikkud oma ihu terwist. Waata, kuidas wärisewad sinu käed wiha ajal, kuidas muudab sinu näkwarw surmakarwaliseks, kuidas hiilgawad sinu silmadest wihakired wälja. Kõs need ole kõik selged surma märgid? Ei sa tappa ennast mitte ükspäinis ajalikult, waid igaweste, sest wiha ja wihastellemised arwab Paulus awaliku liha tegude arusse, kellest ta ütleb, et needsinatsed ei pea mitte Jumala riiki pärima. — Tahad sa wihastada, siis wihasta

oma enese pattu üle. Tahad ja teist nuhelda, siis nuhtle enne iseennast. Tahad ja teise peale kohut mõista, siis mõista enne, iseene peale kohut. Nõnda kui karjatsel koer, nõnda olgu sull wiha. Nõnda kui karjane mitte koera enesest kaugele ei lase jooksta, waid teda oma ligidal peab, mitte teda inimeste peale, waid huntide peale äsistab, nõnda peab ka inimene oma wihaga tegema ja tema üle walitsema. Tee seda, ja hoia ennast selle mõrtsuka töö eest.

112. Kust paistadest paistab meie filmi pattu palk?

Esiteks, Wangikojast.

Mistume esiteks wangikotta, mis näeme seal? Ei muud kui wiletsust, kui nende õnnetumate peale waatame! Ühel närib kuri südametunnistus kui närija us tema südant, et rahu ei leia, ei öösel ega päewal, ja et ta enesest arugi ei saa, kas ta unest ärkanud, wõi kas ta unenägemises on; — teisel piinab ja põleb kui tuluke südamel, tema kahtlane meel, kas ta peab oma süüid tunnistama wõi mitte. Tema kuri mõrtsuka tegu, waese tapetud inimese werised haawad ja walu nagu seiswad alati igal pool kus ta liigub ja käib nagu elawalt tema filmade ees! — Nõndasamuti õhkawad niimitmed naesterahwas, kes endid on oma lihahimude sisse üleannud ja pärast kurja nõu wõtnud, oma loomakest äratappa; ka neil ei ole iial südamel rahu; sest ilma süüita lapsukesel were heal kisendab taewa poole, ja lapse nutu heal heliseb ikka ööd ja päewa tema kõrwis! — Nõnda istuwad jälle teises nurgas ehk kambriis hoonete põletajad, wargad ja walewandujad. Kus neil rahu südamel? Eks see hoonet tuluke mis ta on põlema süüitanud, leegitse temal ikka filmade ees? Eks see inimeste appi hüüdmise kisa, nut ja hulgumine neitest kes sisse põlenud, ehk pool põlenud wiisil, tulest wälja toodud, — põle kui tuluke nende südamel peal, ja eks nende hale heal

helise alati nende kõrwade ees? Eks piina neid ju pörgu piin siin maa peal? eks ole nende magamise ase juba kui surma ase; nende pimedus omas tornis, kui igawene pimedus pörgus? Dns siis nemad üksi omas wangitornis nii õnnetumad? Eks naad ole omad naesed ja lapsed, ehk omad wanemmad, ning ka oma wendad ja õdesid kes kodu, niisama õnnetumaks teinud? — Aga, eks see rahuta waim, see warjul seisaw piin ja waew, sunnib neid oma süüd üleestunniistama, kuidas jõuawad naad seda piina niikaua wäljakannatada? — Ei küll wistist tunne igaiüks ühel wiisil seda piina. sest mida kauemine ja julgemine keski oma pattuga on mänginud, seda sügawamale tema oma süidame kõwaduse sisse on langenud, ja seda rassem on temal oma süü tunnistamine. — Mitmest niisugustest, kes endid juba nõnda on üleannud, et enam ükski asi nende kallal ei aita, ei wõi muud öelda: nemad on süidame kõwaduse sisse langenud; süidame tunnistuse sädegi on nende hinge seest ärakustunud. — Teistel ehk magab see süidame tunnistuse heal; sädete on neil weel alles, aga see on otsegu sügawal, sügawa tuha alla maetud. Nende pat ehk teeb neile küll haiget, ja see on neil alati filmade ees, aga tõsine pöörmine, meeleparandamine ja pattu tunnistamine on neil raske. Nende ihu on neil armsam kui hing; nemad kardawad ihu piina enam kui hinge piina; nemad ei hooli sest et nende hing ka igaweste hukka läheb, kui aga oma ihu wõiksid õnnetuse ja nuhtluse eest ärapeasta.

Küsid sa nüüd armas hing kes on neid waeid selle suure ihu ja hinge häda ja õnnetuse sisse saatnud? Ei muud kui pat; sest pat on rahwa hukatus ja surm on pattu palk. — Usud sa oma sõrme otsa kuradi kätte, siis kiskus ta sind wiimaks kõige kehaga oma küüsi. Nõnda paistab siis ka wangi kojast pat meie filmi.

Aga kust paistab siis weel pat meie filmi? Eks ta paista ka teiseks:

Haigede majadest.

Mistume sinna majadesse kus ilal haiged maas on, olgu linnades ehk küladest, mis näeme meie siis? — Meie näeme mitmesugusid haigeid; aga kas on siis ka kõigil Sumalast lähtunud haigused? Eks ole suuremal hulgal enese pattu elust siginenud haigus? — Üks rikub oma terwit raske ülemäärase tööga, kui ahnus teda nõnda tagaajab et temal enam armu oma ihu peale ei ole, ehk kui ta ise enese ehk oma orjade peale suuremat koormat paneb kui ta kanda jõuab. Teine rikub oma terwit ja raiskab oma rammu juba noores põlves oma mitmesuguse fergemeelse ja hirmsa pattu eluga, rammu katsumisega, õõsete ümber jooksmisega, prassimisega, liiajoomisega j. n. e. — Jälle teised oma kange südamet, riitu, äkimeele, vihastamise, koshukäimise ehk liia kurvastuse läbi. — Mõnedel on haigused, mis nemad juba sünnides on kaasa toonud, ning oma wanemate ropu ning kurja elust pärinud, ja peawad seda kui wanemate pattu, eluotsani kandma. — Mitmed wanemad ja leiwawanemad käiwad oma laste ja orjadega nõnda ümber, kui oma tööloomadega, pea on nad nälgas, pea palawas ja külmas; ei naad waata ega hooli sest mitte, kas neil külmal ajal ka soojad riided on j. n. e. — eks seeläbi tule neile mitmesugused raskest haigused ja mitmele weel enneaegne surm mis aga inimesed mitte ei wõta uskuda, waid omas rumaluses, oma süüid, Sumala peale liikawad, üteldes: eks see surm olnud temale loodud? — See on üks wäga rumal arwamine inimesest, kui ta kõik seda oma tehtud süüid ja pattu, mis ilal sünnib, — nagu Sumala süüis liikab, ning iga asja juures ifka ütleb: „eks see surm, ehk haigus, häda ehk õnnetus, olnud temale Sumalast loodud?“ — Sa eiäid wäga armas hing, kui nõnda mõtled. — Sumal on kõik heaks loonud, ja tema tahtmine on ifka kõigis asjus hea, kui meie aga oma kurja tahtmist kõigis asjus tema armulise ning hea

tahtmise alla heidaksime, ja seda igal ajal teeksime, mis Sumal tahab, ja seda mitte ei teeks mis meie kuri liha tahab. — Dns see Sumala tahtmine, — on Sumalal sest hea meel, kui ja ise meelega oma elupääwi, oma äti ehk pööratse meelega võtab lihendada? Dns see Sumala meelepärast, kui ja hirmu ehk kartuse, auu ehk häbi, wiha ehk oma kurja teo ja pattu pärast, enesele ise otja teed, kas piisfi ehk noaga, kas kõiega, kui ennast üles võtab puma, ehk wette hüpata ja ennast ärauputada? — Dns see nõnda Sumala tahtmine, kui ja liitajoomise, prassimise, hoora ja pordu eluga oma ihu terwist meelega ärarikutud ja pärast fiduriks ja põduriks jääb? — Dns Sumal sind seks loonud, et nõnda pead elama? — See pärast, ära ütle mitte: „See rist, häda ja surm on temale loodud.“ Ise asi on Sumalast läkitud ja peale pandud rist, häda ja surm, aga ise asi, mis inimene ise oma lihahinnu ning tahtmisega enese peale on koormanud. — Oh kui palju inimesi lähewad oma pattu elu pärast enneaegu hauda; kui palju on neid, kes palju terwemad oleksid, kui mitte patt ja patune elu nende terwist ei oleks ärarikutud! Nõnda niidab siis siin ilmas pat oma lihahinnudega, filmahinnudega, eluförkusega, liitajoomise- mängimise- tantsimise ja lihahinnude tõwega, tuhandeid maha, aga inimesed ei tunne ega arwa seda mitte, „pattu palgaks.“ waid ütlewad ikka: „See on mulle nõnda loodud!“

113. Dn see õige, haige waga lapsele surma paluda?

Üks waga jumalakartlik ema mõtles oma lapsele see läbi head, ja Sumalale meelegahead teha, kui ta igakord, kui tema lastest mõned haigeks jäid, — Sumalat haikas paluma, et Sumal ennemine noorelt last ärakutsuks, kui suureks saab, pattu sisse langeb ja hukka lähab. — Nooremad lapsed põdesid oma lapse põlwe haigusid kõik heaste wälja ja ükski ei surnud neitest; wiimaks jäi aga

wanem 16^{ne} aastane, — poolel leeris käinud tüttar raskete sojatõwesse haigeks. Nii waga kui ema teda armastas, sest et ta üks hea, waga ning sõnakuulelik laps oli, soowis ta teda siiski ennemine surmale kui elule. Ka laps isegi ei lootnud enam elu peale, waid soowis weel enne surma eimest korda Sumala armu. Õpetaja tuli, täitis tema soowimist ja andis temale tema igatsamise järele Sumala armu ning walmistas teda surma wastu. — Ei olnud siis enam kellegil lootust, ei ka õpetajal, et ta elama pidi jääma; õpetaja isegi oli õeti südamest liigutud, tema elawa usu ning armastuse ja kena surma wastu walmistamise üle ja ei soowinud siis ka muud kui üht õnnist äralahkumist siit ilmast, ning mõtles iseeneses: õndsamine ei wõi ta küll enam pärast wana ea sees surra kui nüüd; sest kui ta nüüd weel peaks elama jääma, siis ehk wõiks see elu temale hinge kahjuks olla. — Aga Sumala mõtted ei olnud mitte inimeste mõtted. Haige hakkas wähä haawat paranema ja sai wiimaks terweks, aga ilmaliku elust ja lustist ei leidnud tema sugugi rõõmu, waid ta jäi seks mis ta oli, ta jäi oma wagaduse, Sumalakartuse ja usu elu sisse, ning teenis oma Issandat wagaduse, õnnistuse ja pühitsuse sees. — Wiimaks astus ta linna haigede majasse ja andis ennast halastaja õdede teenistusesse, ning teenis sääl waesid haigeid armastuses Jeesuse Kristuse pärast oma surmani.

Et ta nüüd siin maa peal kaua aega Sumalat ja oma ligimest on teeninud; mis oleks temal nüüd parem ning kasulikum olnud, kas noorelt lapse põlwes ärasurra, wõi wana ea sees, kus ta tööd teinud, kasu saanud ja Sumala armuks ning ligimese heaks on elanud, ning palju head siin ilmas teinud? — Kui nüüd Sumal mitte igakord rasket haiget surma läbi ära ei kutsu, siis ei ole temal sellega mitte paha nõuu, waid ta annab temale weel meelesparandamise ja täiemaks saamise tarwis aega; ta tahab teda siin ilmas ühe ehk tõise töö tarwis omas riigis pruufida,

ja selle töö juures tema seestpidist inimest, mitte enam piimaga kui last, — waid kõwema ning kindlama toiduga toites, mehe ealisteks kaswatada, ja siis wiimaks õnnist otsa anda, ning oma juure taewa riiki wastu wõtta.

Äga, kas kõik haiget wõtwad seda armust antud meeleparandamise aega tänuga ning tõsise meele ning kindla nõuuga wastu, et oma elu tahtwad parandada ja Issanda poole pöörda? Ei küll paraku mitte; suurem hulk inimeste seast, kui nad on terweks saanud, unustawad jälle pärast oma tõutust ära, mis naad häda ajal haige woodi peal on Jumalale tõutanud, ja lasewad endid kuradist, maailmast ja omast lihast jälle pattu tee peale wedada. Mõttele oh hing, ehk on sind Jeesuse eestpalwe peale weel seks aastaks jäetud, et pead hakkama wilja kandma, aga kui sa ei kanna, mis sünnib siis? Et siis tule Jeesus ja ütle: „Juba mittu aastat tulen mina, ja otsin wilja, ja ei leia mitte, rahu teda maha!“ — Jumal on küll kannatlik ja annab aega, aga mida enam Ta aega on annud, seda suurema wihaga tuleb ta wiimaks.

114. Kes Jumalat ärapõlgab, teda wõtab ka Jumal ärapõlgada.

Kui ja seda teeksid, mis sa peaksid tegema, siis teeks ka Jumal sinule, mis sa iial tahaksid. Sinu oma antud raha maksab ta sulle jälle tagasi; sinu oma waekausiga laalub ta sulle; sinu oma mõeduga, mõedab ta sulle; mis sa ise väljakiilwad, seda sa leiad, mis sa sisse walad, seda sa jood. Kuida sinu süda ja meel Jumala wastu, nõnda on Jumala süda ja meel sinu wastu. Kuule, mis Daawet ütleb: „Sehoowa tasub mulle mo õigust mööda, mo kätte puhtust mööda. Waga wastu näitab ta ennaft wagaste, puhta wastu puhtaste, ja pööratsfega wõitleb ta kui wastane. (Paul. 18, 25—27.) Kuule, mis Jumal ise Jisraeli rah-

wale ütles: „Sa kui teie ei wõtta teha mo käskude järele, et teie mo seadust tühjaks teete; siis tahan ka mina teie wastu oksa teha wihaga ja tahan seitse-kord enam teid karistada teie pattude pärast.“ (3 Mos. 26,) — Kuida sina Jumalale, nõnda Jumal sinu wastu. Teenid sa Jumalat ja elad jumalakartuses, siis on Jumal igal pool oma abi ja õnnistamisega sinu ligi. Paned sa tema wastu, siis on ka tema sinu wastane, Auustad sa Jumalat, siis auustab tema sind; armastad sa teda, siis armastab tema sind; loodad sina tema peale, siis ei jätta tema sind häbisse. Aga põlgad sa teda, siis põlgab ta ka sind. Kuule mis ta kuningal Saulile ütles: „Et sa minu sõna oled ärapõlganud, põlgan mina sind ka ära.“ (1 Sam. 15, 26.) Pea siis Jumalast elus ja surmas kinni, siis peab ka tema sinust kinni. Ka risti päiwil pea temast kõwaste kinni ja ütle: Issand, pea minust kõwaste kinni, sest sa tead et, minu jalg ei ole meelega sinu tee pealt kõrwale läinud. Sa pead oh Issand mind aitama, mo ainus wari ja troost olema, sest ma olen sinu sõnast kõwaste kinni pida-nud ja mo hing ei ole mitte sinust lahkunud. Oh hing, kuida ei peaks Jumal sind siis mitte aitama?

115. Wennalikust karistamisest.

Sool ja sukkur peawad ikka teine teise kõrwas olema. Seda tahab ka Ap. Paulus, nii kui ta ütleb: „Teie kõne olgu ikka armu sees ja soolaga soolatud.“ — Sool kippitab, sukkur parandab. Wennalik karistamine peab tõsiduse ja lahke meelega armastuses olema. Tõsi-dus on sool, mis haawa paneb kippitama, et inimene seda ka ise peab tundma, ja armastaw lahke meel on sukkur, mis walu waigistab ja haawa parandab. Ilma tõsi-du-seta on karistamine nagu tühine naljamehtmine ja meeli-tamine; ilma armastawa lahke meeleta, wihale ärritamine.

-- Kes oma wenda tahab karistada peab õiget tarkust enesele ülewelt paluma. Ta peab teadma, kas ligemine meelega wõi kogemata eesides langenud. Mõlemad langesed tarwitawad iseäraliku plaasrit. Mõdruse ja meelega kurjuse ja pattu sisse langenud pattu wahel on suur wähe. Mõder tunneb ning kahetseb ise oma süüid ja ta on kui haige oma walus. Seesama walu karistab ju isegi teda küll. Kes siis weel wõib niisugust haiget waljusega karistada? Sukrut tarwitawad sähärdused haawad, aga mitte soola. Siobi sõbrad eesjõid selle asja juures ka wäga. Mõistlik mees ei karista oma ligemist mitte siis, kui ta näab et ta joobnud ehk täis tulist wiha on; sest see oleks nagu wiskaks ta kallid perlid sigade ette. — Langenud inimene on nagu üks asemelt läinud liige, millega wäga hellaste ning mõistlikul wiisil peab ümberkäima, et teda jälle oma õige koha peale paigale saaks. — Kui tarkus ehk mõistlik meel oma soola karistamise sõnade peale ripputab, siis peab armastaw lahke meel oma sukrut selle soolaga segama. Wata, kui sa sell wiisil oma ligimest armastuse ja heldusega karistad, siis walad sellega kui parandawat õli tema haige haawa peale. Annaks Jumal iga karistajale seda õiget tarkust ülewelt!

116. Jssand, sa oled minu, ja mina olen sinu.

Kes wõib mind minu Jeesusest lahutada? Kes on, kes oma usus ja armastuses nii sügawaste Jeesuse sisse on juurdunud, et ta wõiks Paulusega öölda: „Kes wõib meid lahutada Kristuse armastusest? Kas wiletsus, wõi ahastus, wõi nälga, wõi allastus, wõi mõet? Sest mina olen see peale julge, et ei surm, ega elu, ei inglid, ei wiirstdid ega wägewad . . . ei kõrgus ega sügawus, ega ükski muu loom, ei wõi meid lahutada Jumala armastusest, mis on Jeesuse Kristuse, meie Jssanda sees.“ Wõid sa ka enesest öölda? Jeesus on minu karjane, ja mina olen

tema lambuke. Jeesus on minu peigmees ja mina olen tema pruut. Jeesus minu elu elu, Jeesus minu hinge rõem? — Wõid ja võlda: Oh Jeesus, mis sina oled minule, seda olen mina sinule; kõik mis sinu oma on, see on ka minu oma. Sinu õnnistus on minu õnnistus, sinu elu on minu elu, sinu wägi, minu wägi. Olen ma waene sina oled mo rikkus; olen ma hädas, sina oled mo abimees; olen ma inimestest ärapõltud ja äraliikatud, sina oled mo warju paik ja pelgulinn kuhu ma põgenen. Olen ma kurb, siis oled sina mo ainus troost ja rõem. — P a t t, mis on sinul minuga tegemist? mina olen Jeesuse oma; tema haawades on minu hinge õnnistus. K u r a t ka sina jätta mind rahule, Jeesus on mo kilp, mo südamel ja rinnal ees; sinu tulised nooled ei tee mulle ühtegi wiga, waid peawad minuist kõik tagasi pörfama. M a a i l m, ära usalda minuusse puituda, sest Jeesus on minuga; tahad sa minu hingele kahju teha, siis lööd küll oma peat raudse seinaga wastu. S u r m, sind ei kardata mina, sinu oda on katki murtud; sina ei ole mulle hirmuks waid kasuks. Kristus on mo elu, ja 'surm mo kasu. Oh Jeesus, jää minu omaks, mina jään sinu omaks, meie armastus jäägu igaweste ja kindlaste teine teisega ühendatud! —

117. Pea on pimedus, pea walgus, pea soojus, pea külmus inimese südamel.

Nõnda kui looduses alati suur muutmine ja wahetamine on, nõnda on ka inimese südamel Jumala armutundmisega lugu. Nõnda kui lootuses, pea walgus, pea pimedus, pea soe, pea külm, pea wõ, pea pääw on, nõnda muudab Jumal ka oma armu tööd sagedaste inimese südamel. Täna annab ta meile oma armu maitsta, homme wõtab ta seda ära; täna oleme tema armus rikkad, homme waesed; täna nuttame, homme naerame; täna oleme terwed ja punased, homme haiged ja surmud. Seepärast, ole

kõige sellega rahul, mis Jumal sinuga teeb. See kõit on sinu hingele heaks ja kasuks. Kui sa alati walguſes elakſid, ei sa ſiis tunneſki pimeduſe koleduſt, ega mõiſtaks walguſeſt mitte nii ſuurt lugu pidada. Kui Jumal ſind mitte waheſt, haige woodi peale maha ei kiſuks, ei ſa tunneſki, kui kallis and terwis on. Ja kui Jumal ſind mitte haiguſega kaſma ei tuleks, — kas ſa ſiis mõiſtaksid ka terwil päiwil oma terwiſe eeſt Jumalat tänada? — Waata, ſeepärast teeb Jumal ſeda nõnda, et ſa pead tundma õpima, et parem on terve kui haige olla. Muutmine ja waheamine, meie ihuliku ja waimuliku hinge ſeiſuſes, on meile ſuureks kasuks. — Annab Jumal ſulle waheſt oma armu ja ligiõlemiſt maitſta, ſiis täna teda ſelle eeſt, aga ära jää ſellepärast ſuureliſeks ja uhteks. Ära mõtle mitte iſeeneses: Wiſtiſt olen mina Jumalal üks armas laps, et ta mind wäärt arwanud, oma taewa armu maitſmiſt enam tunda, kui mõni teine. Seda mõt- ted äratab kõrkufe ja iſeenese liigarmasuſe waim ſo ſüda- mes. Niisuguſt mõt- ted karda kui tul- d, ja rudja teda pal- wega oma kanna alla. — Mis Jumal teeb, teeb ta omaſt armuſt ja helduſeſt, ilma, et ſa midagi wäärt ehk teeni- mud olekſid.

118. Kas ma olen tõeste Jumala laps?

„Seefama Waim tunniſtab meie waimuga, et meie oleme Jumala lap- ſed. (Rom. 8, 16.)

Tarwilisemat küſimiſt ei wõi inimeſel enam olla, kui ſeda: „Kas ma olen tõeste Jumala laps?“ Aga kes wõib meile ſelle küſimiſe peale kõige ſelgemat teadmiſt ja kõige õigemal koſtuſt anda?

Sagedaſte kuuleme, et ka niisugused endid Jumala lapſiks arwawad, kes onnemeti paremad ei ole kui wari- ſeer, kes ſeiſis ja luges iſeeneses ſeda: „Oh Jumal! mina tänan ſind, et mina ep ole nõnda kui muud inimeſed j.

n. e." Aga weel on teisi, kes on küll Jumala lapsed, aga ommeti seda ise ei usu, waid ikka sellepärast kahewahel on.

Mõlemate selfside hinge seisus ei seisa mitte õige koha ning aluse peal. Sest kes ennast arwab Jumala lapses olevad, ja ommeti ei ole mitte, see pettab ennast oma hinge kahjus ja seesama pettus saadab teda ilma armuta igawese hukkatuse sisse. — Aga kes üks Jumala laps on, ja mitte selleks ennast ei arwa, see riisub ise meelega oma Jumala lapses õigust, troosti ja rahu oma südamest ja langeb oma enese süü ja nõdra usu läbi kibeda ahastuse, walu ja hinge piina sisse.

Seepärast on tarwis teada, kas meie tõeste oleme Jumala lapsed või mitte. See on ka nõnda Jssanda tahtmine, et üks ümberpöörmata hing oma ärarikumist peab tundma õppima, ja nenda samuti üks ümberpöördud hing oma armu seisust Jumala sees.

Aga misfugusel wiisil võib inimene selle armu tundmisele saada? Kas seda teadmist ehk tundmist, et tõeste Jumala lapsed oleme, võime ise enestele saata? — Kas meie magusad tundmised ja südame liigutamised, või meie eneste pühitus ja heategude wili, annawad meile seda tunnistust? Ei tõeste mitte! Kui meie oma lootust ning arwamist nende asjade peale heidame, siis ehitame oma koda küll liiwa peale. Ei ükski asi petta meid nõnda, kui meie eneste ärarikutud süda ja seepärast ei või tema meile mitte seda õiget tunnistust anda, kas meie oleme Jumala lapsed või mitte.

Aga kes võib meile siis seda tunnistust anda? Seda võib aga ükspäinis Jumal teha oma püha Waimu läbi, kui ta meie waimule seda tunnistust annab, et meie oleme Jumala lapsed.

Aga mil wiisil tunneme seda tunnistust eneste sees? Kas meie tunneme seda ühe iseäraliku seespidise heale,

ümmutamise või nägemise läbi? Ei mitte, vaid sõna, püha kirja ja sakramentide läbi.

Nende läbi kinnitab ta kui pitsiriga seda selget ja tõsist teadmist ja tundmist meie sees, mis meile seda kõige tõsisemat tunnistust annab, et meie Jumala lapsed oleme, ja seda tunnistust näitab püha Waim kohe meie uue elu läbi välja.

Sinimene saab korraga otsegu uueks elavaks loomaks, ja see Jumala rahu, mis järele ta kaua aega on ootanud — täidab tema südant ja see waimu wili, armastus, heldus, tasandus, kannatus, alandus ja rõem püha Waimu sees, hakkab temast kui hea puu wili, kohe väljanäitama. (Koloss. 5, 22.)

Oh, eks see ole üks õnnis ning tööstlik tunnistus ühe wäese pattuse südames, kellele püha Waim seda tunnistust annab, et ta Jumala laps on. Saagu ta kõigist ärapõlgatud, maha jäätud ja alwaks peetud, ei see waewa ega kurwasta teda, sest ta teab, et ta oma tawäse Jast mitte ei ole ärapõlgatud ega mahajäätud. Olgu ta raske ristikoorma all, see koorm on temal kerge, ja ta kõnnib selle koorma al, ehk kül kibeda silmaweega, aga siiski otsegu Jumala rohu aedas. — Käigu tema elu laewufese peale tuuled ja tormid, tõusku kohisewad laened ja ajagu tema elu laewufest kõige hirmsama hirmu ja häda sisse, ei tema kardata, sest ta teab, et Jssand tema laewufese wägew tüürimees on.

Küsi nüüd armas lugeja, kuidas siis minuga lugu on? Ütle mulle, kas sa wõid püha Waimu tunnistusega öelda: „Ma olen Jumala laps.“ Aga, kui sa seda ei wõi öelda, siis öhta ja ütle: „Oh, mis peab kül siis minust sel wiisil saama!“

119. Uskliku hinge troost.

Ap. Paulus ütleb: „Jumala rahwal on weel üks hingamise aeg ees. (Ebr. 4, 9.) Oh, eks see ole üks kal-

lis troost neile kes õiguse järel nälgas ja jänus on! Eks see ole üks kallis lootus neile, kes oma päewa koormast ja waewast ärawäsinud ja ärarõhnutud on! Eks see ole üks kindel alus, kelle peale üks usklik hing ennast wõib toetada, et „Sumala rahwal on weel üks hingamise aeg ees.“

Oled siis ka sina armas hing üks liige sest rahwast? Kas sa kannad ka seda pitseri märki oma otsa ees? Seda panti omas südamel ja seda püha Waimu tunnistust omas waimus? On sul see tunnistus südamel, oh siis ole rõõmus ja ära kardada! Et küll ehk oled wäsinud maailma waewast ja koormast, — mis see teeb? „Weel on Sumala rahwal üks hingamise aeg ees,“ ja seesinane hingamine on tõeste ka sinu päralt.

See on üks kallis anne ning tõutus. See on õige eluwee joomaaeg, mis inimest kinnitab, rõõmustab ja jahutab. Tulgu mis tahes, rikkus ehk waeusus, terwis ehk haigus, rõõm ehk kurbus, elu ehk surm, see tõutus trööstitab ikka, et Sumala rahwal on weel üks hingamise aeg ees.“

Nõnda lendab usklik waim igapäew ülespidi ja otsib mis ülewal on, aga patune liha kujuk maha mulla poole, kust ta on wõetud.

120. Kuida üks armastus teist wälja ajab.

Sina tahaksid heameelega Jeesust ja maailmat omas südamel pidada. Aga see ei lähe mitte korda. Eks sa ole lugenud mis Ap. Joannes ja Jakobus ütleswad: „Kui keegi maailma armastab selle sees ei ole mitte Jsa armastust.“ — Kes nüüd tahab maailma sõber olla, see jääb Sumala waenlaseks.“ (1 Joan. 2, 15. — Jak. 4, 4.) Rahte korraka armastada ei ole wõimalik. Armastad sa tõeste Jeesust, siis wihkad sa maailma; armastad sa maailma siis wihkad sa Jeesust.

Sest üks armastas ajab teist välja. — Seda on küll leida, et kaks ühe kattusse all elavad, aga kui naad rahus teine teisega tahtwad elada, siis peawad naad oma südamel ja meele poolt, ühemeelised olema. — Aga Jeesus ja maailm ei ole teine teisega mitte ühemeelised. Maailm on uhke ja suure meeleline, Jeesus alandlik ja tasane; maailm on ihnur ja ahne, Jeesus helde ja armuline; maailm on halastamata, Jeesus halastaja; maailm naerab, Jeesus nuttab. — Ühele võib ja aga oma südames aset walmistada, aga mitte kahele. Rahte wastast herrat teenida, ning mõlemate tahtmist täieste täita ei ole võimalik. Üürid sina oma südant maailmale, mina üürin seda Jeesusele. Jeesuse waesus on mul armisam, kui maailma rikkus; tema alandus mul kallim, kui maailma kõrgus. Kui maailm mitte mind ei armasta, kuidas peaksin siis mina võima maailma armastada? Maailm wihtab mind ja peab wiha waenu, minu ja Jeesuse wahel, kuidas wõin ma teda armastada? Jeesuse, ja ei mitte maailma pärast peab minu süda olema. —

121. Rikkas sõnadest, waene tegudest.

Maailmast võib küll õigusega öelda, et ta on rikkas sõnadest ja waene tegudest." Sõnadega on ta auupakulif aga südamega külm; sõnu on temal rohkestes suus, aga wähä tõtt sees: lehti on temal küllalt küllles, aga wäha wilja! — Sõnad ja teud peawad mõlemad tunnistust andma, mis sugune süda inimesel on; aga paraku on nemad mõlemad nii mitme juures ülekohтусed waletunnistajad! Siiski waletawad sõnad, südamel peale enam kui teud. Ses asjas peame küll oma silmi enam uskuma kui kõrwi. Silmade ees on kõik teud awalikud, aga kõrwade ees on naad warjul. — Mina usun kaekeelt palju enam kui keelekeelt. Mina pean selle mehest palju lugu, kes ei räägi ega luba ka midagi

teisele, kui ta teab, et ta oma lubamist ei jõua täita. Veel enam pean ma sellest lugu, kes selle järele teeb, mis ta räägib. Aga kõige enam on see mees mo meele järele, kes vähä ehk ühtegi ei räägi, aga seda enam wõtab teha ning täita, mis teised, kes küll palju räägiwad, aga ommeti mitte ei tee. Tahad sa inimest tundma õpida, siis pane tema sõnu tähele. Inimese sõnadest wõid tema südametunnet tundma õpida. Kuule mis Joannes ütleb: „Minu lapsukesed, ärge armastagem mitte sõnaga ega keelega, waid teuga ja tõega.“ (1 Joan, 3, 18.) — Sa ütled küll oma suuga: „ma armastan oma ligimest,“ aga kui sa oma tegudega seda wälja ei näita, siis on so kiitlemine tühi. Sõnad, ilma tegudeta ei aita ühtegi. Jumala loodus ei räägi üht sõnakest, aga waata kui ta sind teenib. Glaja loomad orjavad sind; päike walgustab sind; pilwed kastawad sooja wihmukesega maad, et ta sulle ülespidamist annab; ning jõed ja järwed toitwad sind kaladega. — Nõnda tee ka sina; anna oma ligemisele oma süda, suu ja käsi, waata siis teed sa mis õige ja ko us.

122. Inimene, — ja tõsine ristiinimene.

Inimene, — aga veel enam kui inimene, on tõsine ristiinimene. Inimest toome meie sündimisega seie maailma, aga ristiinimeseks saame meie ristmise läbi. „Sest mittu teid Kristuse sisse on ristitud, teie olete ka ennast Kristusega ehitanud.“ (Gal. 3, 27.) — Ükspäämis usk teeb inimest tõsiseks ristiinimeseks, kui ta ennast nõnda Kristuse teenitud õiguse kuue sisse mäsib, nagu ihu, mis ennast riide ehk kuuega on ehitanud. „Sest Kristus on meile Jumalast saanud õiguseks ja pühitsemiseks ja lunastamiseks.“ (1 Kor. 1, 30.) Glab ristiinimene elawas usus ja armastuses Kristuse sees, siis wõib tema ka Paulusega öelda: „Aga ma elan, ei mitte enam mina, waid

Kristus elab minu sees." (Gal. 2, 20.) Oled sa tõeste ennast Kristusega ehitanud ja tema Waimuga wõitnud, siis ei tohi sa mitte oma nõdruse üle kaebada. Kuida wõid sa nõder olla kui sa ennast Kristusega oled ehitanud? Ous Kristuse Waim siis tõeste nii nõder, et ta mitte ei jõua sinu liha himusid ja tegusid talitseda? Kes oli Paulus? Eks ta olnud ka inimene kui sina? Eks temal olnud ka niisamuti liha ja veri külles, kui sinul? Eks temal olnud sellefinatse kurja maailmaga niisamuti wõitlemist kui sinul? Eks kurat kiusanud teda ka niisamuti taga kui sind? Kas siis Kristuse wägi peaks sinust kaugemal olema, kui Ap. Paulusest, kes ütles: „Mina ärendan kõik Kristuse läbi, kes mind wägewaks teeb." (Wilip. 4, 13.) On Kristus ennast sinuga usu läbi ühendanud, siis jõuad sa kõik tema wäe ja abi läbi. Seft usu wägi näitab ennast peagi tegude läbi wälja. Pea siis oma südant, kui tõsine ristitiimene oma wara külles, ja ära jaga seda mitte kahets, poolt loomale ja poolt Loojale. Küll sa siis ärendad kõik tema abi läbi, kes ka sind so wõitlemises wägewaks teeb.

123. Rahjulikust ja kasulikust ahnusest.

Sagedaste on seda sõna kuulda: „Mida wanem, seda ahnem." Küll on imelik. Mida wanemaks inimene oma loomuliku olemise poolt saab seda vähemaks jääb tema rammu kõigis asjus. Kõik mu asi wananeb temaga ühes, aga ahnus õitseb ikka noore ea wiisil. Kõik muud hinud vähänewad tema wanadusega, aga ahnuse hinu et, ikka rikkamaks tahaks saada, kaswab ja saab ikka wägewamaks nii mitme inimese juures. Mina panen imeks, et ahnuse hinul weel lusti ja tahtmist on, ühes wanas hoones elada, mis on sisselangemas, — ja weel enam panen ma seda imeks, et ta oma wara usaldab fähärduse wanas äralagunemud hoones hoida ja seda raskest loormat oma selgas kanda? Aga tema ütleb: Mäest alla

on kerge kanda; sest minu elupäewad lähwad ikka mäest allapidi. — Oh sa waene hing, kuidas on kurat sind pime-
daks teinud, et sa sugugi neid kõidikuid ei nää, mis ta
sind on kiini sidunud hukkamise tarwis! Sina tahad risti-
inimene olla, ja ütled, et mäest alla minnes on kerge
kanda. Tahad sa siis alla pörgu poole minna? Sinu elu-
tee ei pea mitte allapoole, waid ülessepoole minema; sest
„meie elu on taewas,“ ütleb Ap. Paulus. Ütle om-
meti, kuidas tahad sina oma raske raha kottiga mäest üles
taewa poole minna? Ütle, kelle järele tahad sa nüüd käia,
kas oma ahnuse himu, wõi Kristuse järele. Ahnus weab
sind mäest alla pörgu poole. Kristus, mäest üles taewa
poole. Mõttele oh hing, et ta mäest allapidi raske raha-
kottiga, wäga kardetaw on käia. Kui pea mõib jalg surma
kiwi wastu komistada, et mahakutud ja allalanged pörgu
jügamuse sisse kõige oma korjatud koormaga! Ütle, mis
sa tahad siis peale hakkata? Mis sa teed siis seal oma
ahnitsetud mammuuga? See on sull seal siis pörgu pii-
naks; sest mis raske on, waid ikka alla põhja. Seepärast
üttele Issand wäga öiete, et üks rikkas waewalt taewa-
riiki saab. — Oh sa waene ahne, raha ja wara on sull
küll, aga sa olled siiski kõige waesemast waesem. Ütle,
miks sa waewad ennast selle raske koormaga, mis sind
peagi wõib pörgusse wajutada? Oh heida seda aegsaste
oma wana nõbra õlade pealt maha ja mõtle oma wiimse
teekonna peale, mis sull iga filmapilgul wõib juhtuda. —
Waata, nõnda on ahne inimene otsegu iseenese piinaja ja
waewaja, temal ei ole armu ega halastust oma ihu ega
hinge peale; ta ei raatsi oma ihulegi õiget tarwitust anda,
ei ennast õigel wiisil toita ega katta. Ahnus on kõige kurja
asjade juur; ta on kui mäda paise tema südamel külles,
mis otsegu krebs tema südames ikka jügamamale sööb. —
Ahne inimene ei sa ialgi täis; kui ta kõik maailma raha
ja wara oma kätte saaks, ei oleks ta siiski rahul, waid
ahnitseks ikka weel juure. — Aga ahnuse jures on weel

palju muid teisi pattuid, nii kui: kade wiha, oma kasu püüdmise, rõõm ülekohust, waen, kadetus, riid, wiha stellemised ja weel muud nendesarnatsed. — Südamelaledusega peab küll õiete niisuguste waeste peale vaatama, kes nõnda oma mammuna külles oma südamega rippuvad, ja sest mitte aru ei sa, kuidas seesama mammun neid niimitmesuguse kiisatuse ja kõie sisse wiib. — Aga, tahad sa ahne olla, siis ole ahne taewa wara järele, selle wara järele mis igaweste jääb. Seepärast, palu Salomoniga: „Waesust ja rikkust ärra anna mulle mitte;“ ja Ap. Paulus ütleb: „Sest meie ep ole ühtegi ilmale toonud, awalik on, et meie midagi ei wõi maailmast ärawiia. Aga kui meil peatoidust ja ihufattet on, siis peame sega rahul ollema.“ Seepärast, aeg on, et oma ahnuse koormat seljast maha paned, ja oma hana peale mõtlema hakkad.

124. Walitse enesele kolmest üht.

Kes on need kolm, kes inimest oma teenistusesse kutsumad? Need on: liha, maailm ja Jeesus. Liha ütleb: Rääi minu järel, ja te seda mis sa iial hinuistad. Sina mõtled: Ega ma seda head teenistust woi ärapõlata, see on ju just wäga minu meelejärele, seda kõik teha, mis mo liha aga iial hinuistab. Glab onnemeti keif maailm oma liha rõõmus, lihahinnus, filmahinnus ja elufõrkuses, kuidas siis mina seda peaksin ärapõlgama? — Ära usu oma liha meelitamist ja petmist.“ Liha on pime; kuidas wõib pime, pimedale teed juhatada? Raske ja ennast oma liha-hinnust wedada, siis langete wiimaks mõlemad auku. „Kui teie liha järele elate,“ ütleb püha kiri, „siis peate teie surema.“

Maailm ütleb: Rääi minu järel, ja tee nõnda kui mina teen. Maitse minu andi, minu lusti ja rõõmu; ükskord sa eladki siin ilmas, siis maitse ka täieste kõik seda, mis

ma sulle pakkun. Söö ja joo, ela rõõmsaste ja suureste, piia rikkust ja auu, kurjust ja kavalust, waata siis on so elu lõbus, siis oled sa mees, minu meele järele. — Armas hing, kuuled sa maailma heält ja tahad tema sarnaseks saada, siis jääd sa Sumala waenlaseks. Maailma armastus, lust ja rõõm saadab sulle kurvastust; ajalik rikkus, igawest waesust, ajalik auu, igawest häbi; kurjus ja kavalus, igawest piina. — Mõttele aga rikka mehe peale, mis palka andis kurat temale pörgus? — Jeesus ütleb: „Kes minu jünger tahab olla, see käigu minu järel. — Kõik siis Jeesuse järele, tema tee on küll kitsas, aga ta wiib sind elu sisse. Ajaliku waesuse läbi, wiib ta sind igawese rikkuse sisse; ajaliku häbi läbi, igawese auu sisse, ajalikust hädast, igawese rõõmu sisse; ajalikust surmast igawese elu rõõmu sisse. Kõik siis tema järele, elus, rists, kannatamises ning ka surmas. Jeesus olgu sinu tee, sinu troost sinu tõde, rõõm ja elu nüüd ja igaweste.

125. Küll see rohuke aitab.

Ma tean, kui sa seda pealekirja said lugenud, mõtlesid sa warsti iseeneses küsides: Mis rohuke peaks küll see olema, ja mis sugust haigust peaks ta siis parrandama? Tahad sa niihästi rohu kui ka haiguse nimesid teada saada, siis tahan sulle neid nimetada. Rohu nimi on palwe. Seesama rohuke on se ainus, mis so ihu ja hinge haigust wõib parandada, kui usuõliga segatud on. Küsi Hiskia käest, mis pean ma tegema, kui ma ihu ja hinge häda haiguses olen? Küll ta kostab sulle: Palu Sumalat. — Küsi Joonase käest, mis pean ma tegema, kui mo hing suures ahastuses ja kitsikuses on? Ta saab sulle kostma: Palu. — Küsi Daweti käest, mis pean ma tegema kui ma kurb olen, kuidas wõin ma oma kurba südant jahutada? Küll ta kostab sulle omas 42. Paulus: „Mo Sumal! mo hing wajutab ennast alla mo sees, seepärast mõt-

len ma sinu peale. Päewal wõttab ta oma hel-
 dusele käsu anda, ja õõsel on tema laul mo juu-
 res ja mo palwe tõuseb mo elawa Jumala poole. Kõik
 Wana- ja Uueseaduse pühad mehed ja märtrid anna-
 wad meile seda nõuu, wiletsuse päiwil palwe rohtu
 pruukida. — Aga, eks Jumal tea ja nää ifegi meie häda
 ja waewa, miks pärast peame teda paluma? Kuida ei peaks
 tema seda mitte teadma? Tema, kes udu tilgad ja liitwa
 sõmerad meres ja kõik päewad ja tunnid aastas äraloeb,
 kuidas ei peaks tema mitte sinu pisarad wõima äralugeda?
 Tema teab kõik sinu häda ja waewa, niisamuti kui ta Iis-
 raeli häda Egiptuse maal nägi, — siiski tahab ta, et meie
 oma häda temale peame kaebama ja palwes temaga kõne-
 lema. Palwe läbi saab meie lootus tema peale finni-
 tud, armastus tema wastu süüdetud, süda kergitud, ja
 waew kui raske koorm südamel pealt äraweeretatud, ning
 ka palwe Waim ikka enam meie sees palwe läbgi finnitud.
 Mitte Jumala pärast ei palu meie, et Jumal teada saaks,
 mis meil tarwis on, waid meie palume iseenele pärast, sest
 et palwe ka igakord meie ärataja püha Waimu abi läbi
 on. Meie süda saab palwe läbi igakord rõõmustud ja
 osasaamises Jumalaga armastuses finnitatud. — Igakord
 kui meie palwe läbi omad pattu haawad tema ees lahti
 teeme, paneb tema oma parandawat abi plaastrit nende
 peale. — Aga sina ütled: Kellel on paraku see jõuud
 nõnda Jumala meelepärast paluda, et Jumal tema palwet
 kuulda wõttab? See on tõsi, seda jõuudu ei ole inimesel,
 aga Jumal tahab seda jõuudu meile anda, kui meie wäsi-
 mata wiisil seda jõuudu ja palwe Waimu tema käest pa-
 lume. — Aga sa ütled: Ma tahaksin küll paluda, aga ma
 ei saa paluda. Kui sa heameelega tahaksid ja oma suure
 pattu häda ja hirmu pärast ei usalda ega tohi paluda, siis
 on sinu tahtmine juba Jumala ees palwe. — Kui sa ei
 ei wõi paluda, siis wõid sa ommeti õhkada; kui sa ei wõi
 õhkada, siis wõid sa ommeti Jumala peale mõelda; ja kui

Ja ei wõi Jumala peäle mõeldagi, siis usu et Jumal om-
 meti sinu peale mõtleb, ning haleduse ja halastusega sinu
 häda ja valu peale waatab, kui sa oma palwet ja õhka-
 mist Kristuse kätse, tõutuse ja tema teenitud õiguse peale
 toetad. Aga kui so palwe juures süda nii raskesti nut-
 tab, et sinu enam rääkida ei saa, siis usu seda, et so pisa-
 rad kõige wägewamine paluwad. — Inimene, kes enam
 koguni ei tahagi paluda, on waimu poolest niisamuti sur-
 nud, kui üks surnud ihu, kelle seest elu ja hinge õhk on
 wäljaläinud. — Jä siis kindlaste palwesse; Oh kui õnnis
 elu on palwe elu; oh kui kallid ja wägewad on need pisa-
 rad, mis kuumast südamest palwe tunnil silmist Jumala
 ette wälja woolawad.

126. Lihatahtmise suretamisest.

Mis tahab wana **lihameel** meie sees? Lihameel
 et taha ennast mitte lasta suretata; ta ei taha oma taht-
 mist üheski asjus lasta murda, waid kõik seda teha mis
 ta tahab. Ta ei taha walwada ega paluda, waid
 ütleb, et temal sellest arwis mitte aega ei ole, ja et ta oma
 mõtteid, mis maailma asjaga wäga segatud on, — mitte
 ei jõuia talitsetes koos hoida. — Ta ei taha püha kirja
 ega waimulikuid raamatuid lugeda; need olla wäga
 waimulikud, ühepoolsed ja igawad lugeda, mille järele om-
 meti ükski inimene ei saa elada, waid loeb ennemine muud
 ilmlikuid kirjasiid ja raamatuid, mis tema liha meelt weel
 enam wõtwad jahutada ja kinnitada. — Ta ei taha ka
 kirikus käia; aeg jääda temal seal igawaks, sest tema
 teada seda ise kõik paremine, mis seal kuulutakse. Ta ei
 taha ka oma wihamehele tema süüd ja wõlga andeks
 anda; mo aru ei luba seda mitte, ta peab elu aeg otsa
 seda mäletama, et ta mo armusse on puutunud, ütleb ta.
 — Ta ei taha ka wäestele midagi head teha, sest see
 tühendada tema raha kotti n. j. e. — Nii raske on see

lihatahtmise suretamine. Aga, on lihatahtmine Sumala abiga ärawõidetud ja murtud, siis võib ta Paulusega võlida: „Mina ärendan kõik Kristuse läbi, kes mind wägewaks teeb.“ — On see wana endine tahtmine inimese sees suretatud, siis on temal uus meel ja uus tahtmine, mis seda siis kõik tahab, mis ta enne mitte ei tahtnud. Ta tahab siis paluda, pühakirja lugeda, kirikus käia ja andeks anda. — Ta on siis kõige hea tööle walmis, ja kannatab ennemine ihu poolt häda ja waewa, kui et ta oma himusid ja ihaldamisi wõtaks täita.“ Tema on pattule ja maailmale ärasurnud, ja õigusele hakanud elama. Ta võib siis ka Paulusega võlida: „Mina elan, ei mitte mina, waid Kristus elab minu sees.“ — Küsi siis enese käest: Kuida on lugu minu jures?

127. Ära kadunud wara, ära kadunud kallis aeg, ära kadunud õnnistus.

Sina kaebab: mo raha ja wara on kadunud. Waras wiis, ehk tuluke wõttis ja tegi mind paljaks! Miks sa selle kahju ülle nii wäga kohkud? Raha ja wara on kadu. — Paras kuld, on ju muld. Raha ja wara ei olnud ju mitte sinu päris oma, waid see oli aga sinule laenatud. Mis siin on korjatud, peab seie maha jääma; kaasa ei woi sa siit ilmast ühtegi wõtta. — Aga ütle: Eks sa ole weel midagi muud paremat ja kallimat asja ära kaotanud? Ma ütlen sulle, mis weel kallim on kui raha ja wara. See on sinu kallis kuldne aeg. Waata, et sa seda oled ära kaotanud ja ära raiskanud, — see tehku sull häda ja pangu sind enam kohkuma. Mis võib enam kallim olla kui aeg? Kui sa wõiksid rikka mehe käest küsida, kes pörgus oma keelt püüdis jahutada, mis tema ühe päewa ehk tunni eest annaks, kui ta sealt walu paigast peaks. Tõesti, ta annaks kõik oma maapealne wara, ilu ja

auu, ta aunaiks kõik maailm, kui see tema pärast oleks, kui ta aga ühe silmapilgu aega saaks ennast pöördä. Waata, nii kalliks on meie aeg, ja sina ei pea sellest midagi lugu! — Aga mis siis weel wõib ära kaduda? Oh paraku! Oma hinge õnnistust wõid ja ära kaudada! — On hinge õnnistus ära kadunud, siis on kõik ära kadunud! Kõs see peaks sind kõige enam kohluma panema? Mis wõib küll inimene oma hinge eest anda? „Sest mis kasu on inimesel sest, kui tema kõik maailma kasuks saaks, aga oma hingeale kahju teeks; ehk mis lunastamise hinda wõib inimene anda oma hinge eest? (Matt. 16, 26.) — Ära siis kohku oma ära kadunud **raha ja wara** pärast, sest see jääb sinust muidugi seie maailma maha, waid kohku oma ära kadunud **kalli aja** pärast; aga kõige enam kohku oma ära kadunud hinge õnnistuse pärast, kui seda oled ära kaudanud!

128. Igatsus taewa järele.

Jesand Jeesus, wõta mind warsti oma juureks taewasse! Maailm on minust, ja mina olen maailmast äratüdinemud. Maailm on kibe, taewas magus; maailm on mulle waewaks, taewas rõemuks; maailm muil wangi kofaks, taewas muil isakofaks; maailm muil Baabel, aga taewas mo Jeruusaleml. — Oh Jeesus wõtta mind taewasse! Sa oled ju minu hea karjane, ja mina olen sinu lambuke. Mina olen sinu pruut, ja sina oled minu peigmees. Sina oled mo kõige armsam sõber, mo kõige kallim wara ja mo kõige ülem rõem. Üksnes sinu juures igatsen ma olla, oh wõtta mind warsti enese juure taewasse! Oh Jeesus, mo süda õhtab, mo silm nuttab, mo suu palub, mo kõrw kumleb, mo käsi peab kinni, — kellest? — ükspäinis **taewast**. — Taewa järele õhtab, nuttab ja igatsseb mo süda. — Taewa magudusest, taewa rõemust, ilust ja auust woo- lab mo suu ja süda üle, — oh Jeesus, mo magus Jee-

sus, tule ja rutta, tule nopeste, tule wistist ja wõtta mind wastu oma juure taewariiki. — Maailma tööst, waewast, murest, tülist, hädast ja ristist olen ma juba wäsinud, ma ainus igatsamine on hingamise järele, oh wõtta mind armas Jeesus wastu, ja wii mind oma juure, igawese hingamise paika! — Maailm unustab mind peagi, aga taewas mõtled mo peale; maailm jättab mind maha, aga taewas wõttab mind wastu; maailm waewab ja koormab mind, aga taewas finnitab ja jahutab mind; maailm ahwardab, aga taewas aitab ja hoiab mind. — Oh Jeesus, ma olen wäsinud omast pitkast teekonnast, ma olen tiidinenud maailma kibedast toidust, oh wõta mind wastu Issand Jeesus!

„Sest himustab mo süda, — Et pea taewa saaks, — Et lõppets kõik mo häda — Sa kurbduis rõemuks lääks. — Maailm on pattus huffas, — Ei taha paranda; — On sell' kes taewa rõemus, — Võib rahul hingada!

129. On otsaford hea, siis on kõik hea.

Palju on kes waimus peale hakkawad, aga lihas lõpetawad. Hakkad sa waimus peale, on hea; lõpetad sa waimus, on weel parem. Hakkad sa kurjusega peale, siis on sinu lugu küll wilets, aga lõpetad sa oma elu otja kurjusega, siis on sinu elu ots weel palju wiletsam. Kui ma neist kahest peaksin üht walitsema, siis hakkaksin ma ommeti ennemine Paulusega kurjuse wiisil, ja lõpetaksin oma elu otja temaga wagal wiisil, kui et ma Suudasega heaste peale hakkas ja kurjaste lõpetas. Hea on kui lõppe- ehk otsafordiga Jumala abiga seda kõik jälle heaks saab tehtud, mis algul on pahaste tehtud. „On otsaford hea, siis on kõik hea;“ sest otsaford toob krooni. Seepärast ütleb Issand: „Ole ustaw surmani, siis tahan ma sulle elu krooni anda.“ (Slm. 2, 10.) Oled sa korra waimus peale hakkanud, siis walwa ja palu

ja waata enese ette, et sa ei lange, ja wiimaks lihas ei lõpeta. Oma kurja südant pead sa hoolega tähele panema, kui sa lihas ei taha lõpetada. — Oleks Juudas kohe alguses oma kurja südant paremine tähele pannud, hoolega walwanud ja palunud, ja oma ahnuse himu wastu wõidelnud, tõest, ei tema lugu oleks mitte niikaugele läinud, ei tema langemine mitte nii raske olnud. Seepärast, ära jää julgeteks oma rammu peale toetates; kui arwad ennast seiswat, siis katku et sa ei lange. — Hakkas Juudas waimus ja lõpetas lihas, kes ommeti Issanda Apostel oli, — mis siis sina enesest arwad? Ranges tema nii sügawaste, wõid ka sina niisamuti langeda. Kui sa ka kõik oma eluaeg Issandat oled truuste teeninud, ja oma wiimisel elu aastal teda mahajätad ja ärasalgad, siis oled sa nende arus, „kes iseeneestele kahjuks Jumala Boiaristi lõõwad ja naeruks panewad.“

130. Kui eksitajad ja siiski tõsised.

Kes on need? Eks ole Jeesus ise, ning ka tema Apostlid, rahwa silmis, rahwa eksitajad? Eks ole weel täna päewani kõik truud ja ustawad Jeesuse sullased ja teenrid, maailma silmis, rahwa eksitajad? — Kes olid: Atanaasius, Huse, Butterus, Arndt ja weel palju teisi nende sarnaste waimuga mehed? Eks need olnud kõik „kui eksitajad ja siiski tõsised?“ Oled ehk sinna ka armas hing, nende arus, oh kui õnnis oled sa siis! Pühade rist maapeal, on pühade kroon taewas. Nõemusta oh hing ennast selle üle, kui sa ka maailma kirjas eksitajate arus oled. Ära küsi mis inimesed sinust arwawad, waid küsi, mis Jumal sinust arwab. On Jumala tõe Waim sinu sees, siis käid sa tõe sees, ja tunnistad tõtt igatihele, ja et sa tõtt tunnistad, oled sa maailma ja wari-seeride meeleliste meelest üks rahwa eksitaja, meelte segaja ja rahurikkaja. Ära pane seda imeks; maailma wiis on

ikka walgust pimeduseks, ja tõtt waleks pöördä. Seda teeb tema omas pimeduses, et ta seda jumaliku walguft ja tõtt ei tunne. Kuida wõib üks pine karwade wahet tunda, eks ta nimeta musta, walget, ehk walget karwa mustaks? — Kes Jeesust, ja tema ihuliikmeid wihtab, teutab, laimab ning tagasiwab, see ei tunne Jumala tõtt, ei Jumala Waimu walguft waid teenib kui truul sulane oma pimeduse riigi wüürsti, kes tema uskmata meelt on pimedaks teinud. Ära panne seda imeks; Issand ise palus nende eest: „Issa, anna neile andeks, sest nemad ei tea mitte, mis nemad teewad.“ Meie peame, nii kui Ap. Paulus maenitseb, endid kõigis asjus näitama „kui Jumala teenrid, suurel kannatuses, wiletsuses, hädas ning ahastuses, 2c. . . auu ja häbi läbi, kurja kõne ja hea kõne läbi; kui eksitajad ja süüski tõsised; kui tundmata, ja onnemeti kui tutwad; . . . kui kurwastud, aga ikka rõõmsad; . . . kui waesed, kellel midagi ei ole, ja kelle kää onnemeti kõit on j. n. e.“ — Ära siis anna üheski asjas pahandust, et so hinge seisus ei saaks maailmas äratentatud ja ära-naerdud.

131. Kuida ristirahwas oma Jumalateenistusega ka üksiti wõerast jumalat teenib.

Kelle süda ei peaks küll mitte walutama, selle peale waadates, kuida salalikud Jumalateenistuse nime all, ka üksiti wõerast jumalat teeniwad! Aga mill wiisil küsid ja? Otse awalikult sell wiisil, kui nemad selle peale loodawad, et nemad on ristitud, et nemad Jumala sõnal, pihtil ja armu laual, seaduse, kumbe ja wiisi pärast käiwad, aga seda wäge mis nende armuandide sees, seeläbi ära salga-wad, et naad mitte nudes elus ei ela, ega oma wana Adamit igapäewase kahetsemise ja pattust pöörmise läbi ei raatfi ära suretada. Nemad ei kuusa ega piüüjagi Jumala sõna järele oma elu parandada, waid elawad oma

lihahimude järel, kõigesuguste pattude sees! Kuida sünnib
 niisid siin Kristus ja Peelial kofku? Eks see ole selge
 wõerajumala teenistus? Jumal on üks Waim, ja tahab,
 et meie teda Waimus ja tões peame teenima. Aga kui
 inimene mitte oma õnnistust usu läbi Kristuse seest ei otsi,
 waid seda oma wäljastpidise teenistuse läbi, arwab wõtma
 teenida, — eks ta pane siis oma lootust puu, lubja ja
 kiwide peale, ja teenib niisamuti kui uskmata pagan oma
 ebajumalat. Mikspärast põlgab Jumal seda ohwrit, mis
 ilma raswata on? Mis see tähendab? Eks see tähenda
 meie Jumalateenistuse peale, kui teda aga ilma usuta, oma
 tegudega wõtame teenida. Mis peab Jumal niisugusest
 rahwast ja jumala teenistusest ütlema? Tõesti, ei muud kui:
 „Seesinane rahwas tuleb minu ligi oma suuga, aga oma
 südamega on nemad kaugel minust ära!“ — Kes aga oma
 kehaga Jumala ligi astub, ja oma tegudega teda enesest
 äralükkab ja oma eluga teda tentab, see ei teeni mitte ela-
 wat, waid surnud wõerast jumalat! Katsu ennast läbi, ehk
 teenid ka sina selkombel elawa Jumala asemel wõerast
 jumalat?

132. Mida wanem seda külmem.

Kui Taawet 70 aastat wana oli, ei kannatanud tema
 ihu enam külma. Kui küünlal mitte raswa, — lambis
 mitte enam õli ja tulel mitte puid ja süsi ei ole, kustub
 ta ära. Wanadus on nagu inimese elu talwe. Nõnda
 kui talwine külm wihma ja udu tilgab pilwetes walget
 lumeks muudab, nõnda ka inimese elu talw wanaduses,
 tema juuksed, walget ja halliks muudab. Nõnda kui ini-
 mene nooruses kasvab ning kosub oma ranum poolest,
 nõndasamuti kahaneb temma ranum wana ea sees. Wa-
 naduse päiwi nimetab Roguja pahaks päiwiks, nii kui ta
 ütleb: „Mõtle oma Sooja peale oma noore mehe
 põlwes, enne kui weel ep ole tulnud need kurjad

päewad, ja need aastad, kus sa ütled: „Need ei ole mitte minu meelepärast.“ — Seepärast armas hing, ära liiska oma pattust pöörmise aega mitte wanaea aastade sisse. Siis on kõit külm, tuim ja waewaline asi. Silm ei nää, kõrw ei kuule, keha on tõbine, ihu jõuud on otsas, ja südamega on niisamasugune lugu, et peame kaebama: „Mida wanem, seda külmem; mida wanem, seda nõdrem.“ Küll on sellepoolest väga waene lugu inimese juures! Ta ei peaks oma seestpidise inimese kaswamise poolest, oma wanaea sees mitte nõdremaks, waid kangemaks saama. Sest nõnda kui inimene pitka tee käimisest sooja oma ihule saab, nõnda peaks ta ka oma seestpidise inimese polest soemaks saama. Tema ei peaks Jumala armu tundmises Jeesuse Kristuse sees, mitte ka hanema, waid kaswama ja kosuma, senni kui mete täieks meheks saame Kristuse täie eä mõedu mööda (Ewef. 4, 13.). — Armas hing, mis sa weel mitte ei ole, selleks püüa Jumala armu läbi saada. Sinu tahtmine ja püüdmine on Jumalal niisama armas kui tegemine. — Balu, et Jumal niihästi tahtmist kui tegemist so sees korda saadaks.

133. Kõige parem nõuuandja.

Kes need on? Ei mitte sina ise. Sest sina ise oled enese kõige kurjem nõuuandja. — Ei ka mitte maailm. Kes maailmat enesele nõuuandjaks wõttab, see on selle sarnane, kes üht pimedat enesele talutajaks otsib. Argo petto sind maailm oma nõuuga; „ärge saage mitte nende seltsimeheks. (Ewef. 5, 7.)“ On sull nõuuandjat tarwis, siis palu Jumalat enesele nõuuandjaks. Jumala nõuu on hea nõuu. Waata kuidas Alasaw Jumala käest nõuu küsis, kui ta ütles „Oma nõuuga juhataa sa mind, ja wõttad mind wiimaks auuga wastu. (Paul 73, 24.)“ Sinu oma, ning ka maailma nõuu saadab sind häbi sisse, aga Jumala nõuu

saadab sind auu sisse. — Aga kust saan ning leian ma Jumala nõuu? Jumala sõna ja palve läbi annab Jumal sulle oma nõuu teada. Oh kui kallist nõuu annab Jumala sõna kõige seisustele, kui inimesed aga seda nõuu wastuwõtaksid! Sest püha kiri on Jummal suu. Ja on ta Jumala suu, siis ei wõi tema suust, püha kirja läbi muud tulla, kui õnnistust ja kõige ülemat tarkust. Ära wotta ilma Jumala nõuuta midagi ette. Mis Jumala nõuuga ei saa ette wõetud, lähäb murja. Ära usu enese nõuu, ega ka maailma nõuu, need mõlemad saatwad sind eeskutse ja häbi sisse. Aga Jumala tark ja püha nõuu saadab sind auu sisse. Usu seda armas hing, kui sa seda usud, ja uskus palwe läbi tema käest, ja tema sõna järel, kõigis asjus tema käest nõuu küsid, ja selle järele teed, küll nääd, et so ettewõtmised kõigis asjus sinu kasuks ja õnnistuseks hästi korda lähwad.

„Kõik teeb hästi Jumal, — Hea nõuu küll temal, — Meie kõigiga. — Kalkiti kui mõtled, — Häda sees kui wõitled, — Jumal abimees, — Annab küll, head nõuu siis sull, — Kui siin teda uskus palud, — Tema peale loodad.

134. Karistamine ei ole igaford mitte suretamine.

Kui hinge waenlane ennast juba usaldab inimese ligidale asutada, nõnda et ta temale ju liiga püüjab teha, siis astub Jumal wahele ja ütleb: tagane saatan; karistada wõid sa küll minu last, aga mitte äratapa; arstiks wõid sa temale küll olla, aga mitte mõrtsukaks. Nõnda on ka maailm mõrtsuka waimuga täidetud. Kui hirmsa wiha waimuga on mõni inimene täidetud; ta neelaks teise inimese elawalt ära, kui wõimalik oleks; ta laseks tuld ja törwa taewast tema peale sadada ja kautaks teda maa pealt ära. Nii hirmus kui niisugune inimene oma põrgu wiha on, nii wägew on Jumal üht hädalist ja uskliku

aitama. Ära kardada, sa waene waenlasest ärarõhitud ja kiusatud hingeke, ole julge, sest see kes taewas elab, see on wäg ewam kui so waenlased, see saab sind aitama ja nende kurjad nõuud tühjaks tegema. Sumal on ustaw, kes meid kõigest ristist ja hädaist wõib ärapeasta, kui meie aga oma kindlat lootust tema abi peale paneme. Bangu waenlane meile küll omad wõrgud wälja, lastu ta meile küll omad tulised nooled, rajugu ta meid küll oma terawa mõdegaga ja kaewagu meile sügawad aukud, — see kõik ei tee meile ühtegi kahju. Sumal lasseb teda ennast oma wõrku minna; ta lasseb tema tulised kuulid tema enese peale tagasi tulla; ta saab teda ennast tema kirwega rajuma. Nõnda langewad nii mitmed ise auku, kes teistele auku kaewawad. — Warau ajas Jisraeli rahwast taga ja taitis neid ärauputada, aga pidi ise punase meresse ärakupuma. Küll Sumal teab, kuidas ta oma lapsi waenlase küüsidest ärapeastab. Ole sina aga tema ustaw laps ja looda tema peale, küll tema on sulle siis isaks ja kui tema sinu taewane Jssä on, kuidas ei peaks tema sulle appi tulema, kui ta sind näeb hundi suus olewad? Oled sina tema karja talleke, küll tema heidab siis ka armu sinu peale.

135. Glu ja surma wahel on üks ainuke samm.

Nii tõeste kui meie sündinud oleme, nii tõeste saame ka omal ajal surema. Nõnda kui meie elul üks hakkatus on olnud, nõnda on temal ka ots. Kohe hakkatuses kui elama hakkame, kohe hakkame surema ja sureme nii kaua kui elame. Nõnda kui täis waat mitte kohe tühjaks ei saa, waid wähähaawal alt lastes ja tilkudes, nõnda tilgub ka meie elupäewadest igapäewaga ifka wähamaks, jenni kaua kui enam ühtegi järele ei jää. Surm on meil küll kõigil selgeste teada, aga surma tundi ei tea keegi. Sina ehk loodad ka wanaks saada, aga pane tähele mis ma sulle ütlen: „Ei jätsa mitte kõikide ölad wanadust, ehk

wanamehe nime, ei ka halli juutste auutrooni oma Pea peal kanda. Surm ei kuuluta kellegile oma tulemist ette. Dotmata wiisil tuleb ta sagedaste oma wikatiga ja niidab inimesi kui rohtu maha. Et küll mõnigi mees julge oma elu peale on ja ütleb: „Ole rõõmus oh hing, söö ja joo ja maitse maailma rõõmu; ükskord sa elad, siis ela heaste ja sure õndsaste.“ Aga paraku, äkkiste, weel enne kui ta arwab ning mõtleb, tuleb surm ja laulab temale teist laulu, üteldes: „Oled sa walmis, ehk mitte, sest täna öösse pärin ma sinu käest so hinge!“ — Seepärast armas hing, ära lüka oma elutunni kella mitte kaugele ette. Küll mittu meest tõusewad hommiku terve ihuga üles ja õhtu on naad külmad pitta õlgede peal. Ära mõtle mitte: Homme tahan ma pöördä ja meelt parandada. Kuule mis Taawet, Zoonatani wastu ütles: „Nii tõeste kui Jehowa elab, ja so hing elab, et äga üks samm maad on minu ja surma wahel.“ (1. Sam. 20, 3.) Oled sa kus sa oled, käid sa kus sa käid, olgu see kuiwa ma ehk wee peal, kõnnid sa jala, ehk sõidad sa hobusega, igal pool ähwardab sind surm. Seepärast, ära tee nalja surmaga.

136. Hommiku tunnil on kuld suus.

Uhelt poolt on see küll üks tõsine ja kuldne sõna, äga teise poolt mitte täieste. Kui taewast iga hommiku rohkeste kulda maha sajab, oh kuidä oletjid siis inimesed waratselt seda korjamas. Siiski on see kiidu wäärt, kes wara ülestõuseb, küll see siis ka leiab kulda õigel ajal. Kes truuste tööd teeb ja Jumalat palub ja mitte kuradi peapadja peal ei aele, küll see leiab ka kulla sooned maa seest üles. — Aga, kui ma teisepoolt küsin: Mis aitab kui sull palju kulda on? Mäa annab, Mäa wõtab; siin saadud, seie jäätud. Ütle ennemine. Hommiku tunnil on Jumal suus. On sull Jumal, siis on sull küllalt kulda.

Jumal on see õige kullategia, tema õnnistus teeb meid rikkaks. Jumal on mul tühat korda enam, kui kõik maailma kuld ja vara. Kui kuld kaub, Jumal jääb. Kuld on üks surmud Jumal, ta ei või mind üheski hädas, ei üheski rists ega haiguses aidata ega trööstida. Aga, on mul Jumal, — tõusku siis ehk wiletsuse laened mo hingest saadik, mul pole siis ei troostist ega jahutamisest puudu. Mina ütlen ennemine: Hommik tuunil on Jumal suus. Hommik tuunil mõtleb Jumal minu peale ja lasseb iga hommiku oma uut armu mo üle tõusta. Hommik tuunil mõtlen mina palwes Jumala peale ja annan temale oma hommikust ohwrit. Ma tännan teda õõ kaitsemise eest, ja palun teda, et ta mind sell uuel päewal õõige pattu, kurja ning kahju eest wõttaks hoida, mo töõd wõttaks õnnistada, ning ka kõik risti aitaks kanda. Kui mul siis ka kulda ei ole, mul on siis ommeti Jumal, ja on mul Jumal, siis ei puudu mul ühtegi. Siis wõin ka mina Taawetiga võõlda: „Kes on mul taewas armsam kui sina? Kui ma sinu juures olen, ei hirmusta ma ühtegi siin maa peal. Kui mo liha äralõpeb ja mo süda ka, siis oled sa Jumal mo südame kalju ja mo osa igaweste.“ (Paul 73, 25. 26.)

137. Hingamisest Jumala sees.

„Mõõga õõndsad on need, kes sinu kajas elawad, ... nemad saawad kiil so kaja rohkest andist, ja sa joodad neid oma magusa armu jõõga.“ — Kus on see koda? Armas hing, kut Jumal sinu sees elab, ja sinu Jumala sees elad, siis on sull taewas südames, ja sinu süda on siis see koda. — Maailmas on sull häda, siin ei ole sul päris aset ega paika, siin oled sa kui üks erutatud linnuke, mis pesast on wäljaaetud ja nüüd hirmu ja kartusega enesele uut pesa aset pead otsima. Aga kust leian ma

seba? Ei mujalt kui oma Jeesuse seest, — Tema kojas on hea elada. Tema sees on mull rahu; tema sees elan ma kui lind omas pesas. Tema ootab ja kutsub meid just enese juure ütteldes! „Tulge minu juure kõik, kes waewatud ja koormatud olete, ja mina tahan teile hingamist saata.“ (Matt. 11, 28.) — Ära siis karda, waid poe kui linnuke kalju pragudest Jeesuse haawade sisse. Kui ka maailm wahest kibedaid pisaraid sinu filmist pigistab; Jeesus pühib neid ära. Riisab, naerab teutab ja laimab ta sind, — ära sellepärast kohku ega ehmata; ta ajab sind sellega just Jeesuse juure. Sa oled sa Jeesuse juures, mis sull siis wiga on? Kui tema sind oma koja rohke andidega täidab, ja oma magusa armu jõega joodab, — siis kautab see rõõm ja õnnistus kõik maailma häda ja kibedust suutumast so südamest ära. Sinu süda on siis otsegu Jumala lusthoone, ja selle lusthoones mõistad sa wast Taawetiga laulda: „Kui armsad on sinu hooned wägede Jehoowa? Jehoowa õuesid ihaldab mo hing, ... mo süda ja mo liha need hüüawad suure heälega elawa Jumala poole!“ Jah, õnnis on iga hing, kes tema kotta on läinud ja seal enesele aset on leidnud. Tõest seal tema tiiwade warju all on hea elada.

138. Minu tund ep ole weel mitte tulnud sind aidata.

Oh aita sina aitaja Jumal! Tule appi ja peasta mind mo wiletsuse ahjust! Oh Jumal, sinu nooled on sügawaste mo sisse läinud, sinu käsi on raskesti mo peale tulnud ja ma oigan suures ahastuses oma südame kohitsemise pärast! — Armas hing ära kohku, ning ära heida oma meelt omas ahastuses. Tõusku so kiisatuse laened ehk so hingest saadid, — Jumal elab weel, kes kõik teab ja näeb. Kui ükski film ei so häda ei nää, kui ühegi

siida so walu ei tunne, kui ükski so hädast osa ei wõtta, ja ükski inimene sind enam aidata ei jõuua, — siis on ommeti weel Jumal taewas, kes kõik teab ja näab, so siidame walu tunneb, so hädast osa wõttab, ja sind selle wiletsuse ahjust wõib wäljakiskuda. Mis ütles Jeesus oma emale Naana pulmas? Ta ütles; „Minu tund ep ole weel mitte tulnud.“ — Kui häda kõige suurem, siis on abi kõige ligem. Mõttele ommeti, kes peastis Taanielit lõuakoerte aukust? Kes hoidis neid kolme noori mehi tulisest ahjust? Kes pühkis leinamise pisarad Laatsaruse õdede filmist, kui Jeesus nende wenda Laatsarust, kes ju neli päewa haudas oli olnud, ülesäratas? Kes pittendas Hiiskia eluaastat? Kes aitas seda naest, kes 12 aastat werekõhes oli? Kes äratas Naini linnas, waese lese ainust poega üles? Kes tegi kõiki neid imetegusi, mis pühkas kirjas ülewal on? — Eks seda kõik teinud Jumal? Kas seefama Jumal ei wõi siis sind mitte aidata? Ta wõib sind tõeste aidata, kui sa aga usuksid. — Kuida sina usud, nõnda sulle sünnib. — Ära siis ole nõnda hädaline ja kahtlane, waid oota ja kannata senni kui tema tund tuleb, Ei tema wiibi, küll ta tuleb omal ajal ja ütleb sulle: „Mina tahan sind kuulda; mina ei taha sind mitte maha jätta.“ (Jes. 41, 17.) Ta kuulab sinu healt omas tempelis, ja sinu kiskendamise lähäb tema kõrwi.“ (Paul 18, 7.) Ta hotab sind kui filmatera, oma tiibade warju alla paneb ta sind warjule.“ (Paul 17, 8.) — Usu seda, waata siis oled sa aidatud. —

139. Troost neile, kes ihu ja hinge hädas, raske waewa ja ahastuse all õhkawad.

Sädaline õhkab: „Oh Jumal! Sa oled mind alumise auku pannud. So tuline wiha waanub mo peale, ja kõige oma laenetega waewad sa mind.“ (Paul 88.)

Jeesus kostab: „Sa waene wilets otsid wett, ja põle ühtegi, so keel on kuitw jänu pärast; aga mina tahan sind kuulda, ja so jänu oma troostiga kustutada.“

Hädaline õhkab: „Päewa aega kisendan ma, võõse olen ma sinu ees; sest mo hing on õnnetuft täis, ja mo elu on haawa ligi jõudnud.“ (Laul 88, 3.)

Jeesus kostab: „Ära kardada, sest sinu juukse karwad on kõik äraloetud.“ (Matt. 10, 31. 32.)

Hädaline õhkab: „Ma wiiksun kui pääsuke ja kurg ja ägan kui tuife, mo filmad nõrkewad ära üles waadates, mulle tehakse liiga, Issand! ole mo abimees!“ (Jes. 38, 14.)

Jeesus kostab: „Jehoowa ingel lööb leeri üles nende ümber, kes teda kartwad, ja peastab neid lahti.“ (Laul. 34, 8.)

Hädaline õhkab: „Surma nõõrid on mo ümber; põrgu piin teeb mulle hirmu; surma wõrgutamise paelad jõudsid mulle ette.“ (Laul. 18, 5.)

Jeesus kostab: „Ma hoian sind kui filmatera, oma tiibade warju alla tahan ma sind wõtta.“

Hädaline õhkab: „Oh, et mo haigus saaks üleswaagitud, ja mo õnnetus waekauside peale pandud! Tõest, see oleks rassem kui liitw mere ääres!“ (Siob 6, 8.)

Jeesus kostab: „Armas hing, ole rahul ja kannata; sest sellesinatse aja kannatamised, ep ole ühtegi wäärt selle annu wastu, mis sulle peab ilmutatama.“ (Rom. 8, 18.)

140. Kõige kallim troost hinge hädas, kui waenlase kiusamised kõige raskemine peale käiwad.

Meie kõige kallim troost hinge hädas on see et Jeesus Kristus, hinge hädas meie juures on, kes meid ei lase selle raske koorma all äranõrkeda. Seepärast ütleb Issand: „Ära kardada mitte, sest mina olen sinuga.“ (Jes. 41, 10.) „Ole julge, mina olen maa-

ilma ärawõitnud." — Kristus on meie eest wõidelnud ja tema wõitlemine on nüüd kõige usklikudele wõit toonud. (1 Sam. 17, 51.) Nüüd wõime rõemuga tunnistada: „Nüüd on õnnistus ja wägi ja kuningriik meie Jumala, ja meelewald Kristuse pärast saanud, sest et mahaheidetud ja ärawõidetud on meie wendade peale kaebaja, — ja need samad on teda ärawõitnud, Talle were läbi.“ (Jlm. 12, 10—11.)

Tuleb kurat sind kaksipidiste mõttedega kiusama, ehk püüab sind sinu pattude pärast meeleäratmise sisse saata, et sa enam uskuda ja paluda ei jõua, et Jumal enam sinu palwet kuulda ei wõtta, ja et so pattud suuremad on, kui et neid wõid andeks saada, siis ütle temale usujulgusega: „Tagane saatan; sina ei wõi mind hukkamõista ega äraneeda, ei ma karda sinu hirmutamist; kohus ei ole mitte sinu kätte antud, et sa wõid äraneeda ehk hukkamõista, waid usklikude ja pühadele on Jssand seda armu ja auu annud, et nemad temaga peawad wiimsel päewal kohut mõistma, maailma, kurati ja kurja inglite peale. (1 Kor. 6, 3) Sest Jumala Poeg, Jeesus Kristus on juba sinu, selle maailma wõiusti peale kohut mõistnud.“ (Joan. 16, 11.) Usu seda, et see, kes sinu sees on, wägewam on kui see kes väljas on. (1 Joan. 4. 4.) Kui ka saatan ingel sind rusikaga lööb, siiski on Jumala arm ikka sinu juures, ja on tema arm sinu juures, siis on sull küll tema armust. Kannatas Siob seda sulatamist wiletsuse ahjus wälja, siis kannata ka sina ja loe enese troostiks neid sõnu mis tema omas raamatus ütleb ja ülewel seiswad. (Siob. 5, 17.)

141. Mis on waimulik kuusatus, kellest see tuleb, kuidas on siis inimese hinge lugu?

Meie hinge kurwastus tuleb Jumalast. Sest kirjutud on: (1 Sam. 2, 6. 7.) „Jehoowa suretab ja teeb elawaks, wiib alla hauda, ja toob jälle üles. Jehoowa teeb kehwaiks ja teeb rikkaks, ta alandab, ta ülendab ka.“ — Sellesama hinge kurwastuse ajal on inimese südames otsegu põrgu piin, sest ta on siis otsegu surma hädas, ilma troostita. Selle häda ajal on temal niisamasugune lugu kui Daawetil, kes ütles: „Mo hing ei taha ennast lasta trööstida, — mo waim nõrkeb ära. (Paul. 77, 3.) „Ei ole terwit ühtegi mo lihas; ma olen rammaks ja wäetimaks läinud; ma oigan oma südame kohise mise pärast. Issand, kõi! mo igatsamine on full teada ja mo õhkamine ep ole so eest warjul.“ (Paul. 38, 8. 9. — 102, 24.)

Sellesama hingekitsikuses ja ajalikus põrgus oli ka meie Issand, kui ta hing hakkas kurwaks saama Reetsemant aedas. (Matt. 26, 38.) — Sellesama hinge ahastuses, kui ta surmaga wõitles, higistas tema werd. (Luk. 22, 44.) Sellesama põrgu ahastuses kisendas tema risti peal: „Mo Jumal, mo Jumal! miks sa mind oled maha jätnud!“ Sellesamast põrgust on pidanud kõi! pühad Jumala mehed, Hiskias, Jioh, Daawet siin ilmas läbi käima.

Selle häda ajal tunneb inimene ennast nagu Jumalast maha jätetud olewad; ta tahaks uskuda, aga ei wõi uskuda, tahaks paluda, aga ei jõnuu paluda. Aga sellegi pärast on tema südames ikka üks sädete warjul, mis ta ise ei tunnegi, ja seesama sädete ongi, mis tema südamest õhkamisi wälja pigistab. — Selle häda ja ahastuse ajal õpib wast inimene diete oma nõbrust ja ärarikmisi tundma. Siis ta wast mõistab seda Issanda sõna, risti pealt:

„Mo Sumal, mo Sumal! miks sa mind oled mahajätnud!“
 Ta õpib siis ka Jeesuse hinge häda mõistma, mis tema kõige maailma koorma all pidi kannatama. — Et nüüd küll inimene sell raschel ajal arwab ennast nagu Sumalast mahajäätud ja igaweste äraheidetud olevad, siiski ei ole ta mitte temast mahajäätud ja äraheidetud. Temal on ikka weel usu südamele südamel, ja sest südamelest tõuswad õhkamisid, ja nende õhkamiste läbi lasseb Sumal ennast appi hüüda.

Seepärast armas hing, kõik mis sinule sinu hinge heaks siin ilmas sünnib, ja mis Sumal sinu peale oma targa nõuu järele lasseb tulla, seda võtta tänu ja kannatlikult südamega vastu, ja kinnita oma südant selle mõttega, et meie Jssand ise ka sellesama kannatamisest on pidanud läbikäima ja selle oma kannatamisega meile wõidu krooni teeninud, et nüüd meie tema abi läbi ka kõik oma wiltsuse ja ahastuse koormat jõuame kanda ja ärawõita.

Uga sina küsid: Kui inimesel sähärduses hinge hädas ja meeleäraheitmises, kõikisugused kurjad ja kaksipidised mõtted südames tõuswat, on need Sumalast wõi kuratist? — Need on küll hinge waenlastest, aga sa pead teadma, et tema ei wõi ilma Sumala lastmiseta ühtegi teha, ei üht juukse karwagi murda. Usaldas ta ommeti Jeesust Kristust kiusata, (Matt. 4. 1.) kuidas siis mitte sind? Nõnda kui tema kuri ja kawal kiusamine Kristusele ühtegi kahju ei wõinud teha, nõnda ei woi see ka sinule ühtegi kahju teha, kui sina aga ka Kristuse kombel ja tema abiga tema vastu wõitled.

Armas hing, on see siis Sumala meele pärast sind wiltsuse ahjus kui kulda puhastades sulatada, siis ole rahul ja kannata seda tulist leeki wälja ja mõtle prohwet Jeremia nuttu laulu sõna peale: „Sest Jssand ei heida mitte igaweste ära; waid kui sa saab kurwastanud, siis halastab ta ka oma suure helduse pärast; sest ta ei waewa oma südamest,

fui ta inimese lapsi kurvastab." (Nuttu laul 3, 31—33.)

142. Karistajad jutlused on lihale kibed.

Urmas hing, sina murised oma õpetaja üle, ja ütled et ta oma jutlusega igaüht karistab ja kibedaste torgib. Sõber, nimeta mulle seda kohta, kus see torimine sull kõige enam walu teeb. — Wistist südametunnistuses. Aga mis wõib õpetaja selle eest, kui so südametunnistus sind torgib ja ammustab? Õpetaja on reastooli peal, ja ei puuduta sealt mitte sõrme otsaga sinu südametunnistuse külge. Õpetaja ei te muud, kui karistab kurjust ja pattu, ja kui sinu kõrw seda kuuleb, kohe hakkab so enese südametunnistus so peale kaebama ja sind äraneedma. On see siis õpetaja süü, mis wõib tema selle ette? Sinu enese süda karistab sind so pattu pärast, ja sina lütkad süüd õpetaja peale. Sinu enese süda ei taha sind enne rahule jätta, kui sa oled meelt parandanud ja pattust pöörnud. Sina tahad õpetaja suud finni panna, aga miks sa oma enese südametunnistuse suud finni ei pane? — Mitte õpetaja, waid sinu enese südametunnistus on see kõige karistawam kuulutaja, mis sind kõige walusamine torgib. Ära siis pahanda ennast õpetaja karistawa jutluse üle, eks sa ole lugenud, mis Sumal prohwetil Gesehieli läbi õpetajatele ütleb? Ta ütleb: „Kuule inimese laps, ma olen sind pannud wahimeheks Iisraeli sugu üle, et sa pead minu suust sõna kuulma, ja neid maenitsema minu poolest. Kui ma ütlen öela wastu: Sa pead armuta surema, ja sina ei maenitse teda, et ta pööraks ära oma öela tee pealt, et sa saaksid teda elus pidada; siis peab seesama öel küll surema, oma ülekohtu pärast, aga sinu käest ta han ma tema werd küsida.“ (Gese. 3, 17. 18.)

Kui sa nende sõnade peale mõtleksid, ei sa siis nuri-
feks õpetaja üle. Sa ütlesid: See on tema õigus ja
kohus, öelad noomida, ja kui tema seda ei te, peab ta
öelaga ühes hukka saama. Ära siis nurise õpetaja, vaid
nurise iseene öeluse üle.

143. Vaimulikust hinge näljast.

Õndsad, kellel nälg ja jänu on õiguse jä-
rele; sest nemad peavad täis saama." (Matt. 5, 6.)
Sina kuuled küll mõnda troosti sõna jutluse läbi pühas
kojas, aga sina ei tunne sest ühtegi magu ja see ei tungi
mitte sinu südame sisse; ütle, kuidas see tuleb? See tuleb
sest, et sinu süda maailma asja ja kraamiga väga täide-
tud on. Seepärast et sa täis oled, ei ole sull nälga.
Inimene, kelle süda üleliiga maailma asjaga ja tühja
asja tallitsemisega täidetud on, põlgab niihästi Jumalat,
kui tema sõnakuulutajat. Aga kui Jumala armu sõna
troost ühe näljatse ja jänutava südame peale langeb,
neelab ta seda enese sisse, kui wesi, mis palawa kivi peale
saab walatud. Aga kellel nälga ja jänu elu wee järele
ei ole, sellel ei maitse see ühtegi, sest tema süda on teise
asjaga täidetud. Sest, mis see aitaks, kui hobusele heinte
ja faerte asemel kulda ja hõbedat ette saaks pandud, ta
sureks peagi nälga. Üksnes need wõiwad armo sõna
kuulutamise magudust omas südames maitsta, kes risti ja
wiletsuse koolist on läbi käinud, ja risti tules on lasknud
oma kõwa südant murda, rõhuda ja rusuks peksta. Üht
murtud südant tahab Jumal siduda, üht haawatud südant
parandada, üht nõdra kinnitada, ja üht kurba trööstida
ja rõemustada. Kui inimene oma wiletsust ja hinge
häda nõnda tunneb kui Daawet, kes kaebas: „Surma
nõõrid on mo ümber, pahareti jõed teewad
mulle hirmu. Börgu haua nõõrid tulid mo
ümber, surma wõrgutamise paelad jõudsid mo

ette, — siis hüüdsin ma Jehoowat appi, ja tisen-
dasin oma Sumala poole, ja ta kuulis mo heale
omast templist," ja tuli mulle appi; (Paul. 18, 5—7.)
oh, küll siis ruttab Sumal appi, saadab hingamist meie
hingele, ja süütab meie südamesse nälga ja jänu õiguse
järele. — Waata, nõnda võttab Sumal „näljatsid
oma hea andidega täita, ja rikkaid tühjalt ära-
saata." (Luk. 1, 53.)

144. Missugune on tõsine ristiinimene, mis- sugune paljas nimetandja?

Tijal ütles: „Saakubi heal, aga Gesau käed.“
Nõnda on lugu maailmas weel tänapäewani. Nimi ja
tegu seiswad teine teisest väga kaugel. — „Kes minu
poolt ei ole, see on minu vastu," ütleb Kristus.
Oled sa Kristuse poolt siis oled sa usu läbi temaga nõnda
ühendud kui pruut peigmehega, mees naesega ja laps
oma emaga. Omas elus oled sa tema järelekäia kitsa tee
peal mis taewasse wiib, ja ütled Paulusega: „Kes wõib
mind lahutada Kristuse armastusest? Kas wilet-
sus wõi ahastus, wõi tagakiusamine, wõi nälg,
wõi alastus, wõi häda, wõi mõet? Aga selle
kõige sees saan mina wõimust küll selle läbi
kes meid on armastanud. Sest mina olen see
peale julge, et ei surm, ega elu, ei inglid ega
würsid, ega wägewad, ei see mis praegu, ega
mis tulew on; ei kõrgus ega sügawus, ega ükski
muu loom ei wõi mind lahutada Sumala armas-
tusest, mis on Jeesuse Kristuse meie Issanda,
sees." (Rom. 8, 35.)

„Oh õndsad on küll need hinged, kes nõnda on
Kristusega ühendud. Tuleb raske sadu ja tõuswad muis-
tad pilwed tema peale, siis poeb ta kui kana poeg oma
ema tiibade alla warjule. Tuleb furat ja tahab teda kui

hunt raskuda, ta põgeneb kui talle oma karjatse juure ja leiab kaitsmist tema juurest. Kristus on tema elu, tema wara, tema walgu, rikkus ja rõõm rists ja wiletsuses. — Et niisugust hinge wõi tõeste õnnelikuts ja õndsaks nimetada?

Aga paraku, kui wäga wäha leiame meie ristirahwa seas niisugusid tõsiseid ristiinimesi! Surem hulk, kes endid küll ristiinimeseks ise nimetawad, ning endid ka teistest nimetada lasewad, on just Kristuse wastased. Kristuse elu ja õpetus on nende liha meele ja mõistuse wastu; see on neile jõleduseks ja pahanduseks. Nemad on tema wastased, kes ei kogu, waid pillawad. (Lut. 11, 23.) Nemad laimawad, teutawad ja kiusawad ustawaid õpetajaid ja usklikusid hingesid, kes neid taewa tee peale juhatawad." — Kristuse elu salgawad nemad oma eluga ära. Kristus oli püha, helbe armuline, halastaja, tasane ja alandlik, aga nemad on pühitsemata, armutumad, tigidad, surelikud ja uhked. Ei paista neitest kussagi poolt Kristuse meel ja elu wälja, waid nende meele järele on enam maailma lustiline, ja uhke ning moodis elu. Nemad on Kristusest äralangenud, on teda mahajätnud nagu Toomas; (2 Tim. 4, 10.) nemad teeniwad oma kõhtu, orjawad oma mamunat ja ellitawad oma liha, ning hoitawad endid, et neid Kristuse ristiga ei pea tagatustatama." (Gal. 6, 12.) — Kui Jeesus nuttab, siis nemad naerawad; kui tema kibuwitsa krooni all õhkab, siis nemad tantsiwad rooside ja lillede peal. Nemad rõhuwad, rõhutiid ja kurwastawad kurbi ikka enam ja enam. Üks nemad tõest ristiinimesed? Nii tõeste, kui hunt mitte lammas, ja madu mitte tuike ei ole, nõnda ei wõi niisugune ka mitte tõsine ristiinimene olla. Nemad on Kristuse wastased, ja Kristuse wastased on tema waenlased. Glüda nuttab niisuguste waeste peale mõeldes! Nõnda kui äraeksinud lambad wiimaks huntidele osaks saawad, nõnda ka nemad kuradile, kui naad ei pööra oma hea karjatse

poole. Oh palu seepärast alati jüdamest: „Mind oh! ära lase ja — Huntidele osaks jääda! — Karjane, oh aita ja, — Et ma neist võin lahti saada. — Vii mind oma lambusest — Taewa lauta häda seest! — Küll on siin muul kitsas kä, — Mina elan mures järgest; — Waenlased ka alati — Minu ümber piirwad kangeft, — Et ma waene lambuke, — Rahu ei saa iialge.

145. Uskliku hinge wabadusest.

„Ja ma tahan sind enesele kihlada igaweste, õiguse läbi, kohtu läbi, helduse, halasuse ja usu läbi; ja sa pead Jeehoowat tundma.“ (Osea 2, 21. 22.) — Kui Mooses oma wõla raamatuga minu ette astub, ja pärib, et ma oma wõlga temale pean tasuma, siis võin ma temale julgeste kosta: Mina olen Kristusega usu läbi kihlatud. Kristus on minu peigmees, kes minu wõlga oma peale on wõtnud ja seda juba äratasunud. Mooses, sina ei wõi mind, kui tõsist ristitumest, mitte wõlatasumisele sundida, sest et ma usu läbi Kristuse täielise teenistusest kõwaste kinni pean. Nõnda kui Kristus on õigeõnnistatud, ehk lahti meie pattudest, nõnda olen nüüd ka mina usu läbi tema sees ka lahti kõigist pattudest. „Ei m õ i s t e t a n ü ü d m i t t e n e i d h u k k a, k e s J e e s u s e K r i s t u s e s e e s o n,“ ütleb Ap: Paulus. (Rom. 8, 1.) — Kristuse täieline teenistus, on minu wõlga täieste äratasunud, ja et ma tema teenistusest usu läbi kõwaste kinni pean, olen ma omast wõlast lahti. Sest ükski ei wõi kahte korda oma wõlga pärida. Mooses ning ka kurat wõiwad küll mo peale kaebada, aga minu kohtumõistjad ei wõi nemad mitte olla; sest mina kiitlen Paulusega: „Kes wõib nende peale süüid tõsta, kes Jumala ärawalitsitud on? Sumal on see, kes õigeks teeb.“ (Rom. 8, 33.) — Ei mitte mo pealekaebaja, waid minu kohtumõistja käes seisab minu õigeõnnistamine

ja äraneedmine. Kuida võib mo kohtumõistja, kes iseennast mo eest on äraannud, mind äraneeda ja huffamõista? See on võimata. — Aga ülem asi on siin usk; usk, mis ei kõigu ega liigu, peab sull kõwa ja kindel olema. Du sinu usk kindel Kristuse sisse, siis on ka Kristus kindel sinu eest seismas ja sind oma were pärast õigeks mõistmas. Balu siis enesele kindlat usku ja pea sellest kõwaste kinni; ükspäinis usu läbi võid sa õndsaks ja wabaks saada. —

146. Pihtil käimisest.

Kes oled sina? Mina olen pattune, ütleb inimene, kes pihtil on. Suu ütleb küll õiete, aga mis mõtleb süda? Sagedaste on suu ja südamme wahel, nii suur wahel, kui taewa ja maa wahel. Mõttele armas hing, kui sinu suu ja süda pihtimise juures mitte ühes ei ole, siis on sinu pihtil olemine Jumala teutus. Mis ütles Paulus Ananiasale? ta ütles: „Ananias, mikspärast on saatnud sinu südamme täitnud, et sa oled püha Waimule walet rääkinud? Sina ei ole mitte inimeste waid Jumala wastu waletanud.“ Sina tunnistad: mina olen pattune! Kas sa tunned ka omas südametunnistuses, et sa tõeste pattune oled? Kas sinu pat on ka tõeste kui raske koorm sinu südamme peal? Ma ei näa sind mitte oma pattu pärast nõnda kurwastud olevad, kui Daawet, Hiskias, Manassja ja tõlner olid. Ei sa nutta oma pattu pärast mitte nii libedaste kui Beetrus ja Maria nutsid. Oh inimene, ära astu salalikul wiisil Jumala püha pale ette! Ei aita sinu suu tunnistus, kui süda on kaugel Jumalast ära. Oled sa tõeste pattune, siis peab sulle so süda seda tunnistust andma ja mitte ükspäinis suu. Kui Jumala Waim sinu südametunnistuse läbi sulle ütleb: Sina oled pattune; waata siis sa wast oled õigel wiisil pattune. Kui tema sulle ütleb: Sina

oled äraneeetud; siis kosta: Jah, see ma olen, seepärast
otstin ma õnnistust, armu ja halastust Kristuse seest. —
Kui tema sulle ütleb: Sinu pattud on väga suured, siis
kosta: Aga Issand, minu arm ja halastus on veel palju
suurem. — Sinu pattud on hirmsad. Jah Issand, „Mo-
muhud haisewad pahasti, ja mädanewad mo-
meeletuma wiisi pärast;“ aga minu sõna ütleb: „Kui
teie pattud on kui elepnased riided, siiski pea-
wad nemad nii walgeks saama kui lumi.“ (Jes.
1, 8.) —

Kui minu südametunnistus nõnda sind huffa, mõistab,
siis heida oma lootus usu julgusega Kristuse äralepita-
mise were peale. Ei ta lüfka sind mitte ära. Tema on
pattuste sõber ja saab ka sind kui suurt pattust wastu-
wõtma.

147. Truupest.

Ustaw süda, kallid süda. Aga paraku, kui väga
arwaste on ustawaid südameid maa pealt leida! Kust peab
neid otsima? Kust neid leidma? — Paraku näab lugu
juba maailmas nõnda wälja, nagu oleks truus ja usta-
wus maa pealt, inimeste südametest hoopis ära kadunud
ja wäljaläinud! Nüüd küsib suurem hulk Pilatuse wiisil
pilgates ja naerdes: „Mis on tõde, mis on truus?
Kes nüüd maailma wiisi järele ei taha elada ja nende
kuulust tarkust heaks kiita; kes ei taha ennast nende
meele järele muuta; kes ei taha tõtt waleks, ja walet
tõeks tunnistada, ja mitte kui lipp ennast lasta igast tuu-
lest sinna ja tenna pöörda, — ei see sa siin pööratses
maailmas heaga läbi; sellel on enam waenlasi kui sõbru.
Tema on maailma filmis rumal, totter ja loll. Oled sa
niisugune maailma filmis, siis ole rõemus; sest sa ei ole
siis mitte maailmast. Kes nõnda maailma sõber tahab
olla, see on Jumala waenlane. — Kui sa siis nüüd siit
maa pealt truust ja ustawat südant inimeste juurest ei

leia, siis leiad sa seda ommeti taewast. Waata, Jeesus on sinu ustaw sõber; tema on truu ja ustaw hädas ja surmas. Ei leia ükski maa pealt Jeesuse sarnast sõbra. Maailma sõbrad ei armasta mitte sind, waid sinu wara. Nemad on kui soojamaa linnud, kes sügisel ajal jälle külmast eest ärapõgenewad. Hääl päiwil on naad sinu head sõbrad, aga kurtjal päiwil, kui sa wanaks, tõbiseks ehk wae- feks oled jäänuud, ei tunne naad sind mitte enam, waid põgenewad sinust kõik eemale. Niisugused klaaside sõbrad on ka ise otsegu klaasist, mis õrnad on ja ufinaste katki lähwad. Aga on Jeesus mo sõber, siis tean ma, et ta mitte mo wara, waid mind ennast armastab. Ei tema jätta mind wanaduses, ei waeuses, ei hädas ega surmas maha. Kui mo häda kõige suurem, siis on tema abi kõige ligem. Oh hing, „Nõuua oma Jeesusest, — taga kõigest südamest! — Tema truus armastus, — igawene warandus.“

148. Looda, enam Jumala, kui oma wäe peale.

Lihameelel on ikka see wiis, et ta heameelega oma lootust enam oma nõuu, abi, wäe ja jõuu peale heidab, kui Jumala peale. Eks see ole üks salaja wõera jumala teenistus? Eks inimene tee ennast seltskondel ise- enese jumalaks; kui ta loodab enam enese, kui Jumala peale. Jumal ei wõi siis niisugusele oma abi ja armuga mitte appi tulla, sest et ta oma südamega temast on ära- pöörnud. Jumal tahab ükspäinist neile oma abiga appi jõuuda, kes tunnawad, et neil sugugi omast wäest jõuudu ei ole, midagi head teha, ega ennast üheski asjas aidata; waid kes tunnustawad: Ükspäinist sinu peale waatawad mo filmad oh Issand; sinu käes seisab wõimuis ja wägi mind aidata. „Minu wägi“ ütleb Jumal, „wõib ükspäi- nist nõdruse sees täie wõimuse saada.“ Nõnda kui ema oma haige ja nõdra lapse eest enam hoolt kannab kui

terwe eest, nõnda on ka Sumal ihe waese rõhutud hinge juures oma abi ja wäega enam tegewam, kui ihe terwe juures, kes ennast ise tahab aidata. Seepärast armas hing, kes sa omas ahastuses ja nõdruses meeleäraheitmise ligidal oled, ning mõtled, et sa Sumalast hoopis maha-jäetud oled; ära heida oma meelt ära, ning ära mõtle, et Sumal sinust kaugul on. Mida nõdrem ja pattusem sa enese meelest oled, seda ligidamal sa oled Sumala juures, ja seda enam saab tema armu wägi sinu nõdruse peale wõinust. Mida enam inimese jõuud tema sees wäheneb, seda enam hakkab Sumala jõuud ja wägi tema sees kasvama; aga siiski ei paista see ilal enne wälja, kui see sulatamise ja kannatamise aeg mööda on. Waata, kui ilma jõunta oli Jeesus Kristus ristisambas, ja ommeti oli Sumala wägi nii wägew tema sees, et ta surma, kuratit, pörgut ja kõik kurja jõuudis ärawõita. Ole siis julge rõhutud hing mida nõdrem sa tunned iseennast olewad, seda wägewam sa oled Issanda sees.

149. Mida armsam laps, seda kibedam wits.

„Sest keda Issand armastab, sellele annab tema hirmu; ta peksab iga poega, keda ta wastu wõtab. Misjugune poeg on see, kellele Issa hirmu ei anna. Aga kui teie hirmuandmisest ilma olete, ... siis olete teie wärdjad, ja ei mitte lapsed.“ (Ebr. 12, 6—8.) — Kui Jeesus oma kannatamise paika ülimäele läks, jättis ta 8 jüngrid teisest tük maad eemale, aga kolm jüngrid, Beetrust, Sakobust ja Joannest, wõttis ta aeda enesele ligemale. Sa küsid: miks pärast ta nõnda tegi? Seepärast, et need kolm tema auu Taabori mäel nägid, pidid nemad nüüd ka tema alandamist ja madalust ülimäel nägema. Need kolm olid tema kõige armsamad jüngrid; seepärast pidid nemad ka tema kannatamise juures, tema kõige ligedamal olema. Ei

nemad nurisenud ega öölnud mitte: Jssand, miks sa teised nii kaugele meitest jätgid, ja meid enese juure wõtsid? — Aga armas hing, sind ma kuulen öiete sagedaste ütlema: Oh, kuidas pean mina alati raske risti koorma all olema, ja mo ligemisele ei puuda ialgi midagi wiga! Armas hing ära kaeba. Jumal teab paremine, mis ta teeb. Sina ehk oled Jumalal armsam, kui so ligemine, kessel head päewad siin ilmas on. Sest, mida armsam laps, seda kibedam wits. Kui saatana ingel Paulust rusikaga lõi, mis temal ka küll kibe oli, oli ta siiski rõemus ja ütles: „Seepärast on mo meel hea nõdruste sees, teutuste sees, häda sees, kiusatuste sees, ahastuste sees Kristuse pärast; sest kui ma nõder olen, siis olen ma wägew.“ (2 Kor. 12, 7—10.) Kui Jumal ütleb: „Sulle saab küll minu armust;“ mis on siis kõik risti ja wiletsus selle armu wastu armasta? Ära siis kaeba ega murise oma risti pärast, waid kanna seda kannatliku meelega ja mõtle ikka selle peale, et kui Jumal oma ristiga sind mitte katsma ei tule, sind mitte siis ka ei armasta. „Sest, keda tema armastab, sellele annab tema hirmu.“ (Ebr. 12, 6.) —

150. Jalg, film, süda ja käsi, mis teewad nemad?

Üks effitab üht ja teine teist. Kes on siis need effitajad? Jalg effitab filma, film südant, ja süda kätt. — Ja siis on ka patt tehtud, — Jalg wiis Gewat ärakeeldub puu juure, film waatas kena wilja peale ja temast läks himu südamesse ja südame himu pani kätt wõtma. — Waata, see on see tee mis iga inimest kõige suguste pattude sisse wiib. — Seepärast maenitseb meid Jssand et peame tähele panema oma jalga, filma ja kätt, et naad meid mitte ei pahanda. (Matt. 5, 29, 30.) — Oh kui sagedaste wiib jalg inimest kurja seltsi, eks seal nää film, mis südant pahandab? Süda saab filma läbi

otsegu põlema süüdetud, ja seesama põlew hinu südamest, sunnib kätt seda pattu tegema, mis hinu tahab. — Kõige parem nõuu on, et inimene ennast kurja seltsi eest hoiab. Kui Peetrus ülema preestri õnnes, maailma laste tule ääres mitte põles ennast soendanud, ei oleks ta mitte Issanda ärasalgajaks saanud. Tema julge jalg wiis teda langemise sisse. Neil kõigil on Peetruse jalg, kes endid lasewad kurja seltsi wedada, ja jooksewad oma jalgadega õõsete roojaste hinge huffatuse paikades oma lihahimutõwes põledes. Neil kõigil on langeja jalg, kes mängupaikades, joomamajades ehk kiusatuse kodades ja pilkjate kildas armastawad istuda. Maailma laste soe tulute soendab küll meie ihu, aga jahutab ja teeb külmaaks meie hinge ja roojastab meie südant. Oh, kui heameelega armastab inimene maailma laste tule ääres ennast soendada, ja nende seltsis aega wiita, aga ta ei mõtlegi selle suure kahju peale, mis ta enesele seeläbi saadab. Jumliku rõemu hakkatus on küll esite magus ja väga meelitam, aga tema ots ja lõpetus on wiha ja libe. Kuri ja õelate selts on otsegu külm wesi, mis peagi wõib kuumi rauda külmaaks teha. Segat sa selget wett, soolase weega, et ta saa ta soolaseks? Vähäd sa ühte majasse, kus külgehakkaw haigus on, et sa pea kartma, et see ka sinu külge hakkab? Seepärast ütleb Taawet! „Wäga õnnis on see inimene, kes ei käi õelate nõuu järele, ega istu pilkjate kildas.“ —

151. Wäljaand suur, sissetulek weike.

Kui inimese wäljaand suurem, kui sissetulek; kui ta rohkest on wäljakülmunud, ja wähi leikanud, — oh kuidas kaebab tema siis, kuidas on ta siis kurb ja mures, et kõik tema töö ja waew nagu nurja läinud! Aga mis sa arwad? Et Jumalal peaks ka küll õigus olema oma rohke wälja külwi pärast kaebada? Oh kui rohkest on tema

sinu südamet põllu peale oma kallist sõna seemet väljakül-
 wanud. Igal aastal kuuled ja mittu kümmend jutlust,
 loed ka ise kõiksugusid waimulikud raamatuid, aga elu-
 parandamist ei näa ommeti Jumal sinust mitte! — On
 see õige, kui ja selle wiisil Jumala pakkutawad armu
 wõttad ärapõlgada? On see õige kui ja weel ikka tahes
 mõttes lonkad, ja otsegu päewa walgusel Egiptuse pime-
 duses maailma kõrbes ümbereksid? Paljas kuulmine ja
 lugemine ei aita sind ühtegi, kui ja seda mitte oma süda-
 messe usu läbi wastu ei wõta, ja oma elu selle järele
 mitte ei wõta parandada. Kui ühe põllumehe põld paa-
 ril aastal äppardab, kohe jääb ta rahutumaks ja hakkab
 nurisema; aga mõtle ommeti siin Jumala kannatuse ja
 pakkumise peale. Oh mittu kümmend aastat on ta sinuga
 kannatanud ja wilja sinust ootanud, ja weel ikka mitte
 tänini seda leidnud. Mõtle oh inimene, kui pea wõib tema
 kannatus ka lõppeda; kui pea wõib see sõna tema suust
 tulla, et ta ütleb: „raiju teda maha; mis tema ilma-
 asjata siin minu maad rikkub!“ Oh inimene, ära siis
 põlga Jumala heldust ja pakkumise rikkust; eks ja tea, et
 Jumala heldus sind meeleparandamisele kutsus? (Room.
 2, 4.) — Ära siis wõtta Jumala armu asjata wastu;
 pööra ümber ja paranda meelt. Täna, täna, kui ja tema
 healt kuuled, ära tee oma südant mitte kõwaks; sest nüüd
 on weel armu aeg, nüüd on weel õnnistuse päew; nüüd
 wõid weel armu leida; sest armu üks seisab weel lahti.
 Seepärast, rutta ja peasta oma hinge, et ja hiljas ei
 jää ja et üks so eest ei saaks lükku pandud! —

152. Seisaw weji, haifew weji.

„Ära jää laisaks,“ ütleb Siirak, „sest lais-
 kus õpetab palju kurja tegema.“ Tõsta omad sil-
 mad üles taewa lautuse poole, waata kuidas on kõik tae-
 waalune ruum liikumises ja käimises. Waata kuidas päike

te, kuu ja tähed oma teekäimises alati truuste oma töötegemises tegewad on; pilwedki taewa all ei seisja paigal. Kõik Jumala loodus, tuul ja torm, hallikad ja jõed, järwed ja meri kõik on Jumala seadmise järel omal wiisil tööl ja liikumises. Ka mõistmata Jumala loodud loomad on ühes ühtepuhkuses tegemises. Waata ommeti linnukeste, mesilaste, ja sippelgate peale, kuidas on nemad hoolikad ja usinad, seda tegema ja täitma, mis nende kohus on teha Looja seadmise järele. — Eks see siis ole häbi, kui inimene, kes walitseja peab olema üle kõige loomade, — laisk on, ning laiskuse aseme peal tahab aeleada? Sest laiskuse elu on üks haige ja tõbine elu. Kes tööd ei taha teha, waid ikka tahab istuda ja laiskelda, jääb wiimaks lolliks, nüriks ja tõntsiks oma mõistuse ja töötegemise poolest. Nõnda kui tuluke ennast ise arastöb ja wiimaks ära kustub, kui puid ja süsi ei saa juure pandud, nõnda ka inimene kui temal looduse seaduse järel tarwilit tegemist ja teha kinnitust töö läbi ei ole.

Nõnda on laiskuse elu ka üks pattu elu, ja pattu elu on üks kuri elu, sest ta õppetab palju kurja tegema." — Kui maa ei saaks koguni haritud, ei tannaks ta muud kui selgeid kibuwitsu ja ohakaid. Mõni ütleb: Parema on ei midagi teha, kui kurja teha; aga see ep ole mitte õige. Kes midagi ei tee, see õpib kurja tegema. Ei midagi tegemine on juba iseenesestki kurja tegemine; sest kui heategemine seeläbi, kui meie midagi ei tee, tegemata jääb, siis oleme ommeti kurja teinud. Laiskus mattab inimest nagu elawalt juba maha ja lahutab teda inimeste arust. Ta on kuradi peapadi; sest laisa süles on kuratil kõige magusam ja armsam hingamise paik. Nii kõlwatu kui ta kõige hea tööle on, nii usin ja walmis on ta kõige kurja tööle. — Laiskuse elu on ka üks warguse elu. Kes tööd ei taha teha, peab ennast teiste were waewast toitma. Sagedaste warastawad laisad wanemad oma laste sünni eest leiwa ära, ja saadawad neid see läbi

sandi lepile, et naad oma hooletuse ja laiskuse pärast neid ei võtta õigel viisil kasvatada. Seepärast maenitseb ka Ap. Paulus ütteldes: „Inimene tehku tööd ja saatku kättega head, et temal oleks sellele anda, kellel puudu on.“ Sina ehk oled rikkas ja ütled: Mina elan omast varast ehk intressidest, minul ei ole tarvis enam tööd teha ega waewa näha. Alga ütle mulle: On sinu rikkus ja wara ka ülekohust puhas? Oh sõber, kui see ülekohustusel viisil on korjatud, mis sa leiad siis omast waagnast kust sa sööb, ja kannust, kust sa jood? Sa ei leia muud, kui teiste were waewa ja higi. Ütle kuidas mekkib sull siis sinu toit? Küll on mitmel mehel ka see aeg ja tund kätte tulnud, kus ta seda, mis ta enese sisse on sõonud ja joonud, raske südamel waluga on pidanud väljasiilitama! Oma enese were waewaga teenitud leib on iga ühe suus magus, seepärast tee tööd, et oma ja mitte teiste waewaga teenitud leiba võiksid süüa. Inimese elu on kui raud, mida enam teda pruugitakse, seda haljaks ta saab, ja mida vähem teda pruugitakse, seda enam ta roostetab, jenni kui rooste teda wiimaks ärasööb. Seepärast tee tööd ja palu Jumalat, on Jumala käsk. — Et ja tööd teed, on hea, aga kui Jumala õnnistus seal juures puudub, siis on soo töö ilmaasjata ja sa jääd oma töö juures ikka wäseks. Kes hoolega kaewab, ja palwega kopputab, leiab omimeti wiimaks külb soone maa seest. —

153. Armastus Jumala vastu, ei otfi oma kasu.

Kes tõeste Jumalat armastab, ei tee otfi Jumala juurest oma kasu. Maailma wiis on Jumala juurest oma kasu otfida; ta waatab ikka enam enese, kui Jumala peale. Ta armastab aga siis üksnes Jumalat, kui Jumal temale head teeb, aga kui Jumal oma armu kätt temast vähä eemale tõmbab, ehk oma ristiga teda katsma tuleb, siis

on ka kohe armastus otsas. Et see siis näita kohe välja, et inimene mitte seda andjad, waid aga andi, — mitte Sumalat, waid looma armastab. Kristus ütleb diete niisugustest: „Teie otsite mind, ei mitte seepärast, et teie olete imetähthesid näinud, waid et teie neist leibust olete sünnud, ja teie kõht täis saanud.“ (Joh. 6, 26.)

Kes nõnda Sumalat armastawad, need armastawad küll iseennast enam kui Sumalat. Sumal ei ole nende Sumal, waid nende warandus on nende Sumal. Kes Sumalat südamest armastab, see armastab teda ka siis, kui ta temale waesust ja hädä, haigust ja risti peale paneb. Seepärast on tarwis, et meie endid kõigis asjus alandliku meelega Sumala wägewa käe alla alandame, et tema meid võiks ülendada õigel ajal. — Ära siis waata kaduwa wara ja anni, waid jädawa anni peale. Kaduw wara, maailma auu ja ilu, kuld ja hõbe, siid ja sammet, mis sina väga ihaldaksid, — ei ole muud kui suits ja aaur, mis tuule käes ärakanub, kui tõrs ja takkud mis tules põlewad, ja kellest muud ei jää järele kui tuhk ja tolm.

Stord läks üks laew mere peal rikki, ja seal laewa peal oli ka üks rikkas mees, see istus oma raha kasti peal ja ütles: „Ruhu see kast jääb, sinna jään ka mina.“ Raha oli tema Sumal, ei ta raatsinud ka surma tunnilgi temast lahkuda. — Wana sõna küll ütleb: „Kuldne võtti keerab kõik ukseid lahti;“ aga taewariigi ust ei wõi ta ommeti lahti keerata. — Nõnda elawad parafoniit mitmed oma kae isanda teenistuses, tahtwad Sumalat ja mamunat teenida; need otsiwad oma õnnistust otsegu pori augu seest!“ —

154. Wõitlemisest, waimul liha wastu.

Ghita ennast sõariistadega, sest waenlane ei ole sinust mitte kaugel. Kus ta siis on, küsid sa? Ta on sinu oma sees. Puhkamise aega ei peaks meil iialgi olema, waid alati peaksid meil sõariistad käes olema, miska meie oma lihahimude, ahnuse, auuahnuse, wale, wiha ja äkki meele wastu peaksiime wõitlema. Kes weel mitte riuis oma himude ja ihaldamiste wastu ei ole, waid aina rahul iseenesega on, see on ju waenlasest ärawõidetud ja elab rahuliste tema walitsuse all pimeduse riigis. Aga teised, kes juba on ärkanud ja uue elu tee peale astunud, peawad alati sõariides olema, sest neid kiusab hingewaenlane hoopis tultisema wiha, kui neid kes tema riigis ja tema all elawad. Seepärast armas hing, et so liha mitte ei puhka sind kiusamast, siis ära puhka ka sina mitte tema wastu wõitlemast. Niipea kui sa üht ehk teist kurja hinnu tunned omas südamel tõuswad, kohe rõhu seda palwe ja õhkamisega ja ära salli teda kannaks jääda oma südamesse, muidu jääb ta wägewaks ja saab wiimaks wõimust so peale. Soia omad silmad ja kõrwad, et nende läbi ka mitte kurjad hinnud sinu südamel sisse ei tungi. Hakkatuses wõid oma kurja hinnaid kergemal wiisil ärawõita, aga pärast kui naad ju sügawale so südamel sisse on juurdunud, on nad raskest ärawõita, ja kui nad siin elus enne surma ei saa ärasurmatud ja ärawõidetud meeleparandamise ja patust pöörmise läbi, — wiib hing neid oma igawese walupaika kaasa, mis teda seal weel raskemine piinawad kui siin. Oh, mis sugune sööja tuluks ei wõi see olla, kui need siit kasawiidud suretamata hinnud seal Jumala püha wiha tuluksel saawad hinge sees põlema süüdetud! On sull armas hing niiid kõrwad kuulda, siis kuule!

155. Meli kõige magusamad asja, mis need on?

- 1) Jumala sõna, 2) rist, 3) surm ja 4) taewas ehk igawene elu.

1) **Jumala sõna.** Mida kauem magus roog suus on, seda magusamaks jääb ta suus. Nõnda peaks ka Jumala sõna, meie hinge roog, weel magusam kui mesi, meie suu lael olema. Aga paraku, suurema hulgal on Jumala sõna aina wõeras ja tundmata asi; see ei mekki neil mitte magus, waid on nende suu lael läila ja kibe. Aga kust see tuleb? See tuleb sellest, et neil mitte waimulikku nälga selle järele ei ole. Neil on enam nälga ihulikultoidu ja ilmaliku asja järele. Nõht on nende Jumal, seda püüawad naad täita, aga hinge toidust ei pea naad lugu. Kes korra on waimulikku roa magudust maista saanud, selle sees kaswab nälg ikka suuremaks ja üks suutäis teeb teist magusamaks; sest uest wõttab kõit Jumala sõna trööstlikud tõutused, kui imew-laps ema rinnas wastu ja see sõna on temal nii magus kui rinna piim imewa lapsel. Armas hing, kui sa Jumala sõnast ühtegi rõemu ega magu ei tunne, oh hakka seda siis suurema hoolega lugema ja kuulma, ja palu et püha Waim so meelt wõttaks pöörda ja so mõistust walgustada. Küll saad näha et hoolsa lugemise, kuulmise ja palwe läbi, Jumala sõna sulle armsaks ja magusaks jääb. Tee seda, sa saad tõesti pärast tunnistama ütteldes: oh imet, mis mul enne läila ja kibe oli, on mul nüüd nii magus kui mesi mo suulael! —

2) **Rist.** Mis sa siis ristist ja ristilise päewadest arwad, kas need ka peaksid magusad olema? Tõest, ka need on magusad. Mida kauemine sa risti kannad, seda tervemaks sull risti raskus jääb, ja mida tervemaks, seda armsamaks. Inimene peab enne ristiga õiete tuttawaks saama, siis wast wõib ta temaga armastuses kokkulepida. Aga mis teeb seda rasket ja kibetad risti nii armsaks ja

magusaks? Ei muud kui armastus oma Issanda meie Õnnistegija vastu, kes meie eest ja meie asemel ise risti kandis ja riisti teed meile taewa teeks valmistas. Kui tema ei põlanud risti, kuidas siis mina seda peaksin põlgama? Otse risti sees on Jeesus muul kõige, kõige magusam; ja et tema muul ristis kõige magusam, siis on tema rist muul ka nii armas, et ma seda kõige maailma kulla ja hõbeda eest ei wahetaks. Ei wõi mind ka ükski muu kui surm temast lahutada. Mis Jumal on ühtepannud, ei pea inimene lahutama.

3) Surm. Aga kuidas võib surm sinul magus olla, sest temal on ju teraw oda? Tema oda on murtud, tema wõimus on tema käest woetud. Kristus on teda ärawõitnud ja mulle elu ja hukkaminemata põlwe walge ette toonud. Kristus on mo elu elu, tema sees ei ole surm mitte minu surm, waid mo elu. Tema läbi lähan ma kui uksest läbi, igawese elu sisse. Seepärast on surm muul armas, ja mida enam ma tema peale mõtlen, seda armusamaks ja magusamaks ta mulle jääb. Seeläbi et ma iga päew tema peale mõtlen ja omas mõttes temaga ümber käin, olen ma temaga kui hea sõbraga tuttawaks saanud, mis kõik hirmu ja kartust mo seest on wälja ajanud. Sa kui mo wiimne tunnike kätte tuleb, et ta mo järele tuleb, ütlen ma waga Siimeoniga: „Issand, nüüd lased sina oma sulast rahus äraminna; sest mo silmad on sinu õnnistust näinud.“ — —

4) Taewas. Taewaliku mõttele on nagn maafneedi wägi, mis mo südant ja waimu siit alt ikka ülesse poole tõsub. Sa kui mo waim oma mõtledega taewas on, siis on mo süda taewalikust rõdemust nõnda täidetud, et mo nõder suu seda tundmist ei jõua wäljarääkida. Seda eestmagu taewase rõdemust tundes, ei wõi ma muud öelda kui: Oh oleksin ju seal, oh oleksin ju seal! Oh, tule oh Jeesus ja wõtta mind vastu oma juure taewa oh Jeesus, tule oh Jeesus! —

156. Juudase kawalusel Juudase kõis.

Kuida töö, nõnda palk. Juudas teenis kuratit ja sai ka tema käest oma pattu palka, see on, igawest surma. Oli tema see ainus, kes nõnda kuratit teenis? Oh tema sarnatsid wendasid on palju siin maailmas, kes lahke näuga teretates suud teine teisele andwad ja ommeti äraandja wiisil kurja omas südamas mõtlewad. Küll on neid palju, kelle suusõnad on libedamad kui wõi, aga südamas on sõdimine; kelle sõnad on pehmemad kui õli ja needsamad on ommeti paljad mõegad. (Paul. 55, 22.) — Awa-
lituid wihtajaid on palju aga salalikuid walewendasid on weel palju enam, kellel magusa sukru sõnade all süda-
mes surmaja kihwt warjul on. Kui mulle peats walitseta
antama, siis walitseksin ma ennemine awaliku wihtamist, kui
salaliku armastust. Küll mitmed saawad ka seda südamewalu
oma sõbradest tunda, et peawad Taawetiga kaebama: „Ka
see mees, kellega ma rahu sees elasin, kelle
peale ma lootsin, kes mo leiba sööb, see tõstab
kanda mo wasto suureste.“ (Paul. 41, 10). Mis
peab siin tegema, kui lugu nõnda on? Ei muud kui kan-
natama. Ega sinulgi paremad päewad wõi olla, kui sinu
Jeesusel? Oli temal oma Juudas, siis olgu sinul ka sinu
Juudas. Aga kuule sina waene Juudase wend, ja
paned küll minule pettise wiisil püüdnise wõrkusid salaliku
nänu all ette, et tahad mind püüda; aga ütle, kas see töö
lähäb sulle ka õnnets? Ära rõemusta ennast enneaegu.
Juudase kuri kawalus toob sulle Juudase kõit kaela. Küll
sinu kuri südametunnistus saab Juudase wiisil omal ajal
ärkama, ja sind sellesama häda sisse saatma, mis Juu-
dasel oli, et pead Taawetiga õhkades kaebama: „Minu
patt on mo ees alati!“ — Magab so südametunnis-
tus ehk niisid weel küll ristikool saab teda omal ajal üles-
äratama. Ma annan sulle nõuu, jätta maha omad sala-

likud teud, muidu mässid ja ise ennaft selle võrku, mis ja teistele oma kurjusega väljapaned. Küll saavad wagade õhkamised ka omal ajal sinu südamel peale rõhudes langema!

157. Wagad ja truud ülemad.

Kui Jumal üht maad ja rahvast tahab õnnistada, siis annab ta temale wagad ja truud ülemad, ja selle armu eest on meile kohus teda tänada, ning endid sõnakuulelikult nende alla heita. Ülemad on Jumalast seatud. Kes nende vastu paneb, see paneb Jumala seadmise vastu: Loe: (Rom. 13, 1 - 4.) — (1 Petr. 2, 13. 14.) — Nemad ei kannu oma mõeka mitte ilmaasjata, vaid peavad seda pruukima kui tarwis on, karistuseks neile kes kurja teevad. Nõnda kui leib meid toidab, päike meid valgustab, nõnda peavad Jumala abi ja seadmise järele ka ülemad meid kaitsema, ning õigust seaduse järele nõudma, et rahu maal ja rahwa seas võiks walitseda. Maailm on kurjuses, ja ülekohtus võttab igal pool väga võimust; kui nüüd ülemaid ja walitsejaid maailmas ei oleks, mis sugune elu oleks siin siis olema? Ta oleks siis täis põrgu olema. — Üleliigne waljus ja karistus ülemate poolt on ülekohtus, aga üleliigne pehmus ja järeleandmine on kurjuse kasvatamine ja seepärast veel suurem ülekohtus ülemate poolt. Karistamine vähendab kurjust, aga järeleandmine kasvatab seda. — Üks riik ja maa võib aga üksnes siis õnnelik olla, kui ülemad oma alamatele õigust teevad ja kui alamad on õppinud oma ülemate sõna kuulma ja neid ka omas südames armistaks ja kalliks pidama. Annaks Jumal iga riigi walitsejale seda rõõmu oma alamatest, et võiksid oma alamatest võlda: Minu riigi auu ja ja ilu on see, et mull truud, ustavad ja jumalakartlikud ning sõnakuulelikud alamad on: nemad armastavad mind kui isa ja minu armastan neid kui lapsi.

Sepärast maenitseb meid ka Ap. Peetrus: „Seitke kõige inimeste seadmiste alla Issanda pärast, olgu kuningas kui ülemate alla.“ (1 Peetr. 2, 11—17.)

158. Ärge saage mitte kurjade seltsimeheks.

Aga miks pärast keelab püha kiri seda? Seepärast et kõik pimeduse teud, ja häbemata tööd, jõledat kõned ja naljahetkimised mis ei sünni, Jumala ees hirmjad on, ja Jumala sõna nii mitmes kohas seda kõwaste keelab, üteldes: „Ärgu olgu teil tegemist pimeduse sigimatta tegudega;“ — „ärge saage mitte maailma sarnatseks,“ — ja Jeesus ütles ise oma jüingritele: „Katsuge, et teid ükski ära ei eksita j. n. e.“ —

Aga sa ütled: kuidas võib püha kiri ümberkäimist inimestega ärakeelata, sest meil on ju siin ilmas ühtepuhku teine teisega tegemist, mis läbikäimist teine teisega väga tarvitab. — Meie Issand käis ommeti oma elupäiwil siin maa peal igaiühaga ümber; ei tema põlganud kedagi pattust inimest. Meie leiame teda mitme pattuste inimeste kodades leiba wõtmas; leiame teda tõlneri Mateuse ja pidalitõbise Simunaga laudas istunud; ka tõlneri Sakeuse lojas õpetamas, — ei ta lüükanud ka seda abielurikkujad naefski seal tee peal ära, kes tema juure tuli, waid kuulis tema häda ja juhatas teda õnnistuse tee peale. — See on kõik õige ning tõsi, armas hing, mis sa praegu ütled; aga ega need, keda sa siin nimetasid, — ega need olnud enam uskmata pimeduse lapsed, — waid need olid pattused, kes oma pattu tee pealt tahtsid ümber pöörda. — Selle üle peaksiwe endid just rõõmustama ja just niisugustega sõbruses ümberkäima, ja kui püha kiri, ehk ka inimesed niisugust ümberkäimist pattustega peaksid keelama, ei siis wõits ükski õndsaks saada. Otse selle märgiga käis Jeesus ise siin maa peal meil ees, et ka nõnda tema jälgede

tees peame käima, ja mitte enestest suurt lugu pidama, ja teisi mitte põlgama, sest et kõik waesed pattused oleme. —

Püha kiri nimetab neid uskmata, sõnakuulmata pimeduse lapsiks, kes koguni ei tahagi pattust pöördä, kes Jumalat ja tema sõna põlgawad ja seda meelega enestest äralükkawad. Meidki ei põlganud Jeesus, waid kuulutas ka neile armoõpetust, maenitses ja karistas neid, ning püüdis ka neile seda õnnistuse teed näidata, aga nende seltsis ei käinud ta mitte ja osalikkü sõbrust ei olnud temal mitte nendega. —

Kes tõeste waga ja usklik on, ei see käi pattuste tee peal, ega istu pilkjade kildas; kuidä wõib tema osalikkü sõbruses nendega olla, kes uskmata on? sest et äga ühe-meelised teine teisega heaste seltsiwad. Usklikul ja usk-matta inimesel on otsegu wastuokslised meeled; mis üks armastab, seda teine wihtab. Seepärast tuleb siis ka kõik kurjus ja patt, usk-matta meelest, ja selle meele sisse on paraku suurem osa risti rahwast langenud! — Kui inimesed mitte uskmata ei oleks, äga nad siis tappaks, warastaks ja rikkuks mitte abieli. Äga naad siis Jumala nimel wannuks, Jumala sõna ja tema sõna kuulutajaid wihtaks äga teutaks; äga naad siis wagasid tagatiusaks ja laimaks, ja ka mitte nii roppu eli elaks, lihahimusi taga ajades, — äga see tuleb kõik sellest, et nemad uskmata, ja omast Jumalast sügawasje pattu sisse on langenud. Äga, oled sina tõeste usklik, kas sa wõid siis seda pimeduse eli sallida, ehk seda pealegi weel armastada, ehk nende pilkjate seltsis ägawiites oma meelt osawõttlikul wiisil jahutada? Tõest ei wistist mitte. — Sa teeksid wistist seda sama, mis üks mees suure joodu peal tegi.

Üks mees tegi suured joodud, palus palju wõeraid, wõeraste seas juhtus äga üksainus jumalakartlik mees olema, ja see oli kui pind teistel filmas; ta isegi tundis et ta nagu äraeksinud lambuke wõera karja sekka oli juhtunud. Mitmed katjusid ka temaga juttu ajada, et teda wõiksid

oma pilkamise sõnadega torfida, kiusata ja wõrgutada, aga ei naad saanud oma peene kawalusega ommeti mitte wõimust tema peale, sest tema waimu mõet oli teraw, ja sellega wehkles ta nende wastu, senni kui ta wõitu sai, et teised häbiga pidid wait jäema. — Aeg tuli et wõeraid lauda söömaajale paluti; kõik kogusid endid söömatuppa laua ümber, istusid maha ja tahtsid kohe kui mõistmatta elaja loomad, ilma sööma palweta sööma hakata. Aga tema ükski kõige teiste seast paneb käed risti, ütleb sööma laulu salmikese sõnad ette ja laulab; aga ükski neistest kes laudas istusid, ei teinud oma suud lahti, ega laulnud tema kaasa, waid waatasid pealegi wiha pärast wõereti tema peale. — Sööma laual hakkab jälle üks tema wastastest, kes tema ligidal, istus, oma kõnega teda kiusama ja pilkama, ja mis weel enam — ka Jumala sõna ja Piibli raamatut teutama, õpetajaid ja kõiki wagasid sõimama ja laimama. Seda kõik pealt kuuldes, ei wõinud ta enam wälja kannatada, tõusis laua juurest üles ja ütles kõikide kuuldes walju healega: „Oh Jehowa, kui palju on mull siin waenlast, kes mo wastu panewad; oh anna neile nende ülekohtu andeks, sest nemad ei tea mitte oma pimeduses, mis naad räägiwad. — Wäga õnnis on see inimene, kes ei käi õelate nõuu järele, ega seis pattuste tee peal, ega istu pilkjate kildas.“ — „Jumalaga! — Jumal heidko armu teie peale! — Ja nõuda lahkus ta nende seltsist ja läks oma teed koju poole. —

Seepärast, ära usu ennast pilkjate kildas, nende sõnad on küll wahest nii libedad kui wõi, aga oma südamepoolest ou naad kui kihwtised maud, kelle külge hakkaw õht ka sinugi sisse wõib tungida.

Kes mitte meelega ei taha uskuda, ning weel pealegi püha kirja, Jumala sulasid ja wagasid wõttab awalikult teutada ja laimata, on kuradi laps. Seepärast nimetas meie Jeesand Jeesus neid Suutisid, kellega tema rääkis,

aga kes mitte tema sisse ei uskunud, — kuradi lapsiks. Ta ütles: „Teie olete isast sest kuradist, ja oma isa himude järele tahate teie teha.“ — Kui usklikudel mitte taewas, kurjade ja usmata hingedega osa ei ole, sest et usklike ase taewas ja usmata hingede ase walu paigas peab olema, — miks pärast tahame siis siin nende felti mehed olla? — Ap. Paulus ütleb: „Sest teie olite enne miiste pimedus, aga nüüd olete teie walguis Issanda sees; elage kui walguse lapsed.“ — Kes pimedusest walguse juure on tulnud, ei sessel ole enam osa pimeduse tegudega. — Sga üks tuletagu siin Beetruse langemist enese meele; tema, kes oli mees kui kalju, kes oma Issandat nõnda armastas, et ta mõdegaga wälja läks, teda ära peastma waenlaste käest, — ja waata, mis temast paari tunni pärast sai, seeläbi et ta ennast usmata inimeste felti ennast uskus ja nende tule paistele soendama jäi. — Seepärast, kel kõrwad on kuulda, see kuulgu!

159. Ei ole inimesele mitte kõik õnneks, mis ta õnneks arwab olevat.

Ehi sa ka oled wahest mõelnud: oh kui õnnelik oleksin ma siis, kui muld palju raha oleks; ma elaksin ise heaste ja laseksin ka teised elada. Ma aitaksin waeid, ehitaksin kirikuid ja koolisid, ning külwaksin oma raha kui head seemet igale poole, tulewa kasu ning hea lootuse peale wälja. Armas hing, sina mõtled küll nõnda, aga Jumal mõtleb teisiti wiisi. Mis sina õnneks arwad siin, — wõib õnnetuseks saada sull. — Sina nääd mis filmade ees, aga Jumal näab, mis südames on. Ütle armas hing, kas sa tunned ka õiete oma ärarikkutud südant? Kui sa seda õiete tunneksid, ei sa siis mitte usaldaks seda soowida ja paluda, mis mitte Jumala meele pärast ei ole sulle anda; waid sa ütleksid: „Oh Jumal ära saada mind kiisatuse sisse!“ — Sa soowid enesele rikkust, aga sa ei teagi, et see ehk sulle kõieteks wõib jala külles olla, mis so ihu ja hinge

wõib põrgu kiskuda. — Mõtles aga selle püha kirja sõna peale: „Kes tahtwad rikkaks saada, need langewad kiusatuste ja kõie sisse, ja mitme rumala ja kahju tegewa himu sisse, need wajutawad inimesed alla, hukkamise ja ärarikkumise sisse. Sest raha ahnus on kõigide kurja asjade juur, mis moningad on püüdnud, ja usust äraeksitanud 2c.“ —

Sa mõtled ehk nüüd küll: Ma arwatsin waesid, ehitatsin kirikuid ja koolisid j. n. e; — aga kui sull see wara ja rikkus käes oleks, — kas sa siis ka weel nõnda mõtleksid? Ma kardan, sull oleksid siis wistist hoopis teised mõtted. — Arwad sa, kui sull kümme ehk kakskümmend tuhat rubla oleks, et sa siis juba sellega rahul oleksid ja mitte enam ei himustaks? Ei sa oleks sellega mitte rahul sa tahaksid ikka enam saada, ja sa ei raatsiks selle küllast mitte ühtegi ärawõtta waid ennemine ikka juure koguda. Waesuse põlwes ei usu inimene seda mitte, et ta pärast rikkuse põlwes niisuguseks wõib saada; aga seda on maailmas juba palju nähtud, ja seepärast ütleb ka see wana sõna ühe ahne ntug täitmata inimese kohta: „Ennemine wõib põrgut täita, kui ühe ahne inimese tahtmist.“ Aga sa ütled: Eks ole ommeti maa peal ka küll rikkaid olnud, kes waestele ning ka kiriku ja koolide heaks palju head on teinud, ja kõik oma wara nende heaks ja kasuks wõtnud pruukida ja wäljajagada? See on tõsi, neid on ka küll: meie loeme ja kuuleme diete sagedaste siit ja sealt, ka ajalehtedest, meestest kes seda on teinud; aga need andjad ja jagajad ei ole ommeti mitte ühesugused ega ühesarnatsuga südamega olnud meie wõime neid kahte seltsi arwata. — Ühed on, kelle kätte Sumal on rohkesti ajaliku wara uskunud ja kõik nende kätte tööd õnnistanud, et naad peawad seda Sumala riigi auuks ning waeste ja hädaliste heaks pruukima, sest et ta neid selle tarwis on kutsunud ja waeste ning hädaliste wara nende kätte on uskunud. — Neid on Sumal siis arwainud, oma waimu nende sisse annud, et naad wõtawad seda teha ning Sumala

seadmiste tee peal käia, tema kohtuseadused pidada ja nende järele teha. (Esef. 36, 27.) — Ja seda kõik mis nemad teewad, annawad ning jägawad, seda teewad nemad heldest armastawast siidamest oma ligimise ning ka wendade wastu. — Aga teised on, kes oma siidant eloateg oma waranduse külles kinni pidanud, sellest kellelgile ep ole raatsinud anda, waid aga ikka peale korjanud, et üks sada ehk tuhat teise järele wõiks täis saada. Aga wiimaks kui näab et wanadus hakkab kätte jõudma, ihu terwis kaduma ning surma mõtted teda hirmutama hakkawad, ning tulewat igawest elu tema filmade ette panewad, — siis hakkawad mitmed kohkuma, kes weel wähegi aru saawad, et sest kaduwast warast ühtegi teise ilma ei wõi kaasa wiia. — Waata, siis see hirm sunnib neid oma wara ühe ehk teise hea asja tarwis wäljajägama ja seda teewad nemad enamieste selle lootusega, nagu tahaksid nemad selle ülekohutse mamunaga hinge õnnistust enesetele osta, ja sellega oma pattu Jumala ees äratafuda. Waata, seda ei tee mitte armastus Jumala ja ligimise wastu, waid hirm põrgu piina wastu.

Ütle nüüd armas hing, kes sa rikkuse sees oma elu õnne arwad olevat, ütle, kas sa wõid seda ette teada, misjaguse seltsi sind pärast, rikkuse himu wõib wedada, kas esimise wõi teise? — Seepärast ole sellega rahul, mis Jumal sulle on osaks arwanud. „Sest meie ep ole ühtegi ilmale toonud, awalik on, et meie midagi ei wõi maailmast ärawiia. Aga kui meil peatoidust ja ihu katet on, siis peame seega rahul olema. (1 Tim. 6, 7. 8.)

Sina ütled: „oh kui õnnelik oleksin ma siis, kui mul palju raha oleks, ma elaksin ise ja lasaksin ka teised elada.“ Aga ütle mulle armas wend, kas on kõik rikkad omas rikkuses õnnelikud? Ei tõest mitte; üht waewab ning pinnab ahnus ning rahutu waim; teist tühjad maailma mured ja kõik kahju tegewad himud; jälle teist, haigus ja tõbi ehk õnnetu abielu j. n. e. Neil ei ole tiial õiget rahu

jüdames; ja kellel rahu puudub, olgu ta nii rikkas kui tahes, — ei see wõi õnnelik olla.

Kui ei ole jüdame rahu ja terwit, mis rõemu wõiwad temale siis tema korjatud tuhanded, tema kuld ja hõbe, tema uhked toad ja kallid ehted teha? Meed kõit on tema meelest alwad. — Oma pehme sule woodis ei tule temale und filmi. Olse on tema põdenud, liiskmetel nii kõwa, kui oleks ta kiviise põrmandu peal maas. — Magusad toidud ja road seiswad küll laua peal, aga juu ei wõta neid wastu, sest surma libedus on temal keele peal. — Arstidest ja teenitatest ei ole temal küll puudu, aga siiski on tema hingel niijugune lugu nagu ei oleks temal kedagi aitajad juures. Tema kuld ja hõbe raha ja wara ei wõi teda tema hädas aidata; sest see on tema meelest kui muld ja roist. Küll ostaks mõni oma raha ja waraga kindlat terwit; küll ostaks mõni ennast surma käest lahti, aga ei wõi, waid peab surema kui teinegi waene inimene; — peab nii samuti mulda maha maetud saama. Ei ole temal siis sugugi enam kui waeselgi; puusärk, haud, Maa ja muld on mõlemil, waesel ja rikkal, mõlemad on ühesugusest mullast ja peawad ka wiimaks ühel wiisil mullaks saama.

Seepärast ära soowi ega palu enesele suurt wara ja rikkust; ma ütlen, sa wõid omas waesuses palju õnnelikum olla kui suures rikkuses, pealegi siis kui sa seda kõige kallimat wara, seda üht ja ülemat wara oled leidnud. Tahad sa midagi paluda, siis palu: „Waesust ja rikkust ära anna mulle mitte: sööda aga mind leiwaga, mis mo osaks seatud.“ (Sp. 30, 8.) Selle palwe sõnaga, palud sa siis ka ükste: „Meie igapäawast leiba, anna meile tänapäaw,“ — ja waata see palwe on Jumala meele järele.

160. Laste kasvatamistest.

Iffa ülespidi, aga mitte allapidi; see on ifka taewa poole, aga mitte põrgu poole. Waata onnemeti puude peale kuidagi on nende oksad ifka ülesse poole kasvamas. Teie wanemad olete need puud, teie lapsed teie ümber kui oksad. Aga kuhu poole lasete neid oksasid kasvada, kas ülesse või alla poole? Kuhu poole näitate neile teed, kas taewa poole või põrgu poole? Onnis Butternus ütles ühes kohas oma kirjas: (Tom. 1. Gen. p. 171.) „Kergemal wiisil ei wiilaste wanemad põrgusse saada, kui oma laste läbi, kui naad hooletumal wiisil neid üleskasvatawad et hukka lähawad. Kuinaad ei walwa diete nende üle, ei palu nende eest, waid lasewad neid oma meelewallal üleskaswada, ei arwa seda suureks pattuks, kui nemad natuke waletawad, kui kuulewad et wannuwad, sõimawad ehk roppu sõnastid suust wäljaawad, ehk nääwad weel pealegi et lapsed pitkasid näpusid prungiwad, ja on kõigeselle kurjuse juures waitjarahul ja ei noomi, õpeta ja karista neid juba noorelt mitte. Suuremat kahju ei wiiristifogudusele tulla, kui hukka läinud lastest, kui nemad mitte diete ei ole kasvatud. Tahame ristifogudust aidata, siis peame laste kasvatamise eest hakkama paremine hoolt kandma.“ — Mõnda kaebas ja rääkis juba Butternus omal päiwi! Aga mis peame meie ütlema? Kuida on lugu laste kasvatamisega meie ajal? Paraku niisamuti; wistist weel palju enam kaebamise wäärt! — Oh kui nõder ja pöörane on mitme wanemate armastus oma laste wastu. Nemad kannawad oma laste ihude eest enam hoolt kui hingede eest. Ihu söödawad nemad, aga hinge jätawad nemad nälga. Ihu kattawad nemad, aga hinge jätawad naad alasti! Ihu kasiwad ja hariwad nemad, aga hinge jättawad roojaseks! — Oh wanemad, kas sell wiisil kas-

watate oma lapsi taewa riigi tarwis, kui teie aga üksti lapse ihu, ja mitte lapse hinge eest hoolt ei kanna? Teie laps peab teie silmis teie kõige ülem ja kallim wara olemas. Jumal teie kätte on uskunud, et seda temale peate hoidma ja kasvatama, ning walwama, et kurat, maailm ja liha teda teie käest ära ei warasta ning tema hinge ära ei hukka. Mõelge selle peale, et peate wiimisel kohtu päewal rasket aru oma laste kasvatamisest tegema. Küll siis saavad mitmed wanemad ulgudes ütleva: „Ünd saad need ihud mis lapsi ei ole ilmale kannud, ja need rinnad, mis mitte ei ole imetanud!“ — Waatke oh wanemad, selle poolt on wanemate seisus tõeste üks häda-seisus, kui lapsed wanemate hooletuse läbi hukka lähawad. Seepärast ütleb waga Saalomon: „Kes oma witsa ei pruugi, see wihkab oma poega; aga kes teda armastab, see wõttab teda aeglaste karistada.“ (Opp. 13, 24.) „Kui meeletu asi poisi südamel, siis karistuse wits saadab seda temast eemale.“ (Op. 22, 15.) Kui sa oma last karistad, siis kujuk sa tema hinge põrgu seest ära.“ (Opp. 23, 13. 14.) — Ära karista oma last tulise wihaga, waid tulise armastuse ja pitkameelega, noomimise ja maenitsuse sõnadega. Lapse süda on pehme kui waha, see laseb oma sisse kõik wajutada, mis sa tahad; seepärast wajuta ja istuta tema sisse kõik head ja nii noorelt kui võimalik. Lapse süda on weel kui hea maa, mis seda head seemet wastu wõtab. Küllwad sa head seemet, siis kasvatab ta ka head wilja; aga kes umbrohtu külvab, see leiab ka umbrohtu. Seepärast, anna Jumalale mis Jumala paralt. Seda tegi waga Anna, seda tee ka sina.

161. Pühapäew.

Mie nimetame Jeesuse Kristuse auliku ülestõusmise päewast saadik oma nädala esimest päewa „pühaks

päewaks." — Aga miks pärast nimetame seda päewa selle nime järel „pühaks päewaks?" Kes on püha? Üks päinis Sumal on püha, ja et tema püha on, — saab see päew Sumala püha nime järel pühaks nimetatud. — See on siis Sumala päew, Sumalast enesest enesele pühitsetud. On see siis Sumala päew, siis peab see ka Sumalale antud ja elatud saama. — Aga kuidas meie paraku seda päewa Sumalale anname, ehk sell päewal elame, — teame igakõik iseeneeste juures väga heaste.

Mina lugesin mõne päewa eest ühest wanast rama-tust, mis juba ligi 200 aasta eest on kirjutatud, — ühed lühikesed, aga väga armsad sõnad, mis nõnda seiswad: „Si ükski loomake, ei ka see kõige pisem ussike ja putukake jätta oma Pead ülestõstmata, — kõik tõstaksid omad Pead ülespidi ja kumardaksid oma loojat, kui neil meel ja mõistus oleks kui inimesel." — Need armsad ning tähtsad sõnad olid väga minu meele järelle ning äratasid mind selle mõtte peale, meie aegsest „püha päewa" elust ja elamisest, lühidelt mõne sõnaga sellest kõnelema.

See on tõsi, ja selle ammu ajast mulda läinud mehe sõnad on teravad ning tõsised. — Ussikestel, putukatel ja sipelkatel, mis Maa peal, Maa sees, mis väljal ja metsas, wee sees ja taewa all suruvad, ei ole meelt ja mõistust, seepärast ei või nad oma Peaksti üles taewa poole tõsta, ega teda kummardada ja auustada. Aga siiski on üksainus looma sugu siin Maa peal, kellele Sumal meelt ning mõistust on annud; ja seda Sumal ka teha ning liikmete poolest nõnda on loonud, et ta omad liikmed Sumala auks võib pruukida, omad põlwed tema ette nikutada, ja omad käed, pead ja silmad üles taewa poole tõsta. Aga kes seesinane loom on seda võid küll isegi armas lugeja arvata; igast peeglist nääd sa seda looma. Sa ise, — sina ja mina ja kõik maailma inimese sugu on see loom. —

Sina ja mina ja kõik maailma inimese sugu peatsid sell päewal, sell kallil pühapäewal, omad liikmed Jumala auuks pruukima, — omad põlwed tema ette nikitama ning omad käed ja silmad üles taewa poole tõstma, ning seda päewa Jumalale pühitsema. — Kes jõuab neid kirikku tallasid, — neid miljonid tallasid äralugeda, mis iga pühapäewal üle kõige maailma oma helistamisega rahwast kofku kutsuwad, Jumalat oma armast taewast Issa, seda kõigewägewamat taewa ja Maa Loojat kummardama ja paluma.

Küll on ka neid kes hulga wiisil endid kofku koguwad, püha kotta Jumala sõna kuulma; neid on üle maailma arwamata hulk, kellel tõeste tõsine nälg ja janu elawa wee järele on, — kes mitte ei wõta silmatirjaks, waid waimus ja tões oma Issandat teenida. — Jah, neid on Jummal tänatud ka oma jägu ja aru, kes mitte sell kallil pühapäewal omad põlwed Paali ette ei nikuta, waid oma elawa Jumala ette, ning tema püha pale ees omad käekesed risti panewad, ning teda wõtnud südamel ja süngal paluda, tänada ja teenida; aga siiski on see hulgate weel wäga pisuke, selle suure hulga wastu, kellel pühapäew sugugi parem, ülem ning püham ei ole, kui teinegi töö ning argipäew. Tõest, suurem hulk inimeste seast ei ole mitte pühapäewa pühitsejad, waid pühapäewa teutajad! — Küll mitmete kõrwi, niihästi maal kui linnades, heliseb kiriku kell, ning kutsub neid püha kotta, aga nemad ei raatsi oma istme pealt ülestõusta; nemad ei raatsi omaist tööst ja maja tallitamisest lahkuda, nemad jääwad ennemine koju ja loewad jutluse ja Jumala sõna asemel ajalehtesid ehk muud ilmlikuid raamatuid, mis neile enam meel, kui waimulik hinge toit. — Küll mitme kõrwi, — (kes küll pühapäewal kiriku uksest mööda käitwad, aga sisse ei lähhe) — heliseb läbi tiwi müüride, wägew zoreli ja inimeste laulu heli, aga tuumaks ja kowaks läinud inimese lihase südamel sisse ei tungi see heli mitte! — Aga mitmed tulewad küll ka

firiku, aga mis naad tulewad? naad tulewad oma asju ajama, aega wiitma, meelt jahutama, ja kui neil firikus aeg pitaaks ja igawaaks jääb, — olgu see ehk ka parraja jutluse ajal, siis poetawad endid õue, istuwad õues oma saanide ja wanrite peal, tõmmawad piipu, ning ajawad juttu! — On see ka firikus käimine ja pühapäewa pühitsemine? — Ehk pöörame omad filmad firiku sisse, mis meie siis seal näame? Meie näame, et firik on rahwaga täidetud, tunneme kohe sellest, et „pühapäew“ on; tunneme, nagu oleks rahwas „pühapäewa“ enestega firikusse wiinud, aga kui meil filmad oleksid, mis ka südamete sisse wõiksid näha, mis meie siis näaksite? Meie näaksite et inimeste südamed nagu wanad haisewad ning ussitanud raisad on; meie näaksite et inimeste südamed kõigesuguste ilmaliku ning pattu mõttetega kui ussi pesa, ussidega täidetud on. — Inimeste südamed kihisewad mõtetest, mis igal pool ümber lendawad. Kehad istuwad firikus, aga südamed on väljas, kas kodu ehk väljal, metsas ehk heinamaal, mõnel ehk paraku juba kõrtsis ehk töö ja kauba juures. Mõnda teeniwad inimesed paraku oma tehadega pühast kajas Jumalat aga oma südametega oma armast kuldwasikat; ühel on naene, teisel lapsed; ühel härjad, teisel hobused; ühel põllud, teisel metsad ja mõisad peas; ühel on uhkuse ja kõrkuse hais; teisel ahnuse, kadeduse ja tigheduse hais juures; ja see on siis nende meelest nende kallid wiiruki ja mirri ohwri hais. — Aga pöörame omad filmad koduse elu peale, mis meie seal näame? Kaske südamega peame tunnistama: Mitmes majas, maal ehk küll vähäm kui linnades, — ei näita nende maja elu väljagi, et pühapäew neil pühapäew oleks. Ammetmeestel ja meistritel, seesama kiire mis argipäewal. Kõrwad kuulwad küll firiku kella helistamist, aga töö ahnus on neid töö külge sidunud, ja ei luba neid pühapäewa pühitseda. Õhtuni jaab tööd tehtud, siis riide pandud ja välja mindud; ja mis siis nädala sees pale

higi sees on teenitud, see peab esmaspäewal läbilöödud ja allaneelatud saama! Eks saa sell kombel see kallis pühapäewane päew awalikult teatatud ja otsegu Sumale käest ärawarastatud ja weel pealegi esmaspäewase päewaga otsegu kuradile ohwerdatud! — Mitmes majas maal ja linnas on juba lugu teeniate ehk tiidrukutega niikaugel, et neil pärast kiriku teenistust enam koduse teenistusega tegemist ei ole, tehku majaperenaene, olgu ta emand ehk proua, mis ta tahab. Pühapäewane pärast lõunat peab tiidruku pärast olema. Enne lõunat tahtwad filmakirjaks kirikus käija ja oma arwates Sumalat teenida, ja pärast lõunat siis peab saama väljamindud patseerima meelejahutamise paikadesse, kas näitemängule, wõi tantsti põrandale ehk muu niisuguste hinge kahjutegewa paikadesse!

Eks pea neitest waestest ütlema: Hommiku teeniwad naad pühas kijas Sumalat, ja õhtu tantsiwad naad Mooloki auuks! Eks naad waesed ole siis Kristuse ja Peliali teenrid?! —

Mis sell kallil pühapäewase päewal kõrtsides ja trahterides sünnib ja kuidas see päew seal saab pühitsetud, on iseenesest igal ühel teada ning tuttav, ja ei luba ruum seekord sestastjast pitkimalt jutustada.

Viimaks pean weel paari sõnaga ütlema: oh inimene, kes sa Sumala näu järele oled loodud, sulle on Sumal wiis meelt ja mõistust annud, — oh häbene ommeti kui sa ennast mõistmata loomadest ja ussikestest alwemaks heidad, ja mitte pühaltgi päewal oma südant Sumala poole ei pööra, ja omad filmad taewa poole ei tõsta. Argu sündku see mitte enam edespidi nõnda sinu juures. Baned sa ennst pühapäewal, pühapäewa riidesse ja lähäd siis kirikusse, siis wii ka pühapäewane süda kaasa, ja jäta oma argipäewane süda koju, ning ära wea seda tühja kaduwat maailma kraami ja roojust misga süda täidetud on, mitte Sumala piha templisse enese kaasa.

Pööra siis ümber oh inimene, oled sa noor ehf wana, — pööra ümber oma hukatuse tee pealt, ja astu nüüd tõise meeleparandamise ja palwega uue tee peale, mis igawese elu sisse wiib; pööra ümber ja aita ka teisi oma sõna ja teuga Issanda nimel ja tema abiga, et Issanda nimi ja temast seatud ja kästud pühapäew saaks sijnust ja kõigist inimestest õigel wiisil Jumala tahtmise ja seadmise järel pühitsetud. Seda andku Jumal! —

